

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله پانزدهم

پایه دوازدهم

۱۴۰۵/فروردین/۱۴

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

دفترچه شماره یک

پایه							
دهم	یازدهم	دوازدهم	مدت پاسخگویی	با شماره	از شماره	تعداد سؤال	مواد امتحانی
کل کتاب صفحه ۹ تا ۱۱۷	کل کتاب صفحه ۱ تا ۷۰	—	۳۰ دقیقه	۲۰	۱	۲۰	ریاضی و آمار
کل کتاب صفحه ۱۰ تا ۱۰۷	کل کتاب صفحه ۱۰ تا ۱۰۸	—	۳۰ دقیقه	۵۰	۲۱	۳۰	زبان و ادبیات فارسی
کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۳۲	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۳۶	—	۲۵ دقیقه	۶۵	۵۱	۱۵	علوم اجتماعی
—	کل کتاب صفحه ۸ تا ۲۰۶	—		۸۰	۶۶	۱۵	روانشناسی
—		—	۸۵ دقیقه	۸۰ سؤال			مجموع

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
ریاضی و آمار	مهدی بهاری - فرشاد پورالیاس - علی شهرابی - خسرو محمدزاده قاروغ منوچهری - رنوف مهرخواه - محمد نظامی - محمد یگانه کارشناس علمی: میثم حصارکی	علی شهرابی
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع - بهنام کیانی - یعقوب کیانی - حسینعلی موسی زاده کارشناس علمی: بهنام رجبی	بهنام کیانی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی کارشناس علمی: سید هانی رکن الدینی	محمدابراهیم مازنی
روانشناسی	پاسمین آشنیه - حدیثه توکلی - مهدی جاهدی - امیرحسین حبیب زاده - نگار کاتبی کارشناس علمی: مهدی پارچه باف دولتی	سیمین زاهدی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانپور

این آزمون نمره منفی دارد.

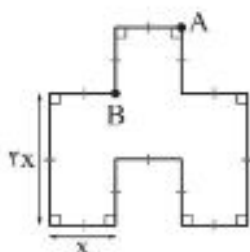
استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفترچه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه ها، نوع صفحه آرایی، فونت سؤالات، سمایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) در شبیه ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می شود.

Azmoon.kheilisabz.com

۱- در شکل زیر، اگر $x \in \mathbb{N}$ و عدد اندازه مساحت شکل، ۸ واحد کم‌تر از عدد اندازه محیط آن باشد، اندازه پاره خط مستقیم که نقطه A را به نقطه B وصل می‌کند، کدام است؟

$$\sqrt{2} \quad (۲)$$

$$۲ \quad (۱)$$

$$۲\sqrt{2} \quad (۴)$$

$$\frac{۴\sqrt{2}}{۳} \quad (۳)$$

۲- اختلاف ریشه‌های معادله $\frac{۶a}{۵} = \frac{x^2 + ۵}{x}$ برابر با $-\frac{۴}{۵}a$ است. جواب معادله $ax + ۱۰ = a$ کدام است؟

$$۲ \quad (۴)$$

$$-۲ \quad (۳)$$

$$۳ \quad (۲)$$

$$-۳ \quad (۱)$$

۳- تابع f به هر عدد حقیقی، قرینه مجذور سه واحد بزرگ‌تر از آن را نسبت می‌دهد. اگر $f(a) = -۱۵$ باشد، حاصل ضرب مقادیر a کدام است؟

$$۵ \quad (۴)$$

$$-۵ \quad (۳)$$

$$۶ \quad (۲)$$

$$-۶ \quad (۱)$$

۴- تابع $\begin{cases} f: A \rightarrow \mathbb{R} - \{-1\} \\ f(x) = 2x + 3 \end{cases}$ را در نظر بگیرید. اگر داشته باشیم $f(a) - f(-\frac{1}{a}) = -۵$ ، طول رأس سهمی با ضابطه

$$y = (a-1)x^2 + ax + 1$$
 کدام است؟

$$-\frac{1}{۶} \quad (۴)$$

$$-\frac{1}{۳} \quad (۳)$$

$$-۶ \quad (۲)$$

$$-۳ \quad (۱)$$

۵- هزینه کل تولید ۴ واحد کالا ۱۹۰۰ واحد پول و هزینه کل تولید ۷ واحد کالا، ۲۶۵۰ واحد پول است و تابع هزینه، تابعی خطی است. قیمت فروش هر کالا (برحسب تعداد x) برابر است با $۳۰۰ - \frac{1}{۲}x$ (واحد پول برای هر کالا). به ازای تولید و فروش چه تعدادی کالا، سود ماکزیمم است؟

$$۱۰۰ \quad (۴)$$

$$۸۰ \quad (۳)$$

$$۵۰ \quad (۲)$$

$$۴۰ \quad (۱)$$

۶- تنها نقطه مشترک توابع $f(x) = ax^2 + x$ و $g(x) = ۵x - ۴$ ، نقطه (b, ۶) است. نقطه تلاقی تابع g و محور تقارن تابع f کدام است؟

$$(۱, ۱۳) \quad (۴)$$

$$(-۱, -۱۳) \quad (۳)$$

$$(-\frac{1}{۲}, -\frac{۱۳}{۲}) \quad (۲)$$

$$(\frac{1}{۲}, \frac{۱۳}{۲}) \quad (۱)$$

۷- در یک مثلث تفاضل اندازه قاعده از عدد ۱۲، با چهار برابر اندازه ارتفاع برابر است. ماکزیمم مساحت مثلث کدام است؟

$$۴/۵ \quad (۴)$$

$$۳/۵ \quad (۳)$$

$$۲/۵ \quad (۲)$$

$$۵/۵ \quad (۱)$$

۸- انحراف معیار ۶ داده آماری با میانگین ۷، برابر صفر شده است. مجموع این داده‌ها کدام است؟

$$صفر \quad (۴)$$

$$۲۹۴ \quad (۳)$$

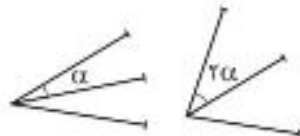
$$۴۲ \quad (۲)$$

$$۷ \quad (۱)$$

۹- یک کارخانه تولید رب گوجه‌فرنگی، وزن هر قوطی را 450 ± 5 گرم اعلام کرده است. اگر تولید یک ماه این کارخانه ۳۰۰۰۰ قوطی باشد، وزن چه تعداد از آن‌ها بین $447/5$ و 455 قرار دارند؟

- (۱) ۲۱۲۰۰ (۲) ۲۴۶۰۰ (۳) ۲۶۴۰۰ (۴) ۲۸۸۰۰

۱۰- شکل زیر، بخشی از دو نمودار راداری را نشان می‌دهد. اگر تعداد متغیرهای استفاده‌شده در آن‌ها، ۹ واحد با هم اختلاف داشته باشد، α چند درجه است؟

- (۱) ۱۸ (۲) ۲۰ (۳) ۹ (۴) ۱۰

۱۱- اگر ارزش گزاره‌های الف) $(p \wedge q)$ ، ب) $\sim r$ ، ج) $\sim s \Rightarrow \sim r$ و د) $s \vee q$ همگی درست باشد، در این صورت ارزش چندتا از گزاره‌های p ، q و r قطعاً درست است؟

- (۱) صفر (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۳

۱۲- گزاره $(r \wedge \sim q) \wedge (\sim p \Rightarrow q)$ با کدام گزاره زیر هم‌ارز است؟

- (۱) $\sim q \Rightarrow (p \wedge \sim r)$ (۲) $\sim p \Rightarrow (q \vee r)$
(۳) $q \Rightarrow (p \vee \sim r)$ (۴) $p \Rightarrow (\sim r \wedge q)$

۱۳- بر روی یک میز، تعداد زیادی لیوان چیده شده است که بعضی از آن‌ها در حالت درست (رو به بالا) هستند. تعداد لیوان‌های وارونه، عددی فرد و بیشتر از ۱۰ تا است. مجاز هستیم در هر حرکت دقیقاً دو لیوان را تغییر وضعیت بدهیم. علی‌طبق استدلال زیر، ادعا می‌کند با سه حرکتی که انجام می‌دهد تعداد لیوان‌های وارونه، عددی زوج خواهد شد. کدام گزینه درباره این استدلال و نتیجه‌گیری آن، درست است؟ (شرط: با شرط $k \geq 6$ ، تعداد لیوان‌های وارونه را $2k-1$ در نظر می‌گیریم. $(k \in \mathbb{N})$)

- گام اول: یک لیوان درست را وارونه و یک لیوان وارونه را درست می‌کنیم:
 $2k-1+1-1=2(k-1)+1$
گام دوم: دوتا از لیوان‌های وارونه را در وضعیت درست قرار می‌دهیم:
 $2(k-1)+1-2=2(k-2)+1$
گام سوم: یک لیوان وارونه را درست و یک لیوان درست را وارونه می‌کنیم:
 $2(k-2+1)+1-1=2(k-1)$

نتیجه: تعداد لیوان‌های وارونه، $2m$ و زوج خواهد شد.

(۱) همه مراحل استدلال و نتیجه‌گیری درست است.

(۲) در گام اول خطا رخ داده و نتیجه نادرست است.

(۳) اولین خطا در گام دوم رخ داده و نتیجه نادرست است.

(۴) در گام سوم خطا رخ داده و نتیجه نادرست است.

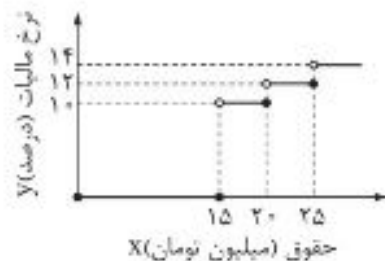
۱۴- f تابعی ثابت و g تابعی همانی است. اگر نقطه $A((f+g)(2), (\frac{g}{f})(2))$ روی نیمساز ناحیه اول باشد، مقدار $f(g(4))$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) -۱ (۳) ۳ (۴) -۳

محل انجام محاسبات

۱۵- یک شرکت خدماتی در هر ماه به ۱۰ نیروی نظافت حقوق ۱۴ میلیون تومان، ۵ نیروی فنی حقوق ۲۲ میلیون تومان و ۲ نیروی متخصص حقوق ۳۰ میلیون تومان پرداخت می‌کند. طبق نمودار مالیاتی زیر، مالیات حقوق این شرکت هر ماه کدام است؟

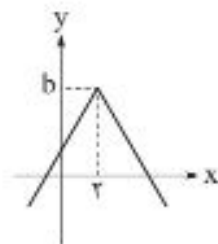
(۱) ۲ میلیون تومان

(۲) ۴ میلیون تومان

(۳) ۷/۳ میلیون تومان

(۴) ۱۰ میلیون تومان

۱۶- نمودار تابع $f(x) = -|x + 4a| + 3$ به صورت مقابل است. مقدار $f(6a + b)$ کدام است؟

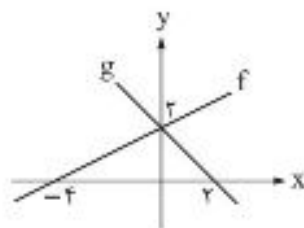
(۱) -۱

(۲) -۲

(۳) ۱

(۴) ۲

۱۷- شکل مقابل، نمودار توابع f و g است. برد تابع $f \times g$ شامل کدام عدد نیست؟

(۱) $\frac{9}{2}$

(۲) ۵

(۳) ۴

(۴) $\frac{7}{2}$

۱۸- از بین اعداد مجموعه $\{\pi, \pi - 2, \pi - 3, \pi - 4\}$ یکی را انتخاب می‌کنیم و آن را جای a در عبارت $[a] - \text{sign}(a)$ قرار می‌دهیم. با چه احتمالی حاصل این عبارت، عددی مثبت است؟

(۴) ۱

(۳) $\frac{3}{4}$

(۲) $\frac{1}{2}$

(۱) $\frac{1}{4}$

۱۹- یک کتاب از ۲۲۵۰ کلمه در ۱۵۰ جمله که ۱۸۰ کلمه دشوار در آن‌ها وجود دارد، تشکیل شده است. شاخص پایه آموزش برای این کتاب کدام است؟

(۴) ۹/۶

(۳) ۹/۲

(۲) ۸/۸

(۱) ۸/۴

۲۰- در یک کشور، جمعیت فعال ۴۸ میلیون نفر است که از این تعداد ۴۲ میلیون نفر شاغل هستند. اگر نرخ بیکاری سال گذشته ۱۰ درصد بوده باشد، نرخ تغییر درصد بیکاری امسال نسبت به سال گذشته کدام است؟

(۲) ۲۵ درصد کاهش

(۱) ۱۲/۵ درصد کاهش

(۴) ۲۵ درصد افزایش

(۳) ۱۲/۵ درصد افزایش

محل انجام محاسبات

۲۱- کدام ویژگی‌های نثر دوره سامانی را در متن زیر می‌بینید؟

«ابومنصور المعمری به فرمان او نامه کرد و کس فرستاد به شهرهای خراسان و هشیاران از آن جا بیاورد از هر جای و از هر شارستان، گرد کرد و بنشانند به فراز آوردن این نامه‌های شاهان و کارنامه‌هاشان.»

(الف) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا

(ب) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی

(ج) لغات کم کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد

(د) افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی

(۱) «الف» - «ج» (۲) «الف» - «د» (۳) «ب» - «ج» (۴) «ب» - «د»

۲۲- از موارد زیر، چند مورد مربوط به ویژگی‌های شعر سبک خراسانی است؟

«زبان شعر ساده است. - قالب عمده شعر غزل است. - قافیه و ردیف بسیار ساده است. - معشوق عمدتاً زمینی است. -

روح حماسه بر ادبیات این دوره حاکم است. - از دو نشانه برای یک متمم استفاده می‌شود.»

(۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

۲۳- توضیح مقابل نام کدام شاعر، با او هماهنگی ندارد؟

(۱) ناصر خسرو: سخن او یادآور سروده‌های سخنوران قرن چهارم است.

(۲) انوری: او و هم‌سپکانش در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند.

(۳) عطار: در دوره دوم حیات شعری خود، به سیر و سلوک معنوی پرداخت.

(۴) خاقانی: از شاعران آذربایجان که سبک شعر فارسی را از دیگر نواحی ایران متمایز ساختند.

۲۴- با توجه به حکایت زیر، کدام ویژگی زبانی ذکر شده نادرست است؟

شیخ ما را گفتند: «که فلان کس بر روی آب می‌رود.» گفت: «سهل است چغری و صعوه‌ای نیز بر روی آب می‌رود.» گفتند:

«فلان کس در هوا می‌پرد.» گفت: «زغن و مگس نیز در هوا می‌پرد.» گفتند: «فلان کس در یک لحظه از شهری به شهری

می‌رود.» شیخ گفت: «شیطان نیز در یک نفس از مشرق به مغرب می‌رود. این چنین چیزها را چندان قیمتی نیست.»

(۱) از ترکیبات دشوار در این متن استفاده شده است.

(۲) واژگان کهن در این متن به کار رفته است.

(۳) بیشتر واژگان این متن ساختمان ساده دارند.

(۴) کاربرد دستور تاریخی در متن دیده می‌شود.

۲۵- صاحبان آثار زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

«نفحات الأنس - اخلاق الأشراف - مرصاد العباد - جامع التواریخ»

(۱) جامی - سلمان ساوجی - شمس قیس رازی - فضل‌الله همدانی

(۲) جامی - عبید زاکانی - نجم‌الدین رازی - فضل‌الله همدانی

(۳) عراقی - عبید زاکانی - شمس قیس رازی - عطاملک جوینی

(۴) عراقی - سلمان ساوجی - نجم‌الدین رازی - عطاملک جوینی

۲۶- در کدام گزینه، ابیات با ویژگی‌های فکری «ذهن‌گرایی یا توجه به دنیای درون - غم‌گرایی - باور به قضا و قدر - فراق» به ترتیب آمده‌اند؟

الف) خوش بود روزگاری بر بوی وصل یاری	هم خوش‌دلش رفته، هم روزگار هیبت
ب) تا غم نگردی از خود گنجی چنین نیابی	حالی چنین نیابد غم‌گشته از ملاقات
ج) آه! که در طالعیم باز پراکندگی است	بخت بد آخر بگو کاین چه پریشانی است؟
د) تافته اندر دلم پر تو مهر رخت	می‌کنم از آب چشم خانه دل را خراب
- (۱) «الف» - «ج» - «د» - «ب»
- (۲) «ب» - «ج» - «د» - «الف»
- (۳) «الف» - «د» - «ج» - «ب»
- (۴) «ب» - «د» - «ج» - «الف»

۲۷- عبارات زیر به ترتیب مربوط به کدام شاعران سبک هندی است؟

- شعرش از نظر دقت، ظرافت و رقت معانی مشهور است.
- شعرش حدّ واسط سبک دوره عراقی و سبک هندی است.
- در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است و این ویژگی به غزل‌های او لطف ویژه‌ای بخشیده است.
- او را به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به کار بردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن می‌شناسیم.

- (۱) صائب تبریزی - محتشم کاشانی - کلیم کاشانی - بیدل دهلوی
- (۲) باباافغانی شیرازی - محتشم کاشانی - بیدل دهلوی - کلیم کاشانی
- (۳) صائب تبریزی - وحشی بافقی - بیدل دهلوی - کلیم کاشانی
- (۴) باباافغانی شیرازی - وحشی بافقی - کلیم کاشانی - بیدل دهلوی

۲۸- در همه ابیات زیر که مربوط به سبک هندی هستند، واژگان مربوط به زبان مردم عصر وجود دارند؛ به جز

- (۱) جهان از خزمی بر خویش بالید
- (۲) دارد اگر صفایی دل از شراب دارد
- (۳) فصل گل روی تو جوان ساخت جهان را
- (۴) نه رحم کرد که خون دل خراب نخورد
- گل قالسی ز پامالسی خوابید
- روشن‌تر است شیشه گاهی که آب دارد
- حسن تو از این باغ برون کرد خزان را
- غرور او ز سفال شکسته آب نخورد

۲۹- در کدام بیت تشبیه فشرده غیراضافی دیده می‌شود؟

- (۱) سر برون کن از دریچه جان بین عشاق را
- (۲) هزار صید دلت پیش تیر باز آید
- (۳) همچو کتابی است جهان جامع احکام‌نہان
- (۴) غیرت طاق دلاویز خم ابروی او
- از صبحی‌های شاه آگاه کن فُتاق را
- بدین صفت که تو داری کمان ابرو را
- جان تو سردقتر آن فهم کن این مسئله را
- همچو ناخن می‌خراشد سینه محراب را

۳۰- همه آرایه‌های «جناس ناهمسان، استعاره مصرّحه، جناس همسان، واژه‌آرایی» در کدام بیت یافت می‌شود؟

- (۱) هر که شیرینی فروشد مشتری بروی بجوشد
- (۲) ساقی بده آن کوزه یاقوت روان را
- (۳) من همان روز دل و صبر به یغما دادم
- (۴) تو بت چرا به معلّم روی که بتگر چین
- یا مگس را پر بیند یا عسل را سر بپوشد
- یاقوت چه ارزد بده آن قوت روان را
- که مقتّد شدم آن دلبر یغمایی را
- به چین زلف تو آید به بتگری آموخت

۳۱- بیت زیر به کدام آرایه‌های ادبی آراسته است؟

«به خدا که پرده از روی چو آتشت برافکن
که به اتفاق بینی دل عالمی سپندت»

(۱) تشخیص، کنایه، واج‌آرایی، تشبیه گسترده

(۲) کنایه، مجاز، تشبیه گسترده، تشبیه فشرده غیراضافی

(۳) تشبیه فشرده غیراضافی، واژه‌آرایی، تشخیص، کنایه

(۴) مجاز، تشبیه گسترده، واج‌آرایی، استعاره مصرحه

۳۲- آرایه‌های آورده‌شده برای همه ابیات، تماماً درست هستند؛ به جز

(۱) تنم از شوق جمالت شده از مویه چو موی
دلیم از درد فراقیت شده از ناله چو نال

(موازنه، جناس ناهمسان)

(۲) گر از رای تو برگردم بخیل و ناجوانمردم
روان از من تمنا کن که فرمانت روان باشد

(سجع، جناس همسان)

(۳) لطیفه‌ای است جمالش که از لطافت و حسن
ز هر چه عقل تصور کند لطیف‌تر است

(اشتقاق، واج‌آرایی)

(۴) به جز تو در همه عالم دگر دلبر نمی‌بینم
به جز تو در همه گیتی دگر جانان نمی‌دانم

(ترصیع، واژه‌آرایی)

۳۳- آرایه‌های «جناس، سجع مطرف، کنایه، موازنه و تشبیه» در کدام گزینه به ترتیب آمده است؟

الف) نگذرد یاد گل و سنبلیم اندر خاطر
تا به خاطر بود آن زلف و بناگوش مرا

ب) سوی حق چون بشتابی تو چو خورشید بتابی
چو چنان سود بیابی چه کنی سود و زیان را

ج) من هم اول که دیدمت گفتم
حذر از چشم مست خون‌خوارت

د) در زیر بار منت پرتو نمی‌رویم
دانسته‌ایم قدر شب تار خویش را

ه) این چه نظر بود که خونم بریخت
وین چه نمک بود که ریشم بختست؟

(۱) «د» «ب» «ه» «ج» «الف»

(۲) «ب» «د» «الف» «ج» «ه»

(۳) «ب» «د» «الف» «ج» «ه»

(۴) «د» «ب» «الف» «ج» «ه»

۳۴- کدام بیت فاقد کنایه و دارای مجاز است؟

(۱) دارد به فکر صائب من گوش، عالمی
یکره تو نیز گوش به فریاد کن مرا

(۲) ساقی از رطل گران‌سنگی سبک‌دل کن مرا
حلقه بیرون این دنیای باطل کن مرا

(۳) یاد رخسار تو را در دل نهان داریم ما
در دل دوزخ بهشت جاودان داریم ما

(۴) چو جام اول مینا، سپهر سنگین‌دل
به خاک راه‌گذر ریخت ناچشیده مرا

۳۵- بیت زیر فاقد کدام آرایه‌های ادبی است؟

«در بساط من ز عنق‌ای سبک‌پرواز عمر
خواب سنگینی چو کوه قاف بر جا مانده است»

(۱) اضافه استعاری، تشبیه گسترده، مجاز

(۲) اضافه تشبیهی، استعاره مکنیه، کنایه

(۳) اضافه استعاری، مجاز، تشخیص

(۴) اضافه تشبیهی، کنایه، تشبیه گسترده

۳۶- بیت‌های زیر را با توجه به آرایه‌های «مجاز، جناس همسان، ترصیع، سجع مطرف و استعاره مصرحه» مرتب کنید.

الف) نغزی و خوبی و فرّش آتش تیز نظرش	می‌نکند محرم جان محرم اسرار مرا
ب) سودا به کوه و دشت صلا می‌دهد مرا	هر لاله‌ای پیاله جدا می‌دهد مرا
ج) جای من خالی است در وحشت سرای آب و گل	بعد از این صائب سراغ از گوشه دل کن مرا
د) غلام آن لب ضحاک و چشم فتانم	که کید و سحر به ضحاک و سامری آموخت
ه) جمالت کرد جاننا هست ما را	جلالت کرد ماها پست ما را
(۱) «ج» «د» «ه» «ب» «الف»	(۲) «ب» «د» «ه» «الف» «ج»
(۳) «ج» «ه» «الف» «ب» «د»	(۴) «ب» «د» «الف» «ج» «ه»

۳۷- در بین مصراع‌های زیر، چند وزن با دو دسته‌بندی هجایی وجود دارد؟

- در دیر می‌زدم من، که یکی ز در درآمد
- سر من مست جمالت، دل من دام خیالت
- حضوری گر همی‌خواهی از او غایب مشو حافظ
- سعدی نظر از رویت کوتاه نکند هرگز
- بی‌جرم با من هر دمش، از نو عتابی دیگر است
- آن بارگاه ملت، وان تختگاه دولت

(۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۳۸- وزن نوشته‌شده زیر کدام بیت درست است؟

(۱) ز من هر چند سر می‌پیچد آن دلبر	اگر دستم رسد در پای او افتم (مفاعیلن مفاعیلن فاعولن)
(۲) غم مخوری که عاقبت جای تو صدر جنت است	روی دل تو تا ابد سوی رضای حضرت است (مفتعلن مفتعلن مفتعلن فاعولن)
(۳) ازین دژ به خواری چنان گشت دشمن	کزو خوارتر در جهان نیست خواری (فاعولن فاعولن فاعولن فاعولن)
(۴) باد نوروزی همی در بوستان بتگر شود	تاز صنعتش هر درختی لعبتی دیگر شود (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن)

۳۹- وزن همه گزینه‌ها از چهار پایه آوایی تکراری تشکیل شده است؛ به جز

(۱) ای عشق تو از بدو گن در جان من	چشمی فکن بر دیده گریان من
(۲) جز که هشیار حکیمان خبر از کار ندارند	که فلک باز شکار است و همه خلق شکارند
(۳) هر که شیرینی فروشد مشتری بر وی بجوشد	یا مگس را پر بیند یا عسل را سر بیوشد
(۴) کمند زلف را ماند چو بر هم بافتن گیرد	سپاه زنگ را ماند چو بر هم تاختن گیرد
۴- در کدام بیت، رکن «فاعلاتن» دیده می‌شود؟	

(۱) ای که طبیب خسته‌ای، روی زبان من ببین	کاین دم و دود سینه‌ام، بار دل است بر زبان
(۲) گر زان که نه‌ای طالب جوینده شوی با ما	ور زان که نه‌ای مطرب گوینده نه‌ای با ما
(۳) که در سرم ز شربش نه چشم ماند و نه خوابش	به دست ساقی تابش مگر سرم چو کدو شد
(۴) ولیکن هوا چون به غایت رسد	شود دوستی سر به سر دشمنی

۴۱- بیت کدام گزینه دارای وزن همسان دولختی نیست؟

- (۱) سلسله موی دوست، حلقه دام بلاست
 (۲) یک عمر دور و تنها، تنها به جرم این که
 (۳) خیال نقشی تو در کارگاه دیده کشیدم
 (۴) آن کیست کز روی کرم، با ما وفاداری کند
- ۴۲- ابیات کدام گزینه «ذوقافیتین» هستند؟

- (الف) ای از مکارم تو شده در جهان خبر
 (ب) خادم دیر مغنم هنری بهتر از این
 (ج) صاحب وحی‌اش در پیغام باز
 (د) تو خامش چو گشتی کس امروز نیست
 (ه) به تسلیم سر در گریبان برند
 (و) روز وصل دوستداران یاد باد
- (۱) «ج» - «ب» - «و» (۲) «ب» - «د» - «ه» (۳) «ج» - «د» - «الف» (۴) «الف» - «ب» - «د»

۴۳- قاعده قافیه در کدام گزینه «متفاوت» با سایر ابیات است؟

- (۱) بیند ای پسر دجله در آب کاست
 (۲) چو عشقی که بنیاد آن بر هواست
 (۳) به صبرش در آن کنج تاریک‌جای
 (۴) زر افتاد در دست افسانه‌گوی

۴۴- با توجه به علامت هجاها، چند واژه با حذف همزه، تلفظ شده‌اند؟

- «بادآورده: U--- / پلنگ‌افکن: U-U-- / دانش‌آموز: U---- / گل‌اندام: U--- / پیام‌آور: U---»
 خوش‌اندام: U-- / کارآزموده: U-U-»
- (۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

۴۵- مفهوم بیت زیر از کدام بیت دریافت می‌شود؟

- «قطره آبی که دارد در نظر گوهر شدن
 (۱) بی‌گفت شو چو ماهی و صافی چو آب بحر
 (۲) چو قطره از وطن خویش رفت و باز آمد
 (۳) از هزاران دل، یکی را باشد استعداد عشق
 (۴) می‌شود هر کس به مقدار تواضع، سر بلند

۴۶- مفهوم دو بیت زیر، از ابیات همه گزینه‌ها دریافت می‌شود: به جز

- «مهری گر به کام شیر در است
 یا بزرگی و عز و نعمت و جاه
 (۱) دامن گل نبرد هر که ز خار اندیشد
 (۲) غواص گر اندیشه کند کام نهنگ
 (۳) عنان بزرگی هر آن کس که جست
 (۴) رضا به حکم قضا گر دهیم یا ندهیم
- شو خطر کن ز کام شیر بجوی
 یا چو مردانست، مرگ رویاروی
 مهره حاصل نکند هر که ز مار اندیشد
 هرگز نکند در گرانمایه به جنگ
 نخستش بیاید به خون دست شست
 از این کمند نشاید به شیرمردی زست

۴۷- مفهوم کدام بیت با مصراع دوم بیت زیر، «متفاوت» است؟

- «نوبهار است در آن کوش که خوشدل باشی
(۱) بسی برآید و بی‌ما فرورود خورشید
(۲) بسی تیر و دی‌ماه و اردی‌بهشت
(۳) دوران روزگار به ما بگذرد بسی
(۴) بس روزگاری که برآید به کوه و دشت
- که بسی گل بدمد باز و تو در گل باشی»
بهارگاه و خزان باشد و دی و مرداد
بیاید که ما خاک باشیم و خشت
گاهی شود بهار و دگر گه خزان شود
بعد از من و تو ابر بگرید به باغ و راغ

۴۸- بیت زیر با همه ابیات، قرابت مفهومی دارد؛ به جز

- «بانگ زد یارش که بر در کیست آن؟
(۱) صورت من همه او شد صفت من همه او
(۲) به وفای تو کز آن روز که دلیند منی
(۳) بیا و هستی حافظ ز پیش او بردار
(۴) من توام تو منی ای دوست مرو از بر خویش
- گفت: بر در هم تویی ای دلیستان»
لاجرم کس من و ما نشنود اندر سختم
دل نیستم به وفای کس و در نگشادم
که با وجود تو کس نشنود ز من که منم
خویش را غیر مینگار و مران از در خویش

۴۹- مفهوم کدام بیت، در مقابل آن نادرست بیان شده است؟

- (۱) دست رغبت کس نمی‌سازد به سوی من دراز
(۲) اختیارم نیست چون گرداب در سرگشتگی
(۳) عقده‌ای هرگز نکردم باز از کار کسی
(۴) همچو گوهر گر دلم از سنگ گردد دور نیست
- چون گل پژمرده بر روی مزار افتاده‌ام (گلّه از بی‌توجهی)
نبض موحم در تپیدن بی‌قرار افتاده‌ام (حیرت و بی‌تابی)
در چمن، بی‌کار چون دست چنار افتاده‌ام (بی‌اثری و بی‌ثمری)
دور از مژگان ابر نوبهار افتاده‌ام (دوری و دوستی)

۵۰- مفهوم کلی کدام بیت «متفاوت» است؟

- (۱) از نامه سیاه نترسم که روز خشر
(۲) بخشنده‌ای که سابقه فضل و رحمتش
(۳) افسانه دوزخ همه باد است به گوشم
(۴) امید هر کسی به نیازی و حاجتی است
- با فیضی لطف او صد از این نامه طی کنم
ما را به حسن عاقبت امیدوار کرد
تا ز آتش هجران تو در عین عذابم
امید ما به رحمت بی‌منتهای توست

۵۱- هر یک از موارد زیر به ترتیب، نشان‌دهنده چه مفهومی است؟

- معتاد شدن به سیگار پس از استعمال آن
- عامل انتقال ارزش‌ها و هنجارها به افراد
- عامل برخورداری افراد از حقوق و تکالیف در جهان اجتماعی
- عقاید کلان تأثیرگذار بر ارزش‌های اجتماعی

- (۱) پیامد احتمالی کنش - جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - آگاهی به حقوق و تکالیف - لایه‌های بنیادین جهان اجتماعی
 - (۲) پیامد ارادی کنش - تعلیم و تربیت - راهیابی به جهان اجتماعی - عمیق‌ترین پدیده اجتماعی
 - (۳) پیامد وابسته به اراده کنشگر - تشویق و تنبیه - عملکرد متناسب با نقش اجتماعی - عمیق‌ترین لایه جهان اجتماعی
 - (۴) پیامد غیرطبیعی کنش - تحقق کنش‌های اجتماعی - آگاهی مشترک - لایه‌های عمیق جهان اجتماعی
- ۵۲- هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام قسمت نمودار زیر قرار می‌گیرند؟

- مشارکت در تقسیم کار خانوادگی

- احساس تعلق به گروه

- نگرش‌های سیاسی جامعه

- عضویت در احزاب سیاسی

(۱) ج - د - د - ج

(۲) د - ب - د - الف

(۳) ج - الف - ج - د

(۴) د - د - ب - ج

۵۳- طی چه فرایندی، انسان متجدد دچار قفس آهنین می‌شود و آزادی و اراده‌اش از دست می‌رود؟

- (۱) رواج کنش‌های تعقیب‌کننده اهداف دنیوی به وسیله علوم تجربی - بهره‌برداری انسان از فناوری حاصل از علوم تجربی - تنگ‌شدن عرصه بر کنش‌های عاطفی و اخلاقی انسان‌ها - از دست رفتن امکان ارزیابی ارزش‌ها و آرمان‌ها
- (۲) زوال کنش‌های انسانی مانند کنش‌های عاطفی و اخلاقی - طرد عناصر معنوی و مقدس از جهان اجتماعی - اسارت انسان در نظام پیچیده قفس آهنین - عدم امکان رهایی انسان از این قفس خودساخته
- (۳) رواج کنش‌های حسابگرانه معطوف به دنیا - تنگ‌شدن عرصه بر سایر کنش‌های انسانی مانند کنش‌های عاطفی و اخلاقی - اسارت تدریجی انسان در نظام اجتماعی پیچیده - احاطه‌شدن همه ابعاد وجود انسان
- (۴) افول علوم فراتجربی - از دست رفتن امکان ارزیابی و داوری پدیده‌های فراتجربی مانند ارزش‌ها و آرمان‌های بشری - زوال عقلانیت ذاتی و از دست رفتن دانش اهداف و وسایل - اسارت انسان در نظام اجتماعی پیچیده

۵۴- در ارتباط با تعامل هویت جهان اجتماعی و هویت اجتماعی افراد، کدام گزینه درست است؟

- (۱) هویت اجتماعی هر فرد درون جهان اجتماعی و بر مبنای عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد؛ به همین دلیل است که نگاه دنیوی جهان متجدد، هر نوع دخل و تصرفی در طبیعت را مجاز می‌داند.
- (۲) جهان‌های اجتماعی برای مشارکت افراد در آن، اعتقادات و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهند. در مقابل، فرد نیز برای بقا و تداوم خود در جهان اجتماعی، شیوه زندگی در آن را می‌آموزد.
- (۳) هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می‌گیرد؛ در مقابل، هویت فرهنگی جهان اجتماعی، فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی خانوادگی و شغلی متناسب با خود را پدید می‌آورد.
- (۴) هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌هایی که دارد، برخی تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند. همه این تغییرات هویتی افراد منجر به تعارض فرهنگی و اضطراب‌ها و نگرانی‌های اجتماعی می‌شود.

۵۵- از بین موارد زیر، توضیح مقابل چه تعداد از مفاهیم نادرست است؟

- قدرت اجتماعی نهادها: نظام بانکی با تعیین شرایط وام، رفتار اقتصادی مردم را جهت‌دهی می‌کند.
- قدرت نرم: کشوری با تأسیس مدارس بین‌المللی در کشوری دیگر، سبک زندگی و ارزش‌های نسل آینده را تحت تأثیر قرار می‌دهد.
- اقتدار: مردم در یک جامعه، قوانین دولت را نه از روی ترس و مجازات بلکه به دلیل رسمی و قانونی بودن آن، رعایت می‌کنند.
- نظام سیاسی: گروهی از افراد با تشکیل یک حزب سیاسی، قدرت را به صورت سازمان‌یافته برای تحقق اهداف اجتماعی دنبال می‌کنند.
- الیگارشی: اداره جامعه توسط گروهی از خردمندان که به دلیل فضیلت اخلاقی برگزیده شده‌اند.
- لیبرالیسم: نوعی نظام سیاسی است که ادعا می‌کند با خواست و اراده اکثریت مردم شکل گرفته و مبنای مردمی دارد.

(۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۵۶- هر یک از موارد زیر، به ترتیب با چه موضوعی ارتباط دارند؟

- تقسیم جوامع به ارگانیکی و مکانیکی بر مبنای تقسیم کار
 - امکان دآوری درباره حق و باطل بودن آرمان‌ها توسط علوم اجتماعی
 - هویت فرهنگی جوامع اسلامی از دیدگاه مستشرقان غربی
 - هویتی‌بودن مسئله تأمین جمعیت برای جهان‌های اجتماعی
- (۱) همه جوامع شبیه یکدیگرند و مسیر یکسانی را طی می‌کنند. - در صورتی که علوم اجتماعی از ابزارهای عقل و وحی برای شناخت علمی استفاده نکنند. - به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود نمی‌شود. - افزایش جمعیت جهان اجتماعی به منزله گسترش فرهنگ و معانی آن است.
- (۲) تفاوت جوامع همانند تفاوتی است که یک موجود زنده در مراحل مختلف رشد خود پیدا می‌کند. - اگر علوم اجتماعی، علم را به معنای تجربی آن محدود نکنند. - توحیدی یا اساطیری نیست. - کاهش جمعیت یک جهان اجتماعی به منزله محدود شدن گستره آن است.
- (۳) جوامعی که به لحاظ تاریخی عقب مانده‌اند، باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند. - اگر علوم اجتماعی بتواند عقاید و ارزش‌های اجتماعی را بشناسد. - قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی است. - هر عاملی که در گسترش فرهنگ مؤثر باشد، در بسط هویت جهان اجتماعی مؤثر است.
- (۴) جهان‌های اجتماعی مختلف بر اساس روابطی که دارند، می‌توانند از تجربیات یکدیگر استفاده کنند. - در صورتی که علوم اجتماعی آرمان‌ها را وارد قلمرو واقعی جهان اجتماعی کند. - سکولار و دنیوی است. - اعضای جهان اجتماعی، حامل و عامل فرهنگ و معانی آن هستند.

۵۷- هر یک از موارد زیر، در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرند؟

پیامد	ویژگی	انواع فرهنگ‌ها از حیث قابلیت جهانی‌شدن
«ه»	«الف»	فرهنگ با ارزش‌های قومی با نگاه سلطه‌جویانه
«ب»	«ج»	فرهنگ با ارزش‌های عام و جهان‌شمول
«و»	«د»	فرهنگ با ارزش‌های قومی بدون نگاه سلطه‌جویانه

- تقسیم جهان به دو منطقه مرکزی و پیرامونی
 - دنبال کردن سعادت همه انسان‌ها
 - مورد توجه قرار دادن یک نژاد خاص و به خدمت گرفتن دیگران
 - عدم امکان و قابلیت جهانی‌شدن فرهنگ
- (۱) الف - ب - و - د
- (۲) ه - ج - الف - د
- (۳) الف - ج - د - ه
- (۴) ه - د - الف - و

۵۸- عبارت‌های درست در ارتباط با مفاهیم «استعمار نو»، «امپریالیسم فرهنگی» و «استبداد استعماری» به ترتیب کدام است؟

(۱) در این نوع استعمار، کشور استعمارگر با استفاده از ابزارهای اقتصادی و فرهنگی، سیاست کشور دیگر را در اختیار می‌گیرد. - جهان غرب در این روش، هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد. - دارای هویتی غیراسلامی بود.
(۲) پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره طی قرن بیستم پدید آمد. - قوم مغلوب برتری فرهنگی جامعه مسلط را می‌پذیرد. - به دلیل این‌که در سایه قدرت غرب عمل می‌کرد، چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

(۳) در این روش، قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می‌کند. - لازمه تحقق آن، تحت تصرف قرار گرفتن از حیث اقتصادی یا نظامی است. - به دنبال تأمین نیازهای سیاسی و فرهنگی غرب بود.
(۴) کشورهای استعمارگر از مجریان بومی و داخلی برای رسیدن به اهداف استعماری خود بهره می‌برند. - در آن، مقاومت فرهنگی یک جامعه از بین می‌رود. - می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند.

۵۹- علت هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

• حذف پوشش دینی توسط فرهنگ غرب در دوره رنسانس

• حاکمیت کنت‌ها و لردها در اروپای نوین

• وابستگی اقتصادی کشورهای مستعمره به کشورهای استعمارگر

• بازشدن راه استثمار برای صاحبان ثروت

(۱) بسط و گسترش ابعاد دنیوی خود - زوال تدریجی قدرت کلیسا - تک‌محصولی‌شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده - لیبرالیسم اولیه

(۲) گسترش فلسفه‌های روشنگری - پیدایش دولت‌های جدید - نامتعادل‌شدن مبادلات تجاری در سطح جهانی - سوسیالیسم

(۳) حذف قدرت کلیسا و ایجاد سیاست سکولار - انقلاب فرانسه - امکان عبور از مرحله استعمار به استعمار نو - چالش فقر و غنا
(۴) گسترش جهانی قدرت خود - پیوند قدرت با تجارت و صنعت - تداوم انتقال ثروت به سمت کشورهای غربی - بحران اقتصادی

۶۰- در ارتباط با مفهوم «انقلاب اسلامی»، زمینه‌ها، علل و پیامدهای آن، چه تعداد از موارد زیر درست است؟

• انقلاب اسلامی ایران پس از گذشت چهار دهه، علاوه بر این‌که نشان داد بلوک شرق، تنها رقیب بلوک غرب نیست، موقعیت جهان اسلام را نیز به عنوان یک قطب فرهنگی تثبیت کرد.

• امام خمینی، انقلاب را هنگامی آغاز کرد که شاه تحت حمایت دولت‌های غربی، مأموریت حفظ امنیت منطقه را بر عهده داشت و درصدد مبارزه با جریان اجتماعی سیاسی تأثیرگذار روشنفکران چپ در کشور بود.

• نخستین بیدارگران در جهان اسلام، اندیشمندان و عالمانی بودند که برای حفظ استقلال و عزت جهان اسلام، بیداری اسلامی را از سطح عموم مردم و فرهنگ عمومی جهان اسلام به سطح نخبگان اسلامی انتقال دادند.

• جنبش عدالتخانه فقط به دنبال اصلاح شیوه زمامداری یا رفتار خاصی از پادشاه بود و تغییر ساختار سیاسی حاکمیت را هدف خود نمی‌دانست.

(۲) یک

(۱) صفر

(۴) سه

(۳) دو

۶۱- به ترتیب پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟

- علت سرکوب مقاومت‌های مردمی برای حفظ هویت اسلامی خود، توسط استبداد استعماری چیست؟
 - چه عاملی موجب می‌شود که بر دامنه بحران‌های اقتصادی افزوده شود؟
 - مهم‌ترین پیامد انقلاب اسلامی ایران در جهان اسلام چه بود؟
 - ۱) مخدوش کردن استقلال سیاسی جوامع اسلامی - اقتصاد جهانی - شکل‌گیری جنبش‌های اسلامی در فلسطین
 - ۲) عملکرد روشنفکران چپ کشورهای اسلامی - انتقال بحران به اقشار ضعیف - ارائه راهکارهایی برای مبارزه با صهیونیسم
 - ۳) وابستگی به کشورهای استعمارگر - پیوند با چالش فقر و غنا - انقلاب‌های گسترده مردم در کشورهای عربی
 - ۴) وجود قدرت جهانی استعمار - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی - اتکا به فقه سیاسی و اجتماعی شیعی
- ۶۲- هر یک از جنبش‌ها و حرکت‌های اعتراض‌آمیز گروه‌های زیر، در ارتباط با چه موضوعی شکل گرفتند؟

• جنبش تنباکو

• انقلاب ۱۹۳۰ لیبی

• پروتستان‌تیسیم

- ۱) همکاری با حاکم نامشروع در حد واجبات نظامیه - بیداری اسلامی - مقابله با کلیسا
 - ۲) تغییر ساختار سیاسی جامعه - تحت تأثیر انقلاب مشروطه ایران - رویکرد دنیوی به عالم
 - ۳) اصلاح رفتار حاکمان یا ساختار حکومت - تقلیدی از انقلاب‌های مدرن - اصلاح دینی
 - ۴) اصلاح کار یا رفتاری خاص از پادشاه - مقابله با شرق و غرب - تحریفات مسیحیت
- ۶۳- به ترتیب عبارت‌های درست در ارتباط با «اقتدار» و «لیبرالیسم اولیه» و عبارت نادرست درباره «تهاجم اقتصادی استعمارگران غربی» کدام‌اند؟

- ۱) عناصر اصلی آن مقبولیت و به رسمیت شناخته شدن قدرت است. - مشکلات لیبرالیسم اقتصادی، از بین رفتن آزادی افراد و پیدایش طبقه جدید بر مدار قدرت بود. - اقتصاد، روزه و ورود استعمار و نابودی هویت جوامع به شمار می‌رود.
- ۲) حاصل قدرت اجتماعی بالا و توافق حاصل از ترس و تهدید است. - حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی موجب آن شد که دولتمردان انگلیسی از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند خودداری کنند. - برخی از کشورهای سلطه‌گر که پاشنه آشیل ایران را اقتصاد می‌دانند، جنگ اقتصادی تمام‌عیاری را علیه کشور ما به راه انداخته‌اند.
- ۳) قدرتی است که با رضایت طرف مقابل به دست می‌آید و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد. - با تکیه بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی و با نادیده گرفتن عدالت، باعث شکل‌گیری چالش فقر و غنا در کشورهای غربی شد. - در ایران، در زمان قاجار با اخذ امتیاز روپتر و در دوره پهلوی از طریق تاراج نفت و اخذ امتیاز رژی انجام شد.
- ۴) عناصر اصلی آن مشروعیت و مقبولیت است. - فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌داند. - کمپانی هند شرقی انگلیس ابزاری برای هویت‌زدایی، غارت و چپاول دارایی‌های عظیم هند بود.

۶۴- در بین عبارت‌های زیر، کدام یک بخش اول آن درست و بخش دوم آن نادرست است؟

- الف) در تزلزل فرهنگی، هویت فرهنگی جهان اجتماعی مورد تردید قرار می‌گیرد. - این موضوع در صورتی که کنترل نشود، می‌تواند به تعارض فرهنگی منجر شود.
- ب) قداست خانواده، آگاهی و باور دینی و ارزش‌های اخلاقی، مربوط به بُعد دین و ارزش‌های اخلاقی در نهاد خانواده است. - در مقابل، بُعد تشکیل خانواده به مواردی همچون ترویج ازدواج و نگرش به ازدواج اشاره دارد.
- ج) سوسیالیسم و کمونیسم، در مقابل فردگرایی لیبرال، دو رویکرد جامعه‌گرا هستند. - زیرا سوسیالیسم به مالکیت خصوصی نسبی معتقد است و کمونیسم به مالکیت خصوصی قائل نیست.
- د) بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان اجتماعی تناسب و هماهنگی وجود دارد. - متفکران مسلمان با اضافه کردن جهان تکوینی به این دو جهان، از سه جهان متفاوت سخن می‌گویند.
- ه) در نیمه اول قرن بیستم، روشن شد که علم تجربی دارای عباتی غیر تجربی است. - با این اتفاق، علم مدرن زیر سؤال رفت و آشکار شد که علم تجربی تنها تفسیر ممکن از طبیعت نیست.

۱) ب - ج ۲) الف - ه ۳) ج - د ۴) الف - د

۶۵- به ترتیب، کدام یک از اندیشمندان «عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد»، «تفاسیر پروتستانی از دین ارائه داد»، «توضیح داد که جهان متجدد در جهت برخورداری از زندگی دنیوی و تسلط انسان بر این عالم گام برمی‌دارد» و «تشکیل یک دولت اسلامی با جمهوری‌های آزاد و مستقل را برای آینده کشورهای مسلمان ترسیم می‌کرد»؟

۱) کنت - دکارت - دورکیم - امام موسی صدر

۲) هانتینگتون - مارتین لوتر - وبر - امام موسی صدر

۳) هانتینگتون - ژان کالون - وبر - امام خمینی

۴) کنت - روسو - اسپنسر - امام خمینی

۶۶- مینا در فرایند یافتن پاسخ یک سؤال، از گزاره‌های زیر استفاده کرده است. کدام گزینه درباره این گزاره‌ها درست است؟
الف) پیش از جمع‌آوری اطلاعات درباره این سؤال باید یک حدس هوشمندانه داشته باشم که در راستای آن مشاهده و بررسی کنم.

ب) مرا حلی که برای پاسخ پشت‌سر می‌گذارم باید طبق یک ترتیب مشخص و پیوسته انجام شود تا افراد دیگر هم بتوانند روش من را تکرار کنند.

۱) اگر سایر منابع کسب دانش بخواهند تکمیل‌کننده پاسخ مینا باشند، لازم است در فرایند پیش‌رو، هر یک از منابع، علاوه بر روش انتخابی خودش، حتماً از روش‌های سایر منابع هم استفاده کند.

۲) مفهوم «الف» می‌تواند پس از بررسی و تأییدشدن، تغییراتی در طول زمان داشته باشد که ناشی از اشتباه در نتایج آزمایش‌های مینا باشد.

۳) با توجه به ویژگی «ب»، مینا سراغ سلسله‌ای از استدلال‌های منطقی رفته و برای یافتن پاسخ، لزوماً به مشاهده و بررسی مفهوم «الف» نیاز ندارد.

۴) فرایندی که مینا در «الف» طی می‌کند لزوماً به مرحله‌ای ختم می‌شود که نظریه نام دارد.

۶۷- هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب مرتبط با کدام دسته از عوامل مؤثر بر رشد است؟

• کودکان در ماه‌های اولیه زندگی، توانایی تمایز دادن صداهای زبانی را دارند و این توانایی به آن‌ها کمک می‌کند صداهای افراد آشنا را تشخیص دهند.

• استفاده از وسایل و ابزارهای بازی در محیط مهدکودک باعث تسهیل در یادگیری مفاهیم و تقویت مهارت‌های شناختی می‌شود.

• برخی نوجوانان به دلیل ظرفیت محدود حافظه کوتاه‌مدت به تدریج متوجه می‌شوند که می‌توانند با تکرار مطالب، آن‌ها را بهتر در حافظه خود نگه دارند.

• شرکت در بازی‌های گروهی سبب می‌شود کودک مهارت حل مسئله و توانایی همکاری را در سطح بالاتری تجربه کند.

۱) وراثتی - محیطی - محیطی - وراثتی - محیطی - وراثتی

۲) محیطی - وراثتی - وراثتی - محیطی - وراثتی - وراثتی

۳) وراثتی - وراثتی - وراثتی - محیطی - وراثتی - وراثتی

۴) محیطی - وراثتی - وراثتی - محیطی - وراثتی - وراثتی

۶۸- در رابطه با ویژگی‌های رشد دانش‌آموزان دبیرستانی، کدام گزینه درست است؟

۱) در مواجهه با فاصله میان آنچه هست و آنچه دوست دارد باشد، تنها رفتار طبیعی، تلاش برای کم کردن فاصله و رسیدن به ایده‌آل‌هاست.

۲) به‌خصوص در دوره اول متوسطه برای خرید لباس، انتخاب راحتی ندارند، زیرا تناسب اندام آن‌ها به هم ریخته و در بسیاری موارد اصطلاحاً نی‌قلیونی شده‌اند.

۳) تمایل به گروه دوستان در این دوره افزایش یافته و به همین خاطر ممکن است نوجوانان کار نادرستی را صرفاً برای خوشحال کردن آن‌ها بکنند.

۴) آسفتگی هیجانی و تحریک‌پذیری دوره نوجوانی باعث می‌شود آن‌ها نتوانند بر روی تکالیف شناختی مورد نیاز، خوب و مستمر متمرکز بمانند.

۶۹- هستی که دانشجوی ترم چهارم روان‌شناسی است، برای خرید کتاب‌های ترم جدید به کتاب‌فروشی مراجعه کرده است. پس از خارج شدن از مغازه، شخصی از او پرسید که در این فروشگاه بخشی مربوط به کتاب‌های حسابداری وجود دارد یا خیر، اما هستی گفت از این موضوع اطلاعی ندارد. به ترتیب «توجه به کتاب‌های ترم جدید و پیدا کردن آن‌ها» و «ناتوانی وی در پاسخ‌دهی به سؤال آن شخص» به کدام یک از منابع توجه مربوط می‌شود؟

۱) اطلاعات موجود در حافظه - عدم دریافت محرک‌ها توسط حواس

۲) سبک پردازش افراد و انتظارات او - عدم وجود اطلاعات مرتبط در حافظه

۳) آگاهی کامل به موضوع مورد توجه - عدم آماده‌سازی برای دریافت محرک

۴) دریافت محرک‌ها توسط حواس - سبک پردازش فرد و انتظارات او

۷۰- در کدام یک از گزینه‌های زیر خطای ادراکی رخ داده است؟

- ۱) پارسا وقتی از پنجره قطاری در حال حرکت به بیرون نگاه می‌کرد، گذشتن درختان نزدیک را سریع‌تر و عبور درختان دورتر را آرام‌تر می‌دید.
- ۲) سارا در یک خیابان بسیار شلوغ از دور به همکلاسی‌اش سلام کرد، اما او متوجه نشده و به حرکت خود ادامه داد.
- ۳) مهدی هنگام رانندگی در یک روز بسیار گرم، در جاده‌ای که هیچ‌کس جز او نبود، فکر کرد در کنار جاده کسی برای او دست تکان می‌دهد.
- ۴) معصومه بعد از نگاه کردن طولانی مدت به یک چراغ پر نور، در تاریکی، نقاط روشن یا هاله‌هایی را مشاهده می‌کرد.

۷۱- به ترتیب درستی یا نادرستی عبارتهای زیر کدام است؟

- افراط در استفاده از فناوری و استفاده طولانی مدت از مسیر یاب‌های اینترنتی نتایج یکسانی در عملکرد حافظه دارند.
- انسان تمایل دارد که اطلاعات گذشته را فراموش کند، چراکه فراموشی خاطره‌های آزاردهنده نعمت بزرگی است.
- منظور از صفر در محور افقی نمودار فراموشی ایبنگ‌هوس، بلافاصله بعد از یادگیری است.
- رمزگردانی یک موضوع، تابع میزان توجهی است که به آن اختصاص داده می‌شود.

(۱) درست - نادرست - نادرست - درست

(۲) نادرست - درست - درست - نادرست

(۳) نادرست - درست - نادرست - نادرست

(۴) درست - نادرست - درست - درست

۷۲- هر یک از معلمان زیر از فایده‌مندی کدام یک از فنون به‌سازی حافظه بهره برده‌اند؟

- فایل‌های مورد نیاز را چاپ شده به دانش‌آموزان می‌دهد تا در هنگام مطالعه، تلفن همراه دستشان نباشد.
 - طبق طرح درس زمان‌بندی شده درس می‌دهد تا در انتهای سال مجبور نشود فشرده و تندتند تدریس کند.
 - چه پیش از آن که درس جدید را شروع کند، چه در حین تدریس، از مباحث جلسه گذشته می‌پرسد.
 - سعی می‌کند چند جلسه یک بار مستندی مرتبط با موضوع درس برای دانش‌آموزان بیاورد تا متکلم وحده نباشد.
- ۱) پرهیز از توجه ناقص - کاهش اثر تداخل اطلاعات - کارآمدی مرور - مطالعه چندحسی
 - ۲) مطالعه چندحسی - یادگیری بافاصله - بیان اهمیت مطلب - استفاده از چند روش حرکتی
 - ۳) تمایزبخشی - سامان‌دهی مطالب - بیان اهمیت مطلب - استفاده از چند روش حرکتی
 - ۴) پرهیز از هم‌زمانی چند فعالیت - بسط معنایی - کارآمدی مرور - مطالعه چندحسی

۷۳- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه نتیجه‌گیری درستی را درباره فرایند «حل مسئله» نشان می‌دهد؟

- الف) جدیت در فرایند حل مسئله می‌تواند به یافتن راه‌حل‌های بهتری ختم شود.
- ب) برای داشتن راه‌حل‌های بهتر و همچنین آشنایی با موانع احتمالی مسیر، باید نقطه آغازین مشخص شود.
- ج) به راه افتادن فرایند حل مسئله علاوه بر نقطه آغازین، نیازمند داشتن چشم‌انداز نهایی و مشخص است.
- ۱) مورد «الف» به آن دسته از ویژگی‌های یک مسئله اشاره دارد که مطابق آن فرد به توانمندی‌های محدود خود اذعان می‌کند و در چارچوب این محدودیت گام برمی‌دارد.
 - ۲) مورد «ج» تضمین‌کننده آن است که می‌توانیم طبق اقدامات استاندارد و مشخصی فرایند حل مسئله را بدون درگیر شدن با ابهامات احتمالی پیش ببریم.
 - ۳) رعایت ویژگی‌های مطرح شده در موارد «الف» و «ب» و رسیدن به چشم‌انداز نهایی در «ج» بیانگر آن است که حل یک مسئله در صورت نظام‌مند بودن می‌تواند به مسائلی با ساختار مشابه تعمیم پیدا کند.
 - ۴) مورد «ب» همانند «ج» به آن دسته از ویژگی‌های یک مسئله اشاره دارد که می‌توانند در صورت وجود داشتن، نوع مسائل را به طور قطع تعیین کنند.

۷۴- پاسخ هر یک از سؤالات زیر در کدام گزینه آمده است؟

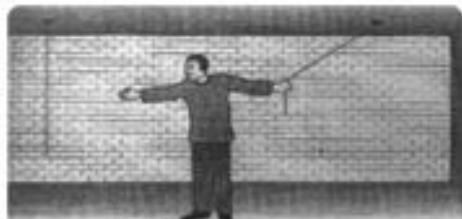
الف) اثر نهفتگی با کدام یک از مراحل حل مسئله ارتباط دارد؟

ب) کدام یک جزء ثابت و همیشگی مراحل حل مسئله نیست؟

A

ج) تصویر A با کدام یک از عوامل مؤثر در حل مسئله ارتباط دارد؟

B

د) به چه دلیل حل مسئله در موقعیت تصویر B دشوار است؟

۱) اول - انتخاب راه‌حل جایگزین - نوع نگاه به مسئله - نوع نگاه به مسئله

۲) دوم - ارزیابی راه‌حل - تجربه گذشته - نوع نگاه به مسئله

۳) دوم - انتخاب راه‌حل جایگزین - نوع نگاه به مسئله - تجربه گذشته

۴) اول - ارزیابی راه‌حل - تجربه گذشته - تجربه گذشته

۷۵- توضیح مرتبط با هر یک از موارد زیر، به ترتیب، در کدام گزینه آورده شده است؟

- هر کشوری در مسیر توسعه خود لازم است تصمیم بگیرد برق مورد نیاز خود را تولید یا وارد کند.
 - ارزیابی گزینه‌های مختلفی که فرد را به خواسته خود می‌رساند و انتخاب مناسب‌ترین آن‌ها به شیوه‌های ثابت.
 - آن کس که از افکار و آرای گوناگون استفاده می‌کند، صحیح را از خطا به خوبی تشخیص می‌دهد.
 - امکان بازگشت طرفداران افراطی هر اندیشه کم است، زیرا می‌دانند چه قدر جوانی خود را خرج آن اندیشه کرده‌اند.
- ۱) نوع تصمیم‌گیری: پیچیده گروهی - تعریف تصمیم‌گیری - سبک تصمیم‌گیری: وابسته - ملاک تصمیم‌گیری: سودمندی و مزیت

- ۲) نوع تصمیم‌گیری: مهم پیچیده - تعریف تصمیم‌گیری - اهمیت مشورت کردن در تصمیم‌گیری - ملاک تصمیم‌گیری: هزینه
- ۳) نوع تصمیم‌گیری: ساده گروهی - سبک‌های تصمیم‌گیری - سبک تصمیم‌گیری: وابسته - ملاک تصمیم‌گیری: سودمندی و مزیت

- ۴) نوع تصمیم‌گیری: مهم پیچیده - سبک‌های تصمیم‌گیری - اهمیت مشورت کردن در تصمیم‌گیری - ملاک تصمیم‌گیری: هزینه

۷۶- آرمان قصد دارد برای ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد، یکی از رشته‌های علوم اجتماعی را انتخاب کند.

هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام مرحله تصمیم‌گیری او است؟

- انتخاب رشته‌های مختلف علوم اجتماعی در دانشگاه‌های معتبر کشور از بین چهار گرایش
- انتخاب رشته «جامعه‌شناسی توسعه»

- تحلیل خصیصه‌های هر رشته از نظر منابع درسی، سطح دشواری دروس و میزان محبوبیت اساتید هر رشته
- سنجش میزان رضایت از یادگیری‌های جدید و ارزیابی عملکرد در امتحانات پایان ترم

۱) دوم - چهارم - ششم - هفتم

۲) اول - چهارم - پنجم - ششم

۳) اول - پنجم - چهارم - ششم

۴) دوم - پنجم - سوم - هفتم

۷۷- کدام عبارت در خصوص مثال زیر درست است؟

«مریم در امتحانات نیمسال نمرات عالی کسب کرد. او این موفقیت را ناشی از تدریس خوب معلمان خود و حمایت‌های مدرسه می‌دانست. بعد از کسب این نتیجه، خانواده او وعده رفتن به شهر بازی دادند، اما حتی وقتی این برنامه به خاطر بارش باران لغو شد، مریم هم‌چنان با لذت و انگیزه به مطالعه و پیشرفت ادامه داد.»

(۱) مریم موفقیت خود را به عامل درونی، پایدار و قابل کنترل نسبت داده و انگیزه او از بیرونی به درونی تغییر کرده است.
(۲) مریم موفقیت خود را به عاملی بیرونی، پایدار و خارج از کنترل اسناد داده و انگیزه او در ادامه دادن بیشتر ناشی از انگیزه درونی است.

(۳) موفقیت مریم حاصل اسناد به عاملی بیرونی، ناپایدار و غیر قابل کنترل بوده و انگیزه او قبل از موفقیت به طور کامل متکی بر مشوق بیرونی خانواده بوده است.

(۴) مریم نتیجه خود را به عوامل بیرونی، ناپایدار و قابل کنترل اسناد داده و انگیزه او هم درونی و هم بیرونی است.
۷۸- بخشی از پرسشنامه انگیزه یک فرد در جدول زیر آمده است. در این پرسشنامه برای هر مورد از یک (اصلاً این‌طور نیستم) تا پنج (کاملاً همین‌طور هستم) نمره داده می‌شود. با توجه به عوامل نگرشی مطرح‌شده و نمره او، کدام گزینه می‌تواند درست باشد؟

ردیف	موارد	۱	۲	۳	۴	۵
الف	من به توانا بودن خودم در کلاس اعتماد دارم و آن را به خوبی به کار می‌گیرم.				x	
ب	به طور منظم هدف‌هایی را برای خودم در نظر می‌گیرم؛ برای رسیدن به آن‌ها تلاش می‌کنم و گام به گام پیش می‌روم.				x	
ج	از اشتباهات خود چیزهایی یاد می‌گیرم تا بتوانم به موفقیت‌های آینده برسم.	x				
د	نمی‌گذارم نگرانی‌ها و مسائل عاطفی دیگر بر من غلبه کنند و انگیزه‌ام را از بین ببرند.		x			

(۱) مطابق با مورد «د» این فرد می‌تواند همانند داستان نیک وی آچیچ ضمن در نظر گرفتن ناملایمات زندگی، با سرعت زیاد به سوی موفقیت گام بردارد.

(۲) با توجه به امتیاز او در مورد «ج»، این فرد هرگز نمی‌تواند درماندگی آموخته‌شده داشته باشد، زیرا پیامدهای عمل خود را مستقل از موفقیت‌های آینده نمی‌بیند.

(۳) مورد «الف» بیانگر آن است که این فرد نسبت به توانایی‌های خود به حدی از ثبات و اطمینان رسیده و می‌تواند مدل مثبت و خوبی برای دوستان و هم‌کلاسی‌هایش باشد.

(۴) نتیجه روندی که این فرد در تعیین اهداف خود در قسمت «ب» انتخاب کرده آن است که به علت بالابودن نمره به دست‌آمده در نهایت نسبت به بروز رفتار دلسرد می‌شود.

۷۹- در کدام گزینه، تمامی عبارات نادرست آورده شده است؟

الف) فعالیت بدنی مناسب مانند شنا و پیاده‌روی معمولاً به نحوی هستند که انجام آن‌ها موجب افزایش مصرف اکسیژن می‌شود.

ب) برای داشتن سبک زندگی سالم لازم است در زمان خشمگین شدن، هیجانات خود را نشان ندهیم.

ج) رژیم غذایی می‌بایست مملو از پروتئین باشد و تا حد ممکن خالی از کربوهیدرات و چربی نگه داشته شود.

د) سبک زندگی که موضوع مورد مطالعه تجربی روان‌شناسان سلامت است شامل موضوعاتی می‌شود که همگی به طور مستقیم قابل مشاهده هستند.

ه) هر چه قدر از سمت چپ پیوستار سلامت به سمت راست آن حرکت کنیم، از بیماری دور و به سلامت نزدیک می‌شویم.

(۱) ب - ج - د (۲) الف - ب - ه (۳) ب - ج (۴) الف - ج - د

۸- عبارتهای «الف»، «ب»، «ج» و «د» در جدول زیر به ترتیب با کدام گزینه به درستی تکمیل می شود؟

الف	↔	معهده درد
ترک موقعیت	↔	ب
ج	↔	هدف اصلی مقابله
این مقابله ترکیبی از تسلیم شدن و ناامیدی است.	↔	د

- ۱) علامت جسمانی فشار روانی منفی - مقابله سازگارانه کوتاه مدت - حذف عامل فشارآور - در انتظار معجزه بودن
- ۲) علامت رفتاری فشار روانی منفی و مثبت - مقابله سازگارانه بلندمدت - تحمل عامل فشارآور - منفعل بودن
- ۳) علامت رفتاری فشار روانی منفی - مقابله سازگارانه بلندمدت - تحمل عامل فشارآور - در انتظار معجزه بودن
- ۴) علامت جسمانی فشار روانی مثبت و منفی - مقابله سازگارانه کوتاه مدت - حذف عامل فشارآور - منفعل بودن

پاسخنامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه
شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام رسان ها با ما به اشتراک بگذارید.

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله پانزدهم

پایه دوازدهم

۱۴۰۵/ فروردین

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

دفترچه شماره دو

پایه	دوازدهم	پانزدهم	دهم	موضوع	تعداد سوال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	دوازدهم	پانزدهم	دهم
زبان عربی	۲۰	۸۱	۱۰۰	۲۰ دقیقه	—	کل کتاب	صفحه ۱ تا ۳۰	—	کل کتاب	صفحه ۱ تا ۱۰۶	کل کتاب
تاریخ	۱۳	۱۰۱	۱۳۳	۲۰ دقیقه	—	کل کتاب	صفحه ۱ تا ۱۵۲	—	کل کتاب	صفحه ۱ تا ۱۸۶	کل کتاب
جغرافیا	۷	۱۱۴	۱۲۵	۲۰ دقیقه	—	کل کتاب	صفحه ۱ تا ۱۰۶	—	کل کتاب	صفحه ۱ تا ۱۵۳	کل کتاب
فلسفه و منطق	۲۰	۱۳۶	۱۴۵	۲۰ دقیقه	—	کل کتاب	صفحه ۱ تا ۱۱۳	—	کل کتاب	صفحه ۱ تا ۹۳	کل کتاب
اقتصاد	۱۵	۱۴۶	۱۶۰	۱۵ دقیقه	—	کل کتاب	صفحه ۱ تا ۱۶۰	—	—	—	—
مجموع	۸۰ سوال	۷۵ دقیقه	—	—	—	—	—	—	—	—	—

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
زبان عربی	محمود بادبرین - مجید بیگلری - آریا ذوقی - موسی کاظم غلامی کارشناس علمی: محمدصادق خادم	موسی کاظم غلامی
تاریخ	محمد ابراهیمی بلواری - الهه ریاحی نسب - نگار کاتیی - حبیبه محبی کارشناس علمی: علی آقاجانیپور	حبیبه محبی
جغرافیا	الهه ریاحی نسب - علیرضا حسن طهرانی - حبیبه محبی - بهروز یحیی کارشناس علمی: حبیبه محبی	علیرضا حسن طهرانی
فلسفه و منطق	علی اکبر آخوندی - محمد توفیقی - مجید قدرتیپور کارشناس علمی: علی آقاجانیپور	علی اکبر آخوندی
اقتصاد	سارا شریفی - ستایش محمدی کارشناس علمی: علی محسنی	سارا شریفی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانیپور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفترچه سوالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سوال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه ها، نوع صفحه آرایه، فونت سوالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) در شبیه ترین حالت به دفترچه سوالات کنکور سراسری طراحی می شود.

Azmoon.kheilisabz.com

• عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَقْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۸۱-۸۹):

۸۱- «وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا»:

- ۱) و در آفرینش آسمان‌ها و زمین اندیشه می‌کنند [می‌گویند] پروردگار ما این را باطل نیافریده است!
- ۲) و در چگونگی آفریدن آسمان‌ها و زمین اندیشه می‌کنند [می‌گویند] پروردگار ما این را باطل نیافریدی!
- ۳) و می‌اندیشند که آسمان‌ها و زمین چگونه آفریده شده است [می‌گویند] پروردگار ما این را بی‌هوده نیافریده است!
- ۴) و در آفرینش آسمان‌ها و زمین می‌اندیشند [می‌گویند] پروردگار ما این را بی‌هوده نیافریدی!

۸۲- «لَمَّا صَبِرَتْ الْخَمِي الْأَتَى حَدَثَتْ فَجَاءَتْ هَذِهِ الطِّفْلَةَ عَاجِزَةً عَنِ الْمَشْيِ، عَزَمَ وَالِدَاهَا عَلَى إِسْرَافِهَا إِلَى مُؤَسَّسَةٍ يَتَعَلَّمُ فِيهَا الْمُعَوَّقُونَ كَيْفَ يَقُومُونَ بِأَعْمَالِهِمُ الْيَوْمِيَّةِ دُونَ مُسَاعَدَةِ الْآخَرِينَ»:

- ۱) هنگامی که این دختر بچه به خاطر تپی ناگهانی از حرکت کردن ناتوان شد، پدر و مادرش تصمیم گرفتند که او را به مؤسسه‌ای بفرستند که در آن معلولان آموزش داده می‌شدند که چگونه بدون کمک دیگران به کارهای روزانه‌شان اقدام کنند!
- ۲) وقتی این دختر بچه با تپی که ناگهانی رخ داد از راه رفتن ناتوان شد، پدر و مادرش تصمیم گرفتند که او را به مؤسسه‌ای ببرند که در آن معلولان یاد می‌گیرند چه‌طور بدون یاری دیگران کارهای روزانه خود را انجام بدهند!
- ۳) وقتی تپی که ناگهانی پیش آمد، این دختر بچه را از راه رفتن ناتوان کرد، پدر و مادرش تصمیم گرفتند که او را به مؤسسه‌ای بفرستند که در آن معلولان یاد می‌گرفتند که چگونه بدون کمک دیگران کارهای روزانه خود را انجام بدهند!
- ۴) آن‌گاه که تپی که ناگهان رخ داد، این دختر بچه را از راه رفتن عاجز ساخت، پدر و مادرش مصمم شدند که او را به مؤسسه‌ای بفرستند که در آن به معلولان یاد می‌دهند که چه‌طور بدون کمک‌خواستن از دیگران به کارهای روزانه اقدام کنند!

۸۳- «أَتَدْرِي أَنَّ الصِّينَ تُغَدُّ مِنْ أَكْثَرِ بِلَادِ الْعَالَمِ الصَّنَاعِيَّةِ لِأَنَّ أَغْلَبَ الْأَشْيَاءِ الَّتِي يَحْتَاجُ إِلَيْهَا الْعَالَمُونَ تُنْتِجُ فِي الْمَصْنَعِ الصِّينِيِّ!»: آیا می‌دانی که ...

- ۱) چین را از بزرگ‌ترین کشورهای صنعتی جهان به شمار می‌آورند، زیرا بیشتر چیزهایی را که جهانیان به آن نیاز دارند، کارخانه‌های چینی تولید می‌کنند!
- ۲) چین از کشورهای بزرگ صنعتی در جهان به شمار آورده می‌شود، چون بیشتر چیزهایی که در جهان مورد نیاز است در کارخانه‌های چینی تولید می‌شوند!
- ۳) چین از بزرگ‌ترین کشورهای صنعتی جهان به شمار آورده می‌شود، زیرا بیشتر چیزهایی که جهانیان به آن نیاز دارند در کارخانه‌های چینی تولید می‌شود!
- ۴) چین از عظیم‌ترین کشورهای جهان در صنعت به شمار آورده می‌شود، برای این‌که اغلب چیزهایی را که مورد نیاز جهانیان است، کارخانه‌های چینی تولید می‌کنند!

۸۴- «كَلَّمَا تَأَخَّرَ الْمُعَلِّمُ أَخَذَ التَّلَامِيذَ يَتَكَلَّمُونَ مَعَ الْمَدِيرِ عَنْ سَبَبِ تَأْخِيرِهِ وَ يَحْكُمُونَ عَلَيْهِ مَعَ أَنَّهُمْ لَمْ يَسْأَلُوهُ عَنْ سَبَبِ عَمَلِهِ وَ هَذَا الْأَمْرُ كَادَ يُوَدِّي إِلَى إِخْرَاجِ الْمُعَلِّمِ»:

- ۱) زمانی که معلم تأخیر می‌کند دانش‌آموزان با مدیر شروع می‌کنند به صحبت کردن درباره دلیل تأخیرش و با این‌که از او درباره علت کارش سؤال نکرده‌اند، درباره‌اش قضاوت می‌کنند و این موضوع نزدیک است که به اخراج معلم منجر شود!
- ۲) هرگاه که معلم دیر می‌آمد دانش‌آموزان با مدیر مدرسه درباره دلیل دیرآمدنش صحبت می‌کردند و بدون این‌که از او درباره دلیل کارش سؤال کنند، درباره‌اش داوری می‌کردند و این موضوع باعث اخراج معلم می‌شد!
- ۳) وقتی معلم تأخیر می‌کرد دانش‌آموزان با مدیرشان درباره علتش شروع می‌کردند به صحبت کردن و با این‌که از او درباره دلیل کارش نپرسیده بودند، علیه او داوری می‌کردند و این موضوع نزدیک بود که به اخراج معلم منجر گردد!
- ۴) هرگاه معلم دیر می‌آمد دانش‌آموزان با مدیر درباره علت دیرآمدنش شروع می‌کردند به صحبت کردن و با این‌که از او درباره علت کارش سؤال نکرده‌اند، علیه او قضاوت می‌کردند و این موضوع باعث اخراج معلم می‌شد!

۸۵- «يُعَدُّ إنتاج موادِّ التَّجَمُّيلِ و المَطَّاط من الأعمال التي قد شهدنا نمواً ملحوظاً فيها في السنوات الأخيرة ولكنه غرض البيئة لتهديد كثرة الملوثات الكيميائية!»:

- ۱) تولید مواد آرایشی و پلاستیک از کارهایی به شمار می‌رود که در سال‌های اخیر، پیشرفت قابل ملاحظه‌ای را در آن‌ها دیده‌ایم، اما محیط زیست را در معرض تهدید افزایش آلاینده‌های شیمیایی قرار داده است!
- ۲) تولید مواد آرایشی و پلاستیک از کارهایی شمرده می‌شود که در سال‌های اخیر، پیشرفتی قابل ملاحظه را در آن‌ها شاهد هستیم، ولی محیط زیست در معرض تهدید افزایش آلودگی‌های شیمیایی قرار گرفته است!
- ۳) تولیدکردن مواد پلاستیکی و آرایشی از کارهایی است که در سال‌های اخیر، پیشرفت چشمگیری را در آن‌ها دیده‌ایم، اما همان‌ها محیط زندگی ما را در معرض تهدید افزایش آلودگی‌هایی شیمیایی قرار داده‌اند!
- ۴) تولیدکردن مواد آرایشی و کائوچو از جمله کارهایی هستند که در سال‌های اخیر پیشرفت چشمگیری داشته‌اند، اما شاهد هستیم که محیط زیست را در معرض افزایش آلاینده‌های شیمیایی قرار داده‌اند!

۸۶- عَيْن الصَّحِيح:

- ۱) کان طائرٌ قد جلسَ على الشَّجرةِ كائنه يُغني لغصونها بصوت جميل! پرنده روی درخت نشسته بود، گویی با صدای زیبایش برای شاخه‌ها آواز می‌خواند!
- ۲) هذه ظاهرة ما كان أحد من سكان القرى المجاورة شاهد مثلها في السماء! این پدیده‌ای بود که هیچ‌یک از ساکنان روستاهای مجاور مانندش را در آسمان ندیده بودند!
- ۳) لم ترض الأُم أن نقضي كلَّ عطلاتنا النَّوروزية في شواطئ محافظة مازندران! مادر راضی نشد که تمام تعطیلات نوروزمان را در ساحل‌های استان مازندران سپری کنیم!
- ۴) ما كنت أظن أنك تُصبح خائِباً أثناء المباراة و تتركها قبل أن تنتهي! گمان نمی‌کردم که در میانه مسابقات ناامید شوی و قبل از این‌که تمام شود آن را رها کنی!

۸۷- عَيْن الصَّحِيح:

- ۱) اليوم نفقات الوقاية من الأمراض أقلَّ من نفقات علاجها فلنهتم بها! امروزه هزینه‌های پیشگیری از بیماری‌ها کم‌تر از هزینه‌های درمان آن‌هاست، پس باید به آن [پیشگیری] توجه کنیم!
- ۲) ما أكثرُ النفايات المتروكة في شوارع مدينتنا فأحدثَ منظرٌ مؤلِمٌ زباله‌های رهاشده در خیابان‌های شهرمان چه زیادند و منظره‌ای دردآور را به وجود آورده‌اند!
- ۳) إذا نظرَ الإنسانَ بِدَقَّةٍ إلى سلوك الحيوانات يقدر أن يُسهِّلَ بعض أمورهِ: چنانچه انسان به رفتارهای حیوانات با دقت نگاه کند، می‌تواند برخی از کارهایش را ساده‌تر کند!
- ۴) العلم إذا لم يُنقِذ صاحبه فهو شيءٌ ثَقِيلٌ لَن يَنْتَفِعَ صاحبه بحمله! دانش اگر صاحب خود را نجات ندهد چیز سنگینی است که صاحبش از حمل آن هیچ سودی نمی‌برد!

۸۸- «در یکی از روزها جوان دروغگو هنگامی که دوستانش را صدا زد و از آن‌ها کمک خواست، کسی برای کمک کردن به او نشتافت!»: في أحد الأيام ...

- ۱) لَمَّا نادى شاب كاذب أصدقاءه و استعائهم ما أسرع أحدهم لمساعدته!
- ۲) الشاب الكذاب عندما يُنادي أحياءه لطلب مساعدتهم ما أسرع أحد لمساعدته!
- ۳) عندما نادى الشاب الكاذب أصدقاءه و استعائهم لم يسرع أحد لمساعدته!
- ۴) لَمَّا نادى الشاب الكذاب الأصدقاء لطلب المساعدة منهم ما أسرع أحد للمساعدة!

٨٩- كم عبارة غير مناسبة في المفهوم؟ «الذهر يومان يوم لك و يوم عليك!»

دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت	دائماً یکسان نباشد حال دوران غم مخور
بهرام که گور می گرفت می همه عمر	دید می که چگونه گور بهرام گرفت!
نظر به روی ارادت مکن به صورت دنیا	که التفات نکردند بر وی اهل معانی!
ده روز مهر گردون افسانه است و افسون	نیکی به جای یاران فرصت شمار یارا
(١) واحدة	(٢) اثنتان
(٣) ثلاث	(٤) أربع

• اقرأ النص التالي ثم أجب عن الأسئلة (٩٠ - ٩٤) بما يناسب النص:

«يختلف لونُ بشرة (- جلد) الإنسان في القارات المختلفة بسبب تغيُّر المناخ (آب و هوا) من مكان إلى مكان آخر. مثلاً في إفريقيا تكون أضواء الشمس قوية جداً أغلب أيام السنة لذلك تكون البشرة داكنة (تیره) لحماية الجسم من الأشعة القوية. يساعد هذا اللون على الحفاظ على صحة الجلد و يمنع تأثير الشمس الضار على الجسم. في أوروبا المناخ أبرد و ضوء الشمس أضعف من إفريقيا لذلك تنتشر البشرة الفاتحة (روشن) بين الناس. هذا اللون يساعد الجسم على جذب ضوء الشمس بسرعة حتى يسهل إنتاج فيتامين (د) الضروري للعظام والصحة العامة. في قارة آسيا تتغير درجات الحرارة كثيراً فبعض المناطق في الشمال باردة جداً و تكون مناطق الجنوب حارة و رطبة لهذا السبب نجد ألوان البشرة المختلفة و هذا التنوع متأثر من البيئة (= مكان العيش) في كل منطقة من القارة. و هكذا نفهم أن الإنسان نفسه لا يختار لون بشرته و لا يوجد إنسان أفضل من الآخرين بسبب لون بشرته، عكس ما نراه في العالم من الماضي إلى الحاضر. إن بعض الناس يفتخرون بالآخرين بسبب لون بشرتهم و يعتبرون الآخرين أقل شأنًا و أحياناً يجبرونهم على أن يخدموهم.»

٩٠- عَيِّن الصَّحِيح:

- (١) هناك بلاد يعتقد سكانها أن الله فضَّلهم على الآخرين بسبب لونها!
- (٢) لا يُمكن للأوروبيين العيش في أفريقيا لأنَّ أشعة الشمس تضرُّهم!
- (٣) لا يقدر جسم الإنسان على أن يُنتج فيتامين د طول الليل المُظلم!
- (٤) على الإنسان أن يمنع وصول أشعة الشمس إلى جلده ليُحافظ صحته!

٩١- عَيِّن الصَّحِيح:

- (١) الإنسان لا يستطيع أن يُغيِّر لون بشرته أبداً لأنَّه تابع من مناخ بيئته!
- (٢) في بلاد آسيا الجنوبيَّة لون بشرة النَّاس فاتح لأنَّها مناطق حارة!
- (٣) سكان البلاد الكبيرة قد يختلف لون بشرتهم لأنَّ مناخ مناطقها مُختلف!
- (٤) إنَّ المُصابين بالأمراض الجلديَّة في أوروبا كثيراً لأنَّ أشعة الشمس أضعف فيها!

٩٢- عَيِّن الأقرب من مفهوم النص:

- (١) ﴿كُلُّ حَزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾
- (٢) ﴿هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾
- (٣) ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ﴾
- (٤) ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعاً﴾

• عَيْن الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (٩٣ و ٩٤):

٩٣- «يختلف - الضار - لا يوجد - أبرد»:

- ١) يختلف: فعلٌ مضارعٌ - للغائب - مزيد ثلاثي من باب افتعال - مبني للمعلوم - لازم/ فعل و فاعله «لون»
- ٢) الضار: مفرد مذكر - اسم فاعل مأخوذ من فعل «ضر» - معرف بال - معرب/ صفة و منصوب بالتبعية من «تأثير»

- ٣) لا يوجد: فعلٌ مضارعٌ للنفي - للمفرد الغائب - مجرد ثلاثي - معرب - مبني للمعلوم/ فعل و فاعله «إنسان»
- ٤) أبرد: مفرد مذكر - اسم تفضيل على وزن «أفعل» (من مصدر «برودة») - نكرة - معرب/ خبر و مرفوع

٩٤- «تنتشر - يفتخرون - إفريقيا - تغير»:

- ١) تنتشر: فعلٌ مضارعٌ - للمؤنث الغائبة - مزيد ثلاثي من باب انفعال - معرب - لازم/ فعل و فاعله «البشرة»
- ٢) إفريقيا: اسم - مفرد مؤنث - معرفة (اسم علم) - معرب/ مجرور بالحرف الجار
- ٣) تغير: مفرد مذكر (جمعه: تغيرات) - مصدر مزيد ثلاثي على وزن «تفعل» - معرب/ مضاف إليه و مجرور
- ٤) يفتخرون: مضارعٌ - للغائبين - مزيد ثلاثي - له حرفان زائدان - معرب - مبني للمعلوم/ فعل مع فاعله جملة فعلية

• عَيْن الجواب الصحيح عن الأسئلة التالية (٩٥ - ١٠٠):

٩٥- عَيْن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- ١) تَسْتَطِيعُ أَنْ تَسْحَنَ رَصِيدَ جَوَالِكَ عِزَّ الْإِنْتِرْنِت!
- ٢) أَفْتَشُ عَنْ مَعْجَمٍ يُسَاعِدُنِي فِي فَهْمِ النُّصُوصِ الْغَرِيبَةِ!
- ٣) الرَّجُلُ الْكَثِيرُ الْمَعَاصِي حَاوَلَ أَنْ يَتَخَلَّصَ مِنْ ذُنُوبِهِ!
- ٤) لَنْ يَقْدِرَ الْكَذَّابُ أَنْ يُخْفِيَ كَذِبَهُ أَوْ يَفْرَ مِنْ عُقُوبَتِهِ!

٩٦- عَيْن الصحيح للفراغات: «كتبْتُ مقالات نُشرت منها فبقيت منها!»:

- ١) تسع - خمس - أربع
- ٢) أحد عشر - خمس - ست
- ٣) ست - اثنتان - خمس
- ٤) ثلاثين - عشرون - عشر

٩٧- عَيْن فعلاً خذف فاعله:

- ١) هل تصدق أن ترى في يوم من الأيام أسماكاً تتساقط من السماء؟!
- ٢) طلبنا من أينا أن يعرف علينا صديقَه الذي له شهادة في الحاسوب!
- ٣) يحرك رأس البومة للمشاهدة في اتجاهين ليعوض عدم حركة عينيها!
- ٤) البكتيريا التي تحول ظلام البحر إلى نهار مُضيء من اكتشافات الغواصين!

٩٨- عَيْن «مفاعل» لا يدل على «مكان»:

- ١) اكتسبت في مجامع علمية حتى حصلت على تجارب الآخرين!
- ٢) الإنسان الذي يزيئ نفسه بمكارم الأخلاق يصبح محبوباً عند الناس!
- ٣) أحب أن أشتغل في المطابع التي تطبع فيها كتب القصص للأطفال!
- ٤) في مدينة «رشت» توجد مطابخ تشتهر بتنوع أطعمتها اللذيذة!

٩٩- عین جملہ نیست شرطیہ:

- (١) من یقدر أن یشاهد جناحی هذا الطائر عند الطیران!
- (٢) ما تزرع فی هذه المزرعة فسوف أشتري منك!
- (٣) من استغاد من الماء أكثر من اللازم فهو یظلم الناس!
- (٤) ما سمعت من الأصوات الغریبة فعلیک أن تُخبرنی!

١٠٠- عین جملہ توضیح نکرہ:

- (١) لما وصلتُ إلى بیت حمید مکان أحد فیہ!
- (٢) إذا كان لك هدفٌ فحاول أن تناله فی شبابک!
- (٣) ما أجمل أحادیث من النبی ﷺ کُتبت علی اللوح!
- (٤) لكل نعمة شكرٌ و الشکر علی الصلحة أن نخدم الناس!

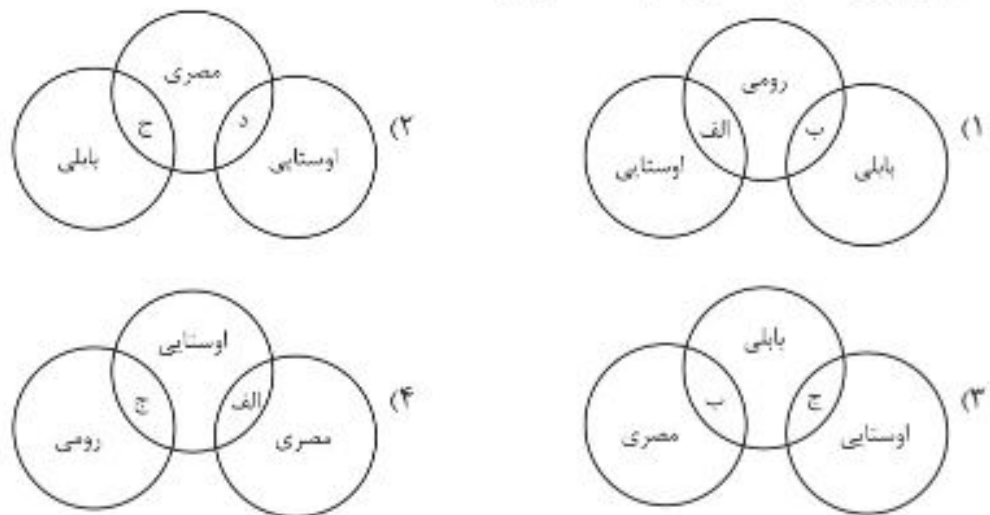
۱۰۱- کدام موارد در ارتباط با شهر تاریخی «شوش» درست است؟

- (الف) شهر شوش پایتخت ایلامی‌ها بود و در این دوره به اوج شکوفایی اقتصادی رسید.
 (ب) تنها پایتخت ایلامی‌ها شهر شوش بود که در مرکز جلگه خوزستان قرار داشت.
 (ج) در کاوش‌های شهر باستانی شوش بیش از سی هزار لوح گلی به زبان ایلامی کشف شد.
 (د) این شهر در نتیجه حمله آشوربانیپال با خاک یکسان شد و در دوره هخامنشیان به شکوه و عظمت گذشته خود رسید.

- (۱) «الف» - «ج»
 (۲) «ج» - «د»
 (۳) «الف» - «د»
 (۴) «ب» - «د»

۱۰۲- با توجه به عبارات زیر، کدام گزینه تصویری صحیح از گاه‌شماری در جهان باستان، ارائه داده است؟

- (الف) سال را به دوازده ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می‌کردند.
 (ب) سال را به ماه قمری ۲۹ یا ۳۰ روزه تقسیم می‌کردند.
 (ج) در تنظیم و تدوین گاه‌شماری پیشگام بودند.
 (د) پنج روز به آخر ماه دوازدهم اضافه می‌کردند.

۱۰۳- با توجه به عبارات زیر که ویژگی آیین‌های باستانی را در هر تمدن ذکر کرده‌اند، کدام گزینه نادرست است؟

- (الف) خدایان متعددی را می‌پرستیدند.
 (ب) برای هر شهر یک خدا برگزیده بودند.
 (ج) کاهنان نفوذ زیادی داشتند.
 (د) به خدایان قربانی و هدیه پیشکش می‌کردند.

- (۱) «الف» → مطابق → مصر → معابر → «ب» / «ب» → مطابق → یونان → معابر → «ج»
 (۲) «ج» → مطابق → بین‌النهرین → معابر → «الف» / «ب» → مطابق → برهمن → معابر → «د»
 (۳) «د» → مطابق → سومریان → معابر → «ج» / «ج» → مطابق → مصر → معابر → «د»
 (۴) «د» → مطابق → یونان → معابر → «ب» / «د» → مطابق → برهمن → معابر → «ب»

۱۰۴- کدام مورد دربارهٔ اوضاع سیاسی - نظامی، اقتصادی و اجتماعی اشکانیان (۱)، ساسانیان (۲) و هخامنشیان (۳) درست است؟

- (الف) افزایش نابرابری‌های اجتماعی
(ب) نقش کم‌اهمیت پیاده‌نظام در تشکیلات نظامی
(ج) حکمرانی غیرمتمرکز و نیمه‌مستقل
(د) ظهور جنبش اجتماعی و اقتصادی به رهبری مزدک
- (۱) «ب» از وجوه اشتراک ۲ و ۳ و «د» از ویژگی‌های ۲ است.
(۲) «الف» از ویژگی‌های ۱ و «ج» از نقاط اشتراک ۱ و ۲ است.
(۳) «د» و «ج» از ویژگی‌های ۲ است.
(۴) «ج» از ویژگی‌های ۱ و «ب» از وجوه اشتراک ۱ و ۲ است.

۱۰۵- هر یک از عبارات زیر ویژگی‌های کدام یک از حکومت‌های ایران باستان را به ترتیب بیان کرده است؟

- (الف) زنان حق مالکیت و فعالیت اقتصادی داشتند.
(ب) مأمورانی با عنوان «چشم و گوش شاه» فعالیت می‌کردند.
(ج) از حقوق گمرکی جادهٔ ابریشم درآمد زیادی کسب می‌شد.
(د) در مبادلات تجاری اشیای تجملی جای کالاهای ارزان قیمت را گرفت.
- (۱) اشکانیان - سلوکیان - ساسانیان - هخامنشیان
(۲) هخامنشیان - ساسانیان - اشکانیان - سلوکیان
(۳) ساسانیان - اشکانیان - هخامنشیان - سلوکیان
(۴) ساسانیان - هخامنشیان - اشکانیان - سلوکیان

۱۰۶- دو گزارهٔ زیر به ترتیب، مربوط به کدام وجوه از تاریخ‌نگاری هستند؟

- (الف) از منابع غیرنوشته از ظهور اسلام تا پایان عصر صفوی محسوب می‌شود که به بازآفرینی گذشته کمک می‌کند.
(ب) یکی از مهم‌ترین و مشهورترین منابع تاریخ عمومی، به این شیوهٔ تاریخ‌نگاری تدوین شده است.
- (۱) محوطه‌ها و بناهای تاریخی - تاریخ‌نگاری روایی
(۲) ابزارها و وسایل دست‌ساختهٔ انسان - تاریخ‌نگاری روایی
(۳) محوطه‌ها و بناهای تاریخی - تاریخ‌نگاری تحلیلی
(۴) ابزارها و وسایل دست‌ساختهٔ انسان - تاریخ‌نگاری تحلیلی

۱۰۷- در کدام مورد تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادهای زیر در مورد خلفای راشدین روی نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

- (الف) این خلیفه توسط مخالفان خود به قتل رسید.
(ب) از مهم‌ترین رویدادهای این خلیفه فتوحات مسلمانان در سرزمین‌های مجاور بود.
(ج) گروهی از انصار در سقیفه بنی‌ساعده برای انتخاب جانشین پیامبر دور هم جمع شدند.
(د) ابوذر غفاری و عمار یاسر توسط حکم این خلیفه تبعید شدند.

- (۱) ————— د ج الف ب —————→
(۲) ————— ج ب د الف —————→
(۳) ————— د ج الف ب —————→
(۴) ————— الف د ب ج —————→

۱۰۸- با توجه به متن زیر، کدام گزینه تفسیر درستی ارائه می‌دهد؟

«طغیان شدید رودهای دجله و فرات بندها و سدها را شکست و خسارت فراوانی به زمین‌های حاصلخیز آسورستان زد.»

- (۱) منجر به شیوع طاعون در دوره ساسانیان شد.
- (۲) باعث تشدید وضعیت نابسامان ساسانیان و در ادامه ضعف این حکومت شد.
- (۳) منجر به سست شدن بنیان حکومت اشکانیان شد و حمله اعراب را در پی داشت.
- (۴) منجر به اعتراض مردم و در پی آن سقوط حکومت هخامنشیان شد.

۱۰۹- با توجه به ویژگی‌های معماری و شهرسازی حکومت‌های اسلامی و سلسله‌های باستانی ایرانی، کدام گزینه به درستی مطرح شده است؟

- (۱) بنای شهر بغداد در دوره عباسیان به دستور منصور به صورت دایره‌ای و براساس سنت شهرسازی ایران باستان ساخته شد.
- (۲) بنای شهر فیروزآباد در دوره اشکانیان در شهر فارس امروزی به شکل دایره‌ای با الهام از شهرسازی ساسانیان ساخته شد.
- (۳) بنای شهر قاهره در دوره عباسیان به دستور مستنصر به صورت دایره‌ای و براساس سنت شهرسازی ایران باستان ساخته شد.
- (۴) بنای شهر تیسفون در دوره ساسانیان در شهر فارس امروزی به شکل دایره‌ای با الهام از شهرسازی اشکانیان ساخته شد.

۱۱۰- مسیحیان در نخستین جنگ‌های صلیبی موفق به تصرف شهر بیت‌المقدس شدند. در میان گزینه‌های زیر، نقش کدام حکومت‌های مسلمان در این موفقیت مسیحیان، نسبت به سایر گزینه‌ها بیشتر است؟

- (۱) اختلاف و دشمنی میان سلجوقیان و خلافت عباسی
- (۲) اختلاف و دشمنی میان غزنویان و خلافت عباسی
- (۳) غفلت حکومت سلجوقیان
- (۴) ضعف و اختلاف داخلی حاکمان مسیحی در اندلس

۱۱۱- هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب، توصیف کدام‌یک از گروه‌های اجتماعی در قرون وسطا است؟

الف) در پایین‌ترین مرتبه اجتماعی قرار گرفته بودند.

ب) هر کدام پرچم و لوای مخصوص خود را داشتند.

ج) صدور حکم اعدام با آن‌ها بود.

(۱) سرف‌ها - واسال - فئودال

(۲) سرف‌ها - فئودال - فئودال

(۳) واسال - فئودال - فئودال

(۴) واسال - سرف‌ها - فئودال

۱۱۲- هر یک از موارد زیر، به ترتیب شیوه اخذ مالیات در کدام دوره فرمانروا یا خلیفه است؟

الف) فشار بار مالیاتی در نهایت مردم را به حمایت از مهاجمان واداشت.

ب) مالیات بخش دامداری تحت عنوان چوپان بیگی پرداخت می‌شد.

ج) تشکیلات اداری و مالیاتی با هدف تسلط بیشتر حکومت مرکزی، نوسازی شد.

د) در شیوه مالیات‌گیری به شیوه گذشتگان عمل می‌کرد.

(۱) سلجوقیان - صفویان - هان - خلفای راشدین

(۲) تیموریان - غزنویان - گنستانین - خلیفه دوم (عمر)

(۳) غزنویان - آل بویه - چهاین - مادی‌ها

(۴) غزنویان - صفویان - شی‌هوانگ‌تی - سلوکیان

۱۱۳- در یک مطالعه تطبیقی، به ترتیب کدام مورد درباره «تزوکات» و «مادیان هزار دادستان» درست است؟

(۱) مجموعه قوانین دینی و احکام عرفی عهد باستان

(۲) نظام حقوقی و دادرسی عهد تیموریان و ساسانیان

(۳) مجموعه‌ای از قوانین آموزش نظامی عهد ساسانیان و تیموریان

(۴) مجموعه قوانین حقوقی عهد مغولان و تیموریان

۱۱۴- با توجه به قله‌های نام برده شده، کدام گزینه تبیین درستی را بیان می‌کند؟

- (الف) دماوند (ب) بزمان
(ج) سهند (د) جغتای

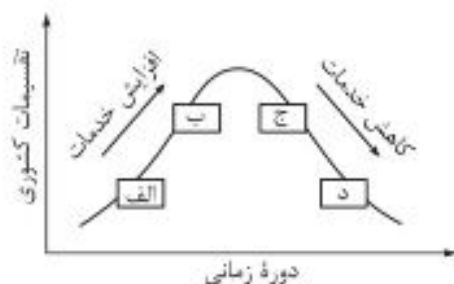
- (۱) قله «ب» در رشته‌کوهی در شمال شرق ایران قرار گرفته است که به شکل منظم و موازی هستند.
(۲) قله «الف» همانند «ج» در اثر فعالیت‌های آتشفشانی در طی میلیون‌ها سال تشکیل شده است.
(۳) قله «د» همانند گنبدهای نمکی در رشته‌کوه زاگرس قرار گرفته و از برخورد صفحه عربستان و اوراسیا تشکیل شده است.
(۴) در صورتی که «ب» در خراسان و «د» را در سیستان به همراه گردنه آوج در قزوین به هم وصل کنیم، منطقه کوهستانی مرکزی تشکیل می‌شود.

۱۱۵- با توجه به اطلاعات داده‌شده، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

- (الف) نفوذ از جنوب و جنوب غربی (ب) ورود در فصول گرم سال (ج) با اثر بارندگی
(د) افزایش شدید دما (ه) نفوذ از شرق ایران

۱۱۶- با توجه به تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران و شکل زیر، کدام گزینه تبیین صحیحی را بیان می‌کند؟

- (۱) در «ب» فرماندار برای اداره بهتر و عرضه خدمات مناسب‌تر، آن را به چندین «ج» که معادل تسوج در دوره هخامنشیان می‌شود، تقسیم کرده است.
(۲) «ج» همانند «د» که معادل رستاک در دوران ساسانیان است، از لحاظ محیط طبیعی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی همگن است.
(۳) «د» کوچک‌ترین تقسیمات کشوری است و مستلزم به هم پیوستن چندین «الف» همجوار به یکدیگر است.
(۴) «الف» واحدی از تقسیمات کشوری و تابع تشکیلات مرکزی و معادل ایالت در دوره ساسانیان به شمار می‌رود.

۱۱۷- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

الف) نیاز به خدمات و تسهیلات در این نوع سکونتگاه‌ها، به علت جمعیت زیاد، بیشتر احساس می‌شود و خانه‌ها و محله‌ها پرتراکم هستند.

ب) یکی از انواع اشکال در این سکونتگاه‌ها، نوع پراکنده است و فعالیت اغلب ساکنان آن وابسته به زمین است.
ج) در این سکونتگاه‌ها، معمولاً تفاوت بسیاری در ارزش‌ها، آداب و رسوم مردم دیده می‌شود و در برخی انواع آن یک شبکه مستطیلی شکل، راه‌های ارتباطی را به هم متصل می‌کند.

د) یکی از انواع اشکال در این سکونتگاه‌ها، نوع متمرکز است که تحت تأثیر پدیده‌های اطراف خود می‌باشد.

- (۱) «الف» → مطابق با «د» ← مغایر با «ب» / «د» → مطابق با «ج» ← مغایر با «الف»
- (۲) «الف» → مغایر با «د» ← مطابق با «ب» / «الف» → مغایر با «ج» ← مطابق با «ب»
- (۳) «ب» → مطابق با «د» ← مغایر با «الف» / «الف» → مطابق با «ج» ← مغایر با «ب»
- (۴) «ب» → مغایر با «د» ← مطابق با «الف» / «الف» → مغایر با «ج» ← مطابق با «ب»

۱۱۸- با توجه به موارد ذکرشده، کدام گزینه تبیین درستی را بیان می‌کند؟

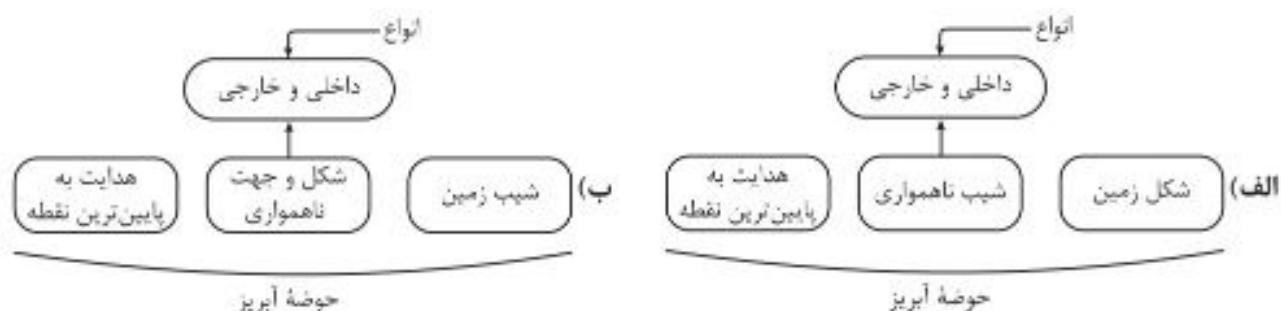
الف) اجرای طرح‌های مهار بیابان و تغییر در شیوه کشت از روش‌های مقابله با ریزگردها می‌باشد.

ب) پدیده وارونگی دما از صعود هوا جلوگیری می‌کند و موجب افزایش آلودگی هوا می‌شود.

- (۱) مورد «الف» همانند «ب» پاسخی برای سؤال «چرا» در علم جغرافیا می‌باشد و به علت وقوع یک پدیده می‌پردازد.
(۲) مورد «ب» اشاره به قرارگیری هوای گرم در مجاورت زمین دارد و پاسخی برای سؤال «چطور» است.
(۳) از عوامل شکل‌گیری ریزگردها می‌توان به کاهش ریزش‌های جوی و خشک‌شدن باتلاق‌ها اشاره کرد و «الف» پاسخی برای سؤال «چه کسانی» می‌باشد.

(۴) مورد «الف» همانند «ب» پاسخی برای سؤال «چه کسانی» است و اشاره به روابط متقابل انسان و محیط دارد.

۱۱۹- با توجه به تصاویر زیر، کدام مورد به مطالب درستی اشاره دارد؟

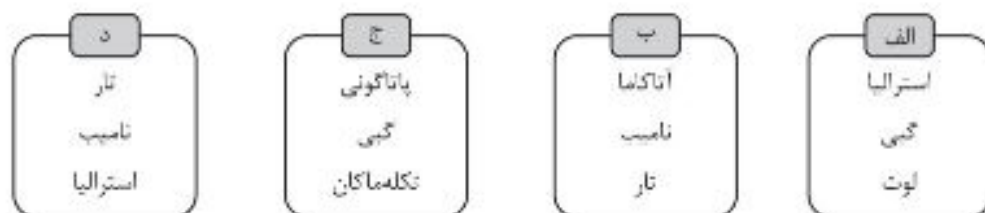
(۱) شکل «الف» نادرست است و بخشی از آب‌ها در کشور ما در قسمت مرکزی جمع می‌شود.

(۲) شکل «ب» درست است و بخشی از آب حوضه داخلی از ذوب برف‌ها تأمین می‌شود و حداقل هشت ماه از سال پرآب هستند.

(۳) شکل «ب» نادرست است و بخش غربی این حوضه‌های داخلی به شکل باتلاق و شوره‌زار درآمده‌اند.

(۴) شکل «الف» درست است و تمام آب حوضه آبریز فلات مرکزی در کشور جریان دارد و وارد دریاچه‌های دیگر داخلی می‌شود.

۱۲۰- با توجه به انواع بیابان‌ها و ویژگی آن‌ها، کدام گزینه عبارت را به درستی تکمیل می‌کند؟
«موارد و به ترتیب به بیابان‌های سرد و گرم اشاره دارند.»

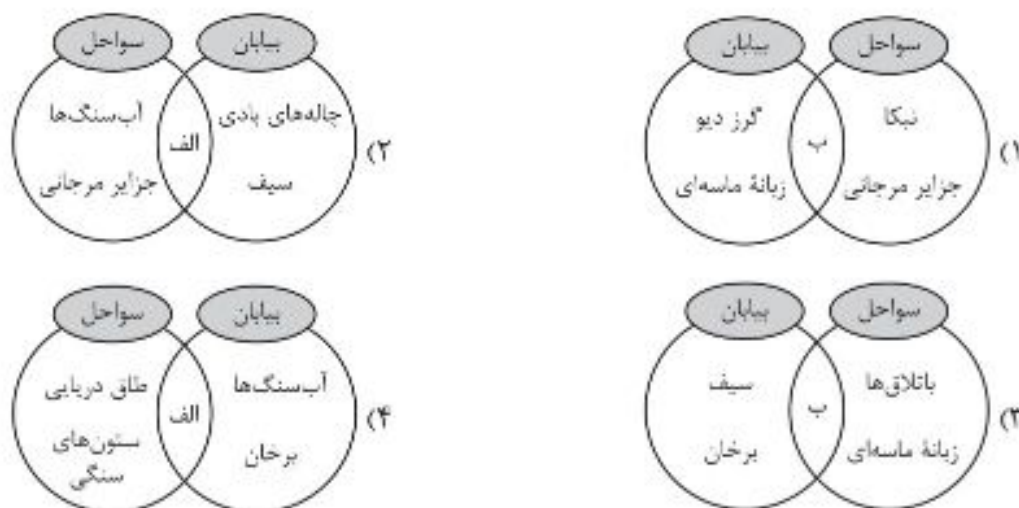
(۱) الف - د

(۲) ج - ب

(۳) د - ب

(۴) ج - الف

۱۲۱- کدام نمودار، دسته‌بندی صحیحی از انواع فرسایش ارائه می‌دهد؟
الف) حاصل کنده‌شدن ذرات از یک مکان و انتقال آن‌ها به مکان‌های دیگر است.
ب) حاصل انباشته‌شدن ذرات توسط باد در یک مکان است.

۱۲۲- هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام یک از نظریه پردازان ژئوپلیتیک می‌باشد؟

الف) به اعتقاد برخی، نظریه او در سیاست‌های جنگ طلبانه آلمان بی‌تأثیر نبوده است.
ب) به اعتقاد او، موقعیت یک کشور در مجاورت یک دولت قوی یا ضعیف بر سیاست و قدرت او تأثیر می‌گذارد.
ج) در ژاپن به ناخدایان نیروی دریایی یک جلد کتاب او هدیه داده می‌شد تا رهنمودهای او را به کار بگیرند.

(۲) راتزل - مکیندر - ماهان

(۱) راتزل - ماهان - مکیندر

(۴) مکیندر - راتزل - ماهان

(۳) مکیندر - ماهان - راتزل

۱۲۳- کدام گزینه به ترتیب درباره الگوهای مدیریت سیاسی فضای کشورهای عراق، روسیه و فرانسه درست است؟

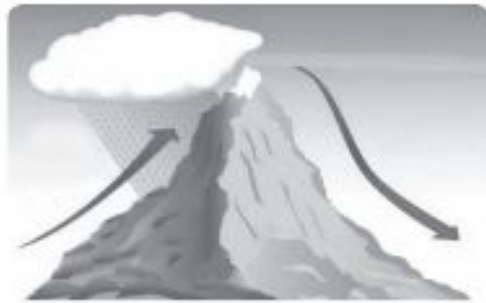
(۱) ناحیه‌ای و ترکیبی - فدرال - تک‌ساخت

(۲) تک‌ساخت - ناحیه‌ای و ترکیبی - فدرال

(۳) ناحیه‌ای و ترکیبی - تک‌ساخت - فدرال

(۴) تک‌ساخت - فدرال - ناحیه‌ای و ترکیبی

۱۲۴- با توجه به تصویر زیر، کدام گزینه تبیین صحیحی را بیان می‌کند؟

(۱) جهتی که کوهستان‌ها دارند، مانع از حرکت افقی توده هوا می‌شود و این موضوع در دامنه‌های شمالی البرز منجر به بارش می‌شود.

(۲) ارتفاعی که کوهستان‌ها دارند، باعث حرکت افقی توده هوا می‌شود و این موضوع در دامنه‌های شرقی زاگرس منجر به بارش می‌شود.

(۳) جهتی که کوهستان‌ها دارند، مانع از حرکت عمودی توده هوا می‌شود و این موضوع در دامنه‌های جنوبی البرز منجر به بارش می‌شود.

(۴) ارتفاعی که کوهستان‌ها دارند، باعث حرکت عمودی توده هوا می‌شود و این موضوع در دامنه‌های شرقی زاگرس منجر به بارش می‌شود.

۱۲۵- مرز بین هند و پاکستان جز، کدام دسته از مرزها از نظر نحوه پیدایش است و به چه دلیل تعیین دقیق این گونه مرزها دشوار است؟

(۱) مرزهای تحمیلی، زیرا بدون در نظر گرفتن شرایط فرهنگی شکل گرفته است.

(۲) مرزهای تطبیقی، زیرا ملاک آن با توجه به عوامل انسانی صورت گرفته است.

(۳) مرزهای تطبیقی، زیرا بدون در نظر گرفتن شرایط فرهنگی شکل گرفته است.

(۴) مرزهای تحمیلی، زیرا ملاک آن با توجه به عوامل انسانی صورت گرفته است.

۱۲۶- کدام گزینه، با هدف منطق ارتباط مستقیم ندارد؟

- (۱) جلوگیری از خطاهای عمدی یا غیرعمدی اندیشه است.
- (۲) آموزش شیوه درست اندیشیدن
- (۳) دسته‌بندی و توضیح قواعد ذهن
- (۴) ماده و محتوای منطق از سایر علوم گرفته می‌شود.

۱۲۷- در کدام گزینه تمام کلمات مشخص شده دارای یک دلالت هستند؟

- (۱) هنگامی که علی وارد کوچه منزلش شد، دید که ماشینش را دزد برده است و از ناراحتی کف دستش را بر سرش گذاشت.
- (۲) در سال‌های جوانی به یاد روی او، بیت می‌گفتم و امروزه هرگاه به یاد آن روزهای جوانی می‌افتم، جانم شاد می‌شود.
- (۳) هر بار که مشغول خواندن داستان محاکمه سقراط می‌شوم، باور می‌کنم که هر یک از ما با جام شوکران روبه‌رو شده‌ایم، اما شاید انتخابش نکرده‌ایم.
- (۴) رضا چون شیرین خشمگین وارد مدرسه شد، بدون حرف‌زدن با کسی وارد دفتر ناظم شد، احتمالاً از این که دیروز بچه‌ها زیرآبش را زدند، ناراحت بود.

۱۲۸- کدام گزینه درباره همه مفاهیم جزئی صدق می‌کند؟

- (۱) فرض مصادیق متعدد برای آن‌ها ممتنع است.
- (۲) حاکی از اسم خاص هستند یا به چیزی اشاره دارند.
- (۳) یک مصداق خارجی دارند و مصادیق ذهنی بیشتری هم ندارند.
- (۴) یکی از معانی الفاظ دارای اشتراک لفظ را به خود اختصاص می‌دهند.

۱۲۹- اشکال کدام تعریف با تعریف «علت» به «آن چه معلول را به وجود می‌آورد» یکسان است؟

- (۱) زوج: عددی که فرد نباشد.
- (۲) گرما: نبود سرما
- (۳) شیرین: طعمی که به حس چشایی شیرینی می‌دهد.
- (۴) حرکت: انتقال شیء از جایی به جای دیگر

۱۳۰- کدام گزینه درباره استدلال استقرایی درست است؟

- (۱) هیچ‌گاه نتیجه هیچ‌یک از انواع استدلال‌های استقرایی، یقین‌آور و قطعی نمی‌باشد.
- (۲) برای داشتن یک استقرای تمثیلی قوی، کافی است یک وجه شباهت بین دو چیز، خیلی پررنگ و زیاد باشد.
- (۳) در انواع استدلال‌های استقرایی، همواره از یک مقدمه جزئی‌تر به نتیجه‌ای کلی‌تر می‌رسیم، لذا یقین‌آور نیستند.
- (۴) اگر از همه موارد موجود در یک موضوع درباره یکی از اجزای آن موضوع نظر بدهیم، استقرای تعمیمی به کار برده شده است.

۱۳۱- در رابطه با «چون نیک نظر کرد پر خویش بر آن دید / گفتا ز که نالیم که از ماست که بر ماست» کدام گزینه درست است؟

- (۱) این شعر دارای یک قضیه شرطی و یک قضیه حملی است.
- (۲) در این بیت «از ماست که بر ماست» به «او» نسبت داده شده است.
- (۳) قضیه شرطی این شعر دارای یک تالی و دو مقدم است، پس یک قضیه شرطی در این بیت دیده می‌شود.
- (۴) در این شعر «گفتا ز که نالیم که از ماست که بر ماست» برای کسی که «چون نیک نظر کرد پر خویش بر آن دید» اثبات شده است.

۱۳۲- اگر به ترتیب از صدق «صاحبان مشاغل فرهنگی از پرداخت مالیات معاف هستند» و کذب «بعضی دوزیستان مهره‌دار نیستند» مطمئن باشیم، به صدق کدام قضایا پی می‌بریم؟

- (۱) برخی معاف‌شدگان از مالیات، صاحبان مشاغل فرهنگی هستند. - بعضی مهره‌داران دوزیست هستند.
- (۲) هیچ کدام از صاحبان مشاغل فرهنگی از پرداخت مالیات معاف نیستند. - همه دوزیستان مهره‌دار هستند.
- (۳) بعضی از صاحبان مشاغل فرهنگی از پرداخت مالیات معاف هستند. - هیچ دوزیستی مهره‌دار نیست.
- (۴) عده‌ای از صاحبان مشاغل فرهنگی از پرداخت مالیات معاف نیستند. - بعضی مهره‌داران دوزیست نیستند.

۱۳۳- اگر نتیجه یک قیاس اقترانی معتبر «هر الف ج است» باشد، کدام گزینه درباره آن حتماً درست است؟

- (۱) حد وسط در یکی از مقدمات، محمول و در مقدمه دیگر موضوع است.
- (۲) موضوع و محمول در مقدمه اول دارای علامت یکسان هستند.
- (۳) یکی از مقدمات می‌تواند دارای محمولی با علامت مثبت باشد.
- (۴) مقدمه دوم دارای سور کلی و ایجابی است.

۱۳۴- در کدام قضیه، محال است هر دو طرف قضیه هم‌زمان صادق باشند؟

- (۱) مادرها غذا را یا برای خودشان می‌پزند یا دیگران.
- (۲) اسب‌ها یا ترکمن هستند یا ترکمن نیستند.
- (۳) هر شخصی یا در آب است یا غرق نمی‌شود.
- (۴) نمره‌های کارنامه یا قبولی‌اند یا زیر ۱۷.

۱۳۵- کدام گزینه نشان‌دهنده هیچ کدام از مغالطه‌های در اثر عوامل روانی نیست؟

- (۱) مادرم در جلسه ثبت‌نام مدرسه به مدیر مدرسه یک سبد گل بزرگ هدیه داد.
- (۲) باورم نمی‌شه مگه می‌شه نوی کل یک روز فقط و فقط یک ساعت درس خونده باشی!
- (۳) باور کن هر کسی که از کتاب پدیدارشناسی هگل خوشش می‌آید به فرهیخته هست.
- (۴) خودت باید تصمیم‌گیری کنی، ولی اگه چیزی که گفتم انجام ندادی، دیگه نه من و نه تو.

۱۳۶- کدام گزینه درست است؟

- (۱) بیشتر انسان‌ها گاهی در زندگی خود با سؤالات فلسفی روبه‌رو می‌شوند و تا به پاسخ آن‌ها نرسند، آرام نمی‌گیرند.
- (۲) فلسفه همان علم وجودشناسی در معنای عام است که پاسخ‌دهنده سؤالات اساسی انسان است که با رهاکردن سؤالات عادی، بدان می‌رسیم.
- (۳) هر کسی که به دنبال پاسخ سؤالات فلسفی است، لزوماً فیلسوف نیست، زیرا اساساً انسان بدون داشتن پاسخ سؤالات فلسفی هم می‌تواند زندگی کند.
- (۴) پاسخ سؤالات اساسی و عادی انسان بر یکدیگر تأثیر متقابل دارد؛ مثلاً پاسخ به این سؤال که «آیا اخلاق ضروری است؟»، بر پاسخ «چگونه درآمد کسب کنیم؟» تأثیر دارد.

۱۳۷- کدام مورد را می‌توان عامل ناگزیر شدن فلسفه از بررسی معرفت‌شناسی در بخش اصلی فلسفه دانست؟

- (۱) معرفت‌شناسی همچون شاخه‌ای برای ریشه تنومند هستی‌شناسی است.
- (۲) معرفت به وجود مطلق فرع بر امکان شناخت یا همان معرفت‌شناسی است.
- (۳) امکان شناخت وجود مقدم بر معرفت به اصل وجود و احکام کلی و عام حاکم بر آن است.
- (۴) وجودشناسی، با ابزارهای مختلف محقق می‌شود و شناخت ابزارهای شناخت، تنها وظیفه معرفت‌شناسی است.

۱۳۸- کدام گزینه درباره آغاز تاریخی فلسفه درست است؟

- (۱) یونان باستان را مهد تفکر فلسفی خوانده‌اند، چون تا پیش از آن هیچ گزارش مکتوبی از مباحث بنیادین هستی نداشته‌ایم.
- (۲) پارمنیدس معتقد بود که حقیقت هستی ثابت است و همه چیز جاودان است و حقیقت جهان حرکت و شدن ندارد.
- (۳) تالس در راستای کشف مبدأ اولیه عناصر جهان، خورشیدگرفتگی را پیش‌بینی کرد و منشأ همه چیز را آب دانست.
- (۴) دگرگونی‌های پیوسته طبیعت و ماوراءطبیعت، بیش از هر چیز ذهن اندیشمندان را به خود مشغول می‌کرد.

۱۳۹- کدام گزینه درباره سقراط درست است؟

- (۱) سقراط توانست در دادگاه، وجود خدا را ثابت کند. او بیان داشت با قبول وجود یک چیز، عقلاً باید آثار و صفات آن چیز را نیز قبول کرد.
 - (۲) سقراط با بیان این که مردم به اشتباه تصور کرده‌اند او دانا هست، اتهام ادعای دانایی را رد کرد و گفت دانایی منحصر به خداوند است.
 - (۳) سبیسرون بیان داشت که سقراط مسیر معرفتی فلسفه را از پرداختن به ماده اولیه تشکیل‌دهنده جهان به امور انسانی معطوف کرد.
 - (۴) او باور داشت تنها ترسی که انسان باید داشته باشد، آن است که در طول زندگانی خود، به دام بدی و شر گرفتار نشود.
- ۱۴۰- این که «انسان می‌تواند به خطاهای شناخت خود پی ببرد» به کدام حوزه معرفت‌شناسی مربوط است؟

- (۱) چیستی شناخت
- (۲) امکان شناخت
- (۳) قلمرو شناخت
- (۴) محدودبودن شناخت

۱۴۱- کدام مورد از ویژگی‌های شناخت حسی نیست؟

- (۱) شناخت اشیا و ویژگی‌های آن‌ها
- (۲) شناخت اشیا و موجودات طبیعی و رفع نیازهای خود
- (۳) شناخت اسرار و رموز عالم طبیعت
- (۴) شناخت تفاوت و تمایز بین اشیا

۱۴۲- با توجه به اقرار مشترک سوفسطاییان و پراگماتیست‌ها مبنی بر این که «حس و تجربه واقع‌نما نیست و انسان را به حقیقت نمی‌رساند»، کدام گزینه بیانگر تفاوت معرفت‌شناختی این دو گروه است؟

- (۱) پراگماتیست‌ها شناخت را معتبر می‌دانند و به عقیده آن‌ها مبنای اعتبار شناخت برای هر کس، خودش است.
- (۲) سوفیست‌ها اعتبار و وجود حس را انکار می‌کنند، اما پراگماتیست‌ها حس را تنها ابزار شناخت می‌دانند.
- (۳) آن‌چه موجب ظهور پراگماتیست‌ها شد، تلاش برای پاسخ به اشکالات نظری تجربه‌گرایی است.
- (۴) سوفیست‌ها واقعیت را انکار می‌کنند، اما پراگماتیست‌ها انسان را در دریافت آن ناتوان می‌دانند.

۱۴۳- کدام گزینه نشان می‌دهد که ماتریالیست‌ها منکر وجود نفس نیستند؟

- (۱) ذهن و روان انسان چیزی جز مغز و سلسله اعصاب او نیست.
- (۲) انسان یک حیوان راست‌قامت است که تفاوتش با سایر موجودات پیچیده‌تر بودن آن‌ها است.
- (۳) همه موجودات و از جمله انسان یک بُعد و ساحت دارند که همان ساحت مادی و مجرد آن‌ها است.
- (۴) بدن انسان یک ماشین مادی پیچیده است که به طور خودکار و تحت کنترل و اراده روح عمل می‌کند.

۱۴۴- کدام گزینه به نحو دقیق‌تری به نظریه حکمت متعالیه درباره استعداد و ظرفیت روح انسانی اشاره دارد؟

۱) من ملک بودم و فردوس برین جایم بود	آدم آورد در این دیر خراب‌آبادم
۲) مرغ باغ ملکوتیم نیم از عالم خاک	چند روزی قفسی ساخته‌اند از بدنم
۳) گوهر پاک از کجا؟ عالم خاک از کجا؟	بر چه فرود آمدید؟ بار کنید این چه جاست؟
۴) بار دیگر از ملک قربان شوم	آن چه اندر وهم ناید آن شوم

۱۴۵- کدام گزینه درست است؟

- ۱) هیچ فعل طبیعی در هیچ حالتی نمی‌تواند یک فعل اخلاقی تلقی شود و برعکس.
- ۲) افلاطون باور دارد که فعل اخلاقی الزاماً و حتماً باید انسان را به سعادت برساند.
- ۳) کانت با تأکید بر نیت فرد انجام‌دهنده، معیار فعل اخلاقی را بیان کرد.
- ۴) دزدی کردن چون امر ضداخلاقی و ضدارزشی است، فعل اخلاقی نیست.

۱۴۶- یک کارگاه تولیدی کالایی را در سال به تعداد ۶۰,۰۰۰ واحد تولید و به قیمت هر واحد ۱۲۵,۰۰۰ تومان فروخته است. در صورتی که در هر ماه، مبلغ ۷۵ میلیون تومان در فرایند تولید هزینه شود و دولت، مالیاتی معادل ۱۵ درصد به طور سالیانه، بر سود حاصل از فعالیت تولیدی کارگاه وضع کند، پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب از راست به چپ، کدام است؟

(الف) مالیات ماهیانه کارگاه به طور متوسط چند تومان است؟

(ب) مانده خالص سالیانه کارگاه چند میلیون تومان است؟

(۱) ۹۹۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۶,۵۱۰	(۲) ۸۲,۵۰۰,۰۰۰ - ۶,۵۱۰
(۳) ۸۲,۵۰۰,۰۰۰ - ۵,۶۱۰	(۴) ۹۹۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۵,۶۱۰

۱۴۷- هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام «سازمان تولید» است؟

(الف) این نوع از کسب‌وکار با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا، تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند.

(ب) پذیرش و عمل به قوانین وضع شده برای این سازمان تولید، زمانبر و پرهزینه است.

(ج) کارآفرینی که برای تولید محصولی جدید، تعدادی از دوستان خود را برای همکاری و مشارکت استخدام می‌کند.

(د) این نوع از کسب‌وکارها کوچک مقیاس‌اند و در همه نوع فعالیتی از کشاورزی تا صنعت به‌ویژه خدمات حضور دارند.

(۱) تعاونی - شرکت سهامی - شخصی - شخصی

(۲) شرکت سهامی - غیرانتفاعی - تعاونی - شخصی

(۳) تعاونی - شرکت سهامی - شخصی - شرکت سهامی

(۴) شرکت سهامی - غیرانتفاعی - شرکت سهامی - تعاونی

۱۴۸- هر یک از تصمیمات زیر به ترتیب مصداق مناسبی برای کدام اشتباه‌های رایج در تصمیم‌گیری است؟

• ادامه یک کلاس نامناسب صرفاً به دلیل پرداخت شهریه آن

• گرفتن وام پرهزینه برای خرید فوری یک کالای غیرضروری

• ماندن در شغلی نامطلوب بدون بررسی گزینه‌های بهتر

• خرید یک گوشی گران فقط به دلیل برچسب «تخفیف ویژه»

(۱) توجه به هزینه‌های هدررفته - اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن - اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها - بی‌صبری زیاد

(۲) توجه به هزینه‌های هدررفته - بی‌صبری زیاد - چسبیدن به وضعیت فعلی - اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها

(۳) اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها - توجه به هزینه‌های هدررفته - اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن - بی‌صبری زیاد

(۴) اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها - توجه به هزینه‌های هدررفته - بی‌صبری زیاد - چسبیدن به وضعیت فعلی

محل انجام محاسبات

۱۴۹- با توجه به الگوی مرز امکانات تولید، کدام یک از موارد زیر، درست است؟

الف) الگوی مرز امکانات تولید یکی از الگوهای اقتصادی است که اجازه می‌دهد تا درک بهتری از بده - بستان‌های یک کشور در استفاده از منابع کمیاب پیدا کنید.

ب) مرز امکانات تولید نشان‌دهنده حداقل امکان تولید شرکت شما با منابع موجود است.

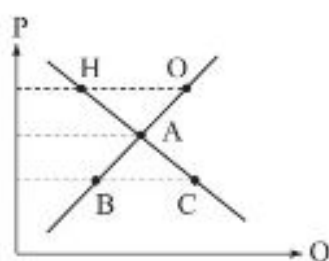
ج) برای بررسی تولیدات کشورها، همیشه باید از الگوهای واقعی شامل هزاران کالا و خدمت استفاده کرد.

د) وقتی تولید در کشوری ناکارا باشد، با تولید بیشتر از یک کالا، شرایط بدتر شدن تولید کالای دیگر فراهم می‌شود. ه) هنگامی که کشوری روی مرز کارایی قرار دارد، بدتر شدن وضعیت تولید یک کالا، مستلزم بدتر شدن وضع تولید کالای دیگر است.

و) مرز امکانات تولید به ما اجازه می‌دهد تا هزینه فرصت یک شرکت یا یک کشور را زمانی که بیش از یک کالا تولید می‌کند، مجسم کنیم.

ز) با استفاده از تمام فرصت‌ها و منابع موجود کشور، می‌توان به نقاط فراتر از مرز امکانات تولید دست پیدا کرد.

۱) «الف» - «ه» - «و» ۲) «ب» - «ج» - «د» ۳) «الف» - «ه» - «ز» ۴) «ب» - «ج» - «و»

۱۵۰- با توجه به نمودار عرضه و تقاضا، کدام پیش‌بینی درست است؟

۱) در محدوده نقاط HO رفتار عرضه‌کنندگان موجب افزایش قیمت کالا می‌شود.

۲) در محدوده نقاط HO به دلیل مازاد کالا، قیمت تمایل به کاهش دارد.

۳) رفتار تقاضاکنندگان در محدوده نقاط BC موجب مازاد کالا می‌شود.

۴) در محدوده نقاط BC رفتار تقاضاکنندگان موجب کاهش قیمت کالا می‌شود.

۱۵۱- با توجه به اطلاعات جدول زیر که درباره مراحل تولید «شیرینی» است و در صورتی که نرخ مالیات بر ارزش افزوده

برابر با ۹ درصد باشد، کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح سؤالات زیر است؟

مرحله	قیمت
تهیه مواد اولیه	۱۴۰,۰۰۰ تومان
خمیرگیری	۲۱۰,۰۰۰ تومان
فرم‌دهی و پخت	۳۶۰,۰۰۰ تومان
بسته‌بندی نهایی	۴۹۵,۰۰۰ تومان

الف) قیمت نهایی کالا با احتساب مالیات بر ارزش افزوده چه قدر است؟

ب) مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع‌آوری شده در مرحله خمیرگیری چه قدر است؟

ج) مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده چه قدر است؟

۱) الف) ۵۳۹,۵۵۰ / ب) ۶,۳۰۰ / ج) ۴۴,۵۵۰

۲) الف) ۵۴۴,۵۰۰ / ب) ۷,۰۰۰ / ج) ۴۶,۰۰۰

۳) الف) ۵۳۹,۵۵۰ / ب) ۱۲,۶۰۰ / ج) ۳۹,۱۵۰

۴) الف) ۵۴۴,۵۰۰ / ب) ۶,۳۰۰ / ج) ۳۹,۱۵۰

محل انجام محاسبات

۱۵۲- سه کشور ایران، ترکیه و چین از نظر عوامل تولید یکسان هستند. جدول زیر هزینه تولید هر واحد از سه محصول را نشان می‌دهد. (اعداد جدول برحسب «هزار دلار برای تولید هر واحد محصول» هستند.)

کشور	گندم	برنج	ذرت
ایران	۴۰	۵۵	۵۰
ترکیه	۳۸	۷۰	۶۰
چین	۴۵	۴۸	۵۲

(الف) کدام کشور در تولید برنج مزیت مطلق دارد؟

(ب) اگر هزینه فرصت تولید گندم در ایران ۲۴ واحد، برنج ۴۸ واحد و ذرت ۳۳ واحد باشد، ایران در تولید کدام محصول مزیت نسبی دارد؟

(ج) بهترین تصمیم اقتصادی درباره ترکیه چیست؟

(۱) چین - گندم - ترکیه باید بر تولید گندم تمرکز کرده و برنج را از چین وارد کند.

(۲) چین - برنج - ترکیه باید بر تولید برنج تمرکز کرده و گندم را از ایران وارد کند.

(۳) ایران - برنج - ترکیه باید هر سه محصول را وارد کند.

(۴) ایران - گندم - ترکیه باید بر تولید گندم تمرکز کرده و ذرت را از چین وارد کند.

۱۵۳- در جدول زیر، اطلاعات مربوط به جمعیت یک کشور در سال ۱۴۰۳ آمده است:

تعداد (نفر)	گروه جمعیتی
۵۱ میلیون نفر	جمعیت کل
۱۱,۰۰۰,۰۰۰ نفر	جمعیت زیر ۱۵ سال
۱۴,۰۰۰,۰۰۰ نفر	جمعیت غیرفعال
۲۴,۷۰۰,۰۰۰ نفر	جمعیت شاغل

به دلیل تحولات اقتصادی و تغییرات فصلی، در این سال ۱,۳۰۰,۰۰۰ نفر شغل خود را از دست دادند. از این تعداد:

- ۹۰۰,۰۰۰ نفر کارگران صنعتی هستند که به دلیل کاهش تقاضای کالا و رکود اقتصادی بیکار شده‌اند.
- ۴۰۰,۰۰۰ نفر کارگران کشاورزی هستند که شغل آن‌ها صرفاً مربوط به فصل برداشت بوده است و تا پایان فصل، موقتاً بیکار شده‌اند.

(الف) نرخ بیکاری در این کشور چند درصد است؟

(ب) کارگران صنعتی و کارگران کشاورزی به ترتیب دچار کدام نوع بیکاری شده‌اند؟

(۱) ۶٪ - بیکاری دوره‌ای - بیکاری ساختاری (۲) ۶٪ - بیکاری ساختاری - بیکاری فصلی

(۳) ۵٪ - بیکاری دوره‌ای - بیکاری فصلی (۴) ۵٪ - بیکاری ساختاری - بیکاری فصلی

محل انجام محاسبات

۱۵۴- با توجه به اطلاعات جدول زیر که شاخص قیمت مصرف کننده (CPI) را در دو سال متوالی، برای چند کشور نشان می‌دهد، کدام گزینه درست است؟

کشور	CPI سال ۱۴۰۱	CPI سال ۱۴۰۲
الف	۳۲۰	۳۸۴
ب	۴۵۰	۴۹۵
ج	؟	۳۶۰
د	۵۰۰	؟

(۱) نرخ تورم کشور «الف» برابر با ۱۸ درصد است.

(۲) نرخ تورم کشور «ب» برابر با ۱۰ درصد است.

(۳) اگر نرخ تورم کشور «ج» برابر با ۲۵ درصد باشد، CPI سال ۱۴۰۱ در این کشور برابر با ۳۰۰ خواهد بود.

(۴) اگر نرخ تورم کشور «د» با نرخ تورم کشور «الف» برابر باشد، CPI سال ۱۴۰۲ کشور «د» برابر با ۵۸۰ خواهد بود.

۱۵۵- در کدام حالت، دولت از طریق بانک مرکزی موظف است «کاهش حجم پول یا نقدینگی در گردش» را به کار گیرد و از کدام ابزار پولی استفاده می‌کند؟

(۱) زمانی که ظرفیت‌های تولیدی کشور افزایش یافته، اما تقاضا کاهش یافته است. - افزایش سپرده‌های دیداری
(۲) زمانی که نقدینگی کشور با تولید هماهنگ نیست و حجم پول افزایش یافته است. - افزایش عرضه کالاها از طریق واردات
(۳) زمانی که اقتصاد کشور گرفتار تورم و قیمت‌ها به طور مداوم در حال افزایش است. - محدود کردن افتتاح حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت

(۴) زمانی که تولید کاهش یافته و بیکاری افزایش یافته است. - تسهیل استفاده بیشتر از چک پول

۱۵۶- کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح سؤالات زیر است؟

الف) ویژگی اقتصاد ایران در دوره پایانی حکومت صفویه چه بود؟

ب) وضعیت اقتصادی ایران در دوران قاجار چگونه بود؟

ج) یکی از ویژگی‌های اقتصادی دوران پهلوی کدام است؟

(۱) الف) بی‌توجهی حاکمان صفوی به شرایط جهانی / ب) غارت منابع و نفوذ گسترده قدرت‌های خارجی /
ج) کاهش درآمدهای نفتی و توقف طرح‌های عمرانی

(۲) الف) ناتوانی دولت صفوی در آغاز فرایند پیشرفت و نوسازی / ب) ضعف ساختاری و ورود گسترده کالاهای خارجی /
ج) نوسازی و توسعه سطحی و تبدیل شدن ایران به بازار مصرف کالاهای کشورهای صنعتی

(۳) الف) فروپاشی تجارت جاده ابریشم / ب) رشد پایدار تولید کشاورزی و صادرات ایران / ج) گسترش صنایع مونتاژ و مصرف‌گرایی مبتنی بر واردات

(۴) الف) بی‌توجهی حاکمان صفوی به شرایط جهانی / ب) اصلاحات عمیق مالی و اداری و کاهش نفوذ بیگانگان /
ج) نوسازی سطحی و وابستگی صنعتی به قدرت‌های خارجی

محل انجام محاسبات

۱۵۷- با توجه به داده‌های زیر، کدام عبارت بیان مناسبی در رابطه با جدول داده‌شده است؟

کشور	سال ۱۴۰۱		سال ۱۴۰۲		سال ۱۴۰۳	
	دهک اول	دهک دوم	دهک اول	دهک دوم	دهک اول	دهک دوم
الف	۳	۲۱	۲	۲۲	۲	۲۱
ب	۵	۱۸	۵	۱۷	۶	۱۶

- (۱) توزیع درآمد در کشور «الف» در سال ۱۴۰۳ نسبت به ۱۴۰۱ عادلانه‌تر شده است.
- (۲) در کشور «ب» نسبت سهم دهک دوم به دهک اول در سال ۱۴۰۳ از سال ۱۴۰۲ بیشتر شده است.
- (۳) در سال ۱۴۰۳، نابرابری در توزیع درآمد در کشور «ب» بیشتر از کشور «الف» است.
- (۴) در سال ۱۴۰۲، توزیع درآمد در کشور «ب» عادلانه‌تر از کشور «الف» است.

۱۵۸- کدام گزینه یکی از پیامدهای خرید طلا برای اقتصاد کشور است؟

- (۱) خرید طلا باعث می‌شود سرمایه در فعالیت‌های مولد کشور استفاده شود.
- (۲) خرید طلا موجب می‌شود پولی که می‌توانست وارد سرمایه‌گذاری مولد شود در چیزی مانند طلا «منجمد» شود.
- (۳) خرید طلا سود سالانه منظم همانند سپرده بانکی دارد.
- (۴) خرید طلا باعث کاهش تقاضا برای سهام می‌شود.

۱۵۹- کدام گزینه یکی از مزایای خرید مقایسه‌ای نیست؟

- (۱) دریافت ویژگی‌ها یا ارزش بیشتری با همان مقدار پول
- (۲) آگاه شدن از ویژگی‌هایی که قبلاً از آن‌ها اطلاع نداشتیم
- (۳) خرید محصولی با عملکرد و کیفیت بالاتر به دلیل مقایسه درست
- (۴) خرید در کوتاه‌ترین زمان ممکن به دلیل مقایسه درست

۱۶۰- فردی در انتهای سال پس از پرداخت واجبات مالی خود ۱۸ میلیون تومان برایش باقی ماند. او ۳۰ سهم از سهام یک شرکت را خریداری نمود که در پایان سال قیمت ثانویه هر سهم برابر با ۸۰۰ هزار تومان شد. اگر هزینه‌های سالیانه فرد برابر با ۴ میلیون تومان باشد، پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب (از راست به چپ) کدام است؟

- الف) قیمت اسمی هر سهم چند تومان است؟
- ب) سود حاصل از افزایش قیمت سهام برای فرد در کل برابر با چند میلیون تومان است؟
- ج) خمس سالیانه او چند تومان است؟

- (۱) الف) ۶۰۰,۰۰۰ / ب) ۶ / ج) ۴۰۰,۰۰۰
- (۲) الف) ۴۰۰,۰۰۰ / ب) ۶ / ج) ۵۰۰,۰۰۰
- (۳) الف) ۶۰۰,۰۰۰ / ب) ۵ / ج) ۵۰۰,۰۰۰
- (۴) الف) ۴۰۰,۰۰۰ / ب) ۵ / ج) ۴۰۰,۰۰۰

محل انجام محاسبات

پاسخ نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه
شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام رسان ها با ما به اشتراک بگذارید.

آزمون‌های تشریحی خیلی سبز

۵ مرحله در طول سال

شبیه‌سازی کامل امتحان نهایی

- منطبق بر بارم‌بندی آموزش و پرورش
- تشابه کامل فرم برگه سوال، پاسخبرگ، کلید، پاسخنامه و حتی فونت سوال‌ها با امتحان نهایی
- پوشش همه مطالب و انواع سوالات
- ارائه یک یا دو تست عیناً مشابه امتحان نهایی
- هم‌سطح با دشواری سوالات امتحان نهایی

پاسخنامه‌های خیلی تشریحی

- ارائه پاسخ کامل و مرحله به مرحله
- محتوای یاددهنده شامل درسنامه
- ارائه نکات کلیدی هر سوال

تصحیح کاملاً مکانیزه

- تصحیح کاملاً حرفه‌ای توسط دو مصحح
- تصحیح سوم در صورت اختلاف نظر دو مصحح قبل
- تصحیح به صورت بررسی یک سوال برای گروهی از دانش‌آموزان
- امکان کامنت‌گذاری مصحح در فرایند تصحیح
- امکان درخواست تصحیح مجدد در پل ثبت اعتراض

کارنامه‌های بسیار کاربردی

- کارنامه تحلیلی و مقایسه‌ای
- نمره به تفکیک سوال
- کارنامه مبحثی

پاسخ نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله پانزدهم

پایه دوازدهم

۱۴/ فروردین/ ۱۴۰۵

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	مهدی بهاری - فرشاد بوزلیاس - علی شهرلی - خسرو محمدزاده - فاروخ منوچهری - رنوف مهرخواه - محمد نظامی - محمد یگانه
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع - بهنام کیانی - یعقوب کیانی - حسینعلی موسی زاده
علوم اجتماعی	محمد ابراهیم مازنی
روانشناسی	یاسمین آئینه - حدیثه توکلی - مهدی جاهدی - امیر حسین حبیب زاده - نگار کاتبی
زبان عربی	محمود باندیرین - مجید بیگلری - آریا ذوقی - موسی کاظم غلامی
تاریخ	محمد ابراهیمی بلواری - الهه ریاحی نسب - نگار کاتبی - حبیبه محبی
جغرافیا	الهه ریاحی نسب - علیرضا حسن طهرانی - حبیبه محبی - بهروز بهیمی
فلسفه و منطق	علی اکبر اخوندی - محمد تلفدی - مجید قدرتی پور
اقتصاد	سارا شریفی - ستایش محمدی

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناس علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرلی	علی شهرلی	علی شهرلی	میثم حصارکی	عادل حسینی منصوره زرکش ماهان فتیفر
زبان و ادبیات فارسی	بهنام کیانی	بهنام کیانی	بهنام کیانی	بهناز رحیمی	محمد هادی روحانی صادق محرمی مژده میرزایی
علوم اجتماعی	محمد ابراهیم مازنی	محمد ابراهیم مازنی	محمد ابراهیم مازنی	سید هانی رکن الدینی	علی سلوکی کوثر شاه حسینی محمد رضا شریفی
روانشناسی	سپهرین زاهدی	سپهرین زاهدی	سپهرین زاهدی	مهدی پارچه پال دولتی	محمد رضا حیاتی مهدی جاهدی سحر سالیانی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	آریا ذوقی	محمد صادق خادم	منیژه خسروی سمانه رحمانی محمد مهدی عسکری آبادی
تاریخ	حبیبه محبی	حبیبه محبی	حبیبه محبی	علی آقاجانپور	الهه ریاحی نسب وجیهه صادقی مالواجردی بهروز بهیمی
جغرافیا	علیرضا حسن طهرانی	علیرضا حسن طهرانی	علیرضا حسن طهرانی	حبیبه محبی	سعد بهروزی فر وجیهه صادقی مالواجردی بهروز بهیمی
فلسفه و منطق	علی اکبر اخوندی	علی اکبر اخوندی	علی اکبر اخوندی	علی آقاجانپور	محمد مهدی بادامه علی سلوکی سحر محمدزاده سالیانی
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	سارا شریفی	علی محسنی	محمد رضا حیاتی کوثر رعذی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانپور

وبسایت کنکورهای ۱۴۰۵

Azmoon.kheilisabz.com

آزمون آزمایشی خیلی سبز

تیم اجرایی و تألیف آزمون

مینا کریمزاده - حبیبه محبی - مژده میرزایی

سرپرست تولید

الناز علی یاریزاده

ویراستاران فنی

نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - هدیه خسروی
زهره صفری - الهه صفری - فاطمه علی اکبری
محیا غنی فرد - زهرا فرهادی مهر - نادره نازآوری
ساعده نمازی

رسام

ندا فخاری
سارا گنجی آزادپور

صفحه آرایی

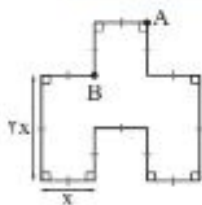
صدف امام - مریم حسینزاده
سپیده سخانی - الهام سهرابی - طاهره صادق نژاد
مانده صبری - نیلوفر فرخجسته - فاطمه قیاسوند
مهدیه گلپور - دریا لطفی

Azmoon.kheilsabz.com

در شکل زیر، اگر $x \in \mathbb{N}$ و عدد اندازه مساحت شکل، ۸ واحد کمتر از عدد اندازه محیط آن باشد، اندازه پاره خط

۸- محیط = مساحت

مستقیمی که نقطه A را به نقطه B وصل می کند، کدام است؟

(۱) ۲

(۲) $\sqrt{2}$

(۳) $\frac{4\sqrt{2}}{3}$

(۴) $2\sqrt{2}$

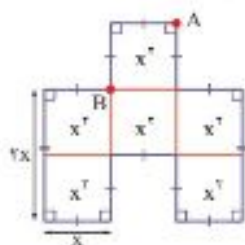
پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۱) - فصل ۱ - درس ۳

(۱) در معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ اگر $a + b + c = 0$ باشد، آن وقت جوابهای معادله، ۱ و $\frac{c}{a}$ هستند.

(۲) قطر مربع، $\sqrt{2}$ برابر ضلعش است.

گام اول: شکل از ۶ مربع یکنان ساخته شده که مساحت هر کدام x^2 است، پس مساحت کل می شود، $6x^2$ ؛

$$1 \times x + 2(2x) = 14x$$

گام دوم: محیط، برابر با مجموع پاره خطهای دور شکل است:

گام سوم: حالا جمله «عدد اندازه مساحت، ۸ واحد کمتر از عدد اندازه محیط است.» را به زبان ریاضی می نویسیم:

$$-8 = \text{محیط} - \text{مساحت} \Rightarrow 6x^2 = 14x - 8 \xrightarrow{+8} 6x^2 - 14x + 8 = 0 \xrightarrow{\text{مجموع ضرایب صفر است.}} \begin{cases} x_1 = 1 \checkmark \\ x_2 = \frac{c}{a} = \frac{4}{3} \end{cases}$$

چون x عددی طبیعی است، پس فقط $x = 1$ قبول است.

گام چهارم: فاصله A تا B همان قطر مربع است که $\sqrt{2}$ برابر ضلع آن است:

$$AB = \sqrt{2} \times x = \sqrt{2} \times 1 = \sqrt{2}$$

در این Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۲ اختلاف ریشه‌های معادله $\frac{6a}{\Delta} = \frac{x^2 + \Delta}{x}$ برابر با $-\frac{4}{\Delta}a$ است. جواب معادله $ax + 10 = a$ کدام است؟

۲ (۴)

-۲ (۳)

۳ (۲)

-۳ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۱) - فصل ۱ - درس ۳

درس Box

اختلاف ریشه‌های معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ با شرط $\Delta > 0$ از رابطه $\frac{\sqrt{\Delta}}{|a|}$ به دست می‌آید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: معادله گویای داده‌شده را با طرفین وسطین به یک معادله درجه دو تبدیل می‌کنیم:

$$\frac{6a}{\Delta} = \frac{x^2 + \Delta}{x} \xrightarrow[\text{وسطین}]{\text{طرفین}} \Delta x^2 + 2\Delta = 6ax \Rightarrow \frac{\Delta}{A}x^2 - \frac{6a}{H}x + \frac{2\Delta}{C} = 0$$

گام دوم: دلتای معادله بالا برابر است با:

$$\Delta = B^2 - 4AC = (-6a)^2 - 4(\Delta)(2\Delta) = 36a^2 - 8\Delta^2$$

گام سوم: اختلاف ریشه‌ها از رابطه $\frac{\sqrt{\Delta}}{|A|}$ به دست می‌آید که باید برابر با $-\frac{4}{\Delta}a$ باشد:

$$\frac{\sqrt{\Delta}}{|A|} = -\frac{4}{\Delta}a \Rightarrow \frac{\sqrt{36a^2 - 8\Delta^2}}{|\Delta|} = \frac{-4a}{\Delta} \Rightarrow \sqrt{36a^2 - 8\Delta^2} = -4a$$

گام چهارم: دو طرف تساوی را به توان ۲ می‌رسانیم:

$$36a^2 - 8\Delta^2 = 16a^2 \Rightarrow 36a^2 - 16a^2 = 8\Delta^2 \Rightarrow 20a^2 = 8\Delta^2 \Rightarrow a^2 = 2\Delta \Rightarrow a = \pm\Delta$$

چون اختلاف ریشه‌ها $-\frac{4}{\Delta}a$ شد و اختلاف همواره مثبت است، پس a باید منفی باشد تا حاصل $-\frac{4}{\Delta}a$ مثبت شود، در نتیجه $a = -\Delta$ قبول است.

گام پنجم: معادله $ax + 10 = a$ به شکل مقابل می‌شود:

$$-\Delta x + 10 = -\Delta \Rightarrow -\Delta x = -1\Delta \Rightarrow x = 3$$

ریاضی و آمار

۳

تابع f به هر عدد حقیقی، قرینه مجذور سه واحد بزرگتر از آن را نسبت می‌دهد. اگر $f(a) = -15$ باشد، حاصل ضرب مقادیر a کدام است؟

۵ (۴)

-۵ (۳)

۶ (۲)

-۶ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۱) - فصل ۲ - درس ۲

درس Box

(۱) اگر $A^T = B$ و $B > 0$ ، آن وقت $A = \pm \sqrt{B}$.(۲) صورت کلی اتحاد مزدوج: $(a+b)(a-b) = a^2 - b^2$.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

 $-(x+3)^2$ گام اول: عبارت «قرینه مجذور سه واحد بزرگتر از x » را به زبان ریاضی می‌نویسیم:

$$\begin{array}{c} x+3 \\ \hline (x+3)^2 \\ \hline -(x+3)^2 \end{array}$$

پس ضابطه f به شکل $f(x) = -(x+3)^2$ شد.گام دوم: از تساوی $f(a) = -15$ داریم:

$$-(a+3)^2 = -15 \Rightarrow (a+3)^2 = 15 \xrightarrow{\text{ریشه گیری}} a+3 = \pm\sqrt{15} \Rightarrow a = -3 \pm \sqrt{15}$$

گام سوم: حاصل ضرب مقادیر a برابر است با: $(-3+\sqrt{15})(-3-\sqrt{15}) \xrightarrow{\text{مزدوج}} (-3)^2 - (\sqrt{15})^2 = 9 - 15 = -6$.

اگر تابع f به هر عدد حقیقی، دو برابر مکعب همان عدد، منهای ۳ را نسبت دهد، حاصل $f(\sqrt[3]{4}) - f(\frac{1}{\sqrt[3]{4}})$ کدام است؟

(سوال ۳ کنکور انسانی ۱۳۰۳ - نوبت اول)

۷ / ۵ (۴)

۲ / ۵ (۳)

-۲ / ۵ (۲)

-۷ / ۵ (۱)

۵

پایه دوازدهم انسانی
چهاردهم فروردین ماه ۱۴۰۵
مرحله پانزدهم

تابع $f: A \rightarrow \mathbb{R} - \{-1\}$ را در نظر بگیرید. اگر داشته باشیم $f(a) - f(-\frac{1}{a}) = -5$. طول رأس سهمی با ضابطه $f(x) = 2x + 3$ ۴

$y = (a-1)x^2 + ax + 1$ کدام است؟

$$-\frac{1}{6} (۴)$$

$$-\frac{1}{3} (۳)$$

$$-۶ (۲)$$

$$-۳ (۱)$$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۱) - فصل ۲ - درس ۲ و ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: با استفاده از ضابطه جمع f ، مقدار $f(a)$ و $f(-\frac{1}{a})$ را بدست می آوریم:

$$f(x) = 2x + 3 \xrightarrow{x=a} f(a) = 2a + 3$$

$$f(x) = 2x + 3 \xrightarrow{x=-\frac{1}{a}} f(-\frac{1}{a}) = 2(-\frac{1}{a}) + 3 = -\frac{2}{a} + 3$$

گام دوم: معادله را تشکیل می دهیم:

$$f(a) - f(-\frac{1}{a}) = -5 \Rightarrow (2a + 3) - (-\frac{2}{a} + 3) = -5$$

$$\Rightarrow 2a + 3 + \frac{2}{a} - 3 = -5 \Rightarrow 2a + \frac{2}{a} + 5 = 0 \xrightarrow{\times a} 2a^2 + 2 + 5a = 0 \Rightarrow \underbrace{2a^2}_A + \underbrace{5a}_B + \underbrace{2}_C = 0$$

گام سوم:

$$\Delta = B^2 - 4AC = 5^2 - 4(2)(2) = 25 - 16 = 9$$

• دلتا را حساب می کنیم:

• ریشه ها را حساب می کنیم:

$$a = \frac{-B \pm \sqrt{\Delta}}{2A} = \frac{-5 \pm \sqrt{9}}{2(2)} = \frac{-5 \pm 3}{4} \Rightarrow \begin{cases} a = \frac{-5}{4} = -1.25 \\ a = \frac{-2}{4} = -0.5 \end{cases}$$

گام چهارم: مقدار $f(x) = 2x + 3$ را به ازای $x = -0.5$ و $x = -1.25$ حساب می کنیم:

$$f(-2) = -4 + 3 = -1$$

$$f(-\frac{1}{2}) = -1 + 3 = 2$$

با توجه به $f: A \rightarrow \mathbb{R} - \{-1\}$ ، عدد -1 نمی تواند در برد تابع f باشد؛ از $f(-2) = -1$ نتیجه می گیریم $a = -2$ قبول نیست

و فقط $a = -\frac{1}{2}$ قبول است.

گام پنجم: طول رأس سهمی $y = \underbrace{(a-1)}_A x^2 + \underbrace{a}_B x + \underbrace{1}_C$ برابر است با:

$$x_S = \frac{-B}{2A} = \frac{-a}{2(a-1)} \xrightarrow{a=-\frac{1}{2}} x_S = \frac{\frac{1}{2}}{2(-\frac{3}{2})} = \frac{\frac{1}{2}}{-3} = -\frac{1}{6}$$

هزینه کل تولید ۴ واحد کالا ۱۹۰۰ واحد پول و هزینه کل تولید ۷ واحد کالا ۲۶۵۰ واحد پول است و تابع هزینه، تابعی خطی است. قیمت فروش هر کالا (بر حسب تعداد x) برابر است با $300 - \frac{1}{4}x$ (واحد پول برای هر کالا). به ازای تولید و فروش چه تعدادی کالا، سود ماکزیمم است؟

(۴) ۱۰۰

(۳) ۸۰

(۲) ۵۰

(۱) ۴۰

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۱) - فصل ۲ - درس ۳

گام اول:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• هزینه کل تولید ۴ واحد کالا، ۱۹۰۰ واحد پول است که معادل با نقطه $A(4, 1900)$ است.

• هزینه کل تولید ۷ واحد کالا، ۲۶۵۰ واحد پول است که معادل با نقطه $B(7, 2650)$ است.

گام دوم: شیب خط گذرنده از دو نقطه را حساب می‌کنیم.

$$m_{AB} = \frac{y_B - y_A}{x_B - x_A} = \frac{2650 - 1900}{7 - 4} = \frac{750}{3} = 250$$

• معادله خط را می‌نویسیم:

$$y = 250x + h \xrightarrow{A(4, 1900)} 1900 = \underbrace{250(4)}_{1000} + h \Rightarrow h = 900$$

• تابع هزینه کامل شد:

$$C(x) = 250x + 900$$

گام سوم: قیمت فروش هر کالا برابر با $300 - \frac{1}{4}x$ است، پس تابع درآمد به صورت زیر است:

$$\text{درآمد} = \frac{\text{قیمت هر کالا} \times \text{تعداد کالا}}{x} \Rightarrow R(x) = 300x - \frac{1}{4}x^2$$

گام چهارم: تابع سود را می‌نویسیم:

$$P(x) = R(x) - C(x) = \left(300x - \frac{1}{4}x^2\right) - (250x + 900) = 300x - \frac{1}{4}x^2 - 250x - 900 = \underbrace{-\frac{1}{4}x^2}_a + \underbrace{50x}_b - \underbrace{900}_c$$

گام پنجم: تعداد کالایی که به ازای آن سود ماکزیمم می‌شود، برابر است با:

$$x_s = \frac{-b}{2a} = \frac{-50}{2(-\frac{1}{4})} = \frac{-50}{-1} = 50$$

۶

تنها نقطه مشترک توابع $f(x) = ax^2 + x$ و $g(x) = 5x - 4$ ، نقطه $(b, 6)$ است. نقطه تلاقی تابع g و محور تقارن تابع f کدام است؟

- (۱) $(\frac{1}{2}, \frac{13}{2})$ (۲) $(-\frac{1}{2}, -\frac{13}{2})$ (۳) $(-1, -13)$ (۴) $(1, 13)$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۱) - فصل ۲ - درس ۴

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نقطه $(b, 6)$ هم روی نمودار f قرار دارد و هم روی نمودار g ، اول در ضابطه g و سپس در ضابطه f قرارش دهید.

گام اول: نقطه $(b, 6)$ روی نمودار تابع $g(x) = 5x - 4$ است، پس:

$$g(b) = 6 \Rightarrow 5b - 4 = 6 \Rightarrow 5b = 10 \Rightarrow b = 2$$

گام دوم: نقطه $(b, 6)$ روی نمودار تابع $f(x) = ax^2 + x$ هم قرار دارد، پس:

$$f(2) = 6 \Rightarrow 4a + 2 = 6 \Rightarrow 4a = 4 \Rightarrow a = 1$$

گام سوم: ضابطه تابع f کامل شد.

$$f(x) = ax^2 + x \xrightarrow{a=1} f(x) = x^2 + x$$

معادله محور تقارنش برابر است با:

$$x = \frac{-B}{2A} = \frac{-1}{2(1)} = \frac{-1}{2}$$

گام چهارم: خط $x = \frac{-1}{2}$ را با تابع $g(x) = 5x - 4$ قطع می‌دهیم. طول این نقطه حتماً $x = \frac{-1}{2}$ است، برای به دست آوردن

عرض این نقطه، کافی است $x = \frac{-1}{2}$ را در g قرار دهیم:

$$g(\frac{-1}{2}) = \frac{-5}{2} - 4 = \frac{-13}{2}$$

پس نقطه تقاطعشان $(\frac{-1}{2}, \frac{-13}{2})$ است.

وقتی به $x = \frac{-1}{2}$ رسیدیم، با توجه به گزینه‌ها، فقط گزینه (۲) می‌تواند جواب باشد و نیازی به گام چهارم نبود.

تویازی

در یک مثلث تفاضل اندازه قاعده از عدد ۱۲، با چهار برابر اندازه ارتفاع برابر است. ماکزیمم مساحت مثلث کدام است؟

$$۴/۵ (۴)$$

$$۳/۵ (۳)$$

$$۲/۵ (۲)$$

$$۵/۵ (۱)$$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۱) - فصل ۲ - درس ۴

گام اول: اگر قاعده را a و ارتفاع را h بگیریم، جمله «تفاضل اندازه قاعده از عدد ۱۲» با چهار برابر اندازه ارتفاع برابر است به صورت

زیر می شود:

$$۱۲ - a = 4h \Rightarrow a = 12 - 4h$$

گام دوم: مساحت مثلث را بر حسب h می نویسیم:

$$S = \frac{\text{قاعده} \times \text{ارتفاع}}{2} = \frac{h \times a}{2} = \frac{h \times (12 - 4h)}{2} = \frac{12h - 4h^2}{2} = \frac{2(6h - 2h^2)}{2} = 6h - 2h^2$$

گام سوم: ماکزیمم عبارت درجه دوم $\frac{2h^2}{A} + \frac{6h}{R} + \frac{C}{C}$ برابر است با:

$$\max = \frac{-\Delta}{4A} = \frac{-(B^2 - 4AC)}{4A} = \frac{-(6^2 - 4(-2)(0))}{4(-2)} = \frac{-(36 - 0)}{-8} = \frac{36}{8} = \frac{9}{2} = 4.5$$

بعد از به دست آمدن معادله $-2h^2 + 6h$ می توان طول رأس را در ضابطه قرار داد:

$$S(h) = -2h^2 + 6h \xrightarrow{\text{طول رأس}} h_s = \frac{-6}{-4} = \frac{3}{2} \xrightarrow{\text{جایگذاری}} S\left(\frac{3}{2}\right) = -2\left(\frac{9}{4}\right) + 9 = \frac{-18}{4} + 9 = \frac{4}{5}$$

پسچوردیگه

انحراف معیار ۶ داده آماری با میانگین ۷ برابر صفر شده است. مجموع این داده‌ها کدام است؟

(۴) صفر

(۳) ۲۹۴

(۲) ۴۲

(۱) ۷

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۱) - فصل ۳ - درس ۳

درس Box

اگر همه داده‌ها یکسان باشند، آن‌گاه:

$$\bar{x} = x_1 = x_2 = \dots$$

(۱) میانگینشان برابر با هر یک از همان داده‌ها است:

$$\sigma = 0$$

(۲) انحراف معیارشان صفر است:

$$x_1 = x_2 = \dots = x_n$$

گام اول: انحراف معیار ۶ داده صفر شده است، پس همه آن‌ها با هم برابرند:

$$x_1 = x_2 = \dots = x_6 = 7$$

گام دوم: میانگینشان ۷ است، پس هر داده برابر با ۷ است:

$$7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 = 6 \times 7 = 42$$

گام سوم: مجموعشان برابر است با:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

یک کارخانه تولید رب گوجه‌فرنگی، وزن هر قوطی را 450 ± 5 گرم اعلام کرده است. اگر تولید یک ماه این کارخانه ۳۰۰۰۰ قوطی باشد، وزن چه تعداد از آن‌ها بین $447/5$ و 455 قرار دارند؟

۲۸۸۰۰ (۴)

۲۶۴۰۰ (۳)

۲۴۶۰۰ (۲)

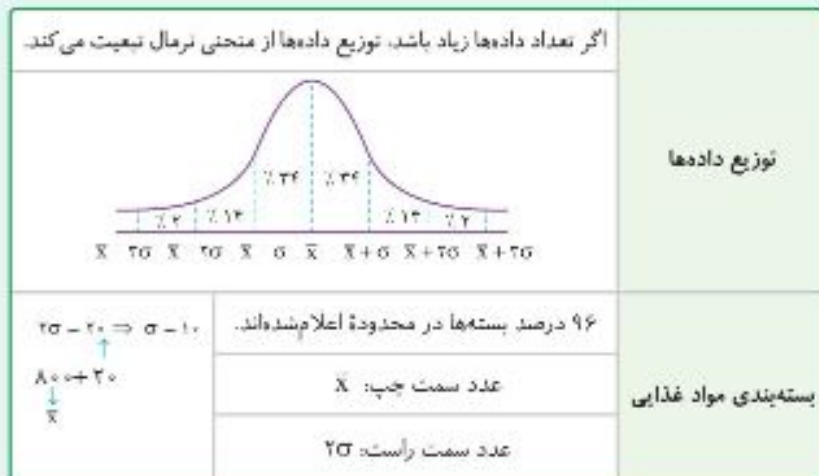
۲۱۲۰۰ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۱) - فصل ۳ - درس ۳

منحنی نرمال (خم بهنجار)

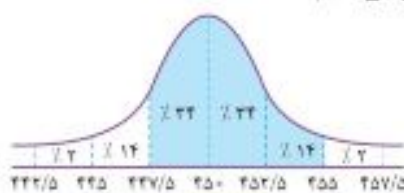
درس Box

گام اول: با توجه به عدد روی هر قوطی، مقدار $\bar{X}$ و σ را حساب می‌کنیم:

$$\frac{450 \pm 5}{\bar{X} \quad 2\sigma} \rightarrow \begin{cases} \bar{X} = 450 \\ \sigma = 2/5 \end{cases}$$

گام دوم: با داشتن $\bar{X} = 450$ و $\sigma = 2/5$ ، منحنی نرمال مربوط به این توزیع را می‌کشیم:

$$24 + 24 + 14 = 82$$

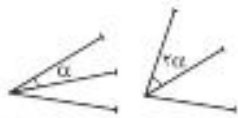
گام سوم: مجموع درصد ناحیه بین $447/5$ و 455 برابر است با:

گام چهارم: باید ۸۲ درصد از تعداد کل قوطی‌ها را حساب کنیم:

$$\frac{82}{100} = \frac{X}{30000} \Rightarrow X = \frac{82 \times 30000}{100} = 24600$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۰. شکل زیر، بخشی از دو نمودار راداری را نشان می‌دهد. اگر تعداد متغیرهای استفاده‌شده در آن‌ها، ۹ واحد با هم اختلاف داشته باشد، α چند درجه است؟

$$2 = (2)$$

$$18 = (1)$$

$$10 = (4)$$

$$9 = (3)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۱) - فصل ۴ - درس ۲

درس Box

در نمودار راداری با n متغیر، زاویه بین دو شعاع متوالی از رابطه $\frac{360^\circ}{n}$ به دست می‌آید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول:

تعداد متغیرهای نمودار سمت چپ را n می‌گیریم. در این صورت:

$$\alpha = \frac{360^\circ}{n}$$

تعداد متغیرهای نمودار سمت راست، ۹ تا کمتر از n یعنی $n-9$ است. پس:

$$2\alpha = \frac{360^\circ}{n-9} \xrightarrow{\times \frac{1}{2}} \alpha = \frac{180^\circ}{n-9}$$

تذکر: دقت کنید هر چه تعداد متغیرها بیشتر باشد، زاویه بین دو شعاع متوالی کمتر می‌شود.

گام دوم: دو عبارتی که با α برابر شدند را مساوی هم قرار می‌دهیم:

$$\frac{360^\circ}{n} = \frac{180^\circ}{n-9} \Rightarrow \frac{2}{n} = \frac{1}{n-9} \xrightarrow[\text{وسطین}]{\text{طرفین}} 2n - 18 = n \Rightarrow n = 18$$

$$\alpha = \frac{360^\circ}{n} = \frac{360^\circ}{18} = 20^\circ$$

گام سوم: بنابراین:

۱۱ اگر ارزش گزاره‌های الف) $(p \wedge q) \rightarrow r$ ، ب) $r \rightarrow \neg s$ ، ج) $r \vee q$ و د) $\neg s$ همگی درست باشد، در این صورت ارزش چند تا از گزاره‌های p ، q و r قطعاً درست است؟

۳ (۴)

۲ (۳)

۱ (۲)

صفر (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۲) - فصل ۱ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: با توجه به «د»، نتیجه می‌گیریم s نادرست است (چون $\sim s$ درسته).

گام دوم: سراغ «ب» می‌رویم:

$$\frac{\neg s \Rightarrow \neg r = T}{T}$$

باید $\sim r$ درست باشد تا گزاره شرطی بالا درست باشد، پس r هم نادرست است.

گام سوم: سراغ «ج» می‌رویم:

$$q \vee r = T$$

چون ترکیب فصلی بالا درست است، پس q باید درست باشد.

گام چهارم: سراغ «الف» می‌رویم:

$$\neg (p \wedge q) = T \xrightarrow{\text{نتیجه}} \frac{p \wedge q = F}{T}$$

چون ترکیب عطفی $p \wedge T$ نادرست است، پس p نادرست است.گام پنجم: در نتیجه، از بین سه گزاره p ، q و r فقط یک گزاره (q) درست است.

۱۲ گزاره $(r \wedge \sim q) \wedge (\sim p \Rightarrow q)$ با کدام گزاره زیر هم‌ارز است؟

$$\sim p \Rightarrow (q \vee r) \quad (۲)$$

$$\sim q \Rightarrow (p \wedge \sim r) \quad (۱)$$

$$p \Rightarrow (\sim r \wedge q) \quad (۴)$$

$$q \Rightarrow (p \vee \sim r) \quad (۳)$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۴) - فصل ۱ - درس ۱

درس Box

برخی از قوانین جبر گزاره‌ها:

$$\sim (p \wedge q) = \sim p \vee \sim q$$

(۱) دمورگان

$$p \Rightarrow q = \sim p \vee q$$

(۲) تبدیل شرطی به فصلی

$$p \vee (q \wedge r) = (p \vee q) \wedge (p \vee r)$$

(۳) پخش

گام اول: با قوانین دمورگان و تبدیل شرطی به فصلی، ساده می‌کنیم: $\sim (r \wedge \sim q) \wedge (\sim p \Rightarrow q) = (\sim r \vee q) \wedge (p \vee q)$
تبدیل شرطی به فصلی دمورگان

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام دوم: در هر دو پرانتز، جای گزاره‌ها را عوض کرده و از عکس پخش استفاده می‌کنیم.

$$(q \vee \sim r) \wedge (q \vee p) = q \vee (\sim r \wedge p)$$

$$q \vee (\sim r \wedge p) = \sim q \Rightarrow (\sim r \wedge p)$$

گام سوم: حالا از تبدیل فصلی به شرطی استفاده می‌کنیم.

گزینه (۱)

یا

$$q \vee (\sim r \wedge p) = q \vee (\sim (r \vee \sim p)) = (r \vee \sim p) \Rightarrow q = (p \Rightarrow r) \Rightarrow q$$

بر روی یک میز، تعداد زیادی لیوان چیده شده است که بعضی از آن‌ها در حالت درست (رو به بالا) هستند. تعداد لیوان‌های وارونه، عددی فرد و بیشتر از 10 تا است. مجاز هستیم در هر حرکت دقیقاً دو لیوان را تغییر وضعیت بدهیم. علی‌طبق استدلال زیر، ادعا می‌کند با سه حرکتی که انجام می‌دهد تعداد لیوان‌های وارونه، عددی زوج خواهد شد. کدام گزینه درباره این استدلال و نتیجه‌گیری آن، درست است؟ (شرط: با شرط $k \geq 6$ ، تعداد لیوان‌های وارونه را $2k-1$ در نظر می‌گیریم. ($k \in \mathbb{N}$))

گام اول: یک لیوان درست را وارونه و یک لیوان وارونه را درست می‌کنیم:

$$2k-1+1-1=2(k-1)+1$$

گام دوم: دوتا از لیوان‌های وارونه را در وضعیت درست قرار می‌دهیم:

$$2(k-1)+1-2=2(k-2)+1$$

گام سوم: یک لیوان وارونه را درست و یک لیوان درست را وارونه می‌کنیم:

$$2(k-2)+1-1=2(\underbrace{k-2}_{m})$$

نتیجه: تعداد لیوان‌های وارونه، $2m$ و زوج خواهد شد.

(۱) همه مراحل استدلال و نتیجه‌گیری درست است.

(۲) در گام اول خطا رخ داده و نتیجه نادرست است.

(۳) اولین خطا در گام دوم رخ داده و نتیجه نادرست است.

(۴) در گام سوم خطا رخ داده و نتیجه نادرست است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۲) - فصل ۱ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام سوم استدلال و نتیجه‌گیری نادرست است. شکل درست آن به صورت زیر است:

گام سوم: یک لیوان وارونه را درست و یک لیوان درست را وارونه می‌کنیم:

$$2(k-2)+1-1+1=2(\underbrace{k-2}_{m})+1$$

نتیجه: تعداد لیوان‌های وارونه، $2m+1$ و فرد خواهد شد.

۱۴ f تابعی ثابت و g تابع همانی است. اگر نقطه $A((f+g)(2), (\frac{g}{f})(3))$ روی نیمساز ناحیه اول باشد. مقدار $f(g(4))$ کدام است؟

$$-3 \quad (4)$$

$$3 \quad (3)$$

$$-1 \quad (2)$$

$$1 \quad (1)$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۳) - فصل ۲ - درس ۱ و ۳

درس Box

- (۱) اگر f تابع همانی باشد، آن گاه: $f(x) = x$
 (۲) اگر f تابع ثابت باشد، آن گاه: $f(x) = c$ (c عددی حقیقی است).
 (۳) اگر نقطه‌ای روی نیمساز ناحیه اول باشد، طول و عرضش با هم برابرند و هر دو مثبت‌اند.

$$(f+g)(a) = f(a) + g(a) \quad (\frac{f}{g})(a) = \frac{f(a)}{g(a)}$$

گام اول: طول و عرض نقطه A را ساده‌تر می‌نویسیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$(f+g)(2) = \frac{f(2)}{g(2)} = \frac{c+2}{2} = c+2$$

$$(\frac{g}{f})(3) = \frac{g(3)}{f(3)} = \frac{2}{c}$$

پس مختصات نقطه A به صورت $(c+2, \frac{2}{c})$ است.

گام دوم: باید طول و عرض A برابر باشند:

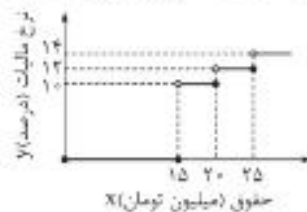
$$c+2 = \frac{2}{c} \xrightarrow{\times c} c^2 + 2c = 2 \Rightarrow c^2 + 2c - 2 = 0 \Rightarrow (c+2)(c-1) = 0 \Rightarrow \begin{cases} c = -2 \times \\ c = 1 \checkmark \end{cases}$$

به ازای $c = -3$ ، طول A برابر با $-3+2 = -1$ می‌شود که عددی منفی است. چون طول نقاط روی نیمساز ناحیه اول، مثبت است. پس $c = -3$ رد می‌شود و فقط $c = 1$ قبول است.

$$f(\underbrace{g(4)}_1) = f(4) = c = 1$$

گام سوم: خواسته سؤال:

یک شرکت خدماتی در هر ماه به ۱۰ نیروی نظافت حقوق ۱۴ میلیون تومان، ۵ نیروی فنی حقوق ۲۲ میلیون تومان و ۲ نیروی متخصص حقوق ۳۰ میلیون تومان پرداخت می‌کند. طبق نمودار مالیاتی زیر، مالیات حقوق این شرکت هر ماه کدام است؟

- (۱) ۲ میلیون تومان
- (۲) ۴ میلیون تومان
- (۳) ۷/۳ میلیون تومان
- (۴) ۱۰ میلیون تومان

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۲) - فصل ۲ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: حقوق نیروی خدماتی، ۱۴ میلیون تومان است که معاف از مالیات است.

گام دوم: حقوق هر نیروی فنی، ۲۲ میلیون تومان است که مالیاتش به صورت زیر است:

$$\left. \begin{array}{l} \text{معاف} \rightarrow 15 \leq 0 \\ 10\% \text{ درصد} \rightarrow (20 - 15) \times \frac{10}{100} = 0.5 \\ 12\% \text{ درصد} \rightarrow (22 - 20) \times \frac{12}{100} = 0.24 \end{array} \right\} \xrightarrow{\text{مجموع}} 0.74$$

گام سوم: حقوق هر نیروی متخصص، ۳۰ میلیون تومان است که مالیاتش به صورت زیر است:

$$\left. \begin{array}{l} \text{معاف} \rightarrow 15 \leq 0 \\ 10\% \text{ درصد} \rightarrow (20 - 15) \times \frac{10}{100} = 0.5 \\ 12\% \text{ درصد} \rightarrow (25 - 20) \times \frac{12}{100} = 0.6 \\ 14\% \text{ درصد} \rightarrow (30 - 25) \times \frac{14}{100} = 0.7 \end{array} \right\} \xrightarrow{\text{مجموع}} 1.8$$

گام چهارم: مجموع مالیات‌های پرداختی شرکت برابر است با:

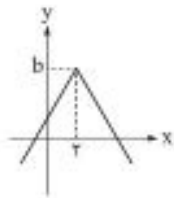
$$(\underbrace{\text{تعداد خدماتی}}_{10} \times \underbrace{\text{مالیاتش}}_0) + (\underbrace{\text{تعداد فنی}}_5 \times \underbrace{\text{مالیاتش}}_{0.74}) + (\underbrace{\text{تعداد متخصص}}_2 \times \underbrace{\text{مالیاتش}}_{1.8}) = 0 + 3.7 + 3.6 = 7.3$$

یادچور دیگر

$$\begin{array}{c} \text{فنی} \quad \text{فنی} \quad \text{متخصص} \quad \text{متخصص} \quad \text{متخصص} \\ 5 \times 5 \times 10 + 5 \times 2 \times 12 + 2 \times 5 \times 10 + 2 \times 5 \times 12 + 2 \times 5 \times 14 \\ 2.5 + 1.2 + 1 + 1.2 + 1.4 = 7.3 \end{array}$$

۱۶ نمودار تابع $f(x) = -|x + 4a| + 3$ به صورت مقابل است. مقدار $f(6a + b)$ کدام است؟

(۱) -۱

(۲) -۲

(۳) ۱

(۴) ۲

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۲) - فصل ۲ - درس ۲

در توابع قدرمطلق با ضابطه $f(x) = k|ax + b| + c$ ، طول نقطه شکستگی نمودار، همان ریشه عبارت داخل قدرمطلق است.

گام اول: با توجه به نمودار، طول نقطه شکستگی $x = 2$ است، پس عبارت داخل قدرمطلق به ازای $x = 2$ باید صفر شود.

$$x + 4a \xrightarrow{x=2} 2 + 4a = 0 \Rightarrow 4a = -2 \Rightarrow a = \frac{-2}{4} = \frac{-1}{2}$$

گام دوم: نقطه $(2, b)$ روی نمودار تابع f است، پس باید در معادله‌اش صدق کند:

$$f(x) = -|x + 4a| + 3 \xrightarrow{f(2)=b} -|2 + 4a| + 3 = b \xrightarrow{a=\frac{-1}{2}} -|2 - 2| + 3 = b \Rightarrow b = 3$$

گام سوم:

خواستۀ سؤال:

$$f(6a + b) = f\left(6\left(\frac{-1}{2}\right) + 3\right) = f(-3 + 3) = f(0)$$

حساب می‌کنیم:

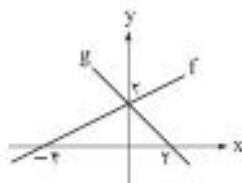
$$f(x) = -|x + 4a| + 3 \xrightarrow{x=0} f(0) = -\left|4\left(\frac{-1}{2}\right)\right| + 3 = -|-2| + 3 = -2 + 3 = 1$$

نکته:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۷ شکل مقابل، نمودار توابع f و g است. برد تابع $f \times g$ شامل کدام عدد نیست؟

$$\frac{9}{5} \quad (1)$$

$$5 \quad (2)$$

$$4 \quad (3)$$

$$\frac{7}{2} \quad (4)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۲) - فصل ۲ - درس ۳

گام اول:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• در تابع خطی f ، عرض از مبدأ ۲ است. پس معادله‌اش به صورت $y = nx + 2$ است.

• نقطه $(-4, 0)$ روی آن قرار دارد، پس:

$$0 = 4n + 2 \Rightarrow 4n = -2 \Rightarrow n = -\frac{1}{2}$$

• ضابطه f کامل شد:

$$f(x) = -\frac{1}{2}x + 2$$

گام دوم:

• در تابع خطی g ، عرض از مبدأ ۲ است. پس معادله‌اش به صورت $y = mx + 2$ است.

• نقطه $(2, 0)$ روی آن قرار دارد، پس:

$$0 = 2m + 2 \Rightarrow 2m = -2 \Rightarrow m = -1$$

• ضابطه g کامل شد:

$$g(x) = -x + 2$$

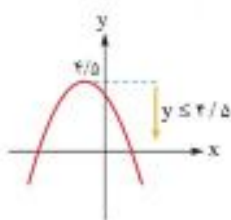
گام سوم: تابع $f \times g$ را تشکیل می‌دهیم:

$$(f \times g)(x) = f(x) \times g(x) = \left(-\frac{1}{2}x + 2\right)(-x + 2) = -\frac{1}{2}x^2 + x - 2x + 4 = -\frac{1}{2}x^2 - x + 4$$

گام چهارم: $f \times g$ یک تابع درجه دوم شد. عرض رأس آن را حساب می‌کنیم:

$$y_S = \frac{-\Delta}{4a} = \frac{-(b^2 - 4ac)}{4a} = \frac{-((-1)^2 - 4(-\frac{1}{2})(4))}{4(-\frac{1}{2})} = \frac{-(1+8)}{-2} = \frac{9}{2} = 4.5$$

گام پنجم: چون ضریب x^2 منفی است، پس نمودارش رو به پایین است و بردش y های کوچکتر یا مساوی 4.5 است:

بین گزینه‌ها، فقط عدد ۵ در این محدوده نیست.

۱۸ از بین اعداد مجموعه $\{\pi, \pi - 2, \pi - 3, \pi - 4\}$ یکی را انتخاب می‌کنیم و آن را جای a در عبارت $[a] - \text{sign}(a)$ قرار می‌دهیم. با چه احتمالی حاصل این عبارت، عددی مثبت است؟

$$1 \text{ (۴)}$$

$$\frac{3}{4} \text{ (۳)}$$

$$\frac{1}{2} \text{ (۲)}$$

$$\frac{1}{4} \text{ (۱)}$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۳) - فصل ۲ - درس ۲

درس Box

$$\text{sign}(x) = \begin{cases} 1 & x > 0 \\ 0 & x = 0 \\ -1 & x < 0 \end{cases} \quad (۱)$$

(۲) اگر x عددی صحیح باشد، آن‌گاه $[x] = x$.

اگر x عددی غیرصحیح باشد، آن‌گاه $[x]$ برابر با اولین عدد صحیح قبل از x است. مثلاً: $[4/7] = 4$ و $[-4/7] = -5$.

گام اول: با توجه به این‌که $\pi \approx 3.14$ است، حاصل عبارت $[a] - \text{sign}(a)$ را به ازای هر ۴ مقدار مجموعه داده‌شده حساب می‌کنیم.

• $a = \pi \approx 3.14$: $[3.14] - \text{sign}(3.14) = 3 - 1 = 2 \checkmark$

• $a = \pi - 2 \approx 1.14$: $[1.14] - \text{sign}(1.14) = 1 - 1 = 0 \times$

• $a = \pi - 3 \approx 0.14$: $[0.14] - \text{sign}(0.14) = 0 - 1 = -1 \times$

• $a = \pi - 4 \approx -0.86$: $[-0.86] - \text{sign}(-0.86) = -1 - (-1) = 0 \times$

$$\text{احتمال} = \frac{\text{تعداد حالات مطلوب}}{\text{تعداد کل حالات}} = \frac{1}{4}$$

گام دوم: فقط در یک حالت از ۴ حالت، حاصل عبارت مثبت شده پس:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ریاضی و آمار

۱۹

یک کتاب از ۲۲۵۰ کلمه در ۱۵۰ جمله که ۱۸۰ کلمه دشوار در آن‌ها وجود دارد، تشکیل شده است. شاخص پایه آموزش برای این کتاب کدام است؟

۹/۶ (۴)

۹/۲ (۳)

۸/۸ (۲)

۸/۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۴) - فصل ۳ - درس ۱

درس Box

(۱) میانگین تعداد کلمات در هر جمله + درصد کلمات دشوار $\times ۰/۴ =$ شاخص پایه آموزش
(۲) اگر عدد به دست آمده از رابطه بالا، عددی اعشاری مثل ۹/۶ بود، می‌گوییم این کتاب برای دانش‌آموزی که پایه نهم (جزء صحیح ۹/۶) را به پایان رسانده، مناسب است.

گام اول: درصد کلمات دشوار را حساب می‌کنیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\frac{\text{تعداد کلمات دشوار}}{\text{تعداد کل کلمات}} = \frac{x}{100} \Rightarrow \frac{180}{2250} = \frac{x}{100} \xrightarrow{\text{حرفین وسطین}} 25x = 200 \Rightarrow x = \frac{200}{25} = 8$$

$$\frac{\text{تعداد کل کلمات}}{\text{تعداد جملات}} = \frac{2250}{150} = 15$$

گام دوم: متوسط تعداد کلمات در هر جمله را حساب می‌کنیم:

گام سوم: شاخص پایه آموزش این کتاب برابر است با:

$$\text{شاخص پایه آموزش} = ۰/۴ \times \underbrace{۲۵}_{\text{درصد کلمات دشوار}} \times \underbrace{۱۵}_{\text{میانگین تعداد کلمات در هر جمله}} = ۹/۲$$

زمان انگلیسی‌زبانی با متوسط طول جمله‌های ۸ کلمه‌ای و ۱۸ درصد کلمه دشوار، برای دانش‌آموزان چه پایدی مناسب است؟
(سوال ۳۱ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - توبت دوم)

(۴) هشتم

(۳) نهم

(۲) دهم

(۱) یازدهم

کنکور

- ۲۰ در یک کشور، جمعیت فعال ۴۸ میلیون نفر است که از این تعداد ۴۲ میلیون نفر شاغل هستند. اگر نرخ بیکاری سال گذشته ۱۰ درصد بوده باشد، نرخ تغییر درصد بیکاری امسال نسبت به سال گذشته کدام است؟
- (۱) ۱۲/۵ درصد کاهش
(۲) ۲۵ درصد کاهش
(۳) ۱۲/۵ درصد افزایش
(۴) ۲۵ درصد افزایش

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار (۳) - فصل ۳ - درس ۱

درس Box

- (۱) جمعیت بیکار + جمعیت شاغل = جمعیت فعال
(۲) $\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100$
(۳) $\text{درصد تغییرات} = \frac{\text{مقدار اولیه} - \text{مقدار جدید}}{\text{مقدار اولیه}} \times 100$

گام اول: جمعیت بیکار امسال را حساب می‌کنیم:
 $6 = \text{بیکار} \rightarrow \text{بیکار} + \text{شاغل} = \text{فعال}$
 $\frac{6}{48} = \frac{\text{شاغل}}{42}$

گام دوم: نرخ بیکاری امسال برابر است با:
 $\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100 = \frac{6}{48} \times 100 = \frac{1}{8} \times 100 = 12.5$

گام سوم: نرخ بیکاری پارسال ۱۰ درصد و امسال ۱۲/۵ درصد است، پس درصد تغییراتش برابر است با:

$\text{درصد افزایش} \rightarrow \text{معمولاً} = \frac{12.5 - 10}{10} \times 100 = \frac{2.5}{10} \times 100 = 25$
 $\text{درصد تغییرات} = \frac{\text{مقدار اولیه} - \text{مقدار جدید}}{\text{مقدار اولیه}} \times 100 = \frac{10 - 12.5}{10} \times 100 = -25$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۲۱

کدام ویژگی‌های نثر دوره سامانی را در متن زیر می‌بینید؟

«ابومنصور المعمری به فرمان او نامه کرد و کس فرستاد به شهرهای خراسان و هشیاران از آنجا بیاورد از هر جای و از هر شارسران، گرد کرد و بنشاند به فراز آوردن این نامه‌های شاهان و کارنامه‌هاشان.»

الف) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا

ب) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی

ج) لغات کم کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد

د) افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی

(۲) «الف» - «د»

(۱) «الف» - «ج»

(۴) «پ» - «د»

(۳) «پ» - «ج»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - دروس‌های ۴ و ۷

درس Box

ویژگی‌های نثر دوره سامانی:

(۱) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا

(۲) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی

(۳) کوتاهی جملات

(۴) لغات کم کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد

(۵) بهره‌گیری کمتر از لغات عربی

(۶) افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی

محتوای نثرهای این دوره، بیشتر علمی است و گاهی نثرهای حماسی، تاریخی و دینی هم دیده می‌شود.

نمونه‌های موقی: ترجمه تفسیر طبری، تاریخ بلعمی، التفهیم و شاهنامه منثور ابومنصوری

الف) در این متن کوتاه «ایجاز و اختصار در لفظ و معنا» دیده می‌شود.

د) از نشانه‌های جمع فارسی برای جمع‌بستن استفاده شده است: شهرها، نامه‌ها، کارنامه‌ها، هشیاران، شاهان

بررسی سایر موارد:

ب) تکرار فعل یا اسم در این بخش از متن کتاب «شاهنامه ابومنصوری» به چشم نمی‌خورد.

ج) لغات کم کاربرد فارسی در این متن به چشم نمی‌خورد.

واژه «شارسران» در این متن، شکل قدیمی‌تر واژه «شهرستان» است و یک واژه «کم کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد»

شمرده نمی‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول‌نخوری ۳

۲۲

از موارد زیر، چند مورد مربوط به ویژگی‌های شعر سبک خراسانی است؟

«زبان شعر ساده است. - قالب عمده شعر غزل است. - قافیه و ردیف بسیار ساده است. - معشوق عمدتاً زمینی است. - روح حماسه بر ادبیات این دوره حاکم است. - از دو نشانه برای یک متقم استفاده می‌شود.»

(۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - دروس ۲

قالب عمده شعر در دوره خراسانی قصیده است.

نکته

در درس Box

(۱) سادگی زبان شعر (۲) کمبود لغات عربی - به جز اصطلاحات دینی و علمی - و لغات بیگانه، در مقایسه با دوره‌های بعد (۳) تفاوت تلفظ برخی از کلمات در مقایسه با زبان امروز؛ مثلاً: یک - هزار / یک - هزار (۴) کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات در مقایسه با دوره‌های بعد؛ مانند: گیر - جوشن (۵) استفاده از دو نشانه برای یک متقم؛ مانند: ز دش بر زمین بر به کردار شیر	زیبائی	
(۱) قالب عمده شعر این دوره قصیده است؛ قالب‌های مسقط، ترجیع‌بند و مننوی نیز به تدریج در این دوره شکل می‌گیرد و قالب غزل نیز در اواخر این دوره رشد می‌یابد. (۲) استفاده از آرایه‌های ادبی، طبیعی و در حد اعتدال است. (۳) قافیه و ردیف بسیار ساده است. (۴) در توصیف پدیده‌ها بیشتر از تشبیه حسی بهره گرفته می‌شود.	ادبی	ویژگی‌های شعر سبک خراسانی
(۱) روح شادی و نشاط و خوش‌یابی در شعر غلبه دارد. (۲) شعر واقع‌گراست و توصیفات عمدتاً طبیعی، ساده، محسوس و عینی است. (۳) معشوق عمدتاً زمینی است. (۴) بیشتر روح حماسه بر ادبیات این دوره حاکم است. (۵) اشعار پندآموز و اندرزگونه این دوره ساده است و جنبه عملی و دستوری دارد. (۶) مضمون عمده اشعار این سبک، حماسه، مدح و اندرز و ... است. (۷) فکر و کلام ساده است و با پیچیدگی‌های عرفانی، حکمی و اندیشه‌های فلسفی درنیامیخته است.	فکری	

به جز مورد «قالب عمده شعر غزل است»، سایر موارد از ویژگی‌های زیبایی، ادبی و فکری شعر سبک خراسانی محسوب می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۲۳ توضیح مقابل نام کدام شاعر، با او هماهنگی ندارد؟

- (۱) ناصر خسرو: سخن او یادآور سرودهای سخنوران قرن چهارم است.
- (۲) انوری: او و هم‌سیکانش در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند.
- (۳) عطار: در دوره دوم حیات شعری خود، به سیر و سلوک معنوی پرداخت.
- (۴) خاقانی: از شاعران آذربایجان که سبک شعر فارسی را از دیگر نواحی ایران متمایز ساختند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی، دهم - درس ۱۰

در این Box

سنایی، که ابتدا مذهب‌گویی بود، در دوره دوم از حیات شعری خود، به سیر و سلوک معنوی پرداخت. تحوّل روحی و معنوی سنایی، آغازی برای دگرگونی عمیق در شعر فارسی گردید؛ آن‌چنان که به پیروی از وی بسیاری از شاعران به تصوّف و عرفان روی آوردند و شاعران بزرگی چون عطار و مولوی ظهور کردند. توضیح گزینه (۳) درباره «سنایی» است. توضیحات سایر گزینه‌ها کاملاً درست هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۲۴

با توجه به حکایت زیر، کدام ویژگی زبانی ذکر شده نادرست است؟

شیخ ما را گفتند: «که فلان کس بر روی آب می‌رود.» گفت: «سهل است چغزی و صعوه‌ای نیز بر روی آب می‌رود.» گفتند: «فلان کس در هوا می‌پرد.» گفت: «زغن و سگس نیز در هوا می‌پرد.» گفتند: «فلان کس در یک لحظه از شهری به شهری می‌رود.» شیخ گفت: «شیطان نیز در یک نفس از مشرق به مغرب می‌رود. این چنین چیزها را چندان قیمتی نیست.»

(۱) از ترکیبات دشوار در این متن استفاده شده است.

(۲) واژگان کهن در این متن به کار رفته است.

(۳) بیشتر واژگان این متن ساختمان ساده دارند.

(۴) کاربرد دستور تاریخی در متن دیده می‌شود.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم - درس‌های ۱ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نویسنده در این متن، از ترکیبات دشوار استفاده نکرده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲) واژگان کهنی مانند چغز، صعوه و زغن در این متن به کار رفته است.

گزینه (۳) همه واژگان این متن ساختمان ساده دارند.

گزینه (۴) کاربردهای دستور تاریخی مانند شیخ ما را گفتند (به شیخ ما گفتند) و «این چنین چیزها را چندان قیمتی نیست

(این چنین چیزها قیمتی ندارند) در متن دیده می‌شود.

۲۵

صاحبان آثار زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

«نفحات الأنس - اخلاق الأشراف - مرصداً للعباد - جامع التواریخ»

(۱) جامی - سلمان ساوجی - شمس قیس رازی - فضل الله همدانی

(۲) جامی - عبید زاکانی - نجم الدین رازی - فضل الله همدانی

(۳) عراقی - عبید زاکانی - شمس قیس رازی - عطاملک جوینی

(۴) عراقی - سلمان ساوجی - نجم الدین رازی - عطاملک جوینی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث، علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱

درس Box

معرفی اشخاص و آثار نامبرده شده در درس اول علوم و فنون ادبی یازدهم		
نامها	آثار	توضیحات
متهاج الدین سراج جوزجانی	طبقات ناصری	نثر ساده در قرن هفتم
نجم الدین رازی	مرصداً للعباد	نثر ساده در قرن هفتم
وقاص الحضرة	تاریخ وقاص	نثر پیچیده در قرن هفتم
عطاملک جوینی	تاریخ جهانگشای جوینی	نثر مصنوع و دشوار در قرن هفتم
مولانا جلال الدین بلخی (مولوی)	نظم: مثنوی معنوی / دیوان شمس نثر: قیامیه / مجالس سبعه / مکاتیب (نامه‌ها)	مکاتیب: مجموعه نامه‌ها به قلم خود اوست. مجالس سبعه: مولانا گفته و شاگردان نوشته‌اند
سعدی شیرازی	گلستان (نثر مسجع) / بوستان (قالب مثنوی)	موضوع: اخلاق و حکمت (ادبیات تعلیمی)
فخر الدین عراقی	عشق نامه (مثنوی) / لمعات (نظم و نثر)	موضوع لمعات: سیر و سلوک عارفانه
نجم الدین رازی (نجم دایه)	مرصداً للعباد من مبدأ الی المعاد (درباره سلوک دین و تربیت نفس)	از نثر نویسان قرن هفتم که خاندان او از افراد یانفوذ حکومت مغولان بودند.
خواجه رشید الدین فضل الله همدانی	جامع التواریخ (نثر عالمانه و پخته)	وزیر مقتدر غازان خان و الجایتو
شمس قیس رازی	المعجم فی معاییر اشعار العجم	موضوع: علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر
خواجوی کرمانی	چند مثنوی به تقلید از پنج گنج نظامی	غزل‌های او بر حافظ تأثیرگذار بود.
ابن یمن	دیوان اشعار	شاعر عصر سربداران / دارای قطعات اخلاقی
حافظ شیرازی	دیوان اشعار	کمال غزل فارسی با تلفیق عشق و عرفان
سلمان ساوجی	جمشید و خورشید (مثنوی)	به شیوه داستان‌های «نظامی»
عبید زاکانی	نظم: موش و گربه نثر: رساله دلگشا / اخلاق الاشراف / صدپند	ناهنجاری‌های اجتماعی را به شیوه طنز و تمثیل بیان کرده است.
حمداً لله مستوفی	تاریخ گزیده	تاریخ پیامبران خلفای چهارگانه و ...
عبدالرحمان جامی	بهارستان (به سبک گلستان سعدی) نفحات الأنس (به سبک تذکرة الاولیای عطار) تحفة الأحرار (به پیروی از نظامی)	معروف‌ترین شاعر قرن نهم
شاه نعمت‌الله ولی	دیوان اشعار	سرسلسله صوفیان نعمت‌اللهی
دولتشاه سمرقندی	تذکرة دولتشاه (به تشویق امیر علیشیر نوایی)	شرح احوال بیش از ۱۰۰ شاعر ایرانی

«نفحات الأنس» اثر جامی، «اخلاق الأشراف» از عبید زاکانی، «مرصداً للعباد» از نجم الدین رازی و «جامع التواریخ» اثر خواجه رشید الدین فضل الله همدانی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۲۶ در کدام گزینه، ابیات با ویژگی‌های فکری «ذهن‌گرایی یا توجه به دنیای درون - غم‌گرایی - باور به قضا و قدر - فراق» به ترتیب آمده‌اند؟

- الف) خوش بود روزگاری بر بوی وصل یاری
ب) تا گم نگردی از خود گنجی چنین نیایی
ج) آه! که در طالع‌م باز پراگندگی است
د) تافته اندر دلم پرتو مهر رخست
- ۱) «الف» - «ج» - «د» - «ب»
۲) «ب» - «ج» - «د» - «الف»
۳) «الف» - «د» - «ج» - «ب»
۴) «ب» - «د» - «ج» - «الف»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۴

درس Box

مقایسه ویژگی‌های فکری سبک خراسانی و سبک عراقی	
ستایش خرد	ستایش عشق
شادی‌گرایی	غم‌گرایی
وصال	فراق
واقع‌گرایی یا توجه به دنیای بیرون	ذهن‌گرایی یا توجه به دنیای درون
رواج روحیه بهلولانی و حماسی	رواج روحیه عرفانی و اخلاقی
باور به اختیار و اراده	باور به قضا و قدر
زمینی‌بودن معشوق	آسمانی‌بودن معشوق
بازتاب اندک علوم در شعر	بازتاب بیشتر علوم در شعر

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در بیت «الف»، شاعر افسوس روزگار وصال معشوق را می‌خورد = فراق
در بیت «ب»، شاعر از ضرورت خودسازی و فروتنی می‌گوید = ذهن‌گرایی یا توجه به دنیای درون
در بیت «ج»، شاعر از بخت و اقبال بد خود سخن می‌گوید = باور به قضا و قدر
در بیت «د»، شاعر از گریه فراوان خود در غم عشق سخن می‌گوید = غم‌گرایی

عبارات زیر به ترتیب مربوط به کدام شاعران سبک هندی است؟

- شعرش از نظر دقت، ظرافت و رقت معانی مشهور است.
- شعرش حدّ واسط سبک دوره عراقی و سبک هندی است.
- در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است و این ویژگی به غزل‌های او لطف ویژه‌ای بخشیده است.
- او را به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به کار بردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن می‌شناسیم.

- (۱) صائب تبریزی - محتشم کاشانی - کلیم کاشانی - بیدل دهلوی
- (۲) بابافغانی شیرازی - محتشم کاشانی - بیدل دهلوی - کلیم کاشانی
- (۳) صائب تبریزی - وحشی بافقی - بیدل دهلوی - کلیم کاشانی
- (۴) بابافغانی شیرازی - وحشی بافقی - کلیم کاشانی - بیدل دهلوی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی نازدهم - درس ۲

درس Box

معرفی شاعران مشهور سبک هندی	
بابافغانی شیرازی	• از شاعران تأثیرگذار قرن دهم در ایران است. • شعرش از نظر دقت، ظرافت و رقت معانی مشهور است.
وحشی بافقی	• سبک شعر او حدّ واسط سبک عراقی و سبک هندی است. • واقع‌گرایی شاخصه اصلی شعر اوست.
محتشم کاشانی	• در سرودن شعر مذهبی معروف است. • ترکیب‌بند عاشورایی او با مطلع زیر زبانزد است: باز این چه شورش است که در خلق عالم است؟ باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است؟ باز این چه رستخیز عظیم است کز زمین بی‌نخ صور خاسته تا عرش اعظم است؟ ...
کلیم کاشانی	• در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است و این ویژگی به غزل‌های او لطف ویژه‌ای بخشیده است. • ضرب‌المثل‌ها و الفاظ محاوره که زبان غزل این دوره را به افق خیال عامه نزدیک کرده، سخن او را برجسته ساخته است. • با به کار بردن مضمون‌های ابداعی قراوان «خلاق‌المعانی ثانی» لقب گرفت.
صائب تبریزی	• معروف‌ترین شاعر سبک هندی و از پرکارترین شاعران فارسی‌زبان است. • در غزل‌سرایی مشهور است و برخی از تک‌بیت‌های غزلش شاهکارهایی از ذوق و اندیشه‌اند و به صورت ضرب‌المثل رواج یافته‌اند. • صائب را خداوندگار مضامین تازه شعری دانسته‌اند.
بیدل دهلوی	• او را به سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به کار بردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن می‌شناسیم. • از ویژگی‌های عمده شعر بیدل، مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین، خیال‌انگیز و سرشار از ابهام و تخیل‌های رمزآمیز شاعرانه است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بابافغانی شیرازی: شعرش از نظر دقت، ظرافت و رقت معانی مشهور است.

وحشی بافقی: شعرش حدّ واسط سبک دوره عراقی و سبک هندی است.

کلیم کاشانی: در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است و این ویژگی به غزل‌های او لطف ویژه‌ای بخشیده است.

بیدل دهلوی: او را به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به کار بردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن می‌شناسیم.

(سؤال ۲۸ کنکور انسانی ۱۳۹۳ - نوبت اول)

هر یک از عبارات زیر به ترتیب، معرّف چه کسی است؟

- از نویسندگان مشهور معاصر است و به فعالیت‌های مطبوعاتی در مجله‌های رشد، سوره و پویا پرداخته است.
- تحصیل کرده ادبیات نمایشی و صاحب چند نمایش‌نامه، در داستان‌نویسی و ادبیات کودکان آثاری نیز دارد.
- از جمله نویسندگان عصر انقلاب است که در عرصه داستان کوتاه، بلند، رمان و فیلم‌نامه قلم می‌زند.
- از پیشگامان شعر مذهبی قبل از انقلاب است. وی در غزل و قصیده بیشتر طبع آزمایی کرده است.

(۱) علی مؤذنی - هوشنگ گلشیری - سیدمهدی شجاعی - سلمان هراتی

(۲) محمدرضا سرشار - موسوی گرمارودی - علی مؤذنی - حمید سبزواری

(۳) رضا رهنورد - سیدمهدی شجاعی - علی مؤذنی - موسوی گرمارودی

(۴) اسماعیل فصیح - سید مهدی شجاعی - هوشنگ گلشیری - نصرالله مردانی

۲۸

در همه ابیات زیر که مربوط به سبک هندی هستند، واژگان مربوط به زبان مردم عصر وجود دارند؛ به جز

(۱) جهان از خرمی پر خویش باید	گل قالی ز پامالی نخواهد
(۲) دارد اگر صفایی دل از شراب دارد	روشن تر است شیشه گاهی که آب دارد
(۳) فصل گل روی تو جوان ساخت جهان را	حسن تو از این باغ برون کرد خزان را
(۴) نه رحم کرد که خون دل خراب نخورد	غرور او ز سفال شکسته آب نخورد

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی، یازدهم - درس ۱۰

درس Box

یکی از دلایل حذف ویژگی‌های سبکی قدیم در شعر سبک هندی، تغییر جغرافیایی حوزه‌های شعری در نقاط مختلف ایران و تأثیرپذیرفتن از زبان‌های نواحی گوناگون بود؛ حتی شاعرانی از قبیل صائب هم که در اشعار قدما تنوع بسیار داشتند، از به کار بردن زبان قدیم پرهیز می‌کردند؛ چراکه شعر از مدرسه به بازار آمده بود و زبان رایج مرسوم همان زبان مردم عصر بود. در این سبک لغاتی چون نزاکت، قالی، شیشه، پل، بخیه، سفال و ... که تا این زمان کمتر در شعر راه داشت، رواج یافته بود.

در بیت گزینه (۱) واژه «قالی» در بیت گزینه (۲) واژه «شیشه» و در بیت گزینه (۴) واژه «سفال» به کار رفته است.

پاسخ خیلی شش‌ریخی ✓

۲۹ در کدام بیت تشبیه فشرده غیراضافی دیده می‌شود؟

- (۱) سر برون کن از دریچه جان ببین عشاق را
 (۲) هزار صید دلت پیش نیر باز آید
 (۳) همچو کتابی است جهان جامع احکام نهان
 (۴) غیرت طاق دلاویز خم ابروی او
- از صبحی‌های شاه آگاه کن فتاق را
 بدین صفت که تو داری کمان ابرو را
 جان تو سردفتر آن فهم کن این مسئله را
 همچو ناخن می‌خراشد سینه محراب را

مشاوره فعل «است» در بیت
 گزینه (۳) «جان تو سردفتر آن است»
 حذف به قرینه معنایی شده، پس
 تشبیه فشرده غیراضافیه

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی، یازدهم - درس ۳

در تشبیه فشرده اضافی، دو کلمه با کسره و گاهی بدون کسره به هم اضافه می‌شوند یا می‌چسبند، اما در تشبیه فشرده غیراضافی، دو کلمه
 یعنی مشبه و مشبه‌به به هم اضافه نمی‌شوند و معمولاً فعل اسنادی می‌گیرند. در این نوع تشبیه، غالباً اول مشبه و بعد مشبه‌به می‌آید.

بررسی تشبیهات موجود در ابیات گزینه‌های سؤال به شرح زیر است:

گزینه (۱): دریچه جان: تشبیه فشرده اضافی

گزینه (۲): کمان ابرو: تشبیه فشرده اضافی / صید دل: تشبیه فشرده اضافی

گزینه (۳): همچو کتابی است جهان: تشبیه گسترده / جان تو سردفتر: تشبیه فشرده غیراضافی

گزینه (۴): طاق دلاویز خم ابرو: تشبیه فشرده اضافی / همچو ناخن: تشبیه گسترده

فقط گزینه (۳) فعل اسنادی دارد.

درجین Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تجرباتی

همة آرایه‌های «جناس ناهمسان» استعاره مصرّحه، جناس همسان، واژه‌آرایی، در کدام بیت یافت می‌شود؟

(۱) هر که شیرینی فروشد مشتری بر وی بجوشد	یا مگس را پر بپندد یا عسل را سر بیوشد
(۲) ساقی بده آن کوزه یاقوت روان را	یاقوت چه ارزد بده آن قوت روان را
(۳) من همان روز دل و صبر به یغما دادم	که مقتّد شدم آن دلبر یغمایی را
(۴) تو بت چرا به معلّم روی که بنگر چین	به چین زلف تو آید به بنگری آموخت

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم - درس‌های ۳ و ۱۳ / علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۹

انواع جناس:

درس Box

جناس همسان (تام): دو کلمه با املا و خواندن یکسان، اما معنی متفاوت.

جناس ناهمسان افزایشی: دو کلمه مشابه با یک حرف کم یا زیاد.

جناس ناهمسان اختلاقی: دو کلمه مشابه با یک حرف اختلاف.

جناس ناهمسان حرکتی: دو کلمه با املاهای یکسان، اما خواندن متفاوت؛ یعنی حرکت گذاری متفاوت.

در بیت گزینه (۴) تو: واژه‌آرایی / تو بت هستی: تشبیه / بنگر و بنگری: جناس ناهمسان افزایشی / چین (کشور چین) و چین

(پیچش مو): جناس همسان

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): هر، پر، سر: جناس ناهمسان

گزینه (۲): یاقوت: استعاره مصرّحه از شراب / روان و روان: جناس همسان

گزینه (۳): یغما (غارت) و یغما (نام شهری): جناس همسان

در گزینه (۱) جناس همسان وجود ندارد. در گزینه (۲) جناس ناهمسان وجود ندارد. در گزینه (۳) «یغما» و «یغمایی» را اگر جناس

همسان گرفتید، جناس ناهمسان ندارد و اگر ناهمسان گرفتید، جناس همسان ندارد.

توضیح

همة آرایه‌های «جناس، لفظی، تشبیه و تضاد» در کدام بیت یافت می‌شود؟ (سؤال ۳۱ کنکور انسانی ۱۳۴۳ - نوبت اول)

(۱) وقتی کمند زلفت، دیگر کمان ابرو	این می‌کشد به زورم و آن می‌کشد به زاری
(۲) پیش روی و موی او بر خط مملوکی بده	تا قیامت مالک اقلیم صبح و شام باش
(۳) تا خط سبز تو از طرف بناگوش دمید	از پی شام سیاهم سحری پیدا نیست
(۴) چهره زرد من و روی خود از طره بیوش	که زر و سیم ز طرار بیاید پوشید

کنکور

بیت زیر به کدام آرایه‌های ادبی آراسته است؟

«به خدا که پرده از روی چو آتش برافکن / که به اتفاق بینی دل عالمی سپندت»

- (۱) تشخیص، کنایه، واج‌آرایی، تشبیه گسترده
- (۲) کنایه، مجاز، تشبیه گسترده، تشبیه فشرده غیراضافی
- (۳) تشبیه فشرده غیراضافی، واژه‌آرایی، تشخیص، کنایه
- (۴) مجاز، تشبیه گسترده، واج‌آرایی، استعاره مصرحه

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم - درس ۳ / علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۳، ۶، ۷ و ۱۳

Hint

سوالات تکمیلی را با رد گزینه حل کنید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در بیت صورت سؤال - پرده برافکندن: کنایه از آشکارشدن / روی چو آتش: تشبیه گسترده / عالم: مجاز از مردم / دل عالمی سپندت: تشبیه فشرده اسنادی (غیراضافی) است.

نکته ۱

اگر تشبیه ادات داشته باشد گسترده است، اگر فعل اسنادی داشت غیراضافی است.

نکته ۲

دل عالم (دل مردم) تشخیص ندارد، بلکه مجاز است. دل عالمی سپندت در اصل «دل سپند است» تشبیه فشرده اسنادی است.

توضیح

بیت واج‌آرایی و واژه‌آرایی ندارد، پس گزینه (۲) درست است.

۳۲ آرایه‌های آورده‌شده برای همه ابیات، تماماً درست هستند؛ به جز

- (۱) تنم از شوق جمالت شده از مویه چو موی دلم از درد فراقش شده از ناله چو نال
(موازنه، جناس ناهمسان)
- (۲) گر از رای تو برگردم بخیل و ناجوانمردم روان از من تمنا کن که فرمانت روان باشد
(سجع، جناس همسان)
- (۳) لطیفه‌ای است جمالت که از لطافت و حسن ز هر چه عقل تصور کند لطیف‌تر است
(اشتقاق، واج‌آرایی)
- (۴) به جز تو در همه عالم دگر دلبر نمی‌بینم به جز تو در همه گیتی دگر جانان نمی‌دانم
(ترصیع، واژه‌آرایی)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - دهم - درس‌های ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در بیت گزینه (۴) تقابل سجع‌های متوازی و متوازن، آرایه موازنه را پدید آورده است؛ نه ترصیع. در این بیت، تکرار برخی واژه‌ها، واژه‌آرایی را پدید آورده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در بیت گزینه (۱)، تقابل سجع‌های متوازن و متوازی، آرایه موازنه را پدید آورده و میان واژه‌های «مویه» (مویه و زاری) و «موی» و «ناله» و «نال» (نی) جناس ناهمسان افزایشی وجود دارد.

در بیت گزینه (۲)، واژه‌های «برگردم» و «ناجوانمردم» سجع مطوّف دارند و تکرار واژه «روان» با دو معنی «جان» و «جاری» جناس همسان پدید آورده است.

در بیت گزینه (۳)، کاربرد واژه‌های هم‌خانواده «لطیفه»، «لطافت» و «لطیف‌تر» آرایه اشتقاق و تکرار واج «ت / ط» واج‌آرایی را پدید آورده است.

● در زبان فارسی، واج «ت» نماینده هر دو حرف «ت» و «ط» است؛ بنابراین، می‌توانیم بگوییم: در بیت گزینه (۳)، واج «ت» ۸ بار به کار رفته است.

● موازنه‌ای که همه سجع‌های آن «متوازی» باشد، «ترصیع» نامیده می‌شود.

نکته

۳۳

آرایه‌های «جناس، سجع مطرف، کنایه، موازنه و تشبیه» در کدام گزینه به ترتیب آمده است؟

- الف) نگذرد یاد گل و سنبلم اندر خاطر / تا به خاطر بود آن زلف و بناگوش مرا
 ب) سوی حق چون بشتابی تو جو خورشید بتابی / چو چنان سود بیابی چه کنی سود و زبان را
 ج) من هم اول که دیدمت گفتم / حذر از چشم مست خون خوارت: کنایه از ستمگر
 د) در زیر بار منت پرتو نمی‌رویم / دانسته‌ایم قدر شب تار خویش را: جناس ناقص اختلافی
 ه) این چه نظر بود که خونم بریخت / وین چه نمک بود که ریشم بگسست؟ موازنه
- ۱) «د» «ب» «ه» «ج» «الف»
 ۲) «ب» «د» «ه» «الف» «ج»
 ۳) «ب» «د» «الف» «ج» «ه»
 ۴) «د» «ب» «ج» «ه» «الف»

مشاوره از بیت و آرایه‌ای شروع کنید که ساده است و مطمئن هستید.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم - درس‌های ۶، ۷ و ۱۲ / علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۳ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- الف) نگذرد یاد گل و سنبلم اندر خاطر / تا به خاطر بود آن زلف و بناگوش مرا تشبیه
 ب) سوی حق چون بشتابی تو جو خورشید بتابی / چو چنان سود بیابی چه کنی سود و زبان را: سجع مطرف
 ج) من هم اول که دیدمت گفتم / حذر از چشم مست خون خوارت: کنایه از ستمگر
 د) در زیر بار منت پرتو نمی‌رویم / دانسته‌ایم قدر شب تار خویش را: جناس ناقص اختلافی
 ه) این چه نظر بود که خونم بریخت / وین چه نمک بود که ریشم بگسست: موازنه

نخست سجع مطرف و موازنه را بیابید که کم‌تر در بیت‌ها به کار می‌روند؛ سپس به دنبال دیگر آرایه‌ها بروید.

تجرباتی

۳۴ کدام بیت فاقد کنایه و دارای مجاز است؟

(۱) دارد به فکر صائب من گوش، عالمی	یکره تو نیز گوش به فریاد کن مرا
(۲) ساقی از رطل گران سنگی سبکدل کن مرا	حلقه بیرون این دنیای باطل کن مرا
(۳) یاد رخسار تو را در دل نهان داریم ما	در دل دوزخ بهشت جلودان داریم ما
(۴) چو جام اول مینا سپهر سنگیندل	به خاک راهگذر ریخت ناچشیده مرا

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی، یازدهم - درس‌های ۶ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): دارد به فکر صائب من گوش، عالمی / یکره تو نیز گوش به فریاد کن مرا / مجاز (از مردم عالم) دارد، کنایه ندارد.
- گزینه (۲): ساقی از رطل گران سنگی سبکدل کن مرا / حلقه بیرون این دنیای باطل کن مرا: کنایه دارد. مجاز دارد: رطل (مجاز از شراب)
- گزینه (۳): یاد رخسار تو را در دل نهان داریم ما / در دل دوزخ بهشت جلودان داریم ما: استعاره دارد.
- گزینه (۴): چو جام اول مینا، سپهر سنگیندل / به خاک راهگذر ریخت ناچشیده مرا: کنایه و مجاز دارد. (سنگیندل کنایه از ستمگر و خاک مجاز از زمین است).

۳۵

بیت زیر فاقد کدام آرایه‌های ادبی است؟

خواب سنگینی چو کوه قاف بر جا مانده است»

«در بساط من ز عنقای سبک‌پرواز عمر

(۲) اضافه تشبیهی، استعاره مکنیه، کنایه

(۱) اضافه استعاری، تشبیه گسترده، مجاز

(۴) اضافه تشبیهی، کنایه، تشبیه گسترده

(۳) اضافه استعاری، مجاز، تشخیص

مشاوره با رد گزینه به راحتی می‌توان به پاسخ رسید.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث، علوم و فنون ادبی، نازدهم - درس‌های ۶، ۷ و ۱۳

آرایه‌های بیت: عنقای عمر: اضافه تشبیهی / سبک‌پرواز بودن عمر: کنایه از زودگذری بودن / خواب چو کوه قاف: تشبیه گسترده

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۳۶

بیت‌های زیر را با توجه به آرایه‌های «مجاز، جناس همسان، ترصیع، سجع مطرف و استعاره مصرحه» مرتب کنید.

الف) نغزی و خوبی و فرش آتش نیز نظرش	می‌نکند محرم جان محرم اسرار مرا
ب) سودا به گوه و دشت صلا می‌دهد مرا	هر لاله‌ای پیاله جدا می‌دهد مرا
ج) جای من خالی است در وحشت سرای آب و گل	بعد از این صائب سراغ از گوشه دل کن مرا
د) غلام آن لب ضحاک و چشم فتانم	که کید و سحر به ضحاک و سامری آموخت
ه) جمالت کرد جاننا هست ما را	جلالت کرد ماهها پست ما را

(۲) «ب»، «د»، «ه»، «الف»، «ج»

(۱) «ج»، «د»، «ه»، «ب»، «الف»

(۴) «ب»، «د»، «الف»، «ج»، «ه»

(۳) «ج»، «ه»، «الف»، «ب»، «د»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) نغزی و خوبی و فرش آتش نیز نظرش / می‌نکند محرم جان محرم اسرار مرا: سجع مطرف
 ب) سودا به گوه و دشت صلا می‌دهد مرا / هر لاله‌ای پیاله جدا می‌دهد مرا: مجاز از شراب
 ج) جای من خالی است در وحشت سرای آب و گل / بعد از این صائب سراغ از گوشه دل کن مرا: استعاره مصرحه از دنیا
 د) غلام آن لب ضحاک و چشم فتانم / که کید و سحر به ضحاک و سامری آموخت: جناس همسان: (خندان / پادشاه افغان‌های)
 ه) جمالت کرد جاننا هست ما را / جلالت کرد ماهها پست ما را: ترصیع

با یافتن ترصیع و جناس همسان به پاسخ می‌رسید.

تویازی

۳۷ در بین مصراع‌های زیر، چند وزن با دو دسته‌بندی هجایی وجود دارد؟

- در دیر می‌زدم من، که یکی ز در درآمد
- سر من مست جمالت، دل من دام خیالت
- حضوری گر همی خواهی از او غایب عشو حافظ
- سعدی نظر از رویت کوتاه نکند هرگز
- بی جرم با من هر دمش، از نو عنایی دیگر است
- آن بارگاه ملت، وان تخته‌گاه دولت

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی پانزدهم - درس ۱۱

درس Box

ایمانی قابلیت دو گونه تقسیم‌بندی هجایی دارند که با «مستفعل» یا «مستفعلن» شروع شوند. این دو وزن‌واره با دو هجای بلند و یک هجای کوتاه شروع می‌شوند که معادل وزن‌واره «مفعول» است. بنابراین می‌توان ایمانی که با این وزن‌واره‌ها شروع می‌شوند را به دو شکل دسته‌بندی هجایی کرد. البته این قاعده استثنائی دارد. وزن «مستفعلن مستفعلن مستفعلن» را نمی‌توان به شکل دیگری دسته‌بندی هجایی کرد. دانستن این نکته در حذف گزینه به شما کمک می‌کند.

• در دیر می‌زدم من، که یکی ز در درآمد: فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن

د	ر	ی	ر	می	ز	دم	من	کی	ی	کی	ز	در	د	را	هد
U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	U	-	U	-	-	-
فعلات				فاعلاتن				فعلات				فاعلاتن			

• سر من مست جمالت، دل من دام خیالت: فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن

سن	ر	من	س	ت	ج	ما	لَت	د	ل	من	دا	م	خ	با	لَت
U	U	-	U	U	-	-	U	U	U	-	-	U	U	-	-
فعلاتن				فعلاتن				فعلاتن				فعلاتن			

• حضوری گر همی خواهی از او غایب عشو حافظ: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

خ	ضو	ری	گر	ع	می	خا	هی	ع	زو	غا	پب	م	شو	حا	فظ
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن			

• سعدی نظر از رویت کوتاه نکند هرگز: مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن / مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن

شع	دی	ن	ظ	رز	رو	یت	کو	ته	ن	ک	تد	هر	گر
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
مستفعل				مفعولن				مستفعل				مفعولن	
مفعول				مفاعیلن				مفعول				مفاعیلن	

علوم و فنون ادبی

بی جرم یا من هر دوش از نو عتابی دیگر است: مستفعّل مستفعّل مستفعّل مستفعّل

بی	جرم	یا	من	هر	د	هش	عز	نو	ع	تا	بی	دی	گ	زست
-	-	U	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
مستفعّل				مستفعّل				مستفعّل				مستفعّل		

آن بارگاه ملت، وان تختهگاه دولت: مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن / مستفعّل فعولن مستفعّل فعولن

مان	با	ر	گا	ء	مل	لت	وان	تخ	ت	گا	ء	دو	لت
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
مستفعّل				فعولن				مستفعّل				فعولن	
مفعول				فاعلاتن				مفعول				فاعلاتن	

وزن نوشته شده زیر کدام بیت درست است؟

۳۸

- (۱) ز من هر چند سر می پیچد آن دلبر
(مفاعیلن مفاعیلن فعولن)
- (۲) غم مخوری که عاقبت جای تو صدر جنت است
(مفعّلن مفعّلن مفعّلن مفتعلن)
- (۳) ازین دژ به خواری چنان گشت دشمن
(فعولن فعولن فعولن فعولن)
- (۴) باد نوروزی همی در بوستان بنگر شود
(فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۵

وزن این بیت به درستی در مقابل آن آمده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هـ	دش	ت	گشت	نان	خ	ری	خا	پ	دژ	زین	ز
-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-	U
ری	خا	ست	نی	هان	ج	دژ	تر	ر	خا	زو	ک
-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-	U
فعولن			فعولن			فعولن			فعولن		

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

یر	دل	دان	خ	بی	می	شر	د	چند	هر	فن	ز
-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U
م	ف	ءو	ی	پا	ذر	شد	ر	تم	دس	گر	ز
-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن			

گزینه (۲): مفعّلن مفعّلن مفعّلن مفتعلن

تست	ن	جن	ر	صد	ث	ی	جا	بت	قی	عا	کی	ری	خ	م	نم
-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-
تست	ر	خص	ی	ضا	ر	ی	سو	بد	ء	تا	ث	ل	و	ی	رو
-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	ک	U	U	-
مفاعیلن				مفعّلن				مفاعیلن				مفعّلن			

گزینه (۴): فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

ود	ش	گر	بت	نان	س	بو	ذر	می	ء	زی	رو	نو	و	با
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
ود	ش	گر	دی	تی	ب	کع	تی	زخ	و	هر	غش	هش	ز	نا
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
فاعلن			فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلاتن		

۳۹

وزن همه گزینه‌ها از چهار پایه آوایی تکراری تشکیل شده است؛ به جز

- (۱) ای عشق تو از بند و گن در جان من
(۲) جز که هشیار حکیمان خبر از کار ندارند
(۳) هر که شیرینی فروشد مشتری بروی بجوشد
(۴) کمند زلف را ماند چو بر هم بافتن گیرد
- چشمی فکن بر دیده گریان من
که فلک باز شکار است و همه خلق شکارند
یا مگس را پر بیند یا عسل را سر بیوشد
سپاه زنگ را ماند چو بر هم تاختن گیرد

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - دوازدهم - درس ۵

با قراردادن نشانه‌های هجایی، اختیارات شاعری ابیات این سؤال رو مشخص کن.

Hint

هر مصراع این بیت از ۳ پایه آوایی تشکیل شده است. وزن سروده: مستفعِلن مستفعِلن مستفعِلن

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ای عشق تو	آر بند و گن	در جان من
چشمی فکن	بر دی و ی	گیر یا ن من

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲):

جز که هشیار	رخ کی مان	رخ ب زک	رن دا زند
کب فت لک با	ر ش کا رس	ث ق م خل	ق ش کا زند

وزن بیت: فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن

گزینه (۳):

هر کب شی ری	نی ف رو شد	فش ث ری بر	وی پ جو شد
یا م گس را	پر پ بن دد	یا غ تل را	شر پ پو شد

وزن بیت: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

گزینه (۴):

ک من د زل	ف را ما ند	خ بر هم با	ف تن گی زد
س پا د زل	گ را ما ند	خ بر هم تا	خ تن گی زد

وزن بیت: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

۴۰. در کدام بیت، رکن «فعلاتن» دیده می‌شود؟

- (۱) ای که طیب خستای، روی زبان من بین
(۲) گر زان که نه‌ای طالب جوینده شوی با ما
(۳) که در سرم ز شرایش نه چشم ماند و نه خوابش
(۴) ولیکن هوا چون به غایت رسد
- کاین دم و دود سیتام، بار دل است بر زبان
ور زان که نه‌ای مطرب جوینده نه‌ای با ما
به دست ساقی نایش مگر سرم چو کدو شد
شود دوستی سر به سر دشمنی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی، نهم - درس‌های ۸، ۵ و ۱۱

وزن بیت «مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فاعلاتن» است که رکن فعلاتن در آن دیده می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ک	د	س	ز	ش	را	ن	چ	م	ما	د	ن	خا	بش
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
پ	دس	ت	سا	ق	ی	نا	تش	م	گر	من	زم	خ	دو شد
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
مفاعیلن				فاعلاتن				مفاعیلن				فاعلاتن	

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

م	ی	ط	ی	پ	خس	ت	ی	رو	ی	ز	با	ن	ن	پ	بین
-	U	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
کین	د	م	دو	د	سی	ن	آ	یا	ر	د	ت	ت	ز	یان	-
-	U	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن			

گزینه (۲): مفعولن مفاعیلن مفعولن مفاعیلن (مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن)

گر	زان	ک	ن	ای	طا	پ	جو	ین	د	ش	وی	با	ما
-	U	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
ور	زان	ک	ن	ای	ط	پ	گو	ین	د	ن	ای	با	ما
-	U	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
مفعول				مفاعیلن				مفعول				مفاعیلن	

گزینه (۴): فاعولن فاعولن فاعولن فعل

و	لی	گن	ه	وا	چُن	پ	غا	یت	ر	تد
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
ش	ود	دو	س	تی	سر	پ	سر	دُش	م	نی
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
فاعولن				فاعولن			فاعولن			

بیت کدام گزینه دارای وزن هسان دولختی نیست؟

۴۱

- (۱) سلسله موی دوست، حلقه دام بلاست
(۲) یک عمر دور و تنها، تنها به جرم این که
(۳) خیال نقش تو در کارگاه دیده کشیدم
(۴) آن کیست کز روی کرم، با ما وفاداری کند
- هر که در این حلقه نیست، فارغ از این ماجراست
او سرسپرده می‌خواست، من دل سپرده بودم
به صورت تو نگاری ندیدم و نشنیدم
بر جای بدکاری چو من، یک دم نکوکاری کند

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به استثنای بیت گزینه (۴)، تمامی ابیات دارای وزن دولختی هستند.

گزینه (۴): مستعلن مستعلن مستعلن (هسان تکلختی)

مان	کب	ست	گز	رو	ی	ک	زم	با	من	و	فا	دا	ری	گی	ند
-	-	U	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	U	-
تر	جا	ی	قد	کا	ری	ج	من	پک	دم	ن	کو	کا	ری	گی	ند
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

یسل	سی	لی	ی	مو	ی	دوست	خل	فی	ی	دا	م	ت	لاست
-	U	U	-	-	U	-	U	U	-	U	-	U	-
هر	ک	د	رین	خل	فی	نیست	فا	ر	غ	زین	ما	ج	راست
-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	-

گزینه (۲): مستعلن فعولن مستعلن فعولن (مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن)

یک	عم	ر	دو	ز	ن	ها	ن	ها	پ	جر	م	هین	ک
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
هو	شر	سی	پُر	د	می	خاست	من	دل	سی	پُر	د	بو	دم
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-

گزینه (۳): مفاعله فاعلاتن مفاعله فاعلاتن

خ	یا	لی	نق	شی	ت	در	کا	ر	گا	و	دی	د	ک	شی	دم
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
پ	صو	ز	ت	ن	ی	گا	ری	ن	دی	د	م	ن	شی	نی	دم
U	-	U	U	U	-	-	-	U	-	U	U	U	U	-	-

در لوزان هسان دولختی، هجای پایانی نیم‌مصراع‌ها، همیشه هجای بلند (-) محبوب می‌شود.

نکته ۱

مثال «دوست» و «نیست» در هجای پایانی نیم‌مصراع بیت گزینه (۱)

۴۲ ابیات کدام گزینه «ذوقافیتین» هستند؟

- (الف) ای از مکارم تو شده در جهان خبر
(ب) خادم دیر مغنم هنری بهتر از این
(ج) صاحب وحی‌اش در پیغام باز
(د) تو خامش چو گشتی کس امروز نیست
(ه) به تسلیم سر در گریبان برند
(و) روز وصل دوستداران یاد باد
- (۱) «ج» - «ب» - «و»
(۲) «ب» - «د» - «ه»
(۳) «ج» - «د» - «الف»
(۴) «الف» - «ب» - «و»

پاسخ: گزینه ۴

زیربافت: علوم و فنون ادبی - دروس ۱۱

بیت‌های «الف»، «ب» و «د» ذوقافیتین هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- «الف» قافیه اصلی: خبر، سپر
«ب» قافیه اصلی: خبری، هنری
«د» قافیه اصلی: نیست، کیست
- قافیه دوم: جهان، آسمان
قافیه دوم: مغنم، جهانم
قافیه دوم: امروز، سوز

در بیت «ج» واژه «ذر» در مصراع اول نمی‌تواند با «خبر» قافیه گردد؛ زیرا واژه «ذر» با نقش‌نمای اضافه «-یه» تلفظ می‌شود و این دو کلمه حرف آخر مشترک یا «زوی» ندارند.

گول‌نخوری ✗

(سوال ۳۸ کنکور انسانی ۱۳۰۱ - نوبت اول)

در کدام بیت «ذوقافیتین» به چشم می‌خورد؟

- (۱) اگر با پدر جنگ جوید کسی
(۲) یکی باز را دیده بردوخنه است
(۳) مگر کان فرومایه زشت‌کیش
(۴) یکی سر برار از گریبان غم
- پدر بی‌گمان خشم گیرد بسی
یکی دیده‌ها باز و پر سوخته است
به کارش نیاید خر لنگریش
به آرام دل با جوانان بچم

کنکور

۴۳ قاعده قافیه در کدام گزینه «متفاوت» با سایر ابیات است؟

(۱) بپند ای پسر دجله در آب کاست	که سودی ندارد چون سیلاب خاست
(۲) چو عشقی که بنیاد آن بر هواست	چنین فتنه‌انگیز و فرمانرواست
(۳) به صبرش در آن کنج تاریک‌جای	به گنج قناعت فرو رفته پای
(۴) زر افتاد در دست افسانه‌گوی	برون رفت از آن‌جا چو زر تازه‌روی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓ قاعده قافیه در بیت گزینه (۱) قاعده دو است؛ یعنی براساس «مصوت + صامت + صامت» است. در حالی که در سایر گزینه‌ها، قافیه براساس قاعده اول است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): واژه‌های قافیه: هوا، فرمانروا ← قاعده ۱	حروف اصلی: ا حرف الحاقی: ـ
گزینه (۳): واژه‌های قافیه: جای، پای ← قاعده ۱	حروف اصلی: ا حرف الحاقی: حرف «ی»
گزینه (۴): واژه‌های قافیه: افسانه‌گوی، تازه‌روی ← قاعده ۱	حروف اصلی: و حرف الحاقی: حرف «ی»

(سوال ۱۵۲ کنکور انسانی ۱۴۰۵) (تاریخ از کشور)

«قاعده قافیه» در کدام بیت متفاوت است؟

(۱) چار دیوار قفس عشرت‌سرای ما بس است	شهربند دام باغ دلگشای ما بس است
(۲) چه پروا از عتاب و ناز عشاق بلاجو را	که عاشق مدّ احسان می‌شمارد چین ابرو را
(۳) گفتا برون شدی به تماشای ماه نو	از ماه ابروان منت شرم باد رو
(۴) همه شب راه دلم بر خم گیسوی تو بود	آه از این راه که باریک‌تر از موی تو بود

کنکور

۴۴ با توجه به علامت هجاها، چند واژه با حذف همزه، تلفظ شده‌اند؟

- ۱) بادآورده: U--- / پلنگ افکن: U-U--- / دانش آموز: U--- / گل اندام: U--- / پیام آور: U---
 خوش اندام: U--- / کار آزموده: U-U-ء
 (۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم - درس ۸

واژه‌هایی که با حذف همزه تلفظ شده‌اند:

پاسخ خیلی شش‌ریخی ✓

- (۱) بادآورده: U--- بدون حذف همزه: U-U-
 (۲) پیام آور: U--- بدون حذف همزه: U-U-
 (۳) خوش اندام: U-U- بدون حذف همزه: U---
 (۴) کار آزموده: U-U- بدون حذف همزه: U-U-U-

۴۵

مفهوم بیت زیر از کدام بیت دریافت می‌شود؟

- «قطره آبی که دارد در نظر گوهر شدن
(۱) بی‌گفت شو چو ماهی و صافی چو آب بحر
(۲) چو قطره از وطن خویش رفت و باز آمد
(۳) از هزاران دل، یکی را باشد استعداد عشق
(۴) می‌شود هر کس به مقدار نواضع، سربلند
- از کنار ابر تا دریا تنزل بایدش»
تا زود بر خزینۀ گوهر شوی امین
مصادف صدف او گشت و شد یکی گوهر
تا نگویی در صدف، هر قطره‌ای گوهر شود
قطره ناجیز گردد گوهر از افتادگی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - دهم - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم کلی بیت صورت سؤال، «توصیف به نواضع و فروتنی» است که این مفهوم از واژه «تنزل» بهتر دریافت می‌شود.

بیت گزینه (۴) نیز بر مفهوم «نواضع» و «افتادگی» تأکید دارد.

معنی ابیات:

بیت صورت سؤال: قطره آبی که قصد دارد مروارید شود، باید از کنار ابر تا دریا پایین بیاید و افتادگی پیشه کند. (سفارش به افتادگی)

بیت گزینه (۱): مانند ماهی خاموش و مانند آب دریا زلال باش تا به خزانه گوهر معرفت دست یابی. (سفارش به سکوت و صفا)
بیت گزینه (۲): وقتی قطره از وطن خویش (دریا) به آسمان سفر کرد و برگشت، با صدف هم‌نشین شد و دانۀ گوهر گردید. (سفارش به سفر و گشت‌وگذار)

بیت گزینه (۳): از هزاران دل، تنها یک دل استعداد عشق و معرفت را دارد؛ مبدا بگویی که هر قطره‌ای در صدف گوهر می‌گردد. (تأکید بر اصالت و استعداد ذاتی)

۴۶

مفهوم دو بیت زیر، از ابیات همه گزینه‌ها دریافت می‌شود؛ به جز

«مهرتری گر به کام شیر در است	شو خطر کن ز کام شیر بجوی
یا بزرگی و عز و نعمت و جاه	یا چو مردانست، مرگ رو باروی»
(۱) دامن گل نبرد هر که ز خار اندیشد	مهره حاصل نکند هر که ز مار اندیشد
(۲) غواص گر اندیشه کند کام نهنگ	هرگز نکند دز گرانمایه به چنگ
(۳) عنان بزرگی هر آن کس که جست	نخستش بیاید به خون دست شست
(۴) رضایه حکم قضا گر دهیم یا ندهیم	از این کمند نشاید به شیرمردی زست

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - درس ۲

مفهوم مشترک قطعه صورت سؤال و ابیات گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) «بی‌پروایی و خطر کردن برای کامیابی و دستیابی به بزرگی» می‌باشد؛ اما مفهوم بیت گزینه (۴) «رضایت و تسلیم در برابر تقدیر» است.

معنی ابیات:

ابیات صورت سؤال:

حتی اگر بزرگی در دهان شیر هم باشد، برو؛ خطر کن و آن را از دهان شیر بگیر؛ یا به بزرگی و عزت و نعمت و مقام می‌رسی یا مانند مردان واقعی با مرگ روبه‌رو می‌شوی.

بیت گزینه (۱): هر که از خار بترسد، دامن پر از گل از باغ نمی‌برد؛ هر که از نیش مار بترسد، مهره مار به دست نمی‌آورد.

بیت گزینه (۲): اگر غواص از دهان نهنگ بترسد، هرگز مروارید ارزشمند به چنگ نمی‌آورد.

بیت گزینه (۳): هر کس در پی رسیدن به بزرگی باشد، نخست باید دست از جان بشوید.

بیت گزینه (۴): خواه به حکم تقدیر راضی باشیم یا نباشیم، با جوانمردی نمی‌توان از کمند تقدیر رها شد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۴۷ مفهوم کدام بیت با مصراع دوم بیت زیر، «متفاوت» است؟

- «نوبهار است در آن کوش که خوشدل باشی
که بسی گل بدمد باز و تو در گل باشی»
- (۱) بسی برآید و بی‌ما فرورود خورشید
بهارگاه و خزان باشد و دی و مرداد
- (۲) بسی تیر و دی‌ماه و اردی‌بهشت
بیاید که ما خاک باشیم و خشت
- (۳) دوران روزگار به ما بگذرد بسی
گاهی شود بهار و دگر گه خزان شود
- (۴) پس روزگارا که برآید به کوه و دشت
بعد از من و تو ابر بگرید به باغ و راغ

پاسخ: گزینه (۲)

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - دروس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک مصراع دوم بیت صورت سؤال و بیت‌های گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) این است که پس از مرگ ما، روزگار و مآلها و سال‌های بسیاری خواهد گذشت؛ ولی بیت گزینه (۳) می‌گوید: روزگار عمر و زندگی، با سختی‌ها و آسانی‌های بسیاری بر ما خواهد گذشت.

معنی ابیات:

بیت صورت سؤال: بهار تازه است؛ سعی کن خوشحال باشی؛ زیرا بسیار سال‌ها، باز بهار می‌شود و گل‌ها می‌رویند و تو در زیر خاک هستی.

بیت گزینه (۱): بسیار روزها می‌آید که بدون ما خورشید غروب می‌کند؛ بسیار فصل‌های بهار و پاییز و زمستان و تابستان می‌آید که ما نیستیم.

بیت گزینه (۲): بسیار ماه‌های تیر و دی و اردی‌بهشت می‌آید و می‌گذرد و ما در خاک پوسیده و به خاک و خشت تبدیل شده‌ایم.

بیت گزینه (۴): بسیار روزگاران که بعد از من و تو بر کوه و دشت می‌گذرد و ابر و باران بر باغ و صحرا می‌بارد.

۴۸

بیت زیر با همه ابیات، قرابت مفهومی دارد؛ به جز

- «بانگ زد یارش که بر در کیست آن؟
(۱) صورت من همه او شد صفت من همه او
(۲) به وفای تو کز آن روز که دلبد منی
(۳) بیا و هستی حافظ ز پیش او بردار
(۴) من توام تو منی ای دوست مرو از بر خویش
- گفت: بر در هم تویی ای دلستان»
لاجرم کس من و ما نشود اندر سخنم
دل نبستم به وفای کس و در نگشادم
که با وجود تو کس نشود ز من که منم
خویش را غیر مینگار و مران از در خویش

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۴

درس Box

اتحاد عاشق و معشوق: یکی از مفاهیم اصلی ادبیات عرفانی، اتحاد (یکی شدن) عاشق و معشوق و محو شدن وجود عاشق در معشوق است؛ بدین معنی که عاشق، خود را در میان نمی بیند و تنها معشوق را می بیند و بس. مولانا این مفهوم را در حکایت زیر، به زیبایی بیان کرده است:

- آن یکی آمد در یاری یزد
گفت: من، گفتش برو هنگام نیست
خام را جز آتش هجر و فراق
رفت آن مسکین و سالی در سفر
پخته شد آن سوخته پس بازگشت
حلقه زد بر به صد ترس و ادب
بانگ زد یارش که بر در کیست آن؟
گفت: اکنون چون منی ای من در
- گفت یارش: کیستی ای معتمد؟ (مورد اعتماد)
بر چنین خوانی مقام خام نیست
کی یزد کی وارها شد از نفاق؟
در فراق دوست سوزید از شرر
باز مجرد خانه الیز (یار) گشت
تا بنجهد ییاد لفظی ز لب
گفت: بر در هم تویی ای دلستان
نیت گنجایی دو من را در سرا ...

پاسخ خیلی تشریحی ✓

معنی بیت صورت سؤال: معشوق، عاشق را صدا زد که چه کسی پشت در است؟ عاشق پاسخ داد: ای دلبر، پشت در هم تو هستی. (من هم تو هستم.) مفهوم، اتحاد و یکی شدن عاشق و معشوق

بیت گزینه (۱): همه وجود من او (معشوق) شده است؛ ناچار در سخنم، کسی «من» یا «ما» را نمی شنود. مفهوم، اتحاد و یکی شدن عاشق و معشوق

بیت گزینه (۲): به وفای تو سوگند می خورم که از آن روزی که تو معشوق من هستی، به وفای دیگری دل نبستم و در دل را به روی دیگری نگشودم. مفهوم، وفاداری در عشق (با بیت صورت سؤال و دیگر ابیات متفاوت است)

بیت گزینه (۳): ای معشوق، بیا و با آمدنت وجود حافظ را از پیش او بردار؛ زیرا با وجود تو کسی جمله «منم» را از من نمی شنود. مفهوم، اتحاد و فناء عاشق در وجود معشوق

بیت گزینه (۴): ای دوست، من تو هستم و تو من هستی، پس تو از نزد خودت - که من باشم - مرو و خودت را بیگانه ندان و از در خانه خود مران. مفهوم، اتحاد و یکی شدن عاشق و معشوق

۴۹ مفهوم کدام بیت، در مقابل آن نادرست بیان شده است؟

(۱) دست رغبت کس نمی سازد به سوی من دراز	چون گل پژمرده بر روی مزار افتاده‌ام (گله از بی‌توجهی)
(۲) اختیارم نیست چون گرداب در سرگشتگی	نیض موجم در تبیدن بی‌قرار افتاده‌ام (حیرت و بی‌تابی)
(۳) عقده‌ای هرگز نکردم باز از کار کسی	در چمن، بی‌کار چون دست چنار افتاده‌ام (بی‌انرژی و بی‌ثمری)
(۴) همچو گوهر گر دلم از سنگ گردد دور نیست	دور از مزگان ابر نوبهار افتاده‌ام (دوری و دوستی)

مشاوره سوالات بخش قرابت معنایی کنکور سراسری، از تمام بیت‌ها و عبارت‌های آمده در متن درس‌ها، خودآزمایی‌ها و کارگاه‌های تحلیل فصل کتاب‌های علوم و فنون ادبی دهم، یازدهم و دوازدهم طرح می‌گردد. برای پاسخ‌گویی به این سوالات، بخش «مفهوم و قرابت معنایی» کتاب «علوم و فنون ادبی جامع خیلی سبز» را مطالعه کنید.

پاسخ: گزینه ۴

زیربافت: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- بیت گزینه (۱): «کسی دست رغبت به سوی من دراز نمی‌کند» ... گله از بی‌توجهی دیگران به شاعر
- بیت گزینه (۲): «در سرگشتگی بی‌اختیارم» ... حیرت / «مانند موج بی‌قرارم» ... بی‌تابی
- بیت گزینه (۳): معنی بیت: هرگز گریهی از کار کسی باز نکردم (بی‌انرژی) و مانند شاخه (برگ) چنار بی‌کار و بی‌ثمر در باغ افتاده‌ام. (بی‌ثمری)
- بیت گزینه (۴): معنی بیت: اگر دلم مانند گوهر سنگ و سخت شود، شگفت نیست؛ زیرا از مزگان یار که همچون ابر نوبهار به دلم طراوت و تازگی می‌بخشد، دور افتاده‌ام. مفهوم بیت: دوری از یار و دل‌تنگی برای او
- مفهوم «دوری و دوستی» از بیت برنمی‌آید.

در مصراع دوم بیت گزینه (۴) به «دوری» اشاره شده است؛ ولی مفهوم ضرب‌المثل «دوری و دوستی» از بیت برنمی‌آید.

گول نخوری

۵۰ مفهوم کلی کدام بیت «متفاوت» است؟

- (۱) از نامه سیاه نترسم که روز خشر
(۲) بخشنده‌ای که سابقه فضل و رحمتش
(۳) افانده دوزخ همه باد است به گوشم
(۴) امید هر کسی به نیازی و حاجتی است
- با فیضی لطف او صد از این نامه طی کنم
ما را به حسن عاقبت امیدوار کرد
تا ز آتش هجران تو در عین عذابم
امید ما به رحمت بی‌منت‌های توست

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی، دوازدهم - درس دوازدهم

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم کلی بیت صورت سؤال و ابیات گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) «امیدواری به لطف و بخشایش خداوند» است؛ اما بیت گزینه (۳) می‌گوید: داستان دوزخ در برابر آتش هجران تو برایم هیچ است. معنی ابیات:

بیت گزینه (۱): از نامه سیاه اعمال خود نمی‌ترسم؛ زیرا در روز قیامت، با لطف و بخشایش او، صد گونه از این نامه اعمال را می‌گذرانم.
بیت گزینه (۲): خدای بخشنده‌ای که پیشینه لطف و بخشایش او ما را به خوبی سرلجام خود امیدوار کرد.
بیت گزینه (۳): تا وقتی که در آتش هجران و دوری از تو می‌سوزم، گفتن از آتش دوزخ در گوش من بی‌فایده است.
بیت گزینه (۴): هر کسی به برآورده شدن نیازی و خواسته‌ای امیدوار است؛ امید ما به رحمت و بخشایش بی‌منت‌های توست.

۵۱

هر یک از موارد زیر به ترتیب، نشان‌دهنده چه مفهومی است؟

- معتاد شدن به سیگار پس از استعمال آن
- عامل انتقال ارزش‌ها و هنجارها به افراد
- عامل برخورداری افراد از حقوق و تکالیف در جهان اجتماعی
- عقاید کلان تأثیرگذار بر ارزش‌های اجتماعی

- (۱) پیامد احتمالی کنش - جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - آگاهی به حقوق و تکالیف - لایه‌های بنیادین جهان اجتماعی
- (۲) پیامد ارادی کنش - تعلیم و تربیت - راهیابی به جهان اجتماعی - عمیق‌ترین پدیده اجتماعی
- (۳) پیامد وابسته به اراده کنشگر - تشویق و تنبیه - عملکرد متناسب با نقش اجتماعی - عمیق‌ترین لایه جهان اجتماعی
- (۴) پیامد غیرطبیعی کنش - تحقق کنش‌های اجتماعی - آگاهی مشترک - لایه‌های عمیق جهان اجتماعی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث، جامعه‌شناسی، دهم - درس‌های ۱، ۲، ۳ و ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- سیگار کشیدن یک کنش است و معتاد شدن به آن، پیامد این کنش است که به اراده خود کنشگر انجام می‌گیرد.
- پیامدهای ارادی = پیامدهای غیرطبیعی = پیامدهای احتمالی / پیامدهای غیرارادی = پیامدهای طبیعی = پیامدهای قطعی
- ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از طریق کنش‌های اجتماعی تحقق می‌یابند و پدیده‌های اجتماعی جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی را ضروری می‌سازند تا از طریق تعلیم و تربیت، تشویق و تنبیه، ارزش‌ها و هنجارها را به افراد منتقل کنند.
- اعضای جهان اجتماعی، تنها هنگامی که عضویت در جهان اجتماعی را پذیرفتند، به آن راه می‌یابند و نقشی را به عهده می‌گیرند و متناسب با نقش خود، از حقوق و تکالیفی برخوردار می‌شوند که خود و دیگران از این عضویت و حقوق و تکالیف آن آگاهی دارند.
- عمیق‌ترین لایه جهان اجتماعی، عقاید کلانی هستند که بر ارزش‌های اجتماعی تأثیر می‌گذارند.

نکته

عمیق‌ترین لایه جهان اجتماعی ← عقاید کلانی که بر ارزش‌های اجتماعی تأثیر می‌گذارد

← باور و اعتقاد انسان‌ها نسبت به اصل جهان

عمیق‌ترین پدیده‌های اجتماعی ← جایگاه انسان در جهان

← تفسیر انسان‌ها از مرگ و زندگی خود

۵۲ هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام قسمت نمودار زیر قرار می‌گیرند؟

• مشارکت در تقسیم کار خانوادگی

• احساسی تعلق به گروه

• نگرش‌های سیاسی جامعه

• عضویت در احزاب سیاسی

(۱) ج - د - د - ج

(۲) د - ب - د - الف

(۳) ج - الف - ج - د

(۴) د - د - ب - ج

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث، جامعه‌شناسی، دهم - درس‌های ۲ و ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• مشارکت در تقسیم کار خانوادگی و عضویت در احزاب سیاسی: کنش‌هایی اجتماعی هستند که از آن جهت که قابل دیدن می‌باشند، عینی محسوب می‌شوند. (ج)

• احساسی تعلق به گروه و نگرش‌های سیاسی جامعه: کنش‌هایی اجتماعی هستند که از آن جهت که قابل دیدن نمی‌باشند، ذهنی محسوب می‌شوند. (د)

تقسیم‌بندی پدیده‌های اجتماعی به «عینی» و «ذهنی»، همان‌طور که از نام آن پیداست، ناظر به پدیده‌های اجتماعی است. از آن‌جا که کنش‌های فردی، پدیده اجتماعی محسوب نمی‌شوند، بنابراین هیچ عبارتی نمی‌تواند در بخش‌های «الف» و «ب» قرار گیرد.

توضیح

۵۳

طی چه فرایندی، انسان متجدد دچار قفس آهنین می‌شود و آزادی و اراده‌اش از دست می‌رود؟

- (۱) رواج کنش‌های تعقیب‌کننده اهداف دنیوی به وسیله علوم تجربی - بهره‌برداری انسان از فناوری حاصل از علوم تجربی - تنگ‌شدن عرصه بر کنش‌های عاطفی و اخلاقی انسان‌ها - از دست رفتن امکان ارزیابی ارزش‌ها و آرمان‌ها
- (۲) زوال کنش‌های انسانی مانند کنش‌های عاطفی و اخلاقی - طرد عناصر معنوی و مقدس از جهان اجتماعی - اسارت انسان در نظام پیچیده قفس آهنین - عدم امکان رهایی انسان از این قفس خودساخته
- (۳) رواج کنش‌های حسابگرانه معطوف به دنیا - تنگ‌شدن عرصه بر سایر کنش‌های انسانی مانند کنش‌های عاطفی و اخلاقی - اسارت تدریجی انسان در نظام اجتماعی پیچیده - احاطه شدن همه ابعاد وجود انسان
- (۴) افول علوم فرائجری - از دست رفتن امکان ارزیابی و داوری پدیده‌های فرائجری مانند ارزش‌ها و آرمان‌های بشری - زوال عقلانیت ذاتی و از دست رفتن دانش اهداف و وسایل - اسارت انسان در نظام اجتماعی پیچیده

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث، جامعه‌شناسی، رهم - درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در جهان متجدد، کنش‌هایی که اهداف دنیوی را به وسیله علوم تجربی تعقیب می‌کنند (مانند استفاده از حسابداری و اقتصاد برای تخمین سود در بنگاه‌های اقتصادی یا استفاده از علوم مهندسی برای ساختن پل، جاده و ...) به شدت رواج می‌یابند. (۱) رواج این دسته از کنش‌های حسابگرانه معطوف به دنیا، عرصه را بر سایر کنش‌های انسانی، مانند کنش‌های عاطفی و اخلاقی، تنگ می‌کند. (۲)

این وضعیت به تدریج انسان‌ها را اسیر نظام اجتماعی پیچیده‌ای می‌سازد (۳) که مثل قفس آهنین، همه ابعاد وجود آنان را احاطه می‌کند و فرصت رهایی از این قفس خودساخته را از آنان می‌گیرد. (۴) از این روند، به از دست رفتن اراده و آزادی انسان‌ها یاد می‌شود.

۵۴

در ارتباط با تعامل هویت جهان اجتماعی و هویت اجتماعی افراد، کدام گزینه درست است؟

- (۱) هویت اجتماعی هر فرد درون جهان اجتماعی و بر مبنای عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد؛ به همین دلیل است که نگاه دنیوی جهان متجدد، هر نوع دخل و تصرفی در طبیعت را مجاز می‌داند.
- (۲) جهان‌های اجتماعی برای مشارکت افراد در آن، اعتقادات و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهند. در مقابل، فرد نیز برای بقا و تداوم خود در جهان اجتماعی، شیوه زندگی در آن را می‌آموزد.
- (۳) هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می‌گیرد؛ در مقابل، هویت فرهنگی جهان اجتماعی، فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی خانوادگی و شغلی متناسب با خود را پدید می‌آورد.
- (۴) هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌هایی که دارد، برخی تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند. همه این تغییرات هویتی افراد منجر به تعارض فرهنگی و اضطراب‌ها و نگرانی‌های اجتماعی می‌شود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۸، ۹، ۱۰ و ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- بر اساس عقاید و ارزش‌های اجتماعی جهان اجتماعی شکل می‌گیرد.
- هنگامی محقق می‌شود که در میان مردم، عقاید و ارزش‌های مشترکی پدید آید.
- هرگاه نوعی از عقاید و ارزش‌ها از سوی افراد پذیرفته و به رسمیت شناخته شود، هویت فرهنگی جهان اجتماعی پدید می‌آید.
- پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است؛ یعنی هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می‌گیرد.
- فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی خانوادگی، شغلی و ... متناسب با خود را پدید می‌آورد و در برابر انواع هویت‌های اجتماعی که با عقاید و ارزش‌های آن ناسازگار است، مقاومت می‌کند.
- تا زمانی که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جهان اجتماعی باشد و برای آن‌ها مهم باشد، دوام می‌آورد. هرگاه ارزش‌ها و عقاید اهمیت خود را نزد اعضای جهان اجتماعی از دست بدهند، دوام هویت فرهنگی با چالش‌هایی مواجه می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): درست است که هویت اجتماعی هر فرد درون جهان اجتماعی و بر اساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد؛ اما مثال نگاه دنیوی جهان متجدد به طبیعت، مربوط به تعامل جهان اجتماعی با طبیعت است، نه رابطه هویت فردی و اجتماعی.
- گزینه (۲): جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد. فرد نیز برای مشارکت در جهان اجتماعی، شیوه زندگی در آن را می‌آموزد و به تدریج با موقعیتش در جهان اجتماعی و حقوق و تکالیفی که بر عهده دارد، آشنا می‌شود.
- گزینه (۴): همه تغییرات هویتی لزوماً منجر به تعارض فرهنگی نمی‌شوند، بلکه برخی از این تغییرات درون جهان اجتماعی پذیرفته می‌شوند و به توسعه فرهنگی می‌انجامند.

۵۵

از بین موارد زیر، توضیح مقابل چه تعداد از مفاهیم نادرست است؟

- قدرت اجتماعی نهادها: نظام بانکی با تعیین شرایط وام، رفتار اقتصادی مردم را جهت‌دهی می‌کند.
- قدرت نرم: کشوری با تأسیس مدارس بین‌المللی در کشوری دیگر، سبک زندگی و ارزش‌های نسل آینده را تحت تأثیر قرار می‌دهد.
- اقتدار: مردم در یک جامعه، قوانین دولت را نه از روی ترس و مجازات بلکه به دلیل رسمی و قانونی بودن آن، رعایت می‌کنند.
- نظام سیاسی: گروهی از افراد با تشکیل یک حزب سیاسی، قدرت را به صورت سازمان‌یافته برای تحقق اهداف اجتماعی دنبال می‌کنند.
- الیگارشی: اداره جامعه توسط گروهی از خردمندان که به دلیل فضیلت اخلاقی برگزیده شده‌اند.
- لیبرالیسم: نوعی نظام سیاسی است که ادعا می‌کند با خواست و اراده اکثریت مردم شکل گرفته و مبنای مردمی دارد.

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی - ردهم - درس ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی موارد نادرست:

عبارت چهارم: هرگاه قدرت برای رسیدن به هدفی معین سازمان پیدا کند، سیاست پدید می‌آید. عبارت داده‌شده مربوط به سیاست است؛ نه نظام سیاسی.

عبارت پنجم: از نظر ارسطو، حاکمیت اقلیت براساس فضیلت (حاکمیت خردمندان)، بیانگر آریستوکراسی است. در مقابل، الیگارشی، حاکمیت اقلیت براساس خواست و میل حاکمان است.

عبارت ششم: لیبرالیسم به معنای اباحت و مباح دانستن همه امور برای انسان‌هاست و با نظام سیاسی لیبرال دموکراسی که در این عبارت توضیح داده شده، متفاوت است.

هر یک از موارد زیر، به ترتیب با چه موضوعی ارتباط دارند؟

- تقسیم جوامع به ارگانیکی و مکانیکی بر مبنای تقسیم کار
- امکان دآوری درباره حق و باطل بودن آرمان‌ها توسط علوم اجتماعی
- هویت فرهنگی جوامع اسلامی از دیدگاه مستشرقان غربی
- هویتی‌بودن مسئله تأمین جمعیت برای جهان‌های اجتماعی

(۱) همه جوامع شبیه یکدیگرند و مسیر یکسانی را طی می‌کنند. - در صورتی که علوم اجتماعی از ابزارهای عقل و وحی برای شناخت علمی استفاده نکنند. - به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود نمی‌شود. - افزایش جمعیت جهان اجتماعی به منزله گسترش فرهنگ و معانی آن است.

(۲) تفاوت جوامع همانند تفاوتی است که یک موجود زنده در مراحل مختلف رشد خود پیدا می‌کند. - اگر علوم اجتماعی، علم را به معنای تجربی آن محدود نکنند. - توحیدی یا اساطیری نیست. - کاهش جمعیت یک جهان اجتماعی به منزله محدود شدن گستره آن است.

(۳) جوامعی که به لحاظ تاریخی عقب مانده‌اند، باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند. - اگر علوم اجتماعی بتواند عقاید و ارزش‌های اجتماعی را بشناسد. - قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی است. - هر عاملی که در گسترش فرهنگ مؤثر باشد، در بسط هویت جهان اجتماعی مؤثر است.

(۴) جهان‌های اجتماعی مختلف بر اساس روابطی که دارند، می‌توانند از تجربیات یکدیگر استفاده کنند. - در صورتی که علوم اجتماعی آرمان‌ها را وارد قلمرو واقعی جهان اجتماعی کند. - سکولار و دنیوی است. - اعضای جهان اجتماعی، حامل و عامل فرهنگ و معانی آن هستند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۵، ۷، ۱۳ و ۱۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تقسیم جوامع به مکانیکی و ارگانیکی از نظر دورکیو، نشان‌دهنده اعتقاد به دیدگاه طولی درباره تاریخ جوامع است. مطابق با این دیدگاه، همه جوامع مسیر یکسانی را طی می‌کنند؛ یعنی همه آن‌ها شبیه یک نوع موجود زنده‌اند و تفاوتشان همانند تفاوتی است که آن موجود زنده در مراحل مختلف رشد خود از دوران کودکی تا مراحل بزرگسالی پیدا می‌کند. این عده، نگاه خطی به تاریخ بشر دارند. در این دیدگاه، همه جوامع در یک خط قرار می‌گیرند؛ بعضی از آن‌ها در این مسیر واحد پیشرفته‌ترند و بعضی در مقایسه با جوامع پیشرفته، عقب مانده‌اند و جوامعی که به لحاظ تاریخی عقب مانده‌اند، باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند.

علوم اجتماعی، اگر علم را به معنای تجربی آن محدود نکنند، می‌تواند درباره حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان‌های اجتماعی داوری کند.

هویت فرهنگی جوامع اسلامی در دیدگاه مستشرقان، توحیدی یا حتی اساطیری نیست؛ بلکه سکولار و دنیوی است و به ابعاد تاریخی و جغرافیایی آن محدود می‌شود. این هویت در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی، امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف نظیر ترک، عرب و فارس تقسیم می‌کند.

افزایش جمعیت یک جهان اجتماعی به منزله گسترش فرهنگ و معانی آن است و کاهش جمعیت یک جهان اجتماعی نیز به منزله محدود شدن گستره آن است که می‌تواند زمینه‌ساز بسط و تسلط جهان‌های اجتماعی دیگر باشد. از این‌رو، تأمین جمعیت مناسب برای جهان‌های اجتماعی، مسئله‌ای هویتی است.

۵۷ هر یک از موارد زیر، در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرند؟

پیامد	ویژگی	انواع فرهنگ‌ها از حیث قابلیت جهانی‌شدن
«ه»	«الف»	فرهنگ با ارزش‌های قومی با نگاه سلطه‌جویانه
«ب»	«ج»	فرهنگ با ارزش‌های عام و جهان‌شمول
«و»	«د»	فرهنگ با ارزش‌های قومی بدون نگاه سلطه‌جویانه

- تقسیم جهان به دو منطقه مرکزی و پیرامونی
- دنبال کردن سعادت همه انسان‌ها
- مورد توجه قرار دادن یک نژاد خاص و به خدمت گرفتن دیگران
- عدم امکان و قابلیت جهانی‌شدن فرهنگ

(۲) ه - ج - الف - د

(۱) الف - ب - و - د

(۴) ه - د - الف - و

(۳) الف - ج - د - ه

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث، جامعه‌شناسی، یازدهم - درس ۲

نکته

فرهنگ‌هایی که عقاید و ارزش‌های آن‌ها جهان‌شمول است، می‌توانند جهانی شوند. در حالت عادی، از محدوده قومی و منطقه‌ای خود فراتر نمی‌روند و جهانی نمی‌شوند. منطقه خاصی است و در صورتی که نسبت به سایر اقوام و مناطق نگاه سلطه‌جویانه داشته باشند، می‌توانند جهانی شوند.

- پاسخ خیلی تشریحی ✓**
- فرهنگ قومی و سلطه‌جو در صورت جهانی‌شدن، جهان را به دو بخش مرکزی و پیرامونی تقسیم می‌کند. (ه)
 - گونه دوم فرهنگ جهانی (با ارزش‌های عام و جهان‌شمول)، فرهنگی است که عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای آن در خدمت گروه یا قوم خاصی نیست، بلکه سعادت همه انسان‌ها را دنبال می‌کند و از عقاید و آرمان‌های مشترک انسانی سخن می‌گوید. (ج)
 - فرهنگ صهیونیسم (که دارای ارزش‌های قومی و نگاهی سلطه‌جویانه است)، نژاد خاصی را مورد توجه قرار می‌دهد و دیگران را در خدمت این نژاد به کار می‌گیرد. (الف)
 - فرهنگ قومی‌ای که نگاهی سلطه‌جویانه نسبت به سایر اقوام نداشته باشد، نمی‌تواند جهانی شود. (د)

(پایه ۲) یا هم تکمیل کنید - صفحه ۱۴ کتاب درسی

پیامد	نمونه‌ها	انواع فرهنگ‌ها براساس قابلیت جهانی‌شدن
.....		دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول
.....		دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه
.....		دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای بدون نگاه سلطه‌جویانه

کتاب درسی

عبارت‌های درست در ارتباط با مفاهیم «استعمار نو»، «امپریالیسم فرهنگی» و «استبداد استعماری» به ترتیب کدام است؟

(۱) در این نوع استعمار، کشور استعمارگر با استفاده از ابزارهای اقتصادی و فرهنگی، سیاست کشور دیگر را در اختیار می‌گیرد. - جهان غرب در این روش، هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد. - دارای هویتی غیراسلامی بود.

(۲) پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره طی قرن بیستم پدید آمد. - قوم مغلوب برتری فرهنگی جامعه مسلط را می‌پذیرد. - به دلیل این‌که در سایه قدرت غرب عمل می‌کرد، چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

(۳) در این روش، قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می‌کند. - لازمه تحقق آن، تحت تصرف قرار گرفتن از حیث اقتصادی یا نظامی است. - به دنبال تأمین نیازهای سیاسی و فرهنگی غرب بود.

(۴) کشورهای استعمارگر از مجریان بومی و داخلی برای رسیدن به اهداف استعماری خود بهره می‌برند. - در آن، مقاومت فرهنگی یک جامعه از بین می‌رود. - می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند.

پاسخ: گزینه ۲

زیربافت: جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۳ و ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): نادرست (در استعمار نو، از ابزارهای سیاسی و اقتصادی استفاده می‌شود، نه ابزارهای فرهنگی). - نادرست (مربوط به استعمار فرانو است). - درست

گزینه (۳): نادرست (مربوط به امپریالیسم اقتصادی است). - درست - نادرست (استبداد استعماری، به دنبال تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب بود).

گزینه (۴): درست - درست - نادرست (مربوط به استعمار ایلی و قومی است).

به ترتیب، کدام یک ویژگی «استعمار نو»، «استبداد ایلی و قومی» و «استبداد استعماری» است؟

(سوال ۵۲ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

(۱) با اشغال نظامی جوامع ضعیف شکل می‌گرفت - برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی چاره‌ای جز حذف فرهنگ اسلامی نداشت - از رویارویی با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد.

(۲) پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد - برای حفظ سلطه جهان غرب از ظرفیت‌های فرهنگی استفاده می‌کرد - پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت.

(۳) از مجریان بومی کشورهای مستعمره برای رسیدن به اهداف خود استفاده می‌کرد - با تکیه بر قدرت نظامی خویش، دولت‌مردان جوامع اسلامی را مغلوب می‌ساختند - با وجود تعلق به فرهنگ اسلامی، در رویارویی با فرهنگ اسلامی قرار می‌گرفت.

(۴) کشور استعمارگر از طریق دولت‌های دست‌نشانده، کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گرفت - از رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد - برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب، چاره‌ای جز حذف فرهنگ اسلامی نداشت.

کنکور

علت هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- حذف پوشش دینی توسط فرهنگ غرب در دورهٔ رنسانس
- حاکمیت کنت‌ها و لردها در اروپای نوین
- وابستگی اقتصادی کشورهای مستعمره به کشورهای استعمارگر
- باز شدن راه استثمار برای صاحبان ثروت

- (۱) بسط و گسترش ابعاد دنیوی خود - زوال تدریجی قدرت کلیسا - تک‌محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده - لیبرالیسم اولیه
- (۲) گسترش فلسفه‌های روشنگری - پیدایش دولت ملت‌های جدید - نامتعادل شدن مبادلات تجاری در سطح جهانی - سوسیالیسم
- (۳) حذف قدرت کلیسا و ایجاد سیاست سکولار - انقلاب فرانسه - امکان عبور از مرحلهٔ استثمار به استثمار نو - چالش فقر و غنا
- (۴) گسترش جهانی قدرت خود - پیوند قدرت با تجارت و صنعت - تداوم انتقال ثروت به سمت کشورهای غربی - بحران اقتصادی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: پایه‌شناسی بازرجم - درس‌های ۶، ۷، ۸ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در دورهٔ رنسانس، فرهنگ غرب برای بسط و گسترش ابعاد دنیوی خود، به سوی حذف پوشش دینی گام برداشت و به تفسیر غیرتوحیدی فرهنگ یونان و روم باستان بازگشت.
- زوال تدریجی قدرت کلیسا، منجر به حاکمیت فئودال‌ها و اربابان بزرگ (کنت‌ها و لردها) شد.
- تک‌محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده، قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی را از آنان می‌گیرد و این پدیده موجب وابستگی اقتصادی آن‌ها به کشورهای استعمارگر می‌شود.
- لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی، راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد و عدالت را نادیده گرفت.

۶۰

- در ارتباط با مفهوم «انقلاب اسلامی» زمینه‌ها، علل و پیامدهای آن، چه تعداد از موارد زیر درست است؟
- انقلاب اسلامی ایران پس از گذشت چهار دهه، علاوه بر این که نشان داد بلوک شرق، تنها رقیب بلوک غرب نیست، موقعیت جهان اسلام را نیز به عنوان یک قطب فرهنگی تثبیت کرد.
 - امام خمینی، انقلاب را هنگامی آغاز کرد که شاه تحت حمایت دولت‌های غربی، مأموریت حفظ امنیت منطقه را بر عهده داشت و در صدد مبارزه با جریان اجتماعی سیاسی تأثیرگذار روشنفکران چپ در کشور بود.
 - نخستین بیدارگران در جهان اسلام، اندیشمندان و عالمانی بودند که برای حفظ استقلال و عزت جهان اسلام، بیداری اسلامی را از سطح عموم مردم و فرهنگ عمومی جهان اسلام به سطح نخبگان اسلامی انتقال دادند.
 - جنبش عدالتخانه فقط به دنبال اصلاح شیوه زمامداری یا رفتار خاصی از پادشاه بود و تغییر ساختار سیاسی حاکمیت را هدف خود نمی‌دانست.

(۴) سه

(۳) دو

(۲) یک

(۱) صفر

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۱۳ و ۱۵

بررسی موارد نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- انقلاب اسلامی ایران در دهه نخست پیدایش خود، پس از این که نشان داد بلوک شرق، تنها رقیب بلوک غرب نیست، موقعیت جهان اسلام را به عنوان یک قطب فرهنگی تثبیت کرد.
- امام خمینی، انقلاب را هنگامی آغاز کرد که روشنفکران چپ از صحنه رقابت‌های سیاسی داخلی کشور حذف شده بودند.
- نخستین بیدارگران در جهان اسلام، اندیشمندان و عالمانی بودند که برای حفظ استقلال و عزت جهان اسلام به دنبال اصلاح رفتار حاکمان جوامع اسلامی بودند. بنابراین در این دوره، بیداری در سطح نخبگان بود اما بیداری اسلامی در جهان امروز، از سطح نخبگان به عموم مردم و فرهنگ عمومی جهان اسلام منتقل شده است.
- جنبش عدالتخانه فقط به دنبال اصلاح کار یا رفتار خاصی از پادشاه نبود، بلکه اصلاح شیوه زمامداری و تغییر ساختار سیاسی او را هدف قرار داده بود.

۶۱

به ترتیب پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟

- علت سرکوب مقاومت‌های مردمی برای حفظ هویت اسلامی خود، توسط استبداد استعماری چیست؟
- چه عاملی موجب می‌شود که بر دامنه بحران‌های اقتصادی افزوده شود؟
- مهم‌ترین پیامد انقلاب اسلامی ایران در جهان اسلام چه بود؟

- (۱) مخدوش کردن استقلال سیاسی جوامع اسلامی - اقتصاد جهانی - شکل‌گیری جنبش‌های اسلامی در فلسطین
- (۲) عملکرد روشنفکران چپ کشورهای اسلامی - انتقال بحران به اقشار ضعیف - ارائه راهکارهایی برای مبارزه با صهیونیسم
- (۳) وابستگی به کشورهای استعمارگر - پیوند با چالش فقر و غنا - انقلاب‌های گسترده مردم در کشورهای عربی
- (۴) وجود قدرت جهانی استعمار - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی - انکاز به فقه سیاسی و اجتماعی شیعی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: پایه‌شناسی بازرهم - درس‌های ۱۱، ۱۳ و ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- استبداد استعماری، به دلیل وابستگی به کشورهای استعمارگر و عمل کردن مطابق با منافع این کشورها، استقلال سیاسی و اقتصادی جوامع اسلامی را مخدوش می‌ساخت و مقاومت‌های مردمی برای حفظ هویت اسلامی خود را نیز سرکوب می‌کرد.
- سرمایه‌داران با وجود آسیب‌هایی که از بحران اقتصادی می‌بینند، با استفاده از ابزارهایی که دارند، فشارهای ناشی از بحران‌های اقتصادی را به اقشار ضعیف و تولیدکنندگان خرد انتقال می‌دهند؛ به همین دلیل بحران اقتصادی اغلب با چالش فقر و غنا پیوند می‌خورد و بر دامنه آن افزوده می‌شود.
- مهم‌ترین پیامد انقلاب اسلامی ایران در جهان اسلام، جنبش‌ها و انقلاب‌های گسترده مردم در کشورهای عربی از سال ۱۳۸۹ ه. ش. است که تاکنون به سقوط قدرت‌های سیاسی در چهار کشور عربی منجر شده است.

۶۵

پایه دوازدهم انسانی
چهاردهم فروردین‌ماه ۱۴۰۵
مرحله پانزدهم

۶۲ هر یک از جنبش‌ها و حرکت‌های اعتراض‌آمیز گروه‌های زیر، در ارتباط با چه موضوعی شکل گرفتند؟

- جنبش تنباکو
- انقلاب ۱۹۳۰ لیبی
- پروتستان‌تیسیم

- (۱) همکاری با حاکم نامشروع در حد واجبات نظامیه - بیداری اسلامی - مقابله با کلیسا
- (۲) تغییر ساختار سیاسی جامعه - تحت تأثیر انقلاب مشروطه ایران - رویکرد دنیوی به عالم
- (۳) اصلاح رفتار حاکمان با ساختار حکومت - تقلیدی از انقلاب‌های مدرن - اصلاح دینی
- (۴) اصلاح کار یا رفتاری خاص از پادشاه - مقابله با شرق و غرب - تحریفات مسیحیت

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی بازارهم - درس‌های ۶، ۱۳ و ۱۵

نکته

فعالیت اجتماعی - سیاسی	ویژگی	نمونه تاریخی
مقاومت منفی	همکاری یا حاکم نامشروع در حد واجبات نظامیه	تدوین رساله‌های جهادیه
فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی	اصلاح رفتار حاکمان یا ساختار حکومت	جنبش تنباکو
انقلاب اجتماعی	تغییر ساختار سیاسی	جنبش عدالتخانه انقلاب مشروطه

- پاسخ خیلی تشریحی ✓
- جنبش تنباکو نوعی فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی است. فعالیت‌های رقابت‌آمیز اصلاحی به دنبال اصلاح رفتار حاکمان یا اصلاح ساختار حکومت است.
 - جنبش‌های آزادی‌بخش قرن بیستم، مانند جنبش‌ها و انقلاب‌های ۱۹۲۱ مراکش، ۱۹۳۰ لیبی، ۱۹۴۱ لبنان، ۱۹۴۴ سوریه، ۱۹۴۷ پاکستان و ۱۹۴۸ چین، تقلیدی از انقلاب‌های مدرن بودند.
 - حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی (پروتستان‌تیسیم)، در جهت اصلاح دینی پدید آمدند.

هر یک از جنبش‌ها و حرکت‌های اعتراضی و گروه‌های زیر، در ارتباط با چه موضوعی شکل گرفتند؟

(سوال ۶۲ کنگور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

- انقلاب ۱۹۴۷ پاکستان
- پروتستان‌تیسیم
- آسیایی‌تبارها

- (۱) بیداری اسلامی - حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی در جهت اصلاح دینی - حل منازعات گروهی و قومی
- (۲) تقلیدی از انقلاب‌های مدرن - حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی در جهت اصلاح دینی - سیاست هویت
- (۳) هدف قرار دادن اصلاح شیوه زمامداری - حرکت‌های اعتراض‌آمیز مخالف با قدرت پاپ - سیاست هویت
- (۴) تحت تأثیر انقلاب مشروطه ایران - حرکت‌های اعتراض‌آمیز بدون همراهی با تحولات اجتماعی جهان غرب - تقسیم‌بندی‌های نژادی و قومی

۶۳

به ترتیب عبارت‌های درست در ارتباط با «اقتدار» و «لیبرالیسم اولیه» و عبارت نادرست درباره «تهاجم اقتصادی استعمارگران غربی» کدام‌اند؟

- (۱) عناصر اصلی آن مقبولیت و به رسمیت شناخته شدن قدرت است. - مشکلات لیبرالیسم اقتصادی، از بین رفتن آزادی افراد و پیدایش طبقه جدید بر مدار قدرت بود. - اقتصاد، روزنه ورود استعمار و نابودی هویت جوامع به شمار می‌رود.
- (۲) حاصل قدرت اجتماعی بالا و توافق حاصل از ترس و تهدید است. - حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی موجب آن شد که دولتمردان انگلیسی از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ابرند خودداری کنند. - برخی از کشورهای سلطه‌گر که باشند اشیل ایران را اقتصاد می‌دانند، جنگ اقتصادی تمام‌عیاری را علیه کشور ما به راه انداخته‌اند.
- (۳) قدرتی است که با رضایت طرف مقابل به دست می‌آید و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد. - با تکیه بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی و با نادیده گرفتن عدالت، باعث شکل‌گیری چالش فقر و غنا در کشورهای غربی شد. - در ایران، در زمان قاجار با اخذ امتیاز رویترو در دوره پهلوی از طریق تاراج نفت و اخذ امتیاز رژی انجام شد.
- (۴) عناصر اصلی آن مشروعیت و مقبولیت است. - فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌داند. - کمپانی هند شرقی انگلیس ابزاری برای هویت‌زدایی، غارت و چپاول دارایی‌های عظیم هند بود.

پاسخ: گزینه (۳)

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۱۵ و ۱۶ / جامعه‌شناسی پانزدهم - درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

قسمت سوم گزینه (۳) نادرست است؛ اخذ امتیاز رژی مربوط به دوره قاجار است، نه دوره پهلوی. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): درست - نادرست (از بین رفتن آزادی افراد و پیدایش طبقه جدید، از مشکلات جوامع سوسیالیستی است نه لیبرالیستی). - درست
- گزینه (۲): نادرست (اقتدار یا توافق حاصل از رضایت یا مقبولیت همراه است، نه با ترس و تهدید). - درست - درست
- گزینه (۴): نادرست (مشروعیت، از عناصر مؤثر در کسب اقتدار نیست). - درست - درست

۶۴

در بین عبارت‌های زیر، کدام یک بخش اول آن درست و بخش دوم آن نادرست است؟

(الف) در تزلزل فرهنگی، هویت فرهنگی جهان اجتماعی مورد تردید قرار می‌گیرد. - این موضوع در صورتی که کنترل نشود، می‌تواند به تعارض فرهنگی منجر شود.

(ب) قداست خانواده، آگاهی و باور دینی و ارزش‌های اخلاقی، مربوط به بُعد دین و ارزش‌های اخلاقی در نهاد خانواده است. - در مقابل، بُعد تشکیل خانواده به مواردی همچون ترویج ازدواج و نگرش به ازدواج اشاره دارد.

(ج) سوسیالیسم و کمونیسم، در مقابل فردگرایی لیبرال، دو رویکرد جامعه‌گرا هستند. - زیرا سوسیالیسم به مالکیت خصوصی نسبی معتقد است و کمونیسم به مالکیت خصوصی قائل نیست.

(د) بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان اجتماعی تناسب و هماهنگی وجود دارد. - متفکران مسلمان با اضافه کردن جهان تکوینی به این دو جهان، از سه جهان متفاوت سخن می‌گویند.

(ه) در نیمه اول قرن بیستم، روشن شد که علم تجربی دارای مبانی غیرتجربی است. - با این اتفاق، علم مدرن زیر سؤال رفت و آشکار شد که علم تجربی غربی تنها تفسیر ممکن از طبیعت نیست.

(۱) ب - ج (۲) الف - ه (۳) ج - د (۴) الف - د

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۱۱ و ۱۲ / جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۱، ۲ و ۳

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) درست - نادرست (در صورتی که تزلزل فرهنگی کنترل نشود، می‌تواند به بحران هویت منجر شود).

(ب) درست - درست

(ج) درست - درست

(د) درست - نادرست (متفکران مسلمان، جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود نمی‌دانند. از نظر آنان، جهان طبیعت بخشی از جهان تکوینی است و جهان تکوینی را نیز به دو جهان طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند؛ بنابراین آن‌ها از چهار جهان سخن می‌گویند: ذهنی، فرهنگی، طبیعی و فوق طبیعی).

(ه) نادرست (روشن شدن مبانی غیرتجربی علم تجربی، مربوط به نیمه دوم قرن بیستم است.) - درست

۶۵

به ترتیب، کدام یک از اندیشمندان «عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد»، «تفاسیر پروتستانی از دین ارائه داد»، «توضیح داد که جهان متجدد در جهت برخورداری از زندگی دنیوی و تسلط انسان بر این عالم گام برمی‌دارد» و «تشکیل یک دولت اسلامی با جمهوری‌های آزاد و مستقل را برای آینده کشورهای مسلمان ترسیم می‌کرد»؟

- (۱) کنت - دکارت - دورکیم - امام موسی صدر
- (۲) هانتینگتون - مارتین لوتر - وبر - امام موسی صدر
- (۳) هانتینگتون - ژان کالون - وبر - امام خمینی
- (۴) کنت - روسو - اسپنسر - امام خمینی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس ۶ / جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۱۰، ۶ و ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- نظریه جنگ تمدن‌ها از هانتینگتون، عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد.
- ژان کالون و مارتین لوتر، از اصلاح‌گران دینی بودند که با تفاسیر پروتستانی از دین، در هم‌تراش فرهنگ سکولار در فرهنگ عمومی غرب نقش داشتند.
- از نظر ماکس وبر، جهان متجدد، رویکرد دنیوی و این جهانی دارد و در جهت برخورداری از زندگی دنیوی و تسلط انسان بر این عالم گام برمی‌دارد.
- امام خمینی در وصیت‌نامه الهی - سیاسی خود، تشکیل یک دولت اسلامی را با جمهوری‌های آزاد و مستقل برای آینده کشورهای مسلمان ترسیم می‌کند.

مینا در فرایند یافتن پاسخ یک سؤال، از گزاره‌های زیر استفاده کرده است. کدام گزینه دربارهٔ این گزاره‌ها درست است؟
الف) پیش از جمع‌آوری اطلاعات دربارهٔ این سؤال باید یک حدس هوشمندانه داشته باشیم که در راستای آن مشاهده و بررسی کنیم.

ب) مراحل‌ای که برای پاسخ پشت‌سر می‌گذارم باید طبق یک ترتیب مشخص و پیوسته انجام شود تا افراد دیگر هم بتوانند روش من را تکرار کنند.

۱) اگر سایر منابع کسب دانش بخواهند تکمیل‌کنندهٔ پاسخ مینا باشند، لازم است در فرایند پیش‌رو، هر یک از منابع، علاوه بر روش انتخابی خودش، حتماً از روش‌های سایر منابع هم استفاده کند.

۲) مفهوم «الف» می‌تواند پس از بررسی و تأیید شدن، تغییراتی در طول زمان داشته باشد که ناشی از اشتباه در نتایج آزمایش‌های مینا باشد.

۳) با توجه به ویژگی «ب»، مینا سراغ سلسله‌ای از استدلال‌های منطقی رفته و برای یافتن پاسخ، لزوماً به مشاهده و بررسی مفهوم «الف» نیاز ندارد.

۴) فرایندی که مینا «الف» طی می‌کند لزوماً به مرحله‌ای ختم می‌شود که نظریه نام دارد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس‌نویس Box

مفاهیم مهم در علوم تجربی:

در علوم تجربی با کمک مشاهده و روش‌های مختلف، رابطه بین پدیده‌های طبیعی بررسی می‌شود. در علوم تجربی، برخی مفاهیم مانند مسئله، فرضیه، اصل یا قانون و نظریه کاربرد فراوانی دارند:

- سؤالی است که ذهن دانشمند را به خود مشغول کرده و او به دنبال پیدا کردن پاسخی برای آن است.
- مسئله پژوهش‌های دانشمندان با «طرح مسئله» شروع می‌شود.
- دانشمند با طرح مسئله، موقعیت‌های ناشناخته و مجهول را شناسایی می‌کند.
- پاسخ اولیه پژوهشگران به مسئله‌های علمی است.
- فرضیه برای تأیید و پذیرش پاسخ‌های اولیه ارائه شده به مسئله‌های علمی باید آن ۱) پاسخ‌ها را براساس مشاهدات تجربی بیازماییم و ۲) نتیجه را با یافته‌های مقبول در علم تجربی، مطابقت دهیم.
- فرضیه‌ها می‌توانند ضمن این‌که در پاسخ به یک سؤال بیانند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند.
- فرضیه‌ها در صورت پذیرفته شدن در شرایط مختلف آزمایشی، به «قانون یا اصل» تبدیل می‌شوند.
- اصل یا قانون معتبر بودن و پذیرفته شدن پاسخ لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن نیست و ممکن است پاسخی که امروز مورد قبول واقع شده و علمی است، پس از مدتی به دلیل ۱) آگاهی از نادرستی آزمایشات قبلی و یا ۲) تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان کنار گذاشته شده و نادرست تلقی گردد.
- نظریه مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی دربارهٔ یک موضوع، «نظریه» را تشکیل می‌دهند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ابتدا ببینیم گزاره‌های «الف» و «ب» به چه مفهومی اشاره دارند.

گزاره «الف» کلیدواژه حدس هوشمندانه را دارد، این کلیدواژه ما را به یاد تعریف «فرضیه» می‌اندازد؛ پاسخی خردمندانه که برای مسئله داریم و لازم است آن را آزمایش کنیم.

گزاره «ب» به ویژگی نظام‌دار بودن روش تجربی اشاره دارد که مراحل آن به صورت پیوسته انجام می‌شود و رعایت آن باعث تکرارپذیر بودن روش علمی می‌شود.

در میان گزینه‌ها باید دنبال موردی باشیم که دربارهٔ روش تجربی درست است:

فرضیه‌ها ممکن است پس از آزموده شدن و مقایسه با یافته‌های قبلی پذیرفته شوند، اما باید دقت داشت که این پذیرش به معنای درست و واقعی بودن یافته‌ها نیست و ممکن است در اثر آزمایش‌های بعدی یا تغییر در پیش‌فرض دانشمندان تغییر کند. در نتیجه گزینه ۲) درست است.

روانشناسی

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): هر منبع کسب معرفت، روش‌های مختص خود را دارد و لازم نیست منابع کسب معرفت برای آن که مکمل یکدیگر باشند، از روش‌های سایر منابع استفاده کنند.

گزینه (۲): روش مینا تجربی است نه فلسفی؛ در نتیجه زیربنای آن مشاهده و آزمایش است، نه سلسله استدلال‌های منطقی.

گزینه (۳): فرایندی که مینا طی می‌کند پس از بررسی و مطابقت داده شدن یا یافته‌های علمی اگر تأیید شود، به اصل یا قانون منجر می‌شود نه نظریه.

۶۷

هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب مرتبط با کدام دسته از عوامل مؤثر بر رشد است؟

- کودکان در ماه‌های اولیه زندگی، توانایی تمایز دادن صداهای زبانی را دارند و این توانایی به آن‌ها کمک می‌کند صداهای افراد آشنا را تشخیص دهند.
- استفاده از وسایل و ابزارهای بازی در محیط مهدکودک باعث تسهیل در یادگیری مفاهیم و تقویت مهارت‌های شناختی می‌شود.
- برخی نوجوانان به دلیل ظرفیت محدود حافظه کوتاه‌مدت به تدریج متوجه می‌شوند که می‌توانند با تکرار مطالب، آن‌ها را بهتر در حافظه خود نگه دارند.
- شرکت در بازی‌های گروهی سبب می‌شود کودک مهارت حل مسئله و توانایی همکاری را در سطح بالاتری تجربه کند.

(۲) محیطی - وراثتی - محیطی - وراثتی

(۱) وراثتی - محیطی - محیطی - محیطی

(۴) محیطی - وراثتی - وراثتی - وراثتی

(۳) وراثتی - وراثتی - وراثتی - محیطی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

عواملی که بر رشد انسان اثر می‌گذارند دو دسته‌اند:

عوامل وراثتی: وراثت ایجادکننده صفاتی است که از قبل در فرد نهفته است. رشدی تعبیراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامه طبیعی انجام می‌شود. شروع توانایی‌ها در سنین خاص، در اکثر افراد به عامل رشدی مربوط می‌شود (مانند شروع به راه رفتن مستقل در ۱۵ ماهگی).

عوامل محیطی: عواملی که در بیرون فرد وجود دارند و بر نحوه تغییرات رشدی اثر می‌گذارند. یادگیری یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی است. افزایش مهارت‌ها و تفاوت افراد در بهتر انجام دادن کارها بر اثر تمرین بیشتر، به عامل محیطی مربوط می‌شود (مانند کسب مهارت دوچرخه‌سواری در برخی کودکان).

هرگاه صحبت از تغییرناپذیری انسان‌ها به دلیل ویژگی‌های ذاتی آنان است، نقش «وراثت» مطرح است و هرگاه صحبت از تغییرپذیری انسان‌ها به دلیل قرارگرفتن در کنار افراد و یا در شرایط یادگیری است، نقش عامل «محیطی» مطرح است.

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: توانایی تمایز قائل شدن بین صداهای زبانی قبل از آموزش رسمی، ناشی از ظرفیت‌های وراثتی در کودکان است. ← وراثتی

عبارت دوم: استفاده از ابزارها و وسایل بازی در مهدکودک باعث تسهیل یادگیری و آموزش در محیط است. ← محیطی

عبارت سوم: ظرفیت کمتر حافظه کوتاه‌مدت، یک توانایی شناختی مرتبط با ساختار و کارکرد مغز است و وراثتی است، اما وقتی نوجوانی متوجه می‌شود چگونه اطلاعات را در حافظه بلندمدت خود وارد کند، آن را از طریق تجربه و آموزش فراگرفته است. توجه داشته باشید کسب توانایی فراحافظه، یک مهارت است؛ پس اکتسابی است. ← محیطی

عبارت چهارم: مهارت حل مسئله و همکاری، از طریق بازی‌های گروهی و تعامل اجتماعی پرورش می‌یابد. ← محیطی

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۶۸ در رابطه با ویژگی‌های رشد دانش‌آموزان دبیرستانی، کدام گزینه درست است؟

- (۱) در مواجهه با فاصله میان آنچه هست و آنچه دوست دارد باشد، تنها رفتار طبیعی، تلاش برای کم کردن فاصله و رسیدن به ایده‌آل‌هاست.
- (۲) به‌خصوص در دوره اول متوسطه برای خرید لباس، انتخاب راحتی ندارند، زیرا تناسب اندام آن‌ها به هم ریخته و در بسیاری موارد اصطلاحاً نی‌قلیونی شده‌اند.
- (۳) تمایل به گروه‌دوستی در این دوره افزایش یافته و به همین خاطر ممکن است نوجوانان کار نادرستی را صرفاً برای خوشحال کردن آن‌ها بکنند.
- (۴) آشفتگی هیجانی و تحریک‌پذیری دوره نوجوانی باعث می‌شود آن‌ها نتوانند بر روی تکالیف شناختی مورد نیاز، خوب و مستمر متمرکز بمانند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): نادرست: «آنچه هست» به خود واقعی و «آنچه دوست دارد باشد» به خود آرمانی نوجوان اشاره دارد. علاوه بر تلاش برای کاستن از این فاصله، نوجوانان رویاپردازی می‌کنند که کاری غیرطبیعی نیست؛ یعنی کار طبیعی دیگری برای برکردن این فاصله وجود دارد و نمی‌توان گفت تلاش کردن تنها رفتار طبیعی است.

گزینه (۲): درست: رشد جسمانی در دوره نوجوانی با افزایش ناگهانی قد و وزن اتفاق می‌افتد و با فاصله یک سال از این رشد، عضلات حجم گرفته و رشد می‌کنند. به همین خاطر است که نوجوانان احساس عدم تناسب جسمانی می‌کنند. این عدم تناسب جسمانی موجب می‌شود گاهی لباس خریدن برای آن‌ها دشوار باشد. مثلاً با توجه به رشد قد و حجم‌گرفتن میانه بدن، ممکن است شلواری که قد آن به نوجوان بخورد برای او گشاد و شلواری که به تن او بایستد برای او کوتاه باشد.

گزینه (۳): نادرست: تمایل نوجوانان به گروه همسالان بیشتر از سابق می‌شود، اما این رشد اجتماعی زمینه‌ساز رشد درک اخلاقی است. ممکن است کودکی ۶ ساله کاری را صرفاً برای خوشحال کردن دیگران انجام دهد ولی معمولاً این رفتار در دوره نوجوانی رایج و شایع نیست، زیرا نوجوانان سعی می‌کنند بیشتر به درستی عمل توجه کنند.

گزینه (۴): نادرست: درست است که نوجوانان بی‌ثباتی هیجانی دارند و تکانشی‌اند، اما توجه ایشان در مقایسه با کودکان گزینشی‌تر است؛ یعنی بر اطلاعات مرتبط بهتر متمرکز شده و با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر، بهتر سازگار می‌شوند.

هستی که دانشجوی ترم چهارم روان‌شناسی است، برای خرید کتاب‌های ترم جدید به کتاب‌فروشی مراجعه کرده است. پس از خارج شدن از مغازه، شخصی از او پرسید که در این فروشگاه بخشی مربوط به کتاب‌های حسابداری وجود دارد یا خیر، اما هستی گفت از این موضوع اطلاعی ندارد. به ترتیب «توجه به کتاب‌های ترم جدید و پیدا کردن آن‌ها» و «ناتوانی وی در پاسخ‌دهی به سؤال آن شخص» به کدام‌یک از منابع توجه مربوط می‌شود؟

- (۱) اطلاعات موجود در حافظه - عدم دریافت محرک‌ها توسط حواس
- (۲) سبک پردازش افراد و انتظارات او - عدم وجود اطلاعات مرتبط در حافظه
- (۳) آگاهی کامل به موضوع مورد توجه - عدم آماده‌سازی برای دریافت محرک
- (۴) دریافت محرک‌ها توسط حواس - سبک پردازش فرد و انتظارات او

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

منابع توجه تحت تأثیر سه عامل هستند:

درس Box

منبع توجه	توضیح
(۱) تحریک حواس توسط محرک‌های بیرونی	زمانی که محرک بیرونی ویژگی‌های خاص و متمایزی دارد، توجه ما را به خود جلب می‌کند. مانند شنیدن صدای بلند یا دیدن ماشینی با رنگ خاص.
(۲) اطلاعات موجود در حافظه	زمانی که نظر ما به سمت اطلاعاتی که به واسطه شغل، علایق، تحصیلات و... در حافظه ما وجود دارد جلب می‌شود، مانند توجه دندانپزشک به دندان‌های افراد یا معلم به درس مربوط به خودش.
(۳) سبک پردازش افراد و نوع انتظارات آن‌ها	زمانی که فرد به دنبال محرکی با ویژگی‌های خاص (ادراکی یا مفهومی) است و یا انتظار چیزی یا فردی را با ویژگی‌های خاصی می‌کند. مانند زمانی که منتظر ماشین پدرمان هستیم و ماشین‌هایی با مشخصات شبیه ماشین پدرمان، نظر ما را به خود جلب می‌کند.

منبع دوم و سوم خیلی به هم شبیه هستند و هر دو به اطلاعاتی مربوط می‌شوند که در ذهن فرد وجود دارد، اما برای تشخیص آن‌ها باید به این نکته توجه کنید که اگر اطلاعات موجود در حافظه به تخصص، دانش و مهارت فرد یا شغل و علایق او مربوط باشد، منبع توجه به منبع دوم (اطلاعات موجود در حافظه) مربوط است. ولی اگر توجه فرد به موضوعی جلب شود که در همان لحظه در ذهن او فعال است و یا انتظار دارد با محرکی با ویژگی‌ها و ظاهری خاص مواجه شود، به منبع سوم (سبک پردازش و نوع انتظارات) مربوط می‌شود.

نکته

هستی برای خرید کتاب‌های روان‌شناسی ترم جدید خود به کتاب‌فروشی مراجعه کرده است و انتظار داشته که کتاب‌های مورد نظرش را در آن قسمت پیدا کند؛ پس انتظارات او باعث توجه به بخش کتاب‌های روان‌شناسی شده است. از طرف دیگر، هستی اطلاعات مرتبط با موضوع حسابداری را در ذهن خود نداشته است تا به سراغ آن کتاب‌ها برود؛ پس عدم توجه و ناتوانی او در پاسخ‌دهی به دلیل عدم وجود اطلاعات مرتبط در حافظه بوده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۷۰ در کدام یک از گزینه‌های زیر خطای ادراکی رخ داده است؟

- (۱) پارسا وقتی از پنجره قطاری در حال حرکت به بیرون نگاه می‌کرد، گذشتن درختان نزدیک را سریع‌تر و عبور درختان دورتر را آرام‌تر می‌دید.
- (۲) سارا در یک خیابان بسیار شلوغ از دور به همکلاسی‌اش سلام کرد، اما او متوجه نشده و به حرکت خود ادامه داد.
- (۳) مهدی هنگام رانندگی در یک روز بسیار گرم، در جاده‌ای که هیچ کس جز او نبود، فکر کرد در کنار جاده کسی برای او دست تکان می‌دهد.
- (۴) معصومه بعد از نگاه کردن طولانی‌مدت به یک چراغ پرنور، در تاریکی، نقاط روشن یا هاله‌هایی را مشاهده می‌کرد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

در این سوال باید به این موضوع دقت شود که «خطای ادراکی» با «توهم» و «عدم ادراک» تفاوت دارد.

Hint

درس Box

برخی از خطاهای مهم در حوزه ادراک:

• **توهم:** گاهی چیزی که وجود ندارد ادراک می‌شود. روان‌شناسان به ادراک پدیده‌های بدون احساس «توهم» می‌گویند.

• **مثال زمانی:** که صدایی وجود ندارد، ولی فرد صدایی را می‌شنود و یا در شکل زیر مثلثی وجود ندارد، ولی فرد مثلث را ادراک می‌کند.

• **خطای ادراکی:** گاهی آنچه را که حس می‌کنیم الزاماً چیزی نیست که در ذهن خود ادراک می‌کنیم.

• **مثال (۱) خطای پونزو:** در این شکل دو خط وسط برابر هستند، ولی ما خط بالایی را بلندتر ادراک می‌کنیم.

(۲) **خطای مولر-لایر:** در این شکل دو خط یا هم برابر هستند، ولی خطی که دارای پیکان‌های واگراست بلندتر از خطی که دارای پیکان‌های همگراست، احساس می‌شود.

• **خطای شناختی:** به مجموعه‌ای از خطاهای ادراکی گفته می‌شود که وارد نظام ذهنی (شناختی) فرد شده است.

• **مثال (۱):** کسانی که علی‌رغم زیاده‌بودن ادراک نادرستی از بدن خود دارند و تن به عمل جراحی زیبایی می‌دهند.

(۲) دانش‌آموزانی که یک درس را علی‌رغم دشواری نبودن، دشوار تلقی می‌کنند.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): در واقعیت، ما از کنار درختان و اشیای دور و نزدیک با سرعتی مشابه عبور می‌کنیم، ولی سرعت آن‌ها را متفاوت ادراک می‌کنیم؛ پس دچار «خطای ادراکی» شده‌ایم.

گزینه (۲): همکلاسی سارا را درک نکرده است. این‌جا ادراک صورت نگرفته و به دلیل حواس‌پرتی یا شلوغی محیط، نمونه‌ای از «عدم ادراک» است، نه خطای ادراکی.

گزینه (۳): نمونه‌ای از «توهم» است؛ یعنی چیزی ادراک می‌شود که در واقع وجود خارجی ندارد.

گزینه (۴): در این گزینه نیز دیدن نقاط روشن یا هاله‌ها بعد از خیره شدن به یک منبع نور، نمونه‌ای از «توهم» است، زیرا محرکی که احساس نشده ادراک شده است.

به ترتیب درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر کدام است؟

- افراط در استفاده از فناوری و استفاده طولانی مدت از مسیر یاب‌های اینترنتی نتایج یکسانی در عملکرد حافظه دارند.
- انسان تمایل دارد که اطلاعات گذشته را فراموش کند، چرا که فراموشی خاطره‌های آزاردهنده نعمت بزرگی است.
- منظور از صفر در محور افقی نمودار فراموشی ایننگهوس، بلافاصله بعد از یادگیری است.
- رمزگردانی یک موضوع، تابع میزان توجهی است که به آن اختصاص داده می‌شود.

(۲) نادرست - درست - درست - نادرست

(۱) درست - نادرست - نادرست - درست

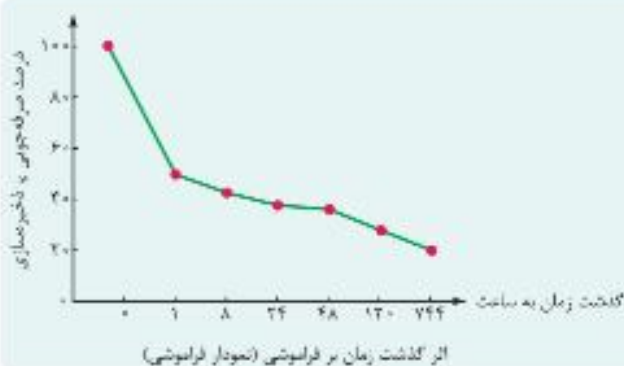
(۴) درست - نادرست - درست - درست

(۳) نادرست - درست - نادرست - نادرست

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

یکی از عوامل مؤثر بر فراموشی گذشت زمان است. آزمایش‌های ایننگهوس در این خصوص دو نتیجه در بر داشت: (۱) با گذشت زمان، بعضی از واژگان فراموش شدند. (۲) بیشترین تعداد فراموشی در ساعت‌های نخست بعد از یادگیری صورت می‌گیرد. نمودار مقابل نتایج آزمایش‌های ایننگهوس را نشان می‌دهد.

منظور از صفر در محور گذشت زمان به ساعت، بلافاصله پس از یادگیری است.

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: درست؛ استفاده بیش از حد از فناوری جهت انجام تکالیف جدید به صورت طولانی، حافظه را ضعیف می‌کند. همچنین استفاده طولانی مدت از مسیر یاب‌های اینترنتی، حافظه را تضعیف می‌کند، به طوری که فرد قادر به انجام تکالیف ساده بدون مسیر یاب‌ها نخواهد بود.

مدیریت استفاده از فناوری مهم‌تر از استفاده از آن است.

عبارت دوم: نادرست؛ ما تمایل نداریم اطلاعات گذشته را فراموش کنیم. به عبارتی تجربه فراموشی، تجربه خوشایندی نیست، اما در رابطه با خاطره‌های آزاردهنده، نعمت بزرگی محسوب می‌شود.

خطای از نوع حذف کردن با عنوان فراموشی شناخته می‌شود. فراموشی یعنی ناتوانی در یادآوری و بازشناسی اطلاعاتی که قبلاً وارد حافظه شده است.

عبارت سوم: درست؛ در آزمایش معروف ایننگهوس، تعدادی واژه بی معنی توسط آزمودنی حفظ می‌شود و بعد میزان بازیابی آن واژگان مورد بررسی قرار می‌گیرد. نمودار فراموشی بیانگر تأثیر گذشت زمان بر میزان بازیابی و شدت فراموشی است. منظور از عدد صفر در نمودار، درست، لحظه بعد از یادگیری واژگان است.

عبارت چهارم: درست؛ وارد کردن اطلاعات به حافظه به میزان توجهی که به آن اطلاعات داریم بستگی دارد. به عبارتی، در نتیجه توجه ناقص، اطلاعات هم به شکل ناقص و تا حدی متفاوت از واقعیت خود، رمزگردانی می‌شوند. به همین دلیل، بسیاری از فراموشی‌ها در عمل ناشی از کم توجهی و نبود رمزگردانی است.

توجه! بین میزان توجه و مقدار رمزگردانی صحیح، رابطه مستقیم وجود دارد.

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

نکته

- هر یک از معلمین زیر از فایده‌مندی کدام یک از فنون به‌سازی حافظه بهره برده‌اند؟
- فایل‌های مورد نیاز را چاپ‌شده به دانش‌آموزان می‌دهد تا در هنگام مطالعه، تلفن همراه دستشان نباشد.
 - طبق طرح درس زمان‌بندی شده درس می‌دهد تا در انتهای سال مجبور نشود فشرده و تندتند تدریس کند.
 - چه پیش از آن که درس جدید را شروع کند، چه در حین تدریس، از مباحث جلسه گذشته می‌پرسد.
 - سعی می‌کند چند جلسه یک بار مستندی مرتبط با موضوع درس برای دانش‌آموزان بیاورد تا متکلم وحده نباشد.
- (۱) پرهیز از توجه ناقص - کاهش اثر تداخل اطلاعات - کارآمدی مرور - مطالعه چندحسی
(۲) مطالعه چندحسی - یادگیری بافاصله - بیان اهمیت مطلب - استفاده از چند روش حرکتی
(۳) تمایزبخشی - سامان‌دهی مطالب - بیان اهمیت مطلب - استفاده از چند روش حرکتی
(۴) پرهیز از هم‌زمانی چند فعالیت - بسط معنایی - کارآمدی مرور - مطالعه چندحسی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۴

برخی از فنون به‌سازی حافظه عبارت‌اند از:

درس Box

• برای این که حافظه، پذیرای اطلاعات جدید باشد، سعی کنید درباره اهمیت آن اطلاعات کسب کنید.	• بیان اهمیت مطلب
• مطالب مهم و کاربردی، دوست‌داشتنی هستند.	
• چیزی که دوست نداشته باشیم به راحتی رمزگردانی نمی‌شود.	
• به اطلاعات، توجه دقیق داشته باشید.	• پرهیز از توجه ناقص
• از انتخاب هم‌زمان چند ماده اطلاعاتی پرهیز کنید.	
• وقتی هم‌زمان چند موضوع را به حافظه می‌سپاریم، حاصل آن، شکل‌گیری حافظه‌های ضعیف از موضوع‌های مختلف است.	
• برای کنترل اثر گذشت زمان، از مرور مناسب استفاده کنید.	• کارآمدی مرور
• مرور کارآمد یعنی در هر بار مرور از خودتان بپرسید این بار به چه مفهوم جدیدی رسیدم.	
• یادگیری‌های جدید مانع از یادآوری مطالب قدیم می‌شود.	• کاهش اثر تداخل
• برای کنترل اثر تداخل، از «یادگیری بافاصله» و «یادگیری عمیق» استفاده کنید.	
• رمزگردانی بیشتر مطالب به صورت شنیداری است. اگر همین اطلاعات به صورت دیداری هم رمزگردانی شوند، رمزگردانی قوی‌تر می‌شود.	• مطالعه چندحسی
• مطالعه چندحسی اثر تداخل را کاهش می‌دهد.	
• راه‌رفتن، یادداشت‌برداری، برجسته‌کردن مفاهیم، خلاصه‌نویسی، رسم نمودار و حرکاتی از این قبیل بسیار مفید است.	• استفاده از
• بسیاری از دانش‌آموزان به هنگام مطالعه دوست دارند فضایی را به صورت رفت و برگشت طی کنند و آن مطلب را با راه‌رفتن پیامورند.	• چند روش حرکتی
• هر چه مثال‌های بیشتری داشته باشیم، مفهوم مورد نظر بهتر از سایر مفاهیم در حافظه می‌ماند.	• بسط معنایی
• برجسته‌کردن تفاوت‌های دو مفهوم به لحاظ ظاهری و معنایی است.	• تمایزبخشی

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: اگر در حین مطالعه (فعالیت نخست)، تلفن همراه (فعالیت دوم) به دست داشته باشیم، در آن واحد توجه خود را به دو فعالیت معطوف کرده و توجه ناقص خواهیم داشت. این معلم با اقدام خود زمینه را برای پرهیز از هم‌زمانی چند فعالیت (توجه ناقص) برای دانش‌آموزان خود مهیا کرده است.

عبارت دوم: اگر بخواهیم اطلاعات زیادی را در آن واحد وارد حافظه خود کنیم، حاصل، شکل‌گیری حافظه‌های ضعیف از آن‌ها و تداخل اطلاعات است و به همین خاطر لازم است در روند تدریس، معلمان متناسب با محتوای آموزشی، آن‌ها را در هفته‌های مختلف تقسیم کنند تا در انتهای سال پشت سر هم و تندتند درس ندهند. این همان کاری است که این معلم کرده است.

عبارت سوم: برای کنترل اثر گذشت زمان، لازم است مطالب مرور شوند. اگر دانش‌آموزان بدانند معلم ایشان هر جلسه از مباحث جلسه گذشته می‌پرسد، مطالب درسی را خوانده و به این واسطه درس را مرور می‌کنند. ضمناً پرسش کلاسی باعث مرور مطالب در کلاس هم می‌شود.

روانشناسی

عبارت چهارم: زمانی که معلم با سخنرانی کردن تدریس می‌کند، رمزگردانی شنیداری است و در صورتی که همراه خود مستندی به کلاس بیاورد، رمزگردانی دیداری هم وجود خواهد داشت. در این موقعیت هم رمزگردانی شنیداری و هم دیداری وجود دارد یا به عبارت دیگر مطالعه چندحسی رخ داده است.

با توجه به موارد زیر، کدام گزینه نتیجه‌گیری درستی را دربارهٔ فرایند «حل مسئله» نشان می‌دهد؟

- الف) جدیت در فرایند حل مسئله می‌تواند به یافتن راه‌حل‌های بهتری ختم شود.
 ب) برای داشتن راه‌حل‌های بهتر و هم‌چنین آشنایی با موانع احتمالی مسیر، باید نقطهٔ آغازین مشخص شود.
 ج) به راه افتادن فرایند حل مسئله علاوه بر نقطهٔ آغازین، نیازمند داشتن چشم‌انداز نهایی و مشخص است.
 (۱) مورد «الف» به آن دسته از ویژگی‌های یک مسئله اشاره دارد که مطابق آن فرد به توانمندی‌های محدود خود اذعان می‌کند و در چارچوب این محدودیت گام برمی‌دارد.
 (۲) مورد «ج» تضمین‌کنندهٔ آن است که می‌توانیم طبق اقدامات استاندارد و مشخصی فرایند حل مسئله را بدون درگیر شدن با ابهامات احتمالی پیش ببریم.
 (۳) رعایت ویژگی‌های مطرح‌شده در موارد «الف» و «ب» و رسیدن به چشم‌انداز نهایی در «ج» بیانگر آن است که حل یک مسئله در صورت نظام‌مند بودن می‌تواند به مسائلی با ساختار مشابه تعمیم پیدا کند.
 (۴) مورد «ب» همانند «ج» به آن دسته از ویژگی‌های یک مسئله اشاره دارد که می‌توانند در صورت وجود داشتن، نوع مسائل را به طور قطع تعیین کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

مسئله به معنای عدم دستیابی فوری به یک هدف مشخص به دلیل موانع مشخص با توجه به امکانات و توانمندی‌های محدود است. مسئله ویژگی‌هایی دارد که عبارت‌اند از:

- (۱) هدفمند است
 - زمانی احساس مسئله می‌کنیم که بدانیم هدف چیست.
 - وقتی هدف روشن نباشد، درک از مسئله ناقص خواهد بود.
 - یکی از دلایل این که برخی از افراد راه‌حل مسئله را نمی‌دانند این است که «هدف» را به صراحت تعریف نکرده‌اند.
- (۲) مسئله یک فرایند و جریان تحت کنترل است
 - وقتی فردی در حال حل مسئله است، کاملاً درگیر موضوع است و به آن چه انجام می‌دهد آگاهی کامل دارد.
 - در جریان حل یک مسئله، هر چه جدی‌تر باشیم، احتمال انتخاب راه‌حل بهتر، بیشتر است.
- (۳) در مسئله، اصولاً زمانی با مسئله مواجه می‌شویم که امکانات ما محدود باشد.
 - توانمندی‌های ما
 - عدم شناسایی دقیق توانمندی‌ها باعث استفاده از راه‌حل‌های غیرمنطقی می‌شود.
- (۴) در مسئله، موقعیت فعلی یا مبدأ باید مشخص باشد
 - شناخت موقعیت فعلی کمک می‌کند تا موانع احتمالی به خوبی شناخته و راه‌حل‌های بهتری ارائه شود.

انواع مسئله: براساس شاخص‌های زیر می‌توان مسائل را به دو نوع «خوب تعریف شده» و «با «خوب تعریف نشده» تقسیم کرد:

- (۱) شناسایی موقعیت اولیه
- (۲) فهرست اقدامات یا راهبردهای در دسترس
- (۳) تعریف دقیق هدف
- (۴) امکان تضمین دستیابی یا عدم دستیابی به هدف

ابتدا عبارت‌ها را بررسی می‌کنیم:

- الف) جدیت در حل مسئله «به تحت کنترل بودن مسئله» اشاره دارد.
 ب) «به مشخص بودن مبدأ» که یکی از ویژگی‌های مسئله است اشاره دارد.
 ج) نقطهٔ آغازین همان «مشخص بودن مبدأ» و داشتن چشم‌انداز نهایی به «هدفمند بودن» حل مسئله اشاره دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): نادرست؛ جدیت در فرایند حل مسئله به «تحت کنترل بودن حل مسئله» مربوط است، نه به ویژگی «محدود بودن توانمندی‌ها».

گزینه (۲): نادرست؛ در همه انواع مسئله باید نقطه مبدأ و نقطه هدف (نقطه نهایی) مشخص باشد، در حالی که وجود اقدامات استاندارد و مشخص برای فرایند حل مسئله صرفاً در مسائل خوب تعریف شده وجود دارد.

گزینه (۳): درست؛ اگر در جریان حل مسائل قوانین و اصولی وجود داشته باشد که با دست‌یافتن به آن‌ها بتوانیم آن‌ها را در موقعیت‌های دیگر هم استفاده کنیم، یادگیری حاصل از آن به موقعیت‌های مشابه دیگر قابل تعمیم خواهد بود.

گزینه (۴): نادرست؛ مورد «ب» به شناسایی موقعیت اولیه و مورد «ج» به تعریف دقیق هدف اشاره دارد. اگرچه این دو ویژگی از شاخص‌های تقسیم مسائل به انواع خوب تعریف شده و خوب تعریف نشده هستند، ولی به تنهایی کافی نیستند. برای مثال ممکن است در مسئله‌ای نقطه شروع و مبدأ مشخص باشد، نقطه نهایی و هدف هم دقیقاً تعیین شده باشد، ولی راهبردهای مشخصی برای رسیدن به هدف وجود نداشته باشد یا امکان رسیدن به هدف تضمین‌شدنی نباشد، در این صورت با مسئله خوب تعریف نشده مواجهیم؛ پس برای تشخیص نوع مسئله باید تمامی شاخص‌ها بررسی شوند و در صورت وجود همه شاخص‌ها، مسئله از نوع خوب تعریف شده خواهد بود.

۷۴

پاسخ هر یک از سؤالات زیر در کدام گزینه آمده است؟
 الف) اثر نهفتگی با کدام یک از مراحل حل مسئله ارتباط دارد؟
 ب) کدام یک جزء ثابت و همیشگی مراحل حل مسئله نیست؟

ج) تصویر A با کدام یک از عوامل مؤثر در حل مسئله ارتباط دارد؟

د) به چه دلیل حل مسئله در موقعیت تصویر B دشوار است؟

- ۱) اول - انتخاب راه حل جایگزین - نوع نگاه به مسئله - نوع نگاه به مسئله
- ۲) دوم - ارزیابی راه حل - تجربه گذشته - نوع نگاه به مسئله
- ۳) دوم - انتخاب راه حل جایگزین - نوع نگاه به مسئله - تجربه گذشته
- ۴) اول - ارزیابی راه حل - تجربه گذشته - تجربه گذشته

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۵

Hint

همان طور که در تصویر کتاب درسی آمده، مراحل حل مسئله در چهار مرحله خلاصه شده یعنی در اصل، حل مسئله چهار مرحله ثابت و یک مرحله متغیر یا همان مرحله انتخاب راه حل جایگزین دارد.

عوامل مؤثر بر حل مسئله عبارتند از:

نکته Box

توضیح	عوامل مؤثر بر حل مسئله
- تجربه گذشته بر توانایی افراد در حل مسئله اثر می گذارد. - به دو شکل مثبت و منفی می تواند بر حل مسئله اثر بگذارد. - بزرگسالان بیش از کودکان تحت تأثیر اثر مثبت و منفی تجارب گذشته هستند.	تجربه گذشته (اثر انتقال)
- نوع نگاه به مسئله باعث می شود تا فرد در حافظه خود اطلاعات مرتبط با آن نگاه خاص را به یاد آورد و اقدامات احتمالی فرد تحت الشعاع آن نگاه خاص خواهد بود. - بنیست زمانی ایجاد می شود که حل کننده مسئله با نگاه فعلی قادر به حل مسئله نباشد. - نوع نگاه دانشمندان باعث بسیاری از اختراعات و اکتشافات شده است.	نوع نگاه به مسئله
- وقتی سماجت بر حل مسئله برای مدتی کنار گذاشته می شود، عواملی که مانع حل آن مسئله هستند فراموش می شوند. - این روش از قدیم روش حکما و دانشمندانی مانند ابوعلی سینا بوده است. - اثر نهفتگی زمانی کاربرد دارد که قادر به ارائه راه حل فوری نباشید.	نادیده گرفتن حل مسئله برای مدت زمان خاص (اثر نهفتگی)

کنار گذاشتن حل مسئله برای مدت زمان کوتاه و به طور موقت به اثر نهفتگی مربوط می شود و کنار گذاشتن حل مسئله به طور کامل روشی غلط است و به اثر نهفتگی مربوط نمی شود.

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

الف) به اثر نادیده گرفتن حل مسئله برای مدت زمانی مشخص، اثر نهفتگی می‌گویند. به عبارتی، فرد قادر به ارائه قوری راه حل مسئله نیست که با موضوع اصلی دومین مرحله حل مسئله، یعنی به کارگیری راه حل مناسب برای حل مسئله ارتباط دارد.

ب) مراحل حل مسئله به ترتیب عبارت‌اند از:

۱) تشخیص مسئله ← ۲) به کارگیری راه حل مناسب برای حل مسئله ← ۳) ارزیابی راه حل ← ۴) بازبینی و اصلاح راه حل ← ۵) انتخاب راه حل‌های جایگزین

توجه داشته باشید که زمانی وارد مرحله پنجم می‌شویم که در مرحله چهارم به این نتیجه برسیم که راه حل به کار گرفته شده، مناسب نبوده و باید مجدداً راه حل جدیدی به کار بندیم؛ بنابراین باید مراحل حل مسئله را مجدداً طی کنیم.

ج) تصویر داده شده بیانگر مسئله نه نقطه است که در فعالیت ۵ - ۷ کتاب درسی آمده است. نوع نگاه حل کننده مسئله بر حل آن بسیار تأثیر می‌گذارد. در این مسئله ممکن است با نگاه فعلی به بن بست بخورید و قادر به حل مسئله نباشید. راه خروج از این بن بست، تغییر نگاه فرد و بازنمایی آن مسئله است. از این طریق می‌توانید به راه حل مسئله که در تصویر مشخص شده است، برسید.

د) این مسئله در فعالیت ۵ - ۳ کتاب درسی آورده شده است. در این موقعیت می‌بایست در حالی که یک رشته طناب را در دست دارید، بدون رها کردن آن رشته، رشته دیگر را نیز در دست بگیرید. در این موقعیت تنها یک الیردست در اختیار دارید.

تجربه گذشته بر توانایی فرد بر حل مسئله تأثیر می‌گذارد. مهم‌ترین دلیل عدم موفقیت برخی از افراد در حل این مسئله، پیروی صرف از تجربه گذشته است. تجربه گذشته همیشه راه حل‌ها را آسان نمی‌کند و گاهی به مانهی برای حل مسئله تبدیل می‌شود؛ پس تجربه گذشته در صورت بازبینی، راهگشای مفیدی خواهد بود.

درس کتاب

چگونه می‌توان در حالی که یک رشته طناب در دست عاست، بدون رها کردن آن، رشته دیگر را نیز در دست گرفت؟ با توجه به شکل فرض کنید هیچ چیز در اختیار ندارید جز انبردستی که در گوشه اتاق است و شما قصد دارید این دو رشته طناب را به یکدیگر گره بزنید. این در حالی است که به هیچ وجه نمی‌توانید همزمان هر دو رشته طناب را بگیرید.

(روان‌شناسی - فعالیت ۵ - ۳ صفحه ۱۷ کتاب درسی)

تجربه گذشته، همیشه راه حل را آسان نمی‌کند. در مسئله گره زدن دو طناب، این که بسیاری قادر به حل آن نیستند، به این دلیل است که نمی‌توانند از انبردست به عنوان یک وزنه پاندول استفاده کنند و همچنان تحت تأثیر این تجربه گذشته بوده‌اند که از انبردست فقط در کارهای فنی می‌توان استفاده کرد.

در شکل زیر نه (۹) دایره توپر کوچک را مشاهده می‌کنید. با نگاه اول، شکل یک مربع به ذهنتان می‌آید. در این مثال، تکلیف این است که با چهار خط مستقیم، همه نه دایره توپر را به یکدیگر وصل کنید. انجام این فعالیت دو شرط دارد:

(روان‌شناسی - فعالیت ۵ - ۷ صفحه ۱۲ کتاب درسی)

۱) دستتان را از روی صفحه کاغذ برندارید؛

۲) از روی یک خط مجدداً رد نشوید.

مسئله ۹ نقطه

درس کتاب

توضیح مرتبط با هر یک از موارد زیر، به ترتیب، در کدام گزینه آورده شده است؟

- هر کشوری در مسیر توسعه خود لازم است تصمیم بگیرد برق مورد نیاز خود را تولید یا وارد کند.
 - ارزیابی گزینه‌های مختلفی که فرد را به خواسته خود می‌رساند و انتخاب مناسب‌ترین آن‌ها به شیوه‌های ثابت.
 - آن کس که از افکار و آرای گوناگون استفاده می‌کند، صحیح را از خطا به خوبی تشخیص می‌دهد.
 - امکان بازگشت طرفداران افراطی هر اندیشه کم است، زیرا می‌دانند چه قدر جوانی خود را خرج آن اندیشه کرده‌اند.
- (۱) نوع تصمیم‌گیری: پیچیده گروهی - تعریف تصمیم‌گیری - سبک تصمیم‌گیری: وابسته - ملاک تصمیم‌گیری: سودمندی و مزیت
- (۲) نوع تصمیم‌گیری: مهم پیچیده - تعریف تصمیم‌گیری - اهمیت مشورت‌کردن در تصمیم‌گیری - ملاک تصمیم‌گیری: هزینه
- (۳) نوع تصمیم‌گیری: ساده گروهی - سبک‌های تصمیم‌گیری - سبک تصمیم‌گیری: وابسته - ملاک تصمیم‌گیری: سودمندی و مزیت
- (۴) نوع تصمیم‌گیری: مهم پیچیده - سبک‌های تصمیم‌گیری - اهمیت مشورت‌کردن در تصمیم‌گیری - ملاک تصمیم‌گیری: هزینه

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۶

تقسیم‌بندی انواع تصمیم‌گیری با توجه به تعداد اولویت‌ها و اهمیت تصمیم (نوع تصمیم):

تعداد اولویت‌ها	میزان اهمیت	
کم	زیاد	
مهم ساده	مهم پیچیده	اهمیت بالا یا مهم
معمولی ساده	معمولی پیچیده	معمولی

تقسیم تصمیم‌گیری به انواع ساده - پیچیده و مهم - معمولی براساس «نوع تصمیم» بوده است و تصمیم‌گیری براساس تعداد افراد تصمیم‌گیرنده، به دو نوع فردی و گروهی تقسیم می‌شود.

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: تصمیم‌گیری در رابطه با مسائل کلان کشوری، با توجه به تأثیرات درازمدت و گسترده آن، از نوع **مهم و پیچیده** است. توجه داشته باشید که در برخی تصمیم‌گیری‌ها با وجود محدودبودن گزینه‌ها، تصمیم‌گیری از نوع پیچیده است؛ زیرا موضوع تصمیم‌گیری اهمیت زیادی دارد، البته چنین تصمیم‌هایی معمولاً به صورت گروهی انجام می‌شود حتی اگر قدرت اجرایی در دست یکی باشد، ولی در هر صورت نمی‌توان با اطلاعات موجود در سؤال، فردی یا گروهی بودن آن را به طور قطع مشخص کرد.

عبارت دوم: تصمیم‌گیری یعنی ارزیابی گزینه‌های مختلف و انتخاب مناسب‌ترین آن‌ها، اما وقتی به صورت یکتاخا و به شیوه‌های ثابت به کار گرفته شود، «**سبک تصمیم‌گیری**» فرد محسوب می‌شود.

عبارت سوم: حضرت علی (ع) درباره «**اهمیت مشورت‌کردن در تصمیم‌گیری**» این جمله را آورده‌اند. در سبک تصمیم‌گیری وابسته مشورت‌کردن رخ نمی‌دهد، زیرا دیگری تصمیم گرفته و فرد آن را اجرا می‌کند.

عبارت چهارم: پیروان هر اندیشه یا آئین در طی زندگی خود هزینه‌های زیادی در راستای آن کرده‌اند، عمر و جوانی خود را خرج آن اندیشه یا آئین کرده‌اند و یا در نظر گرفتن «**هزینه**» انجام‌شده به راحتی تصمیم به جدایی از آن اندیشه یا آئین نمی‌گیرند.

۷۶ آرمان قصد دارد برای ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد، یکی از رشته‌های علوم اجتماعی را انتخاب کند.

هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام مرحله تصمیم‌گیری او است؟

- انتخاب رشته‌های مختلف علوم اجتماعی در دانشگاه‌های معتبر کشور از بین چهار گرایش
 - انتخاب رشته «جامعه‌شناسی توسعه»
 - تحلیل خصیصه‌های هر رشته از نظر منابع درسی، سطح دشواری دروس و میزان محبوبیت اساتید هر رشته
 - سنجش میزان رضایت از یادگیری‌های جدید و ارزیابی عملکرد در امتحانات پایان ترم
- (۱) دوم - چهارم - ششم - هفتم
(۲) اول - چهارم - پنجم - ششم
(۳) اول - پنجم - چهارم - ششم
(۴) دوم - پنجم - سوم - هفتم

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

مراحل	اقدام مورد نیاز	مثال توضیحی
۱	شناسایی و تعریف تصمیم مورد نظر	انتخاب رشته تحصیلی
۲	شناسایی تعداد انتخاب‌ها یا اولویت‌های آن تصمیم	انتخاب رشته تحصیلی دوره دوم متوسطه از بین چهار انتخاب
۳	بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت	بررسی دروس هر رشته و ...
۴	ارزیابی پیامدهای هر انتخاب یا اولویت	امنیت شغلی و علایق تحصیلی
۵	اجرای بهترین اولویت	انتخاب رشته علوم انسانی
۶	تعهد و پایبندی به اجرای اولویت مورد نظر	مطالعه دقیق، هدفمند و کارآمد دروس این رشته
۷	بررسی پیامدها و نتایج اجرای اولویت مورد نظر	پیشرفت تحصیلی مطلوب و ابراز رضایت تحصیلی

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: به شناسایی تعداد انتخاب‌ها یا اولویت‌های تصمیم در «مرحله دوم» مربوط است.

عبارت دوم: به اجرا (انتخاب) بهترین اولویت در «مرحله پنجم» مربوط است.

عبارت سوم: به بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت پرداخته است؛ پس به «مرحله سوم» مربوط است.

عبارت چهارم: به بررسی پیامدها و نتایج اجرای اولویت مورد نظر پس از انتخاب و شرکت در کلاس‌ها اشاره کرده است؛ پس به

«مرحله هفتم» مربوط است.

کدام عبارت در خصوص مثال زیر درست است؟

«مریم در امتحانات تیمسال نمرات عالی کسب کرد، او این موفقیت را ناشی از تدریس خوب معلمان خود و حمایت‌های مدرسه می‌داند. بعد از کسب این نتیجه، خانواده او وعده رفتن به شهر بازی دادند، اما حتی وقتی این برنامه به خاطر بارش باران لغو شد، مریم همچنان با لذت و انگیزه به مطالعه و پیشرفت ادامه داد.»

- (۱) مریم موفقیت خود را به عامل درونی، پایدار و قابل کنترل نسبت داده و انگیزه او از بیرونی به درونی تغییر کرده است.
 (۲) مریم موفقیت خود را به عاملی بیرونی، پایدار و خارج از کنترل اسناد داده و انگیزه او در ادامه دادن بیشتر ناشی از انگیزه درونی است.
 (۳) موفقیت مریم حاصل اسناد به عاملی بیرونی، ناپایدار و غیر قابل کنترل بوده و انگیزه او قبل از موفقیت به طور کامل منگی بر مشوق بیرونی خانواده بوده است.
 (۴) مریم نتیجه خود را به عوامل بیرونی، ناپایدار و قابل کنترل اسناد داده و انگیزه او هم درونی و هم بیرونی است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

اسناد به معنای نسبت دادن موفقیت و یا شکست خود یا دیگری به دلایل زیربنایی آن است.
 در اسناد به سه عامل توجه می‌شود:

اگر فرد علت موفقیت یا شکست را خودش بداند و به ویژگی‌های خودش نسبت دهد، اسناد او درونی است و اگر علت موفقیت یا شکست را عواملی غیر از خودش بداند، اسناد او بیرونی است.	(۱) درونی - بیرونی
اگر فرد علت موفقیت یا شکست را به عواملی نسبت دهد که خارج از اختیارات اوست و نمی‌تواند در آن‌ها دخل و تصرفی داشته باشد، اسناد او غیر قابل کنترل و اگر به عواملی نسبت دهد که تحت کنترل و در اختیار اوست، اسناد او قابل کنترل است.	(۲) قابل کنترل - غیر قابل کنترل
اگر فرد علت موفقیت یا شکست خود را به عواملی نسبت دهد که دائمی است و نمی‌توان در آن تغییری ایجاد کرد، اسناد او پایدار و اگر به عواملی نسبت دهد که گذرا و مقطعی است و می‌تواند آن را تغییر دهد، اسناد او ناپایدار است.	(۳) پایدار - ناپایدار

نکته

- (۱) برای موفقیت در هر کاری فرد باید به عواملی نسبت دهد که (۱) در کنترل خود فرد باشد. (۲) به عوامل ناپایدار مربوط کند. (۳) به عوامل درونی مانند تلاش نسبت دهد.
 (۲) وقتی یادگیرندگان شکست را به چیزی نسبت می‌دهند که نمی‌توانند آن را کنترل کنند (مانند توانایی پایین یا دشواری تکلیف)، انگیزه بسیار کمی برای جبران آن خواهند داشت.
 (۳) کسانی که شکست را به عوامل پایدار، مانند استعداد و دشواری تکلیف نسبت می‌دهند، دچار پأس و دل‌سردی برای شرکت در مسابقات بعدی می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در متن، مریم موفقیت خود را به تدریس معلمان و حمایت‌های مدرسه نسبت داده است؛ هر دو عاملی بیرونی هستند این عوامل معمولاً طی یک سال پایدار محسوب می‌شوند (کیفیت تدریس معلم یا ساختار حمایتی مدرسه به راحتی تغییر نمی‌کند) و غیر قابل کنترل برای فرد هستند از سوی دیگر، هر چند وعده رفتن به شهر بازی به عنوان یک مشوق بیرونی مطرح شده بود، اما مریم با وجود لغو این پاداش همچنان با علاقه به درس خواندن ادامه داده است که نشان‌دهنده انگیزه درونی است.

کنکور

در مثال زیر، اسناد رضا از چه حالتی به چه حالتی، تغییر کرده است؟

«رضا در چندین مسابقهٔ بدمینتون در مدرسه برنده شده بود و علت برنده شدن خود را ضعیف بودن رقیب‌های خود می‌دانست. اما وقتی که در مراحل بعدی و در سطح استانی نیز برندهٔ مسابقات شد، به این نتیجه رسید که علت موفقیتش در رشتهٔ بدمینتون، استعداد و مهارت بدنی او است.»

(سؤال ۷۷ کنکور انسانی ۱۳۰۳ (فراج از کشور))

(۲) درونی پایدار به بیرونی ناپایدار

(۱) بیرونی ناپایدار به درونی ناپایدار

(۴) درونی ناپایدار به بیرونی پایدار

(۳) بیرونی پایدار به درونی پایدار

بخشی از پرسشنامه انگیزه یک فرد در جدول زیر آمده است. (در این پرسشنامه برای هر مورد از یک (اصلاً این طور نیستیم) تا پنج (کاملاً همین طور هستیم) نمره داده می‌شود، با توجه به عوامل نگرشی مطرح شده و نمره او، کدام گزینه می‌تواند درست باشد؟

ردیف	موارد	۱	۲	۳	۴	۵
الف	من به توانا بودن خودم در کلاس اعتماد دارم و آن را به خوبی به کار می‌گیرم.				x	
ب	به طور منظم هدف‌هایی را برای خودم در نظر می‌گیرم؛ برای رسیدن به آن‌ها تلاش می‌کنم و گام به گام پیش می‌روم.				x	
ج	از اشتباهات خود چیزهایی یاد می‌گیرم تا بتوانم به موفقیت‌های آینده برسم.	x				
د	نمی‌گذارم نگرانی‌ها و مسائل عاطفی دیگر بر من غلبه کنند و انگیزه‌ام را از بین ببرند.		x			

مشاوره با توجه به این که در سؤالات اخیر کنکور هیچ‌یک از موضوعات کتاب از چشم طراح پنهان نمی‌ماند، شما هم سعی کنید بر همه جای کتاب اشراف داشته باشید.

- (۱) مطابق با مورد «د» این فرد می‌تواند همانند داستان نیک وی آچیچ ضمن در نظر گرفتن ناملازمات زندگی، با سرعت زیاد به سوی موفقیت گام بردارد.
- (۲) با توجه به امتیاز او در مورد «ج»، این فرد هرگز نمی‌تواند درماندگی آموخته‌شده داشته باشد، زیرا پیامدهای عمل خود را مستقل از موفقیت‌های آینده نمی‌بیند.
- (۳) مورد «الف» بیانگر آن است که این فرد نسبت به توانایی‌های خود به حدی از ثبات و اطمینان رسیده و می‌تواند مدل مثبت و خوبی برای دوستان و همکلاسی‌هایش باشد.
- (۴) نتیجه‌روندی که این فرد در تعیین اهداف خود در قسمت «ب» انتخاب کرده آن است که به علت بالا بودن نمره به دست آمده در نهایت نسبت به بروز رفتار دلسرد می‌شود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در پرسشنامه انگیزه تعدادی سؤال (۱۶ سؤال) مطرح شده که برای هر مورد از یک (اصلاً این طور نیستیم) تا پنج (کاملاً همین طور هستیم) نمره در نظر گرفته می‌شود. در این پرسشنامه اگر به هر مورد ۴ یا ۵ نمره داده شود، فرد می‌تواند از انگیزه خود در کارها بهره بگیرد و مدل مثبت و خوبی برای دوستان و هم‌کلاسی‌های خود باشد. در مواردی هم که نمره ۳ یا پایین‌تر از آن به دست آمده باشد، فرد باید بیشتر فکر کند و ببیند که چگونه می‌تواند آن را بهبود بخشد. با توجه به این توضیح، به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

گزینه (۱): نادرست؛ دادن نمره ۲ به این سؤال نشان می‌دهد که این فرد انگیزه کمی برای بروز رفتار دارد و احتمال این که علی‌رغم وجود ناملازمات به سوی موفقیت گام بردارد، کم است.

گزینه (۲): نادرست؛ چون پاسخ فرد به عبارت «ج»، «اصلاً این طور نیستیم» هست؛ پس از اشتباهات خود درس نمی‌گیرد و احتمال بروز درماندگی آموخته‌شده در او وجود دارد.

گزینه (۳): درست؛ زیرا در این عبارت فرد نمره بالایی گرفته است؛ پس می‌تواند مدل مثبت و خوبی برای دوستان و هم‌کلاسی‌هایش باشد.

گزینه (۴): نادرست؛ بالابودن تمرات در این پرسشنامه بیانگر انگیزه بیشتر در کارهاست؛ پس این فرد برای بروز رفتار، انگیزه بیشتری داشته و کمتر دلسرد می‌شود.

کتاب
درسی

در جدول زیر، به ۱۶ مورد اشاره شده است. شما هم می‌توانید با پاسخ دادن به آن‌ها میزان انگیزه خود را تعیین کنید. برای هر مورد از یک (اصلاً این‌طور نیستم) تا پنج (کاملاً همین‌طور هستم) نمره بدهید.

(روان‌شناسی - فعالیت در منزل صفحه ۸۰ کتاب درسی)

ردیف	موارد	۱	۲	۳	۴	۵
۱	من سلسله‌مراتب انگیزه‌ها در زندگی را می‌دانم و مهم‌ترین آن‌ها برای خودم را می‌شناسم.					
۲	من دارای انگیزه درونی هستم.					
۳	من انتظارات و معیارهای بالایی برای موفقیت دارم.					
۴	زندگی من پر از لحظه‌های هیجان‌انگیز است.					
۵	افراد را می‌شناسم که انگیزه مرا در زندگی زیاد کرده‌اند. نوع اقدام آنان در این مورد را هم می‌دانم.					
۶	من زمینه‌هایی که نیاز به فعالیت دارند را می‌شناسم.					
۷	من کمال‌طلب هستم. نه اجراکننده بی‌اختیار دستورالعمل‌ها.					
۸	من یادگیری و موفقیت را به خاطر خود آن‌ها دوست دارم، نه این‌که بخواهم از این راه نقص‌ها و شکست‌های خودم را پنهان نگه دارم.					
۹	کارایی من، در مجموع خوب است.					
۱۰	من به توانابودن خودم در کلاس اعتماد دارم و آن را به خوبی به کار می‌گیرم.					
۱۱	به طور منظم هدف‌هایی را برای خودم در نظر می‌گیرم؛ برای رسیدن به آن‌ها تلاش می‌کنم و گام به گام پیش می‌روم.					
۱۲	دارای هدف‌های اختصاصی در دسترس و تلاش‌برانگیز هستم.					
۱۳	از وقت خودم به خوبی استفاده می‌کنم و مطابق برنامه هفتگی عمل می‌نمایم.					
۱۴	از اشتباهات خودم چیزهایی یاد می‌گیرم تا بتوانم به موفقیت‌های آینده برسم.					
۱۵	نمی‌گذارم نگرانی‌ها و مسائل عاطفی دیگر بر من غلبه کنند و انگیزه‌ام را از بین ببرند.					
۱۶	با روابط خوبی که با دوستان و همکاران دارم از آنان برای حفظ انگیزه‌ام کمک می‌گیرم.					

به نمره‌ها نگاه کنید. اگر به هر مورد ۴ یا ۵ داده‌اید، می‌توانید از انگیزه خود در کارها بهره بگیرید و مدل مثبت و خوبی برای دوستان و هم‌کلاسی‌های خود باشید. در مواردی هم که نمره ۳ یا پایین‌تر از آن آورده‌اید، بیشتر فکر کنید و ببینید چگونه می‌توانید آن‌ها را هم بهبود ببخشید.

در کدام گزینه، تمامی عبارات نادرست آورده شده است؟

الف) فعالیت بدنی مناسب مانند شنا و پیاده‌روی معمولاً به نحوی هستند که انجام آن‌ها موجب افزایش مصرف اکسیژن می‌شود.

ب) برای داشتن سبک زندگی سالم لازم است در زمان خشمگین شدن، هیجانات خود را نشان ندهیم.

ج) رژیم غذایی می‌بایست مملو از پروتئین باشد و تا حد ممکن خالی از کربوهیدرات و چربی نگه داشته شود.

د) سبک زندگی که موضوع مورد مطالعه تجربی روان‌شناسان سلامت است شامل موضوعاتی می‌شود که همگی به طور مستقیم قابل مشاهده هستند.

ه) هر چه قدر از سمت چپ پیوستار سلامت به سمت راست آن حرکت کنیم، از بیماری دور و به سلامت نزدیک می‌شویم.

(۲) الف - ب - د

(۱) ب - ج - د

(۴) الف - ج - د

(۳) ب - ج

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۸

نکته Box

سبک زندگی و بیماری: یکی از مهم‌ترین عوامل ایجاد بیماری‌ها «سبک زندگی» افراد است که روان‌شناسان سلامت آن را بررسی می‌کنند.

سبک زندگی: به مجموعه الگوهای رفتاری و شناختی که افراد معمولاً در زندگی روزمره از آن‌ها استفاده می‌کنند، گفته می‌شود.

● سبک زندگی با عوامل خطر ساز بیماری رابطه دارد. الگوهای رفتار ناسالم در ایجاد و گسترش بیماری‌ها مؤثرند.

● روان‌شناسان سلامت در سبک زندگی افراد به سه مورد مهم اشاره می‌کنند:

۱) تغذیه: متخصصان تغذیه معتقدند که رژیم غذایی سالم حاوی کربوهیدرات زیاد و چربی کم باشد، همچنین آنان بر اهمیت مصرف مواد فیبردار و میوه‌ها تأکید می‌کنند.

۲) ورزش: شنا، دویدن آهسته، پیاده‌روی و کوه‌پیمایی که به مصرف اکسیژن نیاز دارند، نمونه‌هایی از ورزش‌های مناسب هستند.

۳) فشارهای روانی و روش‌های مقابله با آن: فشار روانی عبارت است از احساس نیاز برای سازگاری مجدد با شرایط زندگی و مقابله به معنای تلاش فرد برای از بین بردن فشار روانی و یا به حداقل رساندن و تحمل آن است.

نکته

یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که در سبک زندگی به آن توجه می‌شود این موضوع است که: «چه میزان از ساعات شبانه‌روز را به اندیشیدن اختصاص می‌دهید؟»

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) درست: یکی از عوامل سبک زندگی سالم، فعالیت بدنی و انواع ورزش‌هاست. پیاده‌روی، کوه‌پیمایی، شنا و دویدن آهسته که به مصرف اکسیژن نیاز دارند، نمونه‌هایی از ورزش‌های مناسب هستند.

ب) نادرست: «وقتی خشمگین می‌شوم، احساسات خود را بیان می‌کنم.» یکی از گزاره‌های پرسش‌نامه سبک زندگی است که پاسخ «تقریباً همیشه» به آن به معنای سبک زندگی سالم است.

ج) نادرست: پروتئین‌ها در دسته گوشت و جایگزین‌های آن حضور دارند که سومین رده از هرم تغذیه را تشکیل می‌دهند. رژیم غذایی سالم می‌بایست حاوی از کربوهیدرات زیاد باشد که در گروه نان و غلات یافت می‌شود.

د) نادرست: سبک زندگی شامل الگوهای رفتار و شناختی آدمی است که در برخی موارد به صورت مستقیم قابل مشاهده نیست. برای مثال میزانی که فرد اندیشه می‌کند یا الگوهای تصمیم‌گیری او و یا میزان فشار روانی وارد شده، بخشی از سبک زندگی او هستند که به صورت مستقیم مشاهده نمی‌شوند.

ه) درست: پیوستار سلامت به نحوی طراحی شده است که سمت راست آن نشان‌دهنده سلامت بوده و سمت چپ آن نشان‌دهنده مرگ است و به همین خاطر با حرکت از سمت چپ نمودار به سمت راست آن، از بیماری دور و به سلامت نزدیک می‌شویم.

۸۰ عبارت‌های «الف»، «ب»، «ج» و «د» در جدول زیر به ترتیب با کدام گزینه به درستی تکمیل می‌شود؟

الف	↔	معهده‌درد
ترک موقعیت	↔	ب
ج	↔	هدف اصلی مقابله
این مقابله ترکیبی از تسلیم‌شدن و ناامیدی است.	↔	د

- (۱) علامت جسمانی فشار روانی منفی - مقابله سازگارانه کوتاه‌مدت - حذف عامل فشارآور - در انتظار معجزه بودن
 (۲) علامت رفتاری فشار روانی منفی و مثبت - مقابله سازگارانه بلندمدت - تحمل عامل فشارآور - منفعل بودن
 (۳) علامت رفتاری فشار روانی منفی - مقابله سازگارانه بلندمدت - تحمل عامل فشارآور - در انتظار معجزه بودن
 (۴) علامت جسمانی فشار روانی مثبت و منفی - مقابله سازگارانه کوتاه‌مدت - حذف عامل فشارآور - منفعل بودن

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

منبع استرس یا مشکل را یک مسئله در نظر می‌گیرد. مثال کتاب درسی، برنامه‌ریزی دقیق درسی برای نتیجه‌گیری در کنکور. زمانی که فرد به تنهایی نمی‌تواند مشکل را حل کند.	استفاده از مهارت حل مسئله	سازگارانه
مثال‌های کتاب درسی، فشار ناشی از قبول‌شدن در کنکور و مشاوره گرفتن از معلمان و مشاوران - تردید در انتخاب رشته و به تبع آن مشورت با مشاور	مشورت و راهنمایی گرفتن	
در مواردی استفاده می‌شود که امکان از بین بردن مشکل در کوتاه‌مدت وجود ندارد و برای سازگاری بهتر با فشار روانی استفاده می‌شود. مثال کتاب درسی، شوخی کردن هنگام خراب‌شدن ماشین، در حالی که منتظر خودروی امدادی هستیم.	استفاده از حس شوخ‌طبعی (سبک‌شمردن مشکل)	
فعالیت بدنی و ورزش ملایم می‌تواند به فرد کمک کند تا نسبت به مشکل بی‌توجه شود.	فعالیت بدنی و ورزش کردن	
تنفس عمیق، گفتن عبارت ایست، شمردن اعداد، تلقین برخی جملات، خواندن یک بیت یا یک جمله، ترک موقعیت، خوردن یک لیوان آب خنک، به خاطر آوردن یک رویداد خوشایند یا یک بیت شعر خوشایند.	سایر روش‌ها (کوتاه‌مدت)	ناسازگارانه
ورزش‌های هوازی، تمرین آرام‌سازی خود، استفاده از روش‌های حل مسئله، نوشتن خاطرات، تغذیه مناسب، حمایت‌های اجتماعی، تفریح و سرگرمی، برنامه‌ریزی زمان‌بندی‌شده	سایر روش‌ها (بلندمدت)	
فرد دست از فعالیت برمی‌دارد و برای از بین بردن فشار روانی تلاش نمی‌کند. مثال کتاب درسی: رهاکردن درس	منفعل بودن	
فرد بدون تلاش در انتظار اتفاق‌های خارق‌العاده است. مثال: کار نکردن و به جویز بانک‌ها دل خوش کردن	در انتظار معجزه بودن	
فرد از لحاظ هیجانی به شدت تحریک می‌شود، به‌طوری‌که بر هیجانات و رفتار خود کنترل ندارد. بسیار عصبی و پرخاشگر است و حتی ممکن است به خود یا دیگران آسیب برساند. مثال (کتاب درسی): تعویض در اثر بازی ضعیف و عصبانی‌شدن و پرت کردن لباس ورزشی	انجام‌دادن رفتارهای تکانشی و بدون فکر و تأمل	ناسازگارانه
برای فراموش کردن هیجانات منفی ناشی از فشار روانی و رهایی از آن، نه تنها کمکی نمی‌کند که خود فشارهای بزرگ‌تری را ایجاد خواهد کرد. مثال (کتاب درسی): مصدومیت در فوتبال و به تبع آن استفاده از داروهای آرام‌بخش	استفاده از داروهای شیمیایی، دخانیات و سایر موارد مشابه	

روانشناسی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) فشار روانی در چهار جنبه علائم خود را نشان می‌دهد: ۱) جسمانی (معده درد و دل درد) ۲) شناختی (عدم تمرکز) ۳) رفتاری (فرار و فریاد) ۴) هیجانی (عصبانیت و ترس)

نکته:

دقت کنید که هر نوع فشار روانی چه از نوع منفی و چه از نوع مثبت می‌تواند برخی از علائم جسمانی، شناختی، رفتاری و هیجانی را به همراه داشته باشد؛ بنابراین هم فردی که دارای فشار روانی منفی است و احساس درماندگی می‌کند ممکن است دچار معده درد ناشی از فشار روانی شود و هم فردی که دارای فشار روانی مثبت است و برای از بین بردن فشار روانی تلاش می‌کند.

ب) ترک موقعیت (فرار کردن) جزء روش‌های مقابله سازگارانه (کوتاه مدت) است.

ج) هدف اصلی فرد در فشار روانی، حذف عامل فشارآور است که زندگی او را از حالت عادی خارج ساخته است. هرچند که همیشه ممکن نیست و گاهی تنها می‌توان عامل فشارآور را تحمل کرد.

د) در مقابله ناکارآمد منفعل بودن، فرد دست از تلاش برمی‌دارد و برای از بین بردن فشار روانی هیچ تلاشی نمی‌کند، اما در مقابله در انتظار معجزه بودن، فرد بدون این که تلاش کند، منتظر است اتفاق خارق‌العاده بیفتد و همه چیز درست شود. به عبارتی در هر دو نوع مقابله، فرد تسلیم می‌شود، با این تفاوت که فرد در «منفعل بودن» برخلاف «در انتظار معجزه بودن» امیدی به بهبود شرایط ندارد.

• عَنِ الْاَنْسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجِمَةِ اَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ اَوْ اِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٨٩-٨١):

﴿وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا﴾:

۸۱

- (۱) و در آفرینش آسمان‌ها و زمین اندیشه می‌کنند [می‌گویند] پروردگار ما این را باطل نیافریده است!
- (۲) و در چگونگی آفریدن آسمان‌ها و زمین اندیشه می‌کنند [می‌گویند] پروردگار ما این را باطل نیافریدی!
- (۳) و می‌اندیشند که آسمان‌ها و زمین چگونه آفریده شده است [می‌گویند] پروردگار ما این را بی‌پوده نیافریده است!
- (۴) و در آفرینش آسمان‌ها و زمین می‌اندیشند [می‌گویند] پروردگار ما این را بی‌پوده نیافریدی!

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست، پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید چون گاهی ممکنه نکالی داشته باشند که نیاز به بررسی‌شدن قبل از آزمون دارند

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی - درس ۱

با بررسی «ما خلقت» شروع کن.

کلمات مهم: «یتفکرون» می‌اندیشند / «فی خلق السماوات» در آفرینش آسمان‌ها / «ربنا» پروردگار ما / «ما خلقت» نیافریدی / «باطلاً» بی‌پوده

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): نیافریده است («ما خلقت» مخاطب است، ولی «نیافریده است» غایب است).

گزینه (۲): چگونگی (اضافی است).

گزینه (۳): چگونه (اضافی است). - آفریده شده است («خلق» اسم است، ولی «آفریده شده است» فعل است). - نیافریده است (مانند گزینه (۱))

(عربی (۱) - صفحه ۵ کتاب درسی)

﴿وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا﴾ (آل عمران/ ۱۹۱)

کتاب درسی

«لَمَّا صَبَرَتِ الْخَتَى الَّتِي حَدَّثَتْ فَجَاءَتْ هَذِهِ الطِّفْلَةَ عَاجِزَةً عَنِ الْمَشْيِ، عَزَمَ وَالِدَاهَا عَلَى إِرسَالِهَا إِلَى مُؤَسَّسَةٍ يَتَعَلَّمُ فِيهَا الْمُعَوَّقُونَ كَيْفَ يَقُومُونَ بِأَعْمَالِهِمُ الْيَوْمِيَّةَ دُونَ مُسَاعَدَةِ الْآخَرِينَ»:

(۱) هنگامی که این دختر بچه به خاطر تپی ناگهانی از حرکت کردن ناتوان شد، پدر و مادرش تصمیم گرفتند که او را به مؤسسه‌ای بفرستند که در آن معلولان آموزش داده می‌شدند که چگونه بدون کمک دیگران به کارهای روزانه‌شان اقدام کنند!

(۲) وقتی این دختر بچه با تپی که ناگهانی رخ داد از راه رفتن ناتوان شد، پدر و مادرش تصمیم گرفتند که او را به مؤسسه‌ای ببرند که در آن معلولان یاد می‌گیرند چگونه بدون یاری دیگران کارهای روزانه خود را انجام بدهند!

(۳) وقتی تپی که ناگهانی پیش آمد، این دختر بچه را از راه رفتن ناتوان کرد، پدر و مادرش تصمیم گرفتند که او را به مؤسسه‌ای بفرستند که در آن معلولان یاد می‌گرفتند که چگونه بدون کمک دیگران کارهای روزانه خود را انجام بدهند!

(۴) آن‌گاه که تپی که ناگهان رخ داد، این دختر بچه را از راه رفتن عاجز ساخت، پدر و مادرش مصمم شدند که او را به مؤسسه‌ای بفرستند که در آن به معلولان یاد می‌دهند که چگونه بدون کمک‌خواستن از دیگران به کارهای روزانه اقدام کنند!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عملرانی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید. سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۷

خواست به «صَبَرَتْ» و تفاوتش با «صَارَ» باشد / «يَتَعَلَّمُ» به معنی «یاد می‌دهد» است یا «یاد می‌گیرد»؟

به تفاوت فعل‌های زیر بسیار دقت کنید:

● «صَارَ» (شد) / «صَبَرَ» (می‌شود) و «صَبَرَ» (گردانید) / «صَبَرَ» (می‌گرداند)

● «يَتَعَلَّمُ» (یاد گرفت) / «يَتَعَلَّمُ» (یاد می‌گیرد) و «يَعْلَمُ» (یاد داد) / «يَعْلَمُ» (یاد می‌دهد)

کلمات مهم: «لَمَّا» وقتی که / «صَبَرَتْ ... عَاجِزَةً» ناتوان کرد / «الْخَتَى الَّتِي» تپی که / «حَدَّثَتْ» پیش آمد / «فَجَاءَتْ» ناگهان / «هَذِهِ الطِّفْلَةُ» این دختر بچه / «عَنِ الْمَشْيِ» از راه رفتن / «عَزَمَ وَالِدَاهَا عَلَى إِرسَالِهَا» پدر و مادرش تصمیم گرفتند که او را بفرستند / «إِلَى مُؤَسَّسَةٍ» به مؤسسه‌ای / «يَتَعَلَّمُ فِيهَا الْمُعَوَّقُونَ» در آن معلولان یاد می‌گرفتند (ماضی + مضارع ← ماضی استمراری) / «كَيْفَ» چگونه / «يَقُومُونَ بِأَعْمَالِهِمُ الْيَوْمِيَّةَ» کارهای روزانه خود را انجام بدهند / «دُونَ مُسَاعَدَةِ الْآخَرِينَ» بدون کمک دیگران

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): به خاطر (اضافی است). - تپی ناگهانی «الْخَتَى» و «فَجَاءَتْ» موصوف و صفت نیستند. - فعل «حَدَّثَتْ» اتفاق افتاده ترجمه نشده است. - حرکت کردن «الْمَشْيِ» یعنی «راه رفتن». - شد «صَبَرَ» به معنی «گردانید» است و با «صَارَ» شده تفاوت دارد. - آموزش داده می‌شدند «يَتَعَلَّمُ» یاد می‌گیرد «معلوم است نه مجهول»

گزینه (۲): شد (مانند گزینه (۱)) - ببرند (معادل صحیحی برای «إرسال» نیست).

گزینه (۴): یاد می‌دهند «يَتَعَلَّمُ» یعنی «یاد می‌گیرد» و با «يَعْلَمُ» یاد می‌دهد تفاوت دارد. - کمک‌خواستن (معادل «مُسَاعَدَةُ» کمک کردن» نیست). - کارهای روزانه (ضمیر «هم» در «أَعْمَالِهِمُ الْيَوْمِيَّةَ» ترجمه نشده است).

Hint

نویس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«أندري أن الصين تُعدُّ من أعظم بلاد العالم الصناعية لأنَّ أغلب الأشياء التي نحتاج إليها العالمون تُنتج في المصانع الصينية»: آیا می‌دانی که ...

- (۱) چین را از بزرگ‌ترین کشورهای صنعتی جهان به شمار می‌آورند، زیرا بیشتر چیزهایی را که جهانیان به آن نیاز دارند، کارخانه‌های چینی تولید می‌کنند!
- (۲) چین از کشورهای بزرگ صنعتی در جهان به شمار آورده می‌شود، چون بیشتر چیزهایی که در جهان مورد نیاز است در کارخانه‌های چینی تولید می‌شوند!
- (۳) چین از بزرگ‌ترین کشورهای صنعتی جهان به شمار آورده می‌شود، زیرا بیشتر چیزهایی که جهانیان به آن نیاز دارند در کارخانه‌های چینی تولید می‌شود!
- (۴) چین از عظیم‌ترین کشورهای جهان در صنعت به شمار آورده می‌شود، برای این که اغلب چیزهایی را که مورد نیاز جهانیان است، کارخانه‌های چینی تولید می‌کنند!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید. سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۳

«تنتج» معلومه یا مجهول؟ / حواست باشد که «أعظم» اسم تفضیل.

Hint

نکته

- (۱) به اسم‌هایی که بر یکی از وزن‌های «أفعل، فُعلی، أَفْعَل، أَفْعَى» باشند و به همراه «تر / ترین» ترجمه شوند، اسم تفضیل می‌گوییم. **مثال** «أكثر: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین» / «أقل: کم‌تر، کم‌ترین» / «أقوى: قوی‌تر، قوی‌ترین»
- (۲) در تست‌های ترجمه، شناخت فعل‌های مجهول اهمیت زیادی دارد. برای تشخیص فعل مجهول باید به شیوه زیر عمل کنیم: الف) اگر ابتدای فعل ماضی ضمه (ـَ) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «شد» ترجمه می‌شود.

مثال «أنتج» تولید شد

- ب) اگر ابتدای فعل مضارع ضمه (ـَ) داشته باشد و عین‌الفعل (دومین حرف از حروف اصلی) فتحه (ـَ) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «می‌شود» ترجمه می‌شود.

مثال «تنتج» تولید می‌شود

کلمات مهم: «أندري» می‌دانی / «الصين» چین / «تُعدُّ» به شمار آورده می‌شود / «من أعظم بلاد العالم الصناعية» از بزرگ‌ترین کشورهای صنعتی دنیا / «لأنَّ» زیرا / «أغلب الأشياء التي» بیشتر چیزهایی که / «نحتاج إليها العالمون» جهانیان به آن نیاز دارند / «تنتج» تولید می‌شود / «في المصانع الصينية» در کارخانه‌های چینی

پاسخ خیلی تشریحی

- خطاهای سایر گزینه‌ها:
- گزینه (۱): به شمار می‌آورند «تُعدُّ» مجهول و مقدر است، ولی «به شمار می‌آورند» معلوم و جمع است. - کارخانه‌های چینی (حرف جز «في» در «في المصانع الصينية» ترجمه نشده است). - تولید می‌کنند «تنتج» مضارع مجهول است، ولی «تولید می‌کنند» معلوم است.
- گزینه (۲): بزرگ «أعظم» اسم تفضیل است، بنابراین باید به همراه «تر» یا «ترین» ترجمه شود. - جهان «العالمون» یعنی «جهانیان». - مورد نیاز است «نحتاج» نیاز دارد فعل است که در این جا به صورت اسم و استادی ترجمه شده است.
- گزینه (۴): در صنعت «الصناعية» یعنی «صنعتی» و با «الصناعة» صنعت تفاوت دارد. - مورد نیاز است (مانند گزینه (۲)) - کارخانه‌های چینی (مانند گزینه (۱)) - تولید می‌کنند (مانند گزینه (۱))

«كَلِمًا تَأَخَّرَ الْمُعَلِّمُ أَخَذَ التَّلَامِيذَ يَتَكَلَّمُونَ مَعَ الْمَدِيرِ عَنْ سَبَبِ تَأَخِيرِهِ» وَ يَحْكُمُونَ عَلَيْهِ مَعَ أَنَّهُمْ لَمْ يَسْأَلُوهُ عَنْ سَبَبِ عَمَلِهِ وَ هَذَا الْأَمْرُ كَادَ يُوْذِي إِلَى إِخْرَاجِ الْمُعَلِّمِ:

- (۱) زمانی که معلم تأخیر می‌کند دانش‌آموزان با مدیر شروع می‌کنند به صحبت کردن درباره دلیل تأخیرش و با این‌که از او درباره علت کارش سؤال نکرده‌اند، درباره‌اش قضاوت می‌کنند و این موضوع نزدیک است که به اخراج معلم منجر شود!
- (۲) هرگاه که معلم دیر می‌آمد دانش‌آموزان با مدیر مدرسه درباره دلیل دیرآمدنش صحبت می‌کردند و بدون این‌که از او درباره دلیل کارش سؤال کنند، درباره‌اش داوری می‌کردند و این موضوع باعث اخراج معلم می‌شد!
- (۳) وقتی معلم تأخیر می‌کرد دانش‌آموزان با مدیرشان درباره علتش شروع می‌کردند به صحبت کردن و با این‌که از او درباره دلیل کارش نپرسیده بودند، علیه او داوری می‌کردند و این موضوع نزدیک بود که به اخراج معلم منجر گردد!
- (۴) هرگاه معلم دیر می‌آمد دانش‌آموزان با مدیر درباره علت دیرآمدنش شروع می‌کردند به صحبت کردن و با این‌که از او درباره علت کارش سؤال نکرده‌اند، علیه او قضاوت می‌کردند و این موضوع باعث اخراج معلم می‌شد!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عملیاتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید. سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۴

زیربافت: عربی یازدهم - درس ۵

به زمان فعل‌ها و بودن یا نبودن ضمیر توجه کن.

Hint

نکته

(۱) فعل «أَخَذَ» در ساختار «أَخَذَ + فعل مضارع» به شکل «شروع کرد» ترجمه می‌شود. این ساختار را می‌توانیم به سه صورت ترجمه کنیم:

• شروع به + «مصدر» + کرد

• شروع کرد به + «مصدر»

• شروع کرد + مضارع التزامی

مثال أَخَذَ الْمُعَلِّمُ يَدْرُسَ ← معلم شروع به درس دادن کرد ✓ معلم شروع کرد به درس دادن ✓ معلم شروع کرد درس بدهد ✓

(۲) كَادَ + مضارع ← «نزدیک بود» مضارع التزامی / «داشت» ماضی استمراری

مثال كَادَ السَّارِقُ يَقْتُلُ هَذَا الرَّجُلَ:

نزدیک بود که دزد، این مرد را بکشد. ✓ دزد، داشت این مرد را می‌کشت ✓

مضارع «كَادَ» به شکل «يَكَادُ» نزدیک است» می‌باشد.

يَكَادُ + مضارع ← «نزدیک است» مضارع التزامی / «دارد» مضارع اخباری

مثال يَكَادُ الطِّفْلُ يَغْرُقُ ← نزدیک است که کودک غرق شود. ✓ نزدیک بود کودک غرق شود. ✗

کودک دارد غرق می‌شود. ✓ کودک داشت غرق می‌شد. ✗

کلمات مهم: «كَلِمًا» هرگاه / «تَأَخَّرَ» دیر می‌آمد / «أَخَذَ التَّلَامِيذَ يَتَكَلَّمُونَ» دانش‌آموزان شروع می‌کردند به صحبت کردن / «مَعَ الْمَدِيرِ» با مدیر / «عَنْ سَبَبِ تَأَخِيرِهِ» درباره علت تأخیر / «دِرْبَارُهُ» علت دیرآمدنش / «يَحْكُمُونَ عَلَيْهِ» علیه او قضاوت می‌کردند (چون وابسته به فعل قبل است به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شود). / «مَعَ أَنَّهُمْ» با این‌که / «لَمْ يَسْأَلُوهُ» از او سؤال نکرده‌اند / «عَنْ سَبَبِ عَمَلِهِ» درباره علت کارش / «هَذَا الْأَمْرُ» این موضوع / «كَادَ يُوْذِي» داشت باعث می‌شد

خطاهای سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱) تأخیر می‌کند «تَأَخَّرَ» ماضی از باب «تَفَعَّلَ» است، ولی «تَأَخَّرَ» می‌کند مضارع است. - شروع می‌کنند «أَخَذَ» ماضی است، ولی «شروع می‌کنند» مضارع است. - نزدیک است «كَادَ» نزدیک بود» ماضی است، ولی «نزدیک است» مضارع است.
- گزینه (۲) مدرسه (اضافی است) - بدون این‌که (معادل «دُونَ أَنَّهُ» است نه «مَعَ أَنَّهُ» با این‌که) - سؤال کنند «لَمْ يَسْأَلُوهُ» معادل ماضی منفی است، ولی «سؤال کنند» مضارع و مثبت است. - درباره‌اش (ترجمه دقیق و درستی برای «عليه» نیست).
- گزینه (۳) مدیرشان (در «مَعَ الْمَدِيرِ» ضمیری وجود ندارد پس ضمیر «شان» اضافی است). - علتش «سَبَبِ تَأَخِيرِهِ» یعنی «علت تأخیرش».

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پایه دوازدهم انسانی
چهاردهم فروردین ماه ۱۴۰۵
مرحله پانزدهم

«يُعَدُّ إنتاج مواد التجميل و المطاط من الأعمال التي قد شهدنا نموّاً ملحوظاً فيها في السنوات الأخيرة ولكنه عُرض البيئة لتهديد كثرة الملوثات الكيميائية»:

- (۱) تولید مواد آرایشی و پلاستیک از کارهایی به شمار می‌رود که در سال‌های اخیر، پیشرفت قابل ملاحظه‌ای را در آن‌ها دیده‌ایم، اما محیط زیست را در معرض تهدید افزایش آلاینده‌های شیمیایی قرار داده است!
- (۲) تولید مواد آرایشی و پلاستیک از کارهایی شمرده می‌شود که در سال‌های اخیر، پیشرفتی قابل ملاحظه را در آن‌ها شاهد هستیم، ولی محیط زیست در معرض تهدید افزایش آلودگی‌های شیمیایی قرار گرفته است!
- (۳) تولیدکردن مواد پلاستیکی و آرایشی از کارهایی است که در سال‌های اخیر، پیشرفت چشمگیری را در آن‌ها دیده‌ایم، اما همان‌ها محیط زندگی ما را در معرض تهدید افزایش آلودگی‌های شیمیایی قرار داده‌اند!
- (۴) تولیدکردن مواد آرایشی و کالوچو از جمله کارهایی هستند که در سال‌های اخیر پیشرفت چشمگیری داشته‌اند، اما شاهد هستیم که محیط زیست را در معرض افزایش آلاینده‌های شیمیایی قرار داده‌اند!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید. سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: عربی دهم - درس‌های ۶ و ۷

خواست به فعل‌های «يُعَدُّ» و «قد شهدنا» باشد.

Hint

نکته Box

ساختار «قد + ماضی» معادل ماضی نقلی فارسی است.

مثال پیش ← ناپید شد / قد تَش ← ناپید شده است

در این تست، فعل «قد شهدنا» معادل ماضی نقلی و به معنی «دیدهایم» است.

کلمات مهم: «يُعَدُّ» به شمار می‌رود / «إنتاج مواد التجميل» تولید مواد آرایشی / «المطاط» پلاستیک / «من الأعمال التي» از کارهایی که / «قد شهدنا» دیده‌ایم / «نموّاً ملحوظاً» پیشرفت قابل ملاحظه‌ای / «في السنوات الأخيرة» در سال‌های اخیر / «ولكنه» اما / «عُرض» در معرض قرار داده است / «البيئة» محیط زیست / «تهديد كثرة الملوثات الكيميائية» تهدید افزایش آلاینده‌های شیمیایی
خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲) شاهد هستیم (قد شهدنا معادل ماضی نقلی است، ولی «شاهد هستیم» مضارع است) - آلودگی‌ها (الملوثات) اسم فاعل و به معنی «آلوده‌کننده‌ها، آلاینده‌ها» است، ولی «آلودگی» مصدر است) - قرار گرفته است (عُرض «معرض» معلوم و متعدی است، ولی «قرار گرفته است» یا مجهول یا لازم است).

گزینه (۳) مواد پلاستیکی (المطاط: پلاستیک) مفرد است و صفت «مواد» نیست) - است (معادل «يُعَدُّ» شمرده می‌شود) نیست) - همان‌ها (ضمیر «ه» در «لكنه» مفرد است نه جمع) - محیط زندگی ما (در «البيئة» ضمیری وجود ندارد، پس ضمیر «ما» اضافی است) - آلودگی‌هایی (مانند گزینه (۲) ضمن این که «الملوثات» معرفه است نه نکره) - قرار داده‌اند (فعل «عُرض» مفرد است نه جمع).

گزینه (۴) هستند (معادل «يُعَدُّ» شمرده می‌شود) نیست) - داشته‌اند (اضافی است) - شاهد هستیم (مانند گزینه (۲)) - قرار داده‌اند (مانند گزینه (۳))

پاسخ خیلی تشریحی

- (۱) کان طائرٌ قد جلس على الشجرة كأنه يُغني لغصونها بصوت جميل! پرندۀ روی درخت نشسته بود، گویی با صدای زیبایش برای شاخه‌ها آواز می‌خواند!
- (۲) هذه ظاهرة ما كان أحد من سكان القرى المجاورة شاهد مثلها في السماء: این پدیده‌ای بود که هیچ‌یک از ساکنان روستاهای مجاور مانندش را در آسمان ندیده بودند!
- (۳) لم ترش الأُم أن نقضي كل عطلة التوروزية في شواطئ محافظة مازندران! مادر راضی نشد که تمام تعطیلات نوروزمان را در ساحل‌های استان مازندران سپری کنیم!
- (۴) ما كنت أظن أنك تصبح خائياً أثناء المباراة و تركها قبل أن تنتهي! گمان نمی‌کردم که در میانه مسابقات ناامید شوی و قبل از این‌که تمام شود آن را رها کنی!

مشاوره برای حل کردن این نوع نسته‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید. پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تسته‌ها وقت کافی بگذارید! این تسته‌ها کمی وقت‌گیر هستند ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۷

سریعاً ترجمه تمام کلمات رو بررسی کن!

درین Box

ترجمه اسم نکره ← اسم نکره در فارسی با «ی» یا «یک» یا هر دوی آن‌ها ترجمه می‌شود.

مثال «طائر» ← پرندۀ ای ✓ یک پرندۀ ای ✓ پرندۀ ای ✓ پرندۀ *

اگر در فارسی در کلمه‌ای این نشانه‌ها را نداشته باشیم آن اسم، معرفه است.

مثال پرندۀ ← معرفه است، چون «ی» یا «یک» ندارد.

کلمات مهم:

- گزینه (۱): «کان ... قد جلس» نشسته بود / «طائر» پرندۀ ای / «على الشجرة» روی درخت / «كأنه» گویی / «يغني» آواز می‌خواند / «لغصونها» برای شاخه‌های / «بصوت جميل» با صدای زیبایی
- گزینه (۲): «هذه ظاهرة» این پدیده‌ای است / «ما كان ... شاهد» ندیده بود / «أحد من» هیچ‌یک از / «سكان القرى المجاورة» ساکنان روستاهای مجاور / «في السماء» در آسمان
- گزینه (۳): «لم ترش» راضی نشد / «الأُم» مادر / «أن نقضي» که سپری کنیم / «كل عطلة التوروزية» تمام تعطیلات نوروزمان / «في شواطئ محافظة مازندران» در ساحل‌های استان مازندران
- گزینه (۴): «ما كنت أظن» گمان نمی‌کردم / «أنت» که تو / «تصبح» شوی / «خائياً» ناامید / «أثناء المباراة» در میانه مسابقه / «ترکها» آن را رها کنی / «قبل أن تنتهي» قبل از این‌که تمام شود
- خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): پرندۀ «طائر» نکره است، ولی «پرندۀ» معرفه است. - صدای زیبایش (در «صوت جميل» ضمیری وجود ندارد، پس ضمیر «ش» اضافی است). - شاخه‌ها (ضمیر «ها» در «لغصونها» ترجمه نشده است).
- گزینه (۲): این پدیده‌ای بود (در عبارت «هذه ظاهرة» فعلی وجود ندارد و هرگاه در عبارت عربی فعل نداشته باشیم در ترجمه از فعل «است، هستند» استفاده می‌کنیم، در نتیجه فعل «بود» اشتباه است).
- گزینه (۴): مسابقات («المباراة» مفرد است نه جمع).
- ترجمه صحیح سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): پرندۀ روی درخت نشسته بود، گویی با صدای زیبایی برای شاخه‌های آواز می‌خواند!
- گزینه (۲): این پدیده‌ای است که هیچ‌یک از ساکنان روستاهای مجاور مانندش را در آسمان ندیده بودند!
- گزینه (۳): گمان نمی‌کردم که در میانه مسابقه ناامید شوی و قبل از این‌که تمام شود آن را رها کنی!

- (۱) اليوم نفقات الوقایة من الأمراض أقل من نفقات علاجها فلنهتم بها: امروزه هزینه‌های پیشگیری از بیماری‌ها کمتر از هزینه‌های درمان آن‌هاست، پس باید به آن [پیشگیری] توجه کنیم!
- (۲) ما أكثر التقایات المتروكة في شوارع مدینتنا فأحدث منظر مؤلم: زباله‌های رهاشده در خیابان‌های شهرمان چه زیادند و منظره‌ای دردآور را به وجود آورده‌اند!
- (۳) إذا نظر الإنسان بدقة إلى سلوك الحيوانات یقدر أن یسهل بعض أمور: چنانچه انسان به رفتارهای حیوانات با دقت نگاه کند، می‌تواند برخی از کارهایش را ساده‌تر کند!
- (۴) العلم إذا لم یقذف صاحبه فهو شیء ثقیل لن یتنفع صاحبه بحمله: دانش اگر صاحب خود را نجات ندهد چیز سنگینی است که صاحبش از حمل آن هیچ سودی نمی‌برد!

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید. پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: عربی - دهم - درس ۸

سریعاً ترجمه تمام کلمات رو بررسی کن!

Hint

درک Box

- (۱) در تست‌های ترجمه، شناخت فعل‌های مجهول اهمیت زیادی دارد. برای تشخیص فعل مجهول باید به شیوه زیر عمل کنیم:
- الف) اگر ابتدای فعل ماضی ضمه (ـَ) داشته باشد مجهول است و غالباً به همراه «شد» ترجمه می‌شود.
- مثال «أحدث»:** حادث شد، به وجود آمد
- ب) اگر ابتدای فعل مضارع ضمه (ـَ) داشته باشد و عین الفعل (دومین حرف از حروف اصلی) فتحه (ـَ) داشته باشد مجهول است و غالباً به همراه «می‌شود» ترجمه می‌شود.
- مثال «تنتج»:** تولید می‌شود
- (۲) ساختار «لن + مضارع» معادل مستقبل منفی است!
- مثال «لن یحصل علیها»:** آن را به دست نخواهد آورد
- در گزینه (۴) «لن یتنفع» یعنی «سودی نخواهد برد».
- (۳) در جملات شرطی می‌توانیم معادل‌های فعل ماضی را به شکل مضارع هم ترجمه کنیم. اما اگر فعلی مضارع باشد اجازه نداریم آن را به شکل ماضی ترجمه کنیم.
- مثال من حاول نجح:** هر کس تلاش کرد موفق شد، ✓ هر کس تلاش کند موفق می‌شود، ✓ من لم أحاول فما نجح: هر کس تلاش نکرد موفق نشد، ✓ هر کس تلاش نکند موفق نمی‌شود، ✓
- در گزینه (۳) «نظر» و در گزینه (۴) «لم یقذف» هر دو معادل ماضی هستند، ولی چون هر دو جمله، شرطی هستند به شکل مضارع ترجمه شده‌اند و اشتباه نیستند.

کلمات مهم:

- گزینه (۱): «اليوم»: امروزه / «نفقات الوقایة»: هزینه‌های پیشگیری / «من الأمراض»: از بیماری‌ها / «أقل من»: کمتر از / «نفقات علاجها»: هزینه‌های درمان آن‌ها / «فلنهتم بها»: پس باید به آن [پیشگیری] توجه کنیم
- گزینه (۲): «ما أكثر»: چه زیادند / «التقایات المتروكة»: زباله‌های رهاشده / «في شوارع مدینتنا»: در خیابان‌های شهرمان / «أحدث»: به وجود آمده است / «منظر مؤلم»: منظره‌ای دردآور
- گزینه (۳): «إذا نظر الإنسان»: چنانچه انسان نگاه کند / «إلى سلوك الحيوانات»: به رفتار حیوانات / «یقدر أن یسهل»: می‌تواند ساده کند / «بعض أمور»: برخی از کارهایش
- گزینه (۴): «إذا لم یقذف»: اگر نجات ندهد / «هو شیء ثقیل»: چیز سنگینی است / «لن یتنفع»: سودی نخواهد برد / «بحمله»: از حمل آن

پایه دوازدهم انسانی
چهاردهم فروردین‌ماه ۱۴۰۵
مرحله پانزدهم

عربی، زبان قرآن

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): به وجود آورده‌اند (أَحْدَثَ) مجهول و مفرد است، ولی «به وجود آورده‌اند» معلوم و جمع است.
 گزینه (۳): رفتارها (سُلوک) مفرد است نه جمع) - ساده‌تر کند (أَنْ يُسَهِّلَ) معنای تفصیلی ندارد و به معنای «ساده کند» است.
 گزینه (۴): هیچ سودی نمی‌برد (لَنْ يَنْتَفِعَ) معادل مستقبل منفی است، ولی «سودی نمی‌برد» مضارع است، ضمناً «هیچ» اضافی است.
 ترجمه صحیح سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): زباله‌های رهائده در خیابان‌های شهرمان چه زیادند و منظره‌ای دردآور به وجود آمده است!
 گزینه (۳): چنان‌چه انسان به رفتار حیوانات با دقت نگاه کند، می‌تواند برخی از کارهایش را ساده کند!
 گزینه (۴): دانش اگر صاحب خود را نجات ندهد چیز سنگینی است که صاحبش از حمل آن سودی نخواهد برد!

«در یکی از روزها جوان دروغگو هنگامی که دوستانش را صدا زد و از آن‌ها کمک خواست، کسی برای کمک کردن به

او تشناقت! فی أحد الأيام ...

- (۱) لما نادى شاب كاذب أصدقاءه و إستعائهم ما أسرع أحدهم لمساعدته!
- (۲) الشاب الكذاب عندما نادى أصدقاءه لطلب مساعدتهم ما أسرع أحد لمساعدته!
- (۳) عندما نادى الشاب الكاذب أصدقاءه و إستعائهم لم يسرع أحد لمساعدته!
- (۴) لما نادى الشاب الكذاب الأصدقاء لطلب المساعدة منهم ما أسرع أحد للمساعدة!

مشاوره در این مدل سوالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسمها و ... خیلی دقت کن!

پاسخ: گزینه ۳

زیر هفت، عربی یازدهم - درس ۵

خواست به فعل «خواست» باشد / «جوان دروغگو» معرفه‌ست یا نکره؟

ساختار «لم ۱ مضارع» معادل ماضی منفی (ساده یا نقلی) است.

مثال «لم یجد»: نیافت. ✓ نیافته است. ✓

در این تست، «لم یسرع» = «ما أسرع تشناقت».

کلمات مهم: «الشاب الكاذب» جوان دروغگو / «عندما» هنگامی که / «أصدقاءه» دوستانش / «نادى» صدا زد / «طلب المساعدة منهم» از آن‌ها کمک خواست / «أحد» کسی / «لمساعدته» برای کمک کردن به او / «لم يسرع، ما أسرع» تشناقت خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): شاب كاذب (این ترکیب، نکره است و به معنی «جوان دروغگوی» است، ولی «جوان دروغگو» معرفه است). - أحدهم (به معنی «کسی از آن‌ها» است و ضمیر «هم» اضافی است).

گزینه (۲): نادى (صدا زد) ماضی است، ولی «ینادى» مضارع است. - لطلب (طلب: خواستن» اسم است، ولی «خواست» فعل است).

گزینه (۴): الأصدقاء (ضمیر «ش» در «دوستانش» در این کلمه لحاظ نشده است و «أصدقاءه» صحیح است). - لطلب (خواست) ماضی است، ولی «یطلب» مضارع است. - المساعدة (ضمیر «او» در «برای کمک کردن به او» در این کلمه لحاظ نشده است و «لمساعدته» صحیح است).

Hint

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کم عبارة غير مناسبة في المفهوم؟ «الذهر يومان يوم لك و يوم عليك»

دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت	دائماً یکسان نباشد حال دوران غم مخور
بهرام که گور می گرفتی همه عمر	دیدي که چگونه گور بهرام گرفت!
نظر به روی ارادت مکن به صورت دنیا	که التفات نکردند بر وی اهل معانی!
ده روز مهرگردون افسانه است و افسون	نیکی به جای یاران فرصت شمار یارا
(۱) واحدة	(۲) انتان
(۳) ثلاث	(۴) أربع

مشاوره سوالات مفهوم غالباً بدون تغییر از جملات کتاب درسی طرح می‌شوند، پس باید از قبل بررسی شده باشند!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی دهم - درس ۸

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به دنبال بیت‌هایی بگرد که مفهومی «ناپایداری دنیا» نباشد.

ترجمه عبارت: «روزگار دو روز است: روزی به سود تو و روزی به زیان تو.»

مفهوم عبارت: «ناپایداری دنیا»

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): مفهوم: شادی دنیا زودگذر است و دوام ندارد. ← متناسب

گزینه (۲): مفهوم: قدرت و سلطنت پایدار نیست، عاقبت روزگار برمی‌گردد. ← متناسب

گزینه (۳): مفهوم: دنیا اساساً بی‌ارزش است و اهل معنا به آن توجه نمی‌کنند. ← در این جا تقسیم روزگار به خوب و بد مطرح

نیست، بلکه نفی کامل دنیاست. ← نامتناسب

گزینه (۴): دنیا زودگذر است و باید از این فرصت کوتاه برای محبت و نیکی استفاده کرد.

• اقرأ النص التالي ثم أجب عن الأسئلة (٩٠ - ٩٤) بما يناسب النص:

«يختلف لون بشرة (= الجلد) الإنسان في القارات المختلفة بسبب تغير المناخ (أبوهوا) من مكان إلى مكان آخر. مثلاً في إفريقيا تكون أشواء الشمس قوية جداً أغلب أيام السنة لذلك تكون البشرة داكنة (تیره) لحماية الجسم من الأشعة القوية. يساعد هذا اللون على الحفاظ على صحة الجلد و يمنع تأثير الشمس الضار على الجسم. في أوروبا المناخ أبرد و ضوء الشمس أضعف من إفريقيا لذلك تنتشر البشرة الفاتحة (روشن) بين الناس. هذا اللون يساعد الجسم على جذب ضوء الشمس بسرعة حتى يسهل إنتاج فيتامين (د) الضروري للعظام والصحة العامة.

في قارة آسيا تتغير درجات الحرارة كثيراً فبعض المناطق في الشمال باردة جداً و تكون مناطق الجنوب حارة و رطبة لهذا السبب نجد ألوان البشرة المختلفة و هذا التنوع متأثر من البيئة (= مكان العيش) في كل منطقة من القارة. و هكذا نفهم أن الإنسان نفسه لا يختار لون بشرته و لا يوجد إنسان أفضل من الآخرين بسبب لون بشرته، عكس ما نراه في العالم من الماضي إلى الحاضر. إن بعض الناس يفتخرون بالآخرين بسبب لون بشرتهم و يعتبرون الآخرين أقل شأنًا و أحياناً يجبرونهم على أن يخدموهم.»

ترجمة متن

رنگ پوست انسان در قاره‌های مختلف به دلیل تغییر آب‌وهوا از مکانی به مکان دیگر، تفاوت دارد. برای مثال در آفریقا، نور خورشید در بیشتر روزهای سال بسیار قوی است، به همین دلیل پوست برای محافظت از بدن در برابر پرتوهای قوی، تیره است. این رنگ به حفظ سلامت پوست کمک می‌کند و مانع تأثیر زیان‌بار خورشید بر بدن می‌شود. در اروپا آب‌وهوا سردتر و نور خورشید ضعیف‌تر از آفریقا است. به همین دلیل پوست روشن میان مردم رواج دارد. این رنگ به بدن کمک می‌کند تا نور خورشید را با سرعت جذب کند تا تولید ویتامین (د) را که برای استخوان‌ها و سلامت عمومی ضروری است، آسان نماید. در قاره آسیا دمای هوا بسیار تغییر می‌کند؛ برخی مناطق در شمال بسیار سرد و مناطق جنوب، گرم و مرطوب هستند، به همین دلیل رنگ‌های مختلف پوست را می‌بینیم و این تنوع، تأثیر پذیرفته از محیط زیست در هر منطقه‌ای از قاره است. و این گونه می‌فهمیم که خود انسان رنگ پوستش را انتخاب نمی‌کند و هیچ انسانی به خاطر رنگ پوستش برتر از دیگران نیست؛ برعکس آن چه در جهان از گذشته تا به امروز می‌بینیم، همانا برخی از مردم به خاطر رنگ پوستشان بر دیگران فخر فروشی می‌کنند و دیگران را کج‌ارزش‌تر می‌دانند و گاهی آن‌ها را مجبور می‌کنند که به آنان خدمت کنند.

عین الصحیح:

- (١) هناك بلاد يعتقد سكانها أن الله فضّلهم على الآخرين بسبب لونهما
- (٢) لا يمكن للأوروبيين العيش في أفريقيا لأن أشعة الشمس تضرهم
- (٣) لا يقدر جسم الإنسان على أن ينتج فيتامين د طول الليل المظلم
- (٤) على الإنسان أن يتمتع وصول أشعة الشمس إلى جلده ليحافظ صحته

٩٠

مشاوره در مورد حل سوالات

درک متن چند نکته رو در نظر داشته باشین

(١) سوالات درک متن رو در آخر سوالات عربی جواب بدین

(٢) متن رو باید با دقت، ولی با سرعت بخونین. این کار نیاز به تمرین و تکرار زیاد داره. خوندن نصف و نیمه متن خیلی فایده‌ای نداره

(٣) نوی متن و گزینه‌ها به کلماتی که معنای «هیچ، همه، گاهی، اصلاً، فقط، همیشه، بعضی، قطعاً، ممکنه...» دارن، دقت کنین

(٤) در سوالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه‌ها رو بخوانید سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید

پاسخ: گزینه ١

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ٥

پایه دوازدهم انسانی

چهاردهم فروردین ماه ۱۴۰۵

مرحله پانزدهم

۱۰۲

کلمات مهم: «تختلف» تفاوت دارد / «بشرة» پوست / «الفائزات» قاردها / «المنافخ» ابوهوا / «أضواء» نورها / «داكنة» تیره / «حماية» محافظت / «الأشعة» پرتوها (اشعهها) / «يساعد» کمک می کند / «يمنع» جلوگیری می کند / «الضار» آسیب رسان (مضر) / «أبرد» سردتر / «أضعف» ضعیف تر / «تنتشر» شایع است (پخش شده) / «الفاتحة» روشن / «إنتاج» تولید / «يسهل» آسان می کند / «العظام» استخوان ها / «تتغير» تغییر می کند / «باردة» سرد / «حارة» گرم / «رطبة» مرطوب / «نجد» می یابیم / «تأثر» اثر گرفته / «البيئة» محیط زیست / «لا يختار» انتخاب نمی کند / «أفضل» برتر (بهتر) / «نראה» می بینیم آن را / «الماضي» گذشته / «يفتخرون» افتخار می کنند (فخر می فروشند) / «يعتبرون» به شمار می آورند / «أقل شأنًا» کم ارزش تر (پایین مرتبه تر) / «يجبرونهم» آن ها را مجبور می کنند

ترجمه گزیده:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): کشورهایی وجود دارند که ساکنانش معتقدند خداوند آن ها را به خاطر رنگشان بر دیگران برتری داده است! ← طبق پاراگراف آخر متن، برخی انسان ها به دلیل رنگ پوستشان بر دیگران فخر می فروشند و خود را برتر می دانند («يفتخرون ... و يعتبرون الآخرين أقل شأنًا»). این گزینه دقیقاً به نگاه نژادپرستانه ای اشاره دارد که در متن نقد شده است.

گزینه (۲): برای اروپایی ها امکان زندگی در آفریقا وجود ندارد، زیرا پرتوهای خورشید به آن ها آسیب می رساند! ← در متن هیچ اشارده ای نشده که زندگی در قاره ای دیگر برای بقیه «غیرممکن» است. متن فقط توضیح می دهد که رنگ پوست هر منطقه با محیط آن سازگار شده است، اما مانعی برای زندگی در جاهای دیگر ذکر نکرده است.

گزینه (۳): بدن انسان نمی تواند در طول شب تاریک، ویتامین (د) تولید کند! ← در متن گفته نشده است که تنها راه تأمین ویتامین D در بدن نور خورشید است، بنابراین در طول شب ممکن است بدن از راههای دیگری ویتامین D را تأمین کند.

گزینه (۴): بر انسان واجب است که از رسیدن پرتوهای خورشید به پوستش جلوگیری کند تا سلامتی اش را حفظ کند! ← این گزینه کاملاً با متن تضاد دارد. متن می گوید پوست روشن به «جذب سریع نور» کمک می کند تا ویتامین (د) تولید شود («جذب ضوء الشمس... يسهل إنتاج فيتامين د»). پس جلوگیری کامل از نور خورشید برای سلامتی مضر است، نه مفید.

- (۱) الإنسان لا يستطيع أن يغير لون بشرته أبداً لأنه تابع من مناخ بيئته!
 (۲) في بلاد آسيا الجنوبية لون بشرة الناس فاتح لأنها مناطق حارة!
 (۳) سكان البلاد الكبيرة قد يختلف لون بشرتهم لأن مناخ مناطقها مختلف!
 (۴) إن الفصايين بالأمراض الجلدية في الأورونا كثيرون لأن أشعة الشمس أضعف فيها!

پاسخ: گزینه ۳

زیر هفت، عربی پانزدهم - درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تحلیل این تست هم مشابه قبلی، براساس اطلاعات دقیق متن انجام می‌شود. ابتدا ترجمه گزینه‌ها و سپس بررسی دلیل درستی یا نادرستی آن‌ها را با هم مرور می‌کنیم:

ترجمه گزینه‌ها:

گزینه (۱): انسان هرگز نمی‌تواند رنگ پوستش را تغییر دهد، زیرا ارنگ پوست آبیرو آبوهوای محیط زیست اوست! ← اگرچه متن می‌گوید انسان خودش رنگ پوستش را انتخاب نمی‌کند، اما کلمه «آبداء» (هرگز) و این استدلال که چون تابع اقلیم است پس هیچ راه تغییری وجود ندارد، در متن نیامده است. هم‌چنین پیشرفت‌های علمی امروزی این «هرگز» را رد می‌کند.

گزینه (۲): در کشورهای جنوب آسیا، رنگ پوست مردم روشن است، زیرا آن‌ها مناطقی گرم هستند! ← این گزینه کاملاً برعکس منطق متن است. متن اشاره کرد که در مناطق گرم و پر از آفتاب (مثل آفریقا)، پوست «داکته» (تیره) می‌شود تا از بدن محافظت کند بنابراین در جنوب آسیا که گرم است، پوست نباید «فاتح» (روشن) باشد.

گزینه (۳): ساکنان کشورهای بزرگ گاهی رنگ پوستشان متفاوت باشد، زیرا آبوهوای مناطق آن‌ها متفاوت است! ← این گزینه با بخش مربوط به آسیا در متن کاملاً مطابقت دارد. متن ذکر کرد که در قاره‌ای مثل آسیا به دلیل تغییر زیاد دما در شمال و جنوب، رنگ‌های پوست متفاوتی وجود دارد، پس در یک کشور بزرگ که تنوع اقلیمی (شمال سرد و جنوب گرم) دارد، تفاوت رنگ پوست ساکنان امری طبیعی و مطابق با متن است.

گزینه (۴): همانا مبتلایان به بیماری‌های پوستی در اروپا زیاد هستند، زیرا پرتوهای خورشید در آن‌جا ضعیف‌تر است! ← در متن هیچ اشارهای به «زیادبودن بیماری‌های پوستی در اروپا» نشده است. متن فقط گفت که پوست روشن در اروپا به جذب ویتامین (د) کمک می‌کند، اما درباره ابتلای مردم به بیماری به خاطر ضعف تابش خورشید صحبتی نکرد.

- (۱) ﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا نَدْبِهِمْ فُتِحُوا﴾
 (۲) ﴿هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾
 (۳) ﴿إِنْ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَاتُمْ﴾
 (۴) ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعاً﴾

پاسخ: گزینه ۳

زیربحث: عربی یازدهم - درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

این تست به مفهوم اخلاقی و انسانی انتهای متن اشاره دارد. ابتدا ترجمه آیات را بررسی می‌کنیم و سپس ارتباط آن‌ها را با متن می‌سنجیم: ترجمه گزینه‌ها:

- گزینه (۱): «هر گروهی به آن چه نزد خود دارند (عقاید خود)، خوشحال و شادمانند.» ← این آیه درباره تعصبات مذهبی و گروهی است و با موضوع تفاوت‌های ظاهری و نژادی متن ارتباطی ندارد.
 گزینه (۲): «اوست که شما را از زمین پدید آورد و آبادانی آن را به از شما خواست.» ← این آیه به منشأ خلقت انسان از خاک و وظیفه آبادکردن زمین اشاره دارد. اگرچه متن به محیط زیست اشاره کرده، اما هدف اصلی آیه با هدف متن متفاوت است.
 گزینه (۳): «همانا گرامی‌ترین شما نزد خداوند، پرهیزگارترین شماست.» ← در انتهای متن آمده است: «هیچ انسانی به دلیل رنگ پوستش برتر از دیگران نیست.» «لَا يُوجَدُ إِنْسَانٌ أَفْضَلُ مِنَ الْآخَرِينَ بِسَبَبِ لَوْنٍ بَشَرَةٍ». این آیه دقیقاً همین مفهوم را بیان می‌کند؛ یعنی ملاک برتری و ارزشمندی انسان‌ها، ویژگی‌های ظاهری (مثل نژاد و رنگ) نیست، بلکه تقوا و فضیلت‌های اخلاقی است.
 گزینه (۴): «اوست که آن چه را در زمین است، همگی برای شما آفرید.» ← این آیه درباره پهرمندی انسان از نعمت‌های زمین است و به تفاوت‌های بین انسان‌ها یا نفی نژادپرستی نمی‌پردازد.

• عین الخطأ في الإعراب و التحليل الضرفي (٩٣ و ٩٤):

«يختلف - الضار - لا يوجد - أبرد»:

٩٣

- (١) يختلف: فعل مضارع - لغائب - مزيد ثلاثي من باب افتعال - مبني للمعلوم - لازم / فعل و فاعله «لون»
- (٢) الضار: مفرد مذكر - اسم فاعل مأخوذ من فعل «ضر» - معرّف بآل - معرب / صفة و منصوب بالتهبة من «تأثير»
- (٣) لا يوجد: فعل مضارع للنفی - للمفرد الغائب - مجزء ثلاثي - معرب - مبني للمعلوم / فعل و فاعله «إنسان»
- (٤) أبرد: مفرد مذكر - اسم تفضيل على وزن «أفعل» (من مصدر «برودة») - نكرة - معرب / خبر و مرفوع

مشاوره در این مدل تست‌ها
حتماً حتماً دقت کنید که صحیح یا
خطا را می‌خواهد!!

پاسخ: گزینه ٣

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ٥

اول موارد سمت راست رو بررسی کن چون نیاز به بررسی جمله ندارند بعد اگه سوال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

Hint

نرس Box

برای تشخیص فعل مجهول ابتدا باید به حرکت‌های فعل توجه کنیم:

(١) اگر ابتدای فعل ماضی شکسته (ت) داشته باشد مجهول است و غالباً به همراه «شد» ترجمه می‌شود.

مثال «أنج» تولید شد

(٢) اگر ابتدای فعل مضارع شکسته (ت) داشته باشد و عین الفعل (دومین حرف از حروف اصلی) فتحه (ت) داشته باشد مجهول است و غالباً به همراه «می‌شود» ترجمه می‌شود.

مثال «لا يوجد» پیدا نمی‌شود

خطای این گزینه:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مبني للمعلوم و فاعله «إنسان» («لا يوجد» مضارع مجهول است نه معلوم، در نتیجه اصلاً فاعل ندارد و «إنسان» نایب فاعل است.)

- (۱) تنتشر: فعل مضارع - للمؤنث الغائبة - مزيد ثلاثي من باب انفعال - معرب - لازم / فعل و فاعله «البشرة»
- (۲) إفریقیا: اسم - مفرد مؤنث - معرفة (اسم علم) - معرب / مجرور بالحرف الجاز
- (۳) تغیر: مفرد مذكر (جمعه: تغیرات) - مصدر مزيد ثلاثي على وزن «تفعّل» - معرب / مضاف إليه و مجرور
- (۴) یفتخرون: مضارع - للغائبین - مزيد ثلاثي - له حرفان زائدان - معرب - مبني للمعلوم / فعل مع فاعله جملة فعلية

مشاوره در این مدلستها
حتماً حتماً دقت کنید که صحیح یا
خطا را می‌خواهد!

پاسخ: گزینه ۱

زیر هفت: عربی یازدهم - درس ۵

اول موارد سمت راست رو بررسی کن چون نیاز به بررسی جمله ندارند بعد اگه سوال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

Hint

درس Box

وقتی اولین حرف اصلی یک فعل «ن» باشد و آن را به باب افتعال ببریم به شدت شبیه باب انفعال می‌شود.

مثال انتشار (ن ش ر)، انتصار (ن ص ر)، انتخاب (ن خ ب)، إيقام (ن ق م)، إنتظار (ن ه ر)، إيقاع (ن ف ج)، إيقال (ن ق ل)،
إنتظام (ن ق م)، إنباء (ن ب ه)، إيقاد (ن ق د) و ... همگی از باب افتعال هستند نه انفعال.

روش تشخیص ← دقت به حروف اصلی و جای گذاری آنها با «ف ع ل» و به دست آوردن وزن دقیق کلمه.

هر وقت در وسط کلمه «نت» دیدی قطعاً اون کلمه از باب افتعاله نه انفعال! (به جز «أنتج، أنتج، أنتج، إنتاج» که از باب إفعال و «استنتج»
یستنتج، استنتج، استنتاج» که از باب استفعال!)

مثال ينتبه - تنتظرون - اتصرتم - ننشر

تذکر: دقت کنید که «نت» اول کلمه نباشد! مثلاً «تنتخرج» از باب تفعّل است نه افتعال!

وقتی وسط کلمه «نت» داشته باشیم یعنی حتماً «ن» جزء حروف اصلی کلمه است!

مثال حروف اصلی «یتقم» ← ن ق م ✓ ت ق م *

حروف اصلی «تنتشر» ← ن ش ر ✓ ت ش ر *

خطای این گزینه:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

من باب انفعال «تنتشر» از وزن «تفعّل» ساخته شده است، در نتیجه از باب «افتعال» است نه «انفعال».

(سوال ۹۳ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

«انتشاراً» - مُلْثَعَةً - انتقل - خرجت:

- (۱) مُلْثَعَةً: اسم - مفرد مؤنث - اسم مفعول (مصدره: تلميع) - نكرة - معرب / صفت أو نعت و مرفوع بالتبعية للموصوف «أشعار»
- (۲) انتشاراً: اسم - مفرد مذكر - مصدر على وزن «انفعال» - نكرة - معرب / مفعول به و منصوب
- (۳) خرجت: فعل ماضی - للمؤنث الغائبة - مجرد ثلاثي - لازم - مبني للمعلوم / فعل و مع فاعله «أسرة»
- (۴) انتقل: فعل ماضی - للمفرد الغائب - مزيد ثلاثي (من باب افتعال) - لازم - مبني للمعلوم / فعل و مع فاعله جملة فعلية و خبر

کنکور

• عین الجواب الصحیح عن الأسئلة التالية (٩٥ - ١٠٠):

٩٥ عین الخطأ فی ضبط حركات الحروف:

- (١) تستطيع أن تشحن رصيدة جوالك عبر الإنترنت!
- (٢) أفتش عن معجم يساعدني في فهم النصوص العربية!
- (٣) الرجل الكثير المعاصي حاول أن يتخلص من ذنوبه!
- (٤) لن تقدر الكذاب أن يخفي كذبه أو يفر من عقوبته!

مشاوره در این تست‌ها لازم نیست همه حركات‌ها بررسی بشوند و غالباً با بررسی چند گروه کلمه خاص به پاسخ صحیح می‌رسیم. اما ممکن است گاهی تلفظ کلماتی مثل «اللفظ» که در فارسی به شکل متفاوتی به کار می‌روند هم مورد سؤال قرار بگیرد.

پاسخ: گزینه ٢

زیرمبحث: عربی پانزدهم - درس ٥

ابتدا برو سراغ وزن فعل‌ها و مصدرهای مزید و حرکت نون در آخر جمع‌های مذکر سالم و مثنی! بعد به اسم تفصیل‌ها، اسم فاعل‌ها و اسم مفعول‌ها و در نهایت به فعل‌های مجهول دقت کن!

خطاهای این گزینه:

أفتش (با توجه به معنی جمله، این فعل باید معلوم باشد نه مجهول، در نتیجه «أفتش» جست‌وجو می‌کنم» صحیح است نه «أفتش» جست‌وجو می‌شوم») - معجم (تلفظ صحیح این کلمه، «معجم» لغت‌نامه است)

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(عربی ١١ - صفحه ٦٨ کتاب، درس ٥)

«أفتش عن معجم يساعدني في فهم النصوص»

ترجمه: دنبال فرهنگ لغتی می‌گردم که مرا در فهم متون کمک کند. (کمک می‌کند)

کتاب درسی

- (۱) تسع - خمس - أربع
 (۲) أحد عشر - خمس - ست
 (۳) ست - اثنان - خمس
 (۴) ثلاثین - عشرون - عشر

مشاوره در سال‌های اخیر از مبحث اعداد چندین تست چون‌دار در کنکور مطرح شده است. پس نکات مربوط به قواعد اعداد و معدود را خوب بلد باشید.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: عربی دهم - درس ۲

خواست باشد «مقالات» معدوده و به شکل جمع اومده!

Hint

کتابخانه

نکات مهم عدد و معدود:

- شرایط معدود برای اعداد مختلف:
 برای ۱ ← مفرد (کتاب واحد)
 برای ۲ ← مثنی (شجرتان اثنان)
 برای ۳ تا ۱۰ ← جمع (ثلاثة کتب)
 برای بقیه اعداد ← مفرد (أحد عشر کتباً)

ترجمه عبارت: «نوشتیم مقاله را که تا از آن‌ها منتشر شده است و تا از آن‌ها باقی مانده است» ترجمه گزینه‌ها:

- گزینه (۱): نه - پنج - چهار
 گزینه (۲): یازده - پنج - شش
 گزینه (۳): شش - دو - پنج
 گزینه (۴): سی - بیست - ده

با توجه به این‌که «مقالات» جمع است، پس برای جای خالی اول باید یک عدد از بین «سه تا ده» انتخاب کنیم. (رد گزینه‌های (۲) و (۴)).

در ادامه، با توجه به معنای جمله فقط گزینه (۱) می‌تواند صحیح باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (۱) هل تصدق أن ترى في يوم من الأيام أسماكاً تنساق من السماء؟
 (۲) طلبنا من أينا أن يعرّف علينا صديقه الذي له شهادة في الحاسوب!
 (۳) يحرك رأس البومة للمشاهدة في الجاهل ليعوض عدم حركة عينها!
 (۴) البكتيريا التي تحوّل ظلام البحر إلى نهار مُضيء من اكتشافات الغواصين!

مشاوره در نسته‌های «معلوم - مجهول» ابتدا به حرکت‌های فعل‌ها توجه کنید و اگر از این طریق به پاسخ صحیح نرسیدید از ترجمه جملات استفاده کنید.

پاسخ: گزینه ۳

زیر هفت: عربی - دهم - درس ۷

دنبال فعل مجهول بگرد.

Hint

در این Box

برای تشخیص فعل مجهول ابتدا باید به حرکت‌های فعل توجه کنیم:

(۱) اگر ابتدای فعل ماضی ضمه (ـَ) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «شد» ترجمه می‌شود.

مثال «أُتِّخ» تولید شد.

(۲) اگر ابتدای فعل مضارع ضمه (ـَ) داشته باشد و عین‌الفعل (دومین حرف از حروف اصلی) فتحه (ـِ) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «می‌شود» ترجمه می‌شود.

مثال «تُتَّخ» تولید می‌شود.

اگر فعل‌ها به طور کامل حرکت‌گذاری نشده باشند باید جمله‌ها را ترجمه کنیم و اگر بتوانیم فعلی را با «شد» می‌شود» ترجمه کنیم به احتمال زیاد مجهول است. (مواضعی باشد که در گام اول به سراغ ترجمه نروید و بعد از انجام گام قبلی چون دیگر راهی وجود ندارد به سراغ «شد» می‌شود» بروید، اگر نه که «شد» می‌شود» زیاد قابل اعتماد نیستند!)

مثال تُخَرَّب بیوتا و تُنهب أموالنا.

بررسی:

گام اول، «تُخَرَّب» و «تُنهب» هر دو مضارع هستند و با «ته» آغاز شده‌اند، پس ممکن است مجهول باشند، اما قطعی نیست، چون حرکت عین‌الفعل را نداریم.

گام دوم، ترجمه عبارت: «خانه‌های ما تخریب می‌شوند و اموال ما غارت می‌شوند.» «تُخَرَّب» و «تُنهب» هر دو می‌توانند مجهول باشند.

ضمناً اگر فعلی را ترجمه کردیم و دیدیم که می‌توانیم از آن بپرسیم «چه کسی را؟ / چه چیزی را؟» آن فعل قطعاً معلوم است، حتی اگر نتوانیم دقیقاً مفعول را پیدا کنیم!

سؤال از ما فعل مجهول می‌خواهد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه گزینه‌ها:

گزینه (۱): آیا باور می‌کنی که روزی از روزها ماهی‌هایی را ببینی که از آسمان می‌بارند (سقوط می‌کنند)?

گزینه (۲): از پدرمان خواستیم دوستش را که مدرک کامپیوتر دارد به ما معرفی کند.

گزینه (۳): سر جغد برای دیدن در دو جهت حرکت داده می‌شود تا تکان نخوردن چشم‌هایش جبران شود. «يُحْرَك» و

«يَعْوَض» مجهول هستند، در نتیجه فاعلشان حذف شده است.

گزینه (۴): باکتری‌هایی که تاریکی دریا را به روزی روشن تبدیل می‌کنند، از اکتشافات غواصان هستند.

مشاوره برای تشخیص اسم مکان حتماً باید به معنی کلمه توجه داشته باشید و برخلاف اسم فاعل، اسم مفعول و اسم مبالغه صرفاً داشتن وزن های اسم مکان کافی نیست.

- (۱) اکسیت فی مجامع علمیه حتی حصلت علی تجارب آخرین!
- (۲) الإنسان الذي تزيّن نفسه بمكارم الأخلاق يصبح محبوباً عند الناس!
- (۳) أحب أن أشتغل في المطابع التي تُطبع فيها كتب القصص للأطفال!
- (۴) في مدينة «رشت» توجد مطابخ تشتهر بتنوع أطعمتها اللذيذة!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۱

کلمه بر وزن «مفاعل» پیدا کن و چک کن ببین معنی مکان می ده یا نه.

جمع مكثر اسم مكان اكثر بر وزن «مفاعل» است.

مثال جمع مكثر «ملاعب» ← «ملاعب» جمع مكثر «مسجد» ← «مساجد» جمع مكثر «مزرعة» ← «مزارع» تكثر، هر اسمی که بر وزن «مفاعل» باشد لزوماً اسم مكان نیست. همان طور که در بخش اسم تفضیل هم گفتیم ملاک تشخیص نوع اسم ها، شکل مقرر اون ها است، یعنی اگر مقرر به اسم، اسم مكان باشد، جمعش هم اسم مكانه. در نتیجه وزن «مفاعل» زمانی اسم مكان موصوف، می شه که مقررش بر یکی از وزن های اسم مكان باشد و معنی مكان هم داشته باشد.

مثال «تصالح» ← اسم مكان * (مفرد «تصالح: مصلحت ها» ← «تصلح» ← بر وزن «تفعلة» است، اما معنی مكان ندارد ← اسم مكان نیست).

• «مناطق» ← اسم مكان * (مفرد «مناطق: متعلقات» ← «منطقة» ← بر وزن «مفعلة» است، پس بر وزن های اسم مكان نیست ← اسم مكان نیست) اقدایی «مناطق» فوای شبهه اسم مكانه، هم بر وزن «مفاعل» هست، هم معنای مكاني داره، فقط مقررش بر وزن اسم مكان نیست! من آكه پای شما باشم فقط می كنم كه «منطقة» و «مناطق» اسم مكان نیستند!

• «مطابع» ← اسم مكان ✓ (مفرد «مطابع: چاپخانه ها» ← «مطبعة» ← بر وزن «تفعلة» است و معنی مكان دارد ← اسم مكان است).

بررسی گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): «مجامع» جمع مكثر «تجمع» است و بر يك مكان (محل جمع شدن) دلالت دارد.
- گزینه (۲): «مكارم» فضیلت ها جمع مكثر «مكرمة» است كه بر يك مكان دلالت ندارد.
- گزینه (۳): «المطابع» جمع مكثر «المطبع: چاپخانه» است و بر يك مكان دلالت دارد.
- گزینه (۴): «مطابخ» جمع مكثر «مطبخ: آشپزخانه» است و بر يك مكان دلالت دارد.

- (۱) من یقدر أن یشاهد جناحی هذا الطائر عند الطیران!
- (۲) ما تزرع فی هذه المزرعة فسوف أشتری منك!
- (۳) من استفاد من الماء أكثر من اللازم فهو یظلم الناس!
- (۴) ما سمعت من الأصوات الغریبة فعلیک أن تخبرنی!

مشاوره در تشخیص جملات شرطی که با «ئن» یا «ما» آغاز می‌شوند، علاوه بر ترجمه عبارت حتماً به ساختارهای جمله شرطی هم توجه داشته باشید و صرفاً به ترجمه بسنده نکنید زیرا ممکن است یک جمله کاملاً شبیه به جملات شرطی معنی شود، ولی به دلایل قواعدی شرطی نباشد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث، عربی یازدهم - درس ۳

جمله‌ها رو ترجمه کن و ببین کدوم، ساختار شرطی ندارند.

Hint

درس Box

- خلاصه ساختار جمله شرطی:
- (۱) اذات شرط + فعل + ... فعل
 - (۲) اذات شرط + فعل + ... فت + جمله اسمیه

مثال

- (۱) من یفکر فی أقواله یسلم من الخطأ؛ هر کس در سخنانش تفکر کند از اشتباه در امان می‌ماند.
- (۲) من یصل إلى أهدافه فهو ناجح؛ هر کس به اهدافش برسد، او موفق است.

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): چه کسی می‌تواند بال‌های این پرنده را هنگام پرواز مشاهده کند؟ — «ئن» در این عبارت به معنی «چه کسی» است، در نتیجه جمله شرطی نیست.
- گزینه (۲): هر چه در این مزرعه بکاری، از تو خواهم خرید! — «تزرع» فعل شرط و «سوف اشتری» جواب شرط است.
- گزینه (۳): هر کس بیش از حد لازم از آب استفاده کند، به مردم ستم می‌کند! — «استفاد» فعل شرط و «هو یظلم...» جواب شرط است.
- گزینه (۴): هر آن چه از صداهای عجیب شنیدی، باید به من خبر بدهی! — «سمعت» فعل شرط و «علیک أن تخبرنی» جواب شرط است.

(سوال ۹۷ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت اول)

عین ما فیہ الشرط (من حیث المعنی):

- (۱) من یبعد نفسه عن الشهوات و الذنوب یتخلص من عواقب شرّها!
- (۲) ما یرفع درجة الإنسان فی الدنیا و یقرّبه إلى الله هو الأعمال الحسنة!
- (۳) ما أحسن للإنسان ما یرزقه الله و علیه أن یدرك هذه النعمة أكثر فأكثر!
- (۴) من یغرس فسیلة فی الحديقة قادر علی غرس فساتیل أخرى لیتنفع الناس بها!

کنکور

مشاوره برای تشخیص جمله وصفیه حتماً باید به ترجمه عبارت‌ها توجه داشته باشیم!

- (۱) لَمَّا وَصَلْتُ إِلَى بَيْتِ حَمِيدٍ مَا كَانَ أَحَدٌ فِيهِ!
- (۲) إِذَا كَانَ لَكَ هَدَفٌ فَحَاوِلْ أَنْ تَنَالَهُ فِي شِبَابِكَ!
- (۳) مَا أَجْمَلَ أَحَادِيثَ مِنَ التَّيِّبِ ﷺ كُتِبَتْ عَلَى اللُّوحِ!
- (۴) لِكُلِّ نِعْمَةٍ شُكْرٌ وَ الشُّكْرُ عَلَى الصَّخَةِ أَنْ نَخْدُمَ النَّاسَ!

پاسخ: گزینه ۲

زیر بحث: عربی یازدهم - درس ۵

دنبال ساختار «اسم نکره + «که» در ترجمه + فعل» بگرد.

Hint

درس Box

روش تشخیص جمله وصفیه (از نوع فعل)

از آن جا که جمله وصفیه فقط یک اسم نکره را توصیف می کند، اول به سراغ پیدا کردن آن می رویم، پس:

(۱) ابتدا باید یک اسم نکره پیدا کنیم. (اسمی که معرفه نباشد!)

این اسم قرار است موصوف ما باشد. (اگر نکره پیدا نشد، یعنی قطعاً جمله وصفیه نداریم.)

مثال

جمله ۱: تَكَلَّمْتُ مَعَ أَخِي الْأَكْبَرِ عَنِ الْمَشَاكِلِ الْمَالِيَّةِ. ← اسم نکره ندارد. ← جمله وصفیه ندارد.

جمله ۲: هَذِهِ أَرْضٌ تَمْشِي عَلَيْهَا. ← «أَرْضٌ» اسم نکره است. ← می تواند جمله وصفیه داشته باشد.

جمله ۳: التَّلَامِيذُ يَدْرُسُونَ فِي مَدَارِسِهِمْ كُلِّ يَوْمٍ. ← «يَوْمٍ» اسم نکره است. ← می تواند جمله وصفیه داشته باشد.

جمله ۴: الْمَسْكُ عَطَّرٌ وَ يُتَخَذُ مِنَ الْغِزْلَانِ. ← «عَطَّرٌ» اسم نکره است. ← می تواند جمله وصفیه داشته باشد.

جمله ۵: الَّذِي يُحَاوِلُ كَثِيراً يَنْجَحُ. ← «كَثِيراً» اسم نکره است. ← می تواند جمله وصفیه داشته باشد.

از آن جا که جمله وصفیه یک نوع صفت است، حتماً باید بعد از اسم نکره به دنبال یک فعل بگردیم، چرا که صفت همواره بعد از موصوف خود می آید، پس:

(۲) بعد از اسم نکره باید به دنبال یک فعل بگردیم. (ممکنه با قاعده یا بدون قاعده از هم بیاید!)

مثال

جمله ۲: هَذِهِ أَرْضٌ تَمْشِي عَلَيْهَا. ← بعد از «أَرْضٌ» فعل «تَمْشِي» راه می رویم «آمده» ← «تَمْشِي» می تواند جمله وصفیه باشد.

جمله ۳: التَّلَامِيذُ يَدْرُسُونَ فِي مَدَارِسِهِمْ كُلِّ يَوْمٍ. ← بعد از «يَوْمٍ» فعل نیامده ← جمله وصفیه ندارد.

جمله ۴: الْمَسْكُ عَطَّرٌ وَ يُتَخَذُ مِنَ الْغِزْلَانِ. ← بعد از «عَطَّرٌ» فعل «يُتَخَذُ» گرفته می شود «آمده» ← «يُتَخَذُ» می تواند جمله وصفیه باشد.

جمله ۵: الَّذِي يُحَاوِلُ كَثِيراً يَنْجَحُ. ← بعد از «كَثِيراً» فعل «يَنْجَحُ» موفق می شود «آمده» ← «يَنْجَحُ» می تواند جمله وصفیه باشد. قبول دارید یک موصوف و صفت باید در یک جمله قرار داشته باشند نه در دو جمله مجزا؟ آفرین، حالا که قبول دارید پس در این مرحله باید مطمئن شویم که اسم نکره و فعلی که بعدش پیدا کردیم در یک جمله قرار دارند، پس:

(۲) باید بررسی کنیم که قبل از این فعل هیچ حرف ربطی مثل، «و»، «ف»، «أَنْ» و ... به کار نرفته باشد.

مثال

جمله ۲: هَذِهِ أَرْضٌ تَمْشِي عَلَيْهَا. ← میان «أَرْضٌ» و فعل «تَمْشِي» حرف ربطی نیامده ← «تَمْشِي» می تواند جمله وصفیه باشد.

جمله ۴: الْمَسْكُ عَطَّرٌ وَ يُتَخَذُ مِنَ الْغِزْلَانِ. ← میان «عَطَّرٌ» و فعل «يُتَخَذُ» حرف ربط «و» آمده ← «يُتَخَذُ» جمله وصفیه نیست.

جمله ۵: الَّذِي يُحَاوِلُ كَثِيراً يَنْجَحُ. ← میان «كَثِيراً» و فعل «يَنْجَحُ» حرف ربط نیامده ← «يَنْجَحُ» می تواند جمله وصفیه باشد.

فعلی که بعد از اسم نکره پیدا کردیم ممکن است جمله وصفیه نباشد! (مثلاً ممکنه فعل باشد). برای این که مطمئن شویم باید جمله را ترجمه کنیم و در عبارت فارسی به دنبال حرف «که» بگردیم، چون همان طور که قبل تر گفتیم همیشه در ترجمه فارسی، قبل از جمله وصفیه از «که» استفاده می کنیم. فقط یک نکته مهم در مورد (۳) گفتیم قبل از فعل جمله وصفیه نباید هیچ حرف ربطی به کار رفته باشد، بنابراین فقط باید در ترجمه جمله «که» داشته باشیم و این حرف نباید در عبارت عربی معادلی داشته باشد. پس:

(۴) باید جمله را ترجمه کنیم و در ترجمه فارسی به دنبال حرف «که» بگردیم. (این حرف «که» فقط در ترجمه فارسی به کار می رهد و در عبارت عربی نباید اثری از معادل های «که» وجود داشته باشد!)

مثال

جمله ۲: هذه أرض نمشي عليها. ← ترجمه: این، زمینی است که روی آن راه می رویم. ← «که» را در ترجمه از خودمان اضافه کردیم. ← «نمشی» جمله وصفیه و «أرض» موصوف است.

جمله ۵: الَّذِي يُحَاوِلُ كَثِيرًا أَنْ يَنْجَحَ ← ترجمه: کسی که بسیار تلاش می کند موفق می شود. ← در ترجمه «که» نداشتیم. ← «يَنْجَحُ» جمله وصفیه نیست.

بعد از اجرای این ۴ مرحله به جمله وصفیه دست پیدا خواهیم کرد. (فقط جمله ۲ جمله وصفیه داشت).

به طور خلاصه:

ساختار جمله وصفیه ← اسم نکره + «که» در ترجمه + فعل

ترجمه و بررسی گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱) هنگامی که به خانه حمید رسیدم، هیچ کس در آن جا نبود! ← ساختار «اسم نکره + که + فعل» به کار نرفته است.
گزینه (۲): اگر هدیه داری، تلاش کن که در حواشی آن بررسی! ← ساختار «اسم نکره + که + فعل» به کار نرفته است.
گزینه (۳) چه قدر زیباست احادیثی که از پیامبر ﷺ بر روی تابلو نوشته شده است! ← ساختار «اسم نکره + که + فعل» به کار نرفته است و فعل «گفت» اسم نکره «احادیث» را توضیح می دهد.
گزینه (۴): برای هر نعمتی شکری است و شکر سلامتی این است که به مردم خدمت کنیم! ← ساختار «اسم نکره + که + فعل» به کار نرفته است.

(سوال ۱۰۰ کنکور انسانی ۱۳۰۳ (قاجار از کشور))

عین «قد نزلت» توضح ما قبلها:

- (۱) انهمرت أمطار وافرّة و قد نزلت على الشارع و كسرت الزّيح فروع الأشجار.
- (۲) هذه الأمطار كانت قد نزلت في المدينة و كسرت فروع الشّجر.
- (۳) كانت أمطار وافرّة قد نزلت على الأرض يوم أمس.
- (۴) أنزل الله أمطاراً وافرّة قد نزلت من السّماء شيئاً فشيئاً.

کنکور

کدام موارد در ارتباط با شهر تاریخی «شوش» درست است؟

- الف) شهر شوش پایتخت ایلامی‌ها بود و در این دوره به اوج شکوفایی اقتصادی رسید.
 ب) تنها پایتخت ایلامی‌ها شهر شوش بود که در مرکز جلگه خوزستان قرار داشت.
 ج) در کاوش‌های شهر باستانی شوش بیش از سی هزار لوح گلی به زبان ایلامی کشف شد.
 د) این شهر در نتیجه حمله آشوریانیال با خاک یکسان شد و در دوره هخامنشیان به شکوه و عظمت گذشته خود رسید.

(۲) «ج» و «د»

(۱) «الف» و «ج»

(۴) «ب» و «د»

(۳) «الف» و «د»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس ۸

درس Box

- یکی از پایتخت‌های ایلامیان
 در مرکز جلگه خوزستان
 یکی از کهن‌ترین شهرها و مراکز تمدنی جهان
 رونق‌داشتن پیشه‌ها و صنایع مختلفی مانند سفالگری، فلزکاری و بافندگی
 با خاک یکسان شدن در زمان آشوریانیال
 بازگشت به شکوه و عظمت گذشته خود در دوران هخامنشیان

تشریح عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- ب) شهر شوش یکی از پایتخت‌های ایلامی‌ها بود. از دیگر پایتخت‌های این حکومت آنشان یا آنزان بود.
 ج) در کاوش‌های تخت جمشید بیش از سی هزار لوح گلی به زبان ایلامی کشف شد.

(سوال ۳۰۳ آنگکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

کدام موارد درباره آسورستان در دوره باستان، درست است؟

- الف) منطقه‌ای کم‌بارش اما دارای رودخانه‌های پرآب و تأسیسات آبیاری (سد‌ها و بندها) بود.
 ب) فاقد سابقه شهرنشینی بود و زندگی روستایی و اقتصاد کشاورزی ویژگی عمده آن به شمار می‌آمد.
 ج) در هزاره دوم قبل از میلاد، در آن‌جا برده‌داری رواج داشت و قوانینی درباره کشتیرانی و زراعت وضع شده بود.
 د) تنوع اجتماعی و فرهنگی و فقدان منابع طبیعی و معدنی، مانع تشکیل حکومت‌های مقتدر در آن‌جا شده بود.

(۲) «ب» و «د»

(۱) «الف» و «ج»

(۴) «ج» و «د»

(۳) «الف» و «ب»

کنکور

با توجه به عبارات زیر، کدام گزینه تصویری صحیح از گاه‌شماری در جهان باستان، ارائه داده است؟

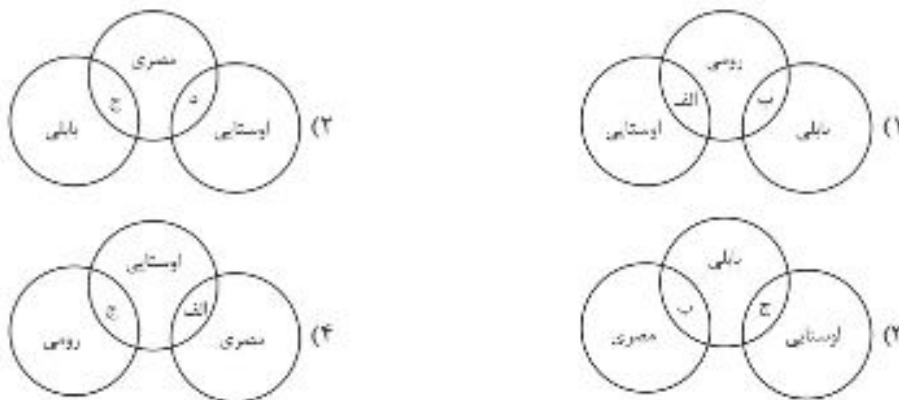
(الف) سال را به دوازده ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می‌کردند.

(ب) سال را به ماه قمری ۲۹ یا ۳۰ روزه تقسیم می‌کردند.

(ج) در تنظیم و تدوین گاه‌شماری پیشگام بودند.

(د) پنج روز به آخر ماه دوازدهم اضافه می‌کردند.

مشاوره در کنکور ۱۴۰۳ تیپ سوال‌هایی از این دست که براساس نسبت‌های چهارگانه کتاب منطق طراحی شده بود، پس حواست رو جمع کن که این تیپ سوال‌ها غلطگیرت نکنه!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس ۲

در این Box

نکته

• مردمان بین‌النهرین (میان‌رودان) و مصریان باستان، در تنظیم و تدوین گاه‌شماری پیشگام بودند.

بابلی‌ها مردمانی از بین‌النهرین بودند.

• گاه‌شماری بابلی: در بین‌النهرین و به‌خصوص در میان بابلی‌ها، گاه‌شماری «خورشیدی - قمری» رایج بود.

سال به دوازده ماه قمری ۲۹ یا ۳۰ روزه تقسیم می‌شد.

از آن‌جا که سال قمری ۳۵۴ شبانه‌روز و سال خورشیدی ۳۶۵ و یک‌چهارم شبانه‌روز است، برای رفع این اختلاف، هر سه سال، یک ماه به سال می‌افزودند.

• گاه‌شماری مصری‌ها: سال را ۳۶۵ و یک‌چهارم شبانه‌روز محاسبه می‌کردند.

در گاه‌شماری مصری، سال به ۱۲ ماه ۳۰ روزه تقسیم می‌شد.

پنج روز اضافی را به آخر ماه دوازدهم می‌افزودند.

هم‌چنین برای محاسبه یک‌چهارم شبانه‌روز اضافی، هر چهار سال یک روز به سال می‌افزودند و به قولی «کبیسه» می‌گرفتند.

• گاه‌شماری اوستایی: در دوره ساسانیان، گاه‌شماری اوستایی، که گاه‌شماری دینی زرتشتیان (زردشتیان) محسوب می‌شد، در ایران رایج شد.

در این گاه‌شماری، سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می‌شد.

پس پنج روز اضافی را به نام «اندراگه» (پنجه) به آخر ماه دوازدهم می‌افزودند.

بررسی عبارات:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) سال را به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می‌کردند. ← اوستایی - مصری

(ب) سال را به ماه قمری ۲۹ یا ۳۰ روزه تقسیم می‌کردند. ← بابلی

(ج) در تنظیم و تدوین گاه‌شماری پیشگام بودند. ← بین‌النهرین (بابلی) - مصریان

(د) پنج روز به آخر ماه ۱۲ اضافه می‌کردند. ← مصریان - ساسانیان (اوستایی)

با توجه به عبارات زیر که ویژگی آیین‌های باستانی را در هر تمدن ذکر کرده‌اند، کدام گزینه نادرست است؟

(الف) خدایان متعددی را می‌پرستیدند.

(ب) برای هر شهر یک خدا برگزیده بودند.

(ج) کاهنان نفوذ زیادی داشتند.

(د) به خدایان قربانی و هدیه پیشکش می‌کردند.

- (۱) «الف» → مطابق → مصر ← مغایر ← «ب»/«پ» → مطابق → یونان ← مغایر ← «ج»
 (۲) «ج» → مطابق → بین‌النهرین ← مغایر ← «الف»/«ب» → مطابق → برهمن ← مغایر ← «د»
 (۳) «د» → مطابق → سومریان ← مغایر ← «ج»/«د» → مطابق → مصر ← مغایر ← «د»
 (۴) «د» → مطابق → یونان ← مغایر ← «ب»/«د» → مطابق → برهمن ← مغایر ← «ب»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس‌های ۵ و ۶

درس‌Box

سومر (بین‌النهرین)

- مردم بین‌النهرین، از جمله سومریان، خدایان متعددی را می‌پرستیدند و اعتقاد داشتند که هر شهر از آن خدایی است.
- آنان برای خدای شهر خویش پرستشگاه باشکوهی برپا نمودند، قربانی‌ها و هدایای بسیار نثار می‌کردند.
- کاهنان و به‌ویژه کاهن اعظم، به عنوان واسطه میان مردم و خدایان عمل می‌کردند و قدرت و ثروت فراوان داشتند.

مصریان باستان

- خدایان زیادی را می‌پرستیدند.
- خدایاتشان را مهربان‌تر و دوستانه‌تر از خدایان سومری می‌پنداشتند.
- کاهنان نقش مهمی در فرهنگ مصر داشتند.

آیین برهمن

- آریاییان هند نیز همانند سایر اقوام هند و اروپایی، خدایان گوناگونی را به عنوان یکی از مظاهر طبیعت، مانند آسمان، ماه، خورشید، باد و آتش می‌پرستیدند.
- آنان همچون آریایی‌های ایرانی، به خدای غیرمادی و مافوق طبیعت نیز عقیده داشتند.
- قربانی کردن، از جمله رسوم سخت و پیچیده آن بود.
- وظیفه حفظ سروده‌های وداها از گزند فراموشی، تعلیم آموزه‌های دینی و اجرای آداب مذهبی، برعهده افرادی بود که به «برهمن» شهرت داشتند. برهمنان به واسطه مقام و موقعیت مذهبی خویش، قدرت و ثروت فراوانی کسب کرده و «کاست» یا طبقه ممتازی را تشکیل داده بودند.

یونانیان

- به خدایان متعددی اعتقاد داشتند.
- مردم هر دولت - شهر یکی از خدایان مستقر در آتمپ را به عنوان خدای محافظ شهر خود ستایش می‌کردند.
- یونانیان دارای معابدی بودند. نیایش غالباً با تقدیم هدیه و قربانی به خدایان انجام می‌گرفت.
- در یونان باستان، نفوذ و قدرت کاهنان به مراتب کمتر از مصر و بین‌النهرین بود.

بررسی عبارات

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (الف) خدایان متعددی را می‌پرستیدند. ← مصر - برهمن (هند) - یونان - بین‌النهرین
 (ب) برای هر شهر یک خدا برگزیده بودند. ← بین‌النهرین - یونان
 (ج) کاهنان نفوذ زیادی داشتند. ← مصر - بین‌النهرین - برهمن
 (د) به خدایان قربانی و هدیه پیشکش می‌کردند. ← بین‌النهرین - برهمن - یونان

کدام مورد دربارهٔ اوضاع سیاسی - نظامی، اقتصادی و اجتماعی اشکانیان (۱)، ساسانیان (۲) و هخامنشیان (۳) درست است؟

- الف) افزایش نابرابری‌های اجتماعی
ب) نقش کم‌اهمیت پیاده‌نظام در تشکیلات نظامی
ج) حکمرانی غیرمتمرکز و نیمه‌مستقل
د) ظهور جنبش اجتماعی و اقتصادی به رهبری مزدک
- (۱) «ب» از وجوه اشتراک ۲ و ۳ و «د» از ویژگی‌های ۲ است.
(۲) «الف» از ویژگی‌های ۱ و «ج» از نقاط اشتراک ۱ و ۲ است.
(۳) «د» و «ج» از ویژگی‌های ۲ است.
(۴) «ج» از ویژگی‌های ۱ و «ب» از وجوه اشتراک ۱ و ۲ است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: تاریخ رهم - درس‌های ۱۰ و ۱۱

در دوران ساسانیان بود که موبدان زرتشتی از نابرابری‌های اجتماعی دفاع کردند و اجازهٔ تحرک اجتماعی را از مردم سلب کردند!

Hint

درس Box

وضعیت سپاه و جنگ‌افزارها در سلسله‌های مختلف ایران باستان بدین شرح بوده است:

- دهیوک، برای مقابله با هجوم آشوری‌ها، هگمتانه را به صورت دژی نظامی درآورد. - هوخشتر، سپاه خود را به دسته‌های کمان‌داران، نیزه‌داران و سواران تقسیم کرد و در کنار آنان، دسته‌های پشتیبانی، نذراکات و یگان‌های بارکش قرار داد.	مادی‌ها
- سپاه هخامنشی تا زمان داریوش یکم متکی بر واحدهای مختلف پیاده‌نظام بود. - داریوش، نیروی ویژه ده هزار نفری به نام سپاه جاویدان را تشکیل داد که هیچ‌گاه از شمار آن‌ها کم نمی‌شد. - در سپاه هخامنشی سواره‌نظام جایگاه مهمی داشت و سلاح اصلی آنان نیزه بود.	هخامنشیان
- اشکانیان به نیروی سواره‌نظام اهمیت فراوان می‌دادند و در سپاه آن‌ها، پیاده‌نظام نقش چندانی نداشت. - اساس تشکیلات نظامی اشکانیان، سواره‌نظام چابکی بود که در هنگام سواری تیراندازی می‌کرد و سلاح اصلی آن‌ها، تیر و کمان و نیزه بود. - اشکانیان به تدریج سواره‌نظام دارای سلاح سنگین نیز تشکیل دادند که مجهز به زره و کلاه‌خود بود.	اشکانیان
- با به قدرت رسیدن ساسانیان، سپاه دائمی و مجهزی به وجود آمد که اصلی‌ترین بخش آن را سواره‌نظام سنگین اسلحهٔ زره‌پوش موسوم به «آسواران» تشکیل می‌داد. - بخش دیگری از سپاه ساسانی را سواره‌نظام سبک‌اسلحه که افراد آن مجهز به کمان بودند، تشکیل می‌داد.	ساسانیان

- نظام حکومتی اشکانیان، مجموعه‌ای از حکومت‌های نیمه‌مستقل بود که به حکومت مرکزی اشکانی، مالیات و نیروی نظامی می‌داد. (این دقیقاً برعکس حکومت ساسانیان که مبتنی بر تمرکز قدرت بود، است.)
- ظهور جنبش اجتماعی و اقتصادی مزدک در دوران ساسانیان (قیاد) رخ داد.
- نظام طبقاتی در دوران ساسانیان تحت تأثیر دو عامل گسترش یافت: ۱) تأسیس حکومت مرکزی ۲) رسمیت یافتن دین زرتشت

نکته

تشریح عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- الف) در دوران حکومت هخامنشیان و ساسانیان نابرابری‌های اجتماعی افزایش یافت.
- ب) در دوران حکومت اشکانیان و ساسانیان نیروی پیاده‌نظام اهمیت چندانی نداشت و اساس تشکیلات نظامی بر پایهٔ نیروی سواره‌نظام بود.
- ج) حکومت اشکانی غیرمتمرکز و نیمه‌مستقل اداره می‌شد.
- د) جنبش مزدک در دورهٔ ساسانیان ظهور پیدا کرد.

تاریخ

کنکور

کدام مورد درباره ساختار اجتماعی و اقتصادی مکه (۱)، پترب (۲) و طائف (۳) در دوره جاهلی، درست است؟

(سؤال ۱۰۶ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - توبیت دو ۳)

الف) روابط اقتصادی گسترده

ب) اشتغال به کشاورزی

ج) زیست‌گروه‌ها و قبایل یهودی

د) نبود مرجع سیاسی قدرتمند

(۱) «د» از وجوه مشترک ۱، ۲ و ۳ و «ج» از نقاط مشترک ۲ و ۳ است.

(۲) «الف» از وجوه پیوند ۱ و ۳ و «ب» از وجوه اشتراک ۲ و ۳ است.

(۳) «ج» و «د» از ویژگی‌های ۲ و «الف» از اشتراکات ۱ و ۲ است.

(۴) «ج» از اشتراکات ۱ و ۳ و «ب» و «د» از ویژگی‌های ۲ است.

هر یک از عبارات زیر ویژگی‌های کدام یک از حکومت‌های ایران باستان را به ترتیب بیان کرده است؟

- الف) زنان حق مالکیت و فعالیت اقتصادی داشتند.
 ب) مأمورانی با عنوان «چشم و گوش شاه» فعالیت می‌کردند.
 ج) از حقوق گمرکی جاده ابریشم درآمد زیادی کسب می‌شد.
 د) در مبادلات تجاری اشیای تجملی جای کالاهای ارزان قیمت را گرفت.

- (۱) اشکانیان - سلوکیان - ساسانیان - هخامنشیان
 (۲) هخامنشیان - ساسانیان - اشکانیان - سلوکیان
 (۳) ساسانیان - اشکانیان - هخامنشیان - سلوکیان
 (۴) ساسانیان - هخامنشیان - اشکانیان - سلوکیان

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس‌های ۱۳ و ۱۴

در آثار و متون دینی و حقوقی مربوط به دوره ساسانی و قرون نخستین اسلامی، مطالب و گزارش‌هایی وجود دارد که دلالت بر حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در آن دوران می‌کند، از جمله این که زن حق مالکیت و فعالیت اقتصادی داشت و می‌توانست درآمد کسب کند و در اموال همسر خود شریک باشد.

در زمان هخامنشیان، مسئولیت بازرسی و نظارت دقیق و کامل بر عملکرد مقام‌ها و مأموران دولتی در پایتخت و شهرهای (ساتراپ‌ها) برعهده یکی از خویشاوندان نزدیک شاه یا یکی از درباریان مورد اعتماد و وفادار به او قرار می‌گرفت. مسئول بازرسی و مأموران تحت فرمانش، به عنوان «چشم و گوش شاه» معروف بودند.

در زمان اشکانیان، ابریشم چین و ادویه هندوستان مشتریان زیادی در قلمرو روم داشت؛ بنابراین درآمد هنگفتی از حقوق گمرکی، عوارض حمل و نقل و راهداری، نصیب حکومت اشکانی می‌شد.

در دوران حکومت سلوکیان، تجارت رونق گذشته را نداشت؛ از حجم مبادله کالاهای ارزان قیمت کاسته شد و در عوض اشیای تجملی، جای آن‌ها را گرفت.

مشاوره ویژگی‌های حکومت‌های باستانی، در سال‌های اخیر یک یا دو سؤال رایج صورت مستقیم یا غیرمستقیم به خودش اختصاص داده، پس حواست خیلی به این تپ سؤال‌ها باشد!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

دو گزاره زیر به ترتیب، مربوط به کدام وجود از تاریخ‌نگاری هستند؟

- الف) از منابع غیرنوشتاری از ظهور اسلام تا پایان عصر صفوی محسوب می‌شود که به بازآفرینی گذشته کمک می‌کند.
ب) یکی از مهم‌ترین و مشهورترین منابع تاریخ عمومی، به این شیوه تاریخ‌نگاری تدوین شده است.

- (۱) محوطه‌ها و بناهای تاریخی - تاریخ‌نگاری روایی
(۲) ابزارها و وسایل دست‌ساخته انسان - تاریخ‌نگاری روایی
(۳) محوطه‌ها و بناهای تاریخی - تاریخ‌نگاری تحلیلی
(۴) ابزارها و وسایل دست‌ساخته انسان - تاریخ‌نگاری تحلیلی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس‌های ۱ و ۲

اگر صورت سؤال منبع سلسله‌ای (مثل تاریخ بی‌بقی) رو مدنظر داشت، اون وقت می‌شد تاریخ تحلیلی رو که روش تاریخ‌نگاری ابوالفضل بی‌بقی بود انتخاب کرد.

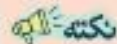

پاسخ خیلی شریخی ✓

بررسی عبارت‌ها:

الف) ابزارها و وسایل دست‌ساخته انسان از منابع بسیار موثق محسوب می‌شوند، چراکه تمامی آن‌ها گواه روشنی بر نوع فرهنگ، عقاید و آداب و رسوم پیشینیان ما هستند. چستی ابزار و وسایل دست‌ساخته انسان به‌گونه‌ای است که مورخان را در جهت بازآفرینی گذشته یاری می‌سازد.

حواست باشه، بازسازی گذشته که به کمک محوطه‌ها و بناهای تاریخی صورت می‌گیره، یا بازآفرینی گذشته یکسان نیست! در بازآفرینی برخلاف بازسازی، فرد تا حد زیادی از قوه تخیلش بهره می‌گیره؛ برای مثال در طول تاریخ پیش اومده که باستان‌شناسان اشیایی رو کشف کنن که در نگاه اول نفهمن که چستی و کاربرد اون‌ها چیه. این جاست که به بازآفرینی گذشته دست می‌زنن.

بازسازی گذشته ← محوطه‌ها و بناهای تاریخی

بازآفرینی گذشته ← ابزارها و وسایل دست‌ساخته انسان

ب) این عبارت (صورت سؤال) به شکل غیرمستقیم به «تاریخ طبری» نوشته محمدبن جریر طبری اشاره دارد که از مهم‌ترین و معروف‌ترین تاریخ‌های عمومی محسوب می‌شود. او برای تألیف کتاب خود اخبار قراوانی را جمع‌آوری و عیناً آن‌ها را ذکر کرد. او سعی داشت درستی یا نادرستی مطالب را به خواننده واگذار کند؛ پس محمدبن جریر طبری از روش تاریخ‌نگاری روایی استفاده کرده است.

دو گزاره زیر به ترتیب، مربوط به کدام وجود از تاریخ‌نگاری هستند؟
الف) ناظم‌الاسلام کرمانی، نقش طبقات اجتماعی را در «تاریخ بیداری ایرانیان» نشان داده است.
ب) هرودت برای نگارش کتاب تاریخ خود، به فینیقیه سفر کرده است.

- (۱) روش تاریخ‌نگاری - سنجش و نقد روایت
(۲) بینش تاریخ‌نگاری - سنجش و نقد روایت
(۳) روش تاریخ‌نگاری - سنجش اعتبار و نقد راوی
(۴) بینش تاریخ‌نگاری - سنجش اعتبار و نقد راوی

در کدام مورد تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادهای زیر در مورد خلفای راشدین روی نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

- (الف) این خلیفه توسط مخالفان خود به قتل رسید.
 (ب) از مهم‌ترین رویدادهای این خلیفه فتوحات مسلمانان در سرزمین‌های مجاور بود.
 (ج) گروهی از انصار در سقیفه بنی‌ساعده برای انتخاب جانشین پیامبر دور هم جمع شدند.
 (د) ابوذر غفاری و عمار یاسر توسط حکم این خلیفه تبعید شدند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هنگامی که امام علی و بنی‌هاشم مشغول برگزاری مراسم تدفین پیامبر بودند، گروهی از انصار در مکانی موسوم به «سقیفه بنی‌ساعده» در مدینه گرد هم آمدند تا درباره تعیین جانشین رسول خدا تصمیم بگیرند. پس از گفتگو و بحث‌هایی که در آن جلسه صورت گرفت، نخست عمر و ابوعبیده و سپس تعدادی از انصار حاضر در سقیفه با ابوبکر، به عنوان خلیفه و جانشین پیامبر، بیعت کردند. خلیفه اول (ابوبکر) اندکی بیش از دو سال خلافت کرد. او در واپسین لحظات زندگی، طی وصیت‌نامه‌ی مکتوبی، عمر بن خطاب را به جانشینی خود معرفی کرد. از مهم‌ترین رویدادهای دوران خلیفه دوم (حک ۱۳ - ۲۳ ق) فتوحات مسلمانان در سرزمین‌های مجاور شبه‌جزیره عربستان بود.

برخی از صحابه پیامبر همچون ابوذر غفاری و عمار یاسر، نسبت به رفتار منصوبان خلیفه سوم، یعنی عثمان انتقاد و اعتراض کردند. خلیفه که تحت تأثیر اطرافیان و مشاوران خود از جمله مروان بن حکم قرار داشت، انتقادکنندگان را تبعید نمود. معترضان خشمگین سرانجام به خانه خلیفه ریختند و او را به قتل رساندند.

در کدام مورد، تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادها، روی نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

(سوال ۱۰۳ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

- (الف) پایان دوره شکوفایی مردم‌سالاری در آئین
 (ب) تأسیس سلسله موریای در هند
 (ج) پایان جنگ‌های پلوپونزی در یونان
 (د) تشکیل حکومت جمهوری در ژم

کنکور

با توجه به متن زیر، کدام گزینه تفسیر درستی ارائه می‌دهد؟

«طغیان شدید رودهای دجله و فرات بندها و سدها را شکست و خسارت فراوانی به زمین‌های حاصلخیز آسورستان زد.»

- (۱) منجر به شیوع طاعون در دوره ساسانیان شد.
- (۲) باعث تشدید وضعیت ناپایمان ساسانیان و در ادامه ضعف این حکومت شد.
- (۳) منجر به سست شدن بنیان حکومت اشکانیان شد و حمله اعراب را در پی داشت.
- (۴) منجر به اعتراض مردم و در پی آن سقوط حکومت هخامنشیان شد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث، تاریخ دهم - درس ۱۰ / تاریخ پانزدهم - درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اوضاع اجتماعی ساسانیان به دلیل جدایی و فاصله طبقات جامعه ایران از یکدیگر، اختلافات مذهبی و سرکوب مخالفان دین رسمی، تنگ‌نظری موبدان و دخالت آن‌ها در امور مختلف کشور، آشفته بود.

علاوه بر آن، شیوع بیماری مرگبار طاعون و طغیان شدید رودهای دجله و فرات که بندها و سدها را شکست و خسارت فراوانی به زمین‌های حاصلخیز آسورستان (بین‌النهرین / سواد / عراق) زد، ضربه سنگینی به اقتصاد ساسانیان وارد آورد.

حادثه تأثیرگذار دیگری که در این اوضاع و احوال رخ داد، از میان برداشتن دولت آل‌منذر (لخمیان) توسط خسرو پرویز بود. اندکی پس از این ماجرا، دسته‌هایی از سپاهیان ساسانی، از قبیله‌های عرب مجاور مرزهای ایران شکست خوردند. بر اثر این واقعه، عظمت قدرت ساسانیان در چشم اعراب فرو ریخت و باعث تشویق و تحریک بیشتر آنان برای هجوم به کاروان‌ها و آبادی‌های مرزی ایران شد. برخی از عوامل مؤثر در سقوط ساسانیان عبارت‌اند از:

- (۱) ضعف قدرت سیاسی پادشاهان ساسانی به دلیل اختلاف و درگیری پیاپی با اشراف و بزرگان؛
- (۲) شورش مکرر فرماندهان نظامی و دخالت آنان در کشمکش‌های سیاسی؛
- (۳) ناراضی‌تبی توده مردم از حکومت ساسانی به سبب وجود نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی و عدم مقاومت جدی آنان در برابر اعراب؛
- (۴) کاهش توان اقتصادی حکومت ساسانی به سبب طغیان رودخانه‌های دجله و فرات، شکسته شدن سدها و به زیر آب رفتن زمین‌های حاصلخیز آسورستان (بین‌النهرین)؛
- (۵) پیام جذاب دین اسلام که جهانیان را به پرستش خدای یگانه و برابری و برادری فرا می‌خواند؛
- (۶) انگیزه و روحیه قوی اعراب مسلمان.

با توجه به ویژگی‌های معماری و شهرسازی حکومت‌های اسلامی و سلسله‌های باستانی ایرانی، کدام گزینه به درستی مطرح شده است؟

- (۱) بنای شهر بغداد در دوره عباسیان به دستور منصور به صورت دایره‌ای و براساس سنت شهرسازی ایران باستان ساخته شد.
- (۲) بنای شهر فیروزآباد در دوره اشکانیان در شهر فارس امروزی به شکل دایره‌ای با الهام از شهرسازی ساسانیان ساخته شد.
- (۳) بنای شهر قاهره در دوره عباسیان به دستور مستنصر به صورت دایره‌ای و براساس سنت شهرسازی ایران باستان ساخته شد.
- (۴) بنای شهر تیسفون در دوره ساسانیان در شهر فارس امروزی به شکل دایره‌ای با الهام از شهرسازی اشکانیان ساخته شد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس ۱۶ / تاریخ پانزدهم - درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

معماری ساسانی با بنای کاخ اردشیر در فیروزآباد فارس (گور) آغاز شد و با ساخت کاخ تیسفون به اوج رسید. در طی حدود چهار قرن فرمانروایی سلسله ساسانیان بر ایران، شهرهای متعددی در گوشه و کنار کشور، به‌خصوص در فارس و خوزستان به فرمان پادشاهان این سلسله برپا شد. طرح و نقشه شهرهای ساسانی همچون شهرهای اشکانی به شکل دایره بود. یکی از اقدامات مهم منصور برای تحکیم و تثبیت خلافت خاندان خود، بنای شهر بغداد به عنوان پایتخت عباسیان بود. این شهر در مکنی نزدیک تیسفون، پایتخت ساسانیان و براساس سنت شهرسازی ایران باستان ساخته شد.

مسیحیان در نخستین جنگ‌های صلیبی موفق به تصرف شهر بیت‌المقدس شدند. در میان گزینه‌های زیر، نقش کدام حکومت‌های مسلمان در این موفقیت مسیحیان، نسبت به سایر گزینه‌ها بیشتر است؟

- (۱) اختلاف و دشمنی میان سلجوقیان و خلافت عباسی
- (۲) اختلاف و دشمنی میان غزنویان و خلافت عباسی
- (۳) غفلت حکومت سلجوقیان
- (۴) ضعف و اختلاف داخلی حاکمان مسیحی در اندلس

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس ۱۵

می‌دونی چرا به این جنگ‌ها می‌گن صلیبی؟ چون مسیحیان شرکت‌کننده در این جنگ‌ها، نشان صلیب بر لباس و پرچم‌هاشون داشتن؛ به همین خاطر به این جنگ‌ها گفتن صلیبی!

جنگ‌های صلیبی: سلسله‌ای از جنگ‌ها بود که مسیحیان به دعوت پاپ و به فرماندهی شاهان و اشراف اروپایی علیه مسلمانان بر پا کردند و تقریباً ۲۰۰ سال به طول انجامید.

روند جنگ‌های صلیبی:

اولین جنگ: پیروزی صلیبیان با استفاده از غفلت حکومت سلجوقی و اختلاف و دشمنی میان فاطمیان و عباسیان.

پیروزی مسلمانان: آزادسازی بیت‌المقدس از اشغال صلیبیان به دست صلاح‌الدین ایوبی.

آثار و پیامدهای جنگ‌های صلیبی: با این‌که مسلمانان پیروز شدند و توانستند سرزمین‌های خود را حفظ کنند، اما به دلیل قرار گرفتن سرزمین‌های اسلامی در میدان‌های جنگ، آسیب و خسارت‌های جانی و مالی فراوانی برای ساکنان این مناطق به همراه آورد.

صلیبیان در نخستین جنگ صلیبی با استفاده از غفلت حکومت سلجوقی و اختلاف و دشمنی که میان فاطمیان و عباسیان وجود داشت، شهر بیت‌المقدس و چند شهر دیگر منطقه شام در سواحل شرقی مدیترانه را تصرف کردند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱) و (۲): اختلاف و دشمنی میان فاطمیان و عباسیان بود!

گزینه (۴): غلط اندر غلط! چرا؟!

به دو دلیل: اول این‌که در درس‌باکس گفته شد که با مرگ ملک‌شاه و وزیر مقتدرش، حکومت سلجوقیان دچار ضعف شد و یکی از پیامدهای آن هم شکست‌خوردن در جنگ‌های صلیبی بود.

دوم این‌که حاکمان اندلس مسلمان بودند و نه مسیحی!

مشاوره سؤال‌هایی از مباحث مشترک یکی از پرتکرارترین سؤال‌های کنکور چند سال اخیر است. مثلاً همین سؤال که درباره اندلس، فاطمیان، سلجوقیان و جنگ‌های صلیبی است. در درس‌های ۱۰، ۷ و ۱۵ مطالبی آمده است؛ پس حسابی روی مباحث مشترک تمرکز کن!

Hint

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب، توصیف کدام‌یک از گروه‌های اجتماعی در قرون وسطا است؟

الف) در پایین‌ترین مرتبه اجتماعی قرار گرفته بودند.

ب) هر کدام پرچم و لوای مخصوص خود را داشتند.

ج) صدور حکم اعدام با آن‌ها بود.

۲) سرف‌ها - فتودال - فتودال

۱) سرف‌ها - واسال - فتودال

۴) واسال - سرف‌ها - فتودال

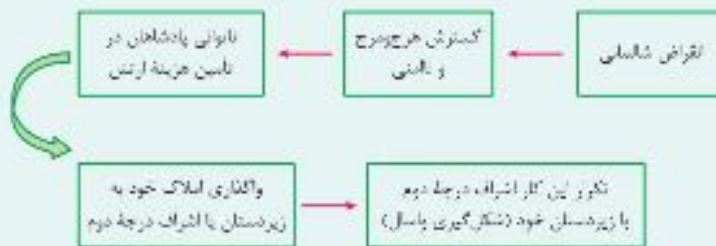
۳) واسال - فتودال - فتودال

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس ۱۵

نکته Box

گسترش و تحکیم نظام فتودالیسم:

ویژگی واسال‌ها:

• به ارباب خود سوگند وفاداری یاد می‌کردند.

• موظف بودند که هنگام جنگ ارباب خود را یاری دهند.

• از کاخ و کوشک او حفاظت می‌کردند و به او عوارض و مالیات می‌پرداختند.

• اربابان یا فتودال‌ها کلیه حقوقی را که خاص شاهان بود، تصاحب می‌کردند.

• از زیردستان خود مالیات می‌گرفتند، فضاوت می‌کردند و حتی حکم اعدام صادر می‌کردند.

• حق اعلان جنگ و صلح داشتند.

• پرچم و لوای مخصوص به خود داشتند.

وضعیت و موقعیت سرف‌ها:

• در قرون وسطی کار بر روی زمین‌های اربابان (فتودال‌ها) به عهده میلیون‌ها کشاورز وابسته به زمین بود که به آن‌ها سرف می‌گفتند.

الف) عده‌ای از سرف‌ها کشاورزان آزادی بودند که به علت بدهکاری سرف شدند.

ب) گروهی از کشاورزان نیز به خاطر ناامنی و هرج و مرج زمین خود را به فرد نیرومندی واگذار کردند و در عوض از حمایت او برخوردار شدند.

• سرف‌ها در پایین‌ترین مرتبه اجتماعی نظام فتودالی قرار داشتند و اجازه نداشتند که ملک ارباب خود را ترک کنند. با این حال سرف مثل برده نبود که قابل خرید و فروش باشد.

سرف‌ها در پایین‌ترین مرتبه اجتماعی قرار داشتند. «الف»

فتودال‌ها هر کدام پرچم و لوای مخصوص خود را داشتند. «ب»

فتودال‌ها حکم اعدام نیز صادر می‌کردند. «ج»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر یک از موارد زیر، به ترتیب شیوه اخذ مالیات در کدام دوره، فرمانروا یا خلیفه است؟

در دوران باستان و اسلامی

(الف) فشار بار مالیاتی در نهایت مردم را به حمایت از مهاجمان واداشت.

(ب) مالیات بخش دامداری تحت عنوان چوپان بیگی پرداخت می‌شد.

(ج) تشکیلات اداری و مالیاتی با هدف تسلط بیشتر حکومت مرکزی، توسعه می‌شد.

(د) در شیوه مالیات‌گیری به شیوه گذشتگان عمل می‌کرد.

(۱) سلجوقیان - صفویان - هان - خلفای راشدین

(۲) تیموریان - غزنویان - کنستانتین - خلیفه دوم (عمر)

(۳) غزنویان - آل بویه - چهاین - مادی‌ها

(۴) غزنویان - صفویان - شی‌هوانگ‌تی - سلوکیان

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس‌های ۵ و ۸ / تاریخ پانزدهم - درس‌های ۸، ۱۰ و ۱۳

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) پس از محمود غزنوی، پسر او مسعود، بر رقیبان خود غلبه کرد. درگیری‌های داخلی و سرگرم شدن مسعود به لشکرکشی به هند، از جمله عواملی بود که سبب شد وی از وضعیت مردم، به‌خصوص ساکنان خراسان که زیر بار فشار مالیاتی مأموران او به شدت آسیب دیده بودند، عاقل بماند. از این‌رو هنگامی که سلجوقیان به فرماندهی طغرل به شهرهای خراسان هجوم آوردند، مردم دروازه شهرها را به روی مهاجمان گشودند.

(ب) کشاورزی و دامداری، رکن مهم فعالیت‌های اقتصادی در عصر صفوی بودند. دولت برای اداره امور از کشاورزان و دامداران مالیات می‌گرفت. دامداران مبالغی مالیات تحت عنوان «چوپان بیگی» می‌پرداختند. گروه‌های مختلف اصناف و پیشه‌وران و صنعتگران در بازار فعالیت می‌کردند و کالاهای خود را در معرض فروش می‌گذاشتند و در قبال حفظ امنیت به دولت مالیات می‌پرداختند. (ج) یکی از فرمانروایان سلسله چهاین به نام زنگ که بعدها عنوان شی‌هوانگ‌تی را برای خود برگزید، به منظور تسلط بیشتر حکومت مرکزی بر سرزمین چین باستان، تشکیلات اداری و مالیاتی را توسعه داد.

(د) این عبارت در مورد دو دوره متفاوت صدق می‌کند:

(۱) در دوران حکومت سلوکی، قدرت و مناصب مهم سیاسی، اداری و نظامی در اختیار یونانیان بود. سلوکیان بخش عمده‌ای از تشکیلات دیوانی (اداری و مالی) هخامنشیان را به خدمت گرفتند. به عبارتی، آنان در گرفتن مالیات به روش پیشین عمل می‌کردند. (۲) پس از فتح ایران در عصر خلفای نخستین بعد از حکومت ساسانی، از آن‌جا که اعراب تجربه چندانی در کشورداری نداشتند، اداره امور دیوانی همچون گذشته در اختیار ایرانیان باقی ماند و محاسبه و دریافت مالیات‌ها همچنان توسط دبیران و دهقانان ایرانی انجام می‌گرفت.

در یک مطالعه تطبیقی، به ترتیب کدام مورد دربارهٔ «تزوگات» و «مادیان هزار دادستان» درست است؟

- (۱) مجموعه قوانین دینی و احکام عرفی عهد باستان
- (۲) نظام حقوقی و دادرسی عهد تیموریان و ساسانیان
- (۳) مجموعه‌ای از قوانین آموزش نظامی عهد ساسانیان و تیموریان
- (۴) مجموعه قوانین حقوقی عهد مغولان و تیموریان

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس ۱۱ / تاریخ پانزدهم - درس ۱۲

مجموعه قوانین تیمور موسوم به **تزوگات** بود. با این حال، در سراسر عهد تیموریان، قوانین شرعی و عرفی مبنای زندگی اجتماعی و دایره حقوقی ایرانیان بود.

در دوره **ساسانیان**، مجموعه‌ای از قوانین و محاکمات عمر ساسانی در کتاب «مادیان هزار دادستان» به زبان پهلوی گردآوری شده و منبع ارزشمندی برای آشنایی با نظام حقوقی و دادرسی آن دوره محسوب می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۱۴ با توجه به قله‌های نام برده شده، کدام گزینه تبیین درستی را بیان می‌کند؟

(ب) بزمان

(الف) دماوند

(د) جغتای

(ج) سهند

- (۱) قله «ب» در رشته‌کوهی در شمال شرق ایران قرار گرفته است که به شکل منظم و موازی هستند.
- (۲) قله «الف» همانند «ج» در اثر فعالیت‌های آتشفشانی در طی میلیون‌ها سال تشکیل شده است.
- (۳) قله «د» همانند گنبدهای نمکی در رشته‌کوه زاگرس قرار گرفته و از برخورد صفحه عربستان و اوراسیا تشکیل شده است.
- (۴) در صورتی که «ب» در خراسان و «د» را در سیستان به همراه گردنه اوج در قزوین به هم وصل کنیم، منطقه کوهستانی مرکزی تشکیل می‌شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: یقراقیای دهم - درس ۴

درس Box

جغرافیا

پاسخ خیلی تشریحی ✓

قله دماوند در رشته کوه البرز و دو قله سه‌پند و سبلان در منطقه کوهستانی آذربایجان در اثر فعالیت‌های آتشفشانی در طی میلیون‌ها سال تشکیل شده‌اند.
بررسی نادرستی سایر گزینه‌ها:
گزینه (۱): قله یزمان در منطقه کوهستانی مرکزی قرار گرفته است.
گزینه (۳): قله جغتای در منطقه کوهستانی مرکزی قرار گرفته است.
گزینه (۴): قله یزمان در استان سیستان و بلوچستان قرار دارد و قله جغتای در استان خراسان رضوی است.

۱۱۵ با توجه به اطلاعات داده شده، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

- (الف) نفوذ از جنوب و جنوب غربی (ب) ورود در فصول گرم سال (ج) با اثر بارندگی (د) افزایش شدید دما (ه) نفوذ از شرق ایران

توده هوای موسمی توده هوای گرم و خشک

(۱)

توده هوای سودانی توده هوای مرطوب غربی

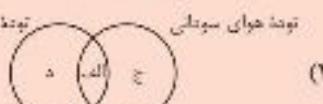
(۲)

توده هوای موسمی توده هوای سرد و خشک سیبری

(۳)

توده هوای سودانی توده هوای گرم و خشک

(۴)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: پرفراهای دهم - درس ۵

در این Box

توده هوا	زمان ورود به کشور	تأثیر آب و هوایی	جهت ورود به کشور
سرد و خشک سیبری	دوره سرد	بارش در سواحل دریای خزر و سردی و خشکی هوا در مناطق مختلف	شمال
مرطوب غربی	دوره سرد	بارش برف و باران در مناطق مختلف	غرب
سودانی	دوره سرد	بارندگی در مناطق مختلف	غرب
مرطوب موسمی	دوره گرم	بارش های سیلابی در جنوب شرق	جنوب شرقی
گرم و خشک	دوره گرم	افزایش شدید دما در مناطق مختلف	جنوب غربی

پاسخ خیلی تشریحی ✓ توده های هوای گرم و خشک و سودانی هر دو از جنوب و جنوب غربی ایران وارد می شوند، اما اثرهای آب و هوایی متفاوتی دارند. توده هوای سودانی باعث بارندگی می شود و توده هوای گرم و خشک باعث افزایش دما در کشور می شود.

کدام شکل براساس اطلاعات داده شده، به درستی ترسیم شده است؟ (سوال ۳۱ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

(الف) سرزمینی با نواحی کوهستانی

(ب) وسعت زیاد سرزمینی

(ج) شکل سیاسی فشرده یا جمع و جور

(د) جمعیت فعال زیاد

(ه) سرزمینی با نواحی هموار

افزایش قابلیت دفاعی قابلیت توسعه راهها

(۲)

قابلیت توسعه راهها افزایش قابلیت دفاعی

(۱)

افزایش قابلیت دفاعی قابلیت توسعه راهها

(۴)

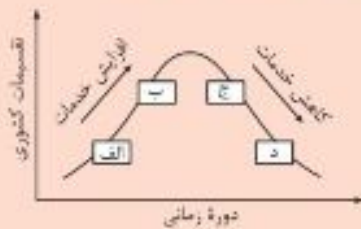
قابلیت توسعه راهها افزایش قابلیت دفاعی

(۳)

کنکور

۱۱۶ با توجه به تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران و شکل زیر، کدام گزینه تبیین صحیحی را بیان می‌کند؟

(۱) در «ب» فرماندار برای اداره بهتر و عرضه خدمات مناسب‌تر، آن را به چندین «ج» که معادل تسوج در دوره هخامنشیان می‌شود، تقسیم کرده است.

(۲) «ج» همانند «د» که معادل رستاک در دوران ساسانیان است، از لحاظ محیط طبیعی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی همگن است.

(۳) «د» کوچک‌ترین تقسیمات کشوری است و مستلزم به هم پیوستن چندین «الف» همجوار به یکدیگر است.

(۴) «الف» واحدی از تقسیمات کشوری و تابع تشکیلات مرکزی و معادل ایالت در دوره ساسانیان به شمار می‌رود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: پراکنش‌های دهم - درس ۸

درس Box

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): تسوج یا تسوج (شهرستان) از تقسیمات کشوری در دوره ساسانیان است.

گزینه (۳): دهستان کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری است که از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه همجوار تشکیل می‌شود.

گزینه (۴): شهرستان تابع استان و استان تابع تشکیلات مرکزی (پایتخت) است و معادل خوره در دوره ساسانیان است.

پایه دوازدهم انسانی
چهاردهم فروردین ماه ۱۴۰۵
مرحله پانزدهم

۱۳۳۲

کدام عبارت مطابق با تصویر زیر و رابطه پراکندگی پوشش گیاهی با ارتفاع، مفاهیم درستی را مطرح کرده است؟

(سوال ۸/۸ کنکور انسانی ۱۴۰۳، نوبت دوم)

- (۱) در «ج» تعداد گونه و قد گیاهان، کمتر از «الف» است اما انتظار داریم میزان تولید ماده آلی آن بیشتر باشد.
- (۲) در «الف» تعداد گونه و قد گیاهان، کمتر از «ج» است اما انتظار می‌رود میزان تولید ماده آلی آن نیز کمتر باشد.
- (۳) در «ب» فصل رویش گیاهان، بلندتر از «د» است و همچنین سرعت رشد گیاهان، کمتر خواهد بود.
- (۴) در «د» فصل رویش گیاهان، بلندتر از «ب» است و در نتیجه سرعت رشد گیاهان، کمتر خواهد شد.

با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

الف) نیاز به خدمات و تسهیلات در این نوع سکونتگاه‌ها، به علت جمعیت زیاد، بیشتر احساس می‌شود و خانه‌ها و محله‌ها پرتراکم هستند.

ب) یکی از انواع اشکال در این سکونتگاه‌ها، نوع پراکنده است و فعالیت اغلب ساکنان آن وابسته به زمین است.

ج) در این سکونتگاه‌ها، معمولاً تفاوت بسیاری در ارزش‌ها، آداب و رسوم مردم دیده می‌شود و در برخی انواع آن یک شبکه مستطیلی شکل، راه‌های ارتباطی را به هم متصل می‌کند.

د) یکی از انواع اشکال در این سکونتگاه‌ها، نوع متمرکز است که تحت تأثیر پدیده‌های اطراف خود می‌باشد.

- ۱) «الف» → «مطابق با» «د» → «مغایر با» «ب» / «ب» → «مطابق با» «ج» → «مغایر با» «الف»
- ۲) «الف» → «مغایر با» «د» → «مطابق با» «ب» / «الف» → «مغایر با» «ج» → «مطابق با» «ب»
- ۳) «ب» → «مطابق با» «د» → «مغایر با» «الف» / «الف» → «مطابق با» «ج» → «مغایر با» «ب»
- ۴) «ب» → «مغایر با» «د» → «مطابق با» «الف» / «الف» → «مغایر با» «ج» → «مطابق با» «ب»

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث، فقرات پایانی درس ۹

در این Box

انواع سکونتگاه‌ها:

● سکونتگاه عشایری:

سکونت و یکجانشینی دائم در آن دیده نمی‌شود.

زندگی اجتماعی و قبیله‌ای دارند.

به طور مستقیم از منابع طبیعی استفاده می‌کنند.

● سکونتگاه روستایی:

فعالیت در آن اغلب وابسته به زمین است.

فضای باز و چشم‌اندازهای طبیعی زیبایی در آن وجود دارد.

ساکنان مقید به آداب و رسوم هستند.

عرضه خدمات کمتر و محدودتر است.

● سکونتگاه شهری:

جمعیت زیاد، خانه‌ها فشرده و محله‌ها پرتراکم هستند.

تفاوت زیادی در ارزش‌ها، آداب و رسوم و شیوه زندگی مردم وجود دارد.

خدمات و تسهیلات بیشتر است.

اشکال سکونتگاه‌های روستایی:

پراکنده	خانه‌ها از یکدیگر فاصله دارند.
متمرکز	خطی ← حول یک رود یا در امتداد یک جاده شکل می‌گیرند.
	میدانگاهی ← در اطراف قنات‌ها، چشمه‌ها یا جاه‌ها شکل می‌گیرند.
	پلکانی ← بر روی دامنه یک کوه استقرار دارند.

جغرافیا

اشکال سکونتگاه‌های شهری:

- شعاعی (ستاره‌ای) ← دارای یک مرکز اصلی (میدانی) است.
- خیابان و شبکه‌های مهم به صورت شعاعی از مرکز به سایر نواحی منشعب می‌شود.
- شطرنجی ← یک شبکه مستطیلی شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کند.
- خطی ← همانند سکونتگاه روستایی، حول یک محور ارتباطی یا رود شکل می‌گیرد.
- موارد «الف» و «ج» اشاره به سکونتگاه‌های شهری دارد و موارد «ب» و «د» مربوط به سکونتگاه‌های روستایی هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به موارد ذکرشده، کدام گزینه تبیین درستی را بیان می‌کند؟

الف) اجرای طرح‌های مهار بیابان و تغییر در شیوه کشت از روش‌های مقابله با ریزگردها می‌باشد.

ب) پدیده وارونگی دما از صعود هوا جلوگیری می‌کند و موجب افزایش آلودگی هوا می‌شود.

۱) مورد «الف» همانند «ب» پاسخی برای سؤال «چرا» در علم جغرافیا می‌باشد و به علت وقوع یک پدیده می‌پردازد.

۲) مورد «ب» اشاره به قرارگیری هوای گرم در مجاورت زمین دارد و پاسخی برای سؤال «چگونه» است.

۳) از عوامل شکل‌گیری ریزگردها می‌توان به کاهش ریزش‌های جوی و خشک‌شدن باتلاق‌ها اشاره کرد و «الف» پاسخی برای سؤال «چه کسانی» می‌باشد.

۴) مورد «الف» همانند «ب» پاسخی برای سؤال «چه کسانی» است و اشاره به روابط متقابل انسان و محیط دارد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: پدیده‌های دهم - درس‌های ۲ و ۵

درس‌نویس Box

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مورد «الف» به روابط متقابل انسان و محیط در جهت جلوگیری از وقوع ریزگردها اشاره دارد و مربوط به سؤال «چه کسانی» می‌باشد.

و از علل به وجود آمدن ریزگردها می‌توان به کاهش ریزش‌های جوی، خشک‌شدن باتلاق‌ها و مدیریت ضعیف منابع آب اشاره کرد.

مورد «ب» به سیر تکوین پدیده آلودگی هوا اشاره دارد و مربوط به سؤال «چگونه» است.

در پدیده وارونگی دما، هوای سرد در مجاورت زمین قرار می‌گیرد.

نکته

۱۱۹ با توجه به تصاویر زیر، کدام مورد به مطالب درستی اشاره دارد؟

- (۱) شکل «الف» نادرست است و بخشی از آب‌ها در کشور ما در قسمت مرکزی جمع می‌شود.
- (۲) شکل «ب» درست است و بخشی از آب حوضه داخلی از ذوب برف‌ها تأمین می‌شود و حداقل هشت ماه از سال پر آب هستند.
- (۳) شکل «ب» نادرست است و بخش غربی این حوضه‌های داخلی به شکل باتلاق و شوره‌زار درآمده‌اند.
- (۴) شکل «الف» درست است و تمام آب حوضه آبریز فلات مرکزی در کشور جریان دارد و وارد دریاچه‌های دیگر داخلی می‌شود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: قاره‌های دهم - درس ۶

حوضه آبریز و انواع آن:

حوضه آبریز، محدوده‌ای است که با توجه به شکل زمین و شیب ناهمواری‌ها آب‌های جاری را به سوی پایین‌ترین قسمت هدایت می‌کند به طور کلی دو دسته حوضه آبریز داریم: داخلی و خارجی

داخلی: مساحتی که تمام آب آن در کشور جریان دارد، مثل قره‌قروم، دریاچه ارومیه، فلات ایران و حوضه آبریز شرق ایران

خارجی: مساحتی از کشور که آب رودهای آن به دریاهای اطراف ایران می‌ریزد و در طول مسیر، مورد استفاده قرار می‌گیرد، مثل دریای خزر، خلیج فارس و دریای عمان

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): شکل «الف» درباره حوضه آبریز درست است.

پایه دوازدهم انسانی
چهاردهم فروردین ماه ۱۴۰۵
مرحله پانزدهم

۱۳۷

- گزینه (۲): شکل «ب» نادرست است و آب دریاچه‌های دائمی از ذوب برف‌ها تأمین می‌شود، اما به دلیل سرمای ناشی از ارتفاع، اغلب سال یخ‌سته هستند.
- گزینه (۳): آب دریاچه‌های فصلی، در سال‌های کم‌بارش به دلیل تبخیر خشک شده یا به شکل باتلاق و شورزار درمی‌آیند.

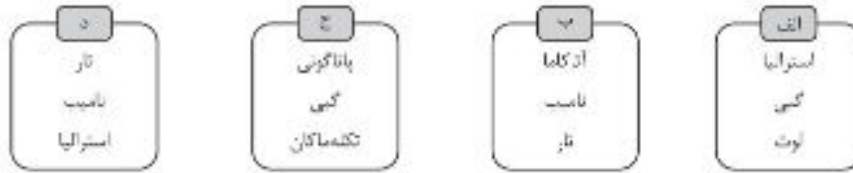
(سوال ۱۵ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

با توجه به تصاویر زیر، کدام مورد به مطالب درستی اشاره دارد؟

- (۱) شکل «ب» درست است و عوامل درونی و فرسایش به ترتیب در بالآمدن و تغییر شکل گنبد نمکی مشارکت دارند.
- (۲) شکل «الف» درست است و فرسایش و عوامل درونی به ترتیب در تغییر شکل و بالآمدن گنبد نمکی مشارکت دارند.
- (۳) شکل «ب» نادرست است زیرا عواملی درونی همانند فرسایش در بالآمدن و گنبدی‌شدن توده نمک نقش دارند.
- (۴) شکل «الف» نادرست است، زیرا عوامل درونی همانند فرسایش در بالآمدن و گنبدی‌شدن توده نمک نقش دارند.

۱۲۰ با توجه به انواع بیابان‌ها و ویژگی آن‌ها، کدام گزینه عبارت را به درستی تکمیل می‌کند؟
«موارد و به ترتیب به بیابان‌های سرد و گرم اشاره دارند.»

(۲) «ج» - «ب»

(۴) «ج» - «الف»

(۱) «الف» - «د»

(۳) «د» - «ب»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: پرفشارهای بازدهم - درس ۳

درس Box

انواع بیابان‌ها:

(۱) استقرار مرکز پرفشار (بیابان‌های گرم).

در مناطق پرفشار، هوا فرونشینی دارد. ← صعود هوا رخ نمی‌دهد ← بارش انجام نمی‌شود.
منطقه جنب خارهای: حوالی مدارهای رأس السرطان و رأس الجدی ← فرونشینی توده‌های هوا ← ایجاد منطقه پرفشار
مناطق قطبی: سنگینی هوای سرد ← فشار بالا ← عدم صعود هوا
سواحل قاره‌ای خاص: بیابان آناکاما (آمریکای جنوبی)، نامیب (آفریقا) ← علت اصلی: مرکز پرفشار + صعود نکردن هوا
چریان‌های آب سرد ← تقویت ایجاد مناطق بیابانی در این نواحی
نتیجه‌گیری: مراکز پرفشار باعث عدم صعود هوا می‌شوند و نقش اصلی در شکل‌گیری بیابان‌ها دارند.
(۲) دوری از منابع رطوبت (بیابان‌های سرد):

دوری از منابع رطوبتی + جهت ناهمواری‌ها ← مانع رسیدن هوای مرطوب ← تشکیل بیابان
مثال: بیابان گبی، بیابان تکله‌ماکان

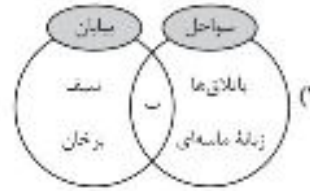
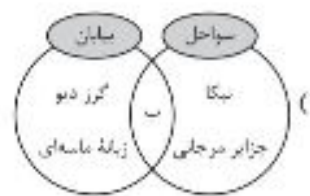
بیابان‌های پاناگونی، گبی و تکله‌ماکان از جمله بیابان‌های سرد هستند و بیابان‌های آناکاما، نامیب و تار از جمله بیابان‌های گرم می‌باشند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام نمودار، دسته‌بندی صحیحی از انواع فرسایش ارائه می‌دهد؟

الف) حاصل‌کننده‌شدن ذرات از یک مکان و انتقال آن‌ها به مکان‌های دیگر است.

ب) حاصل انباشته‌شدن ذرات توسط باد در یک مکان است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فقراتهای پانزدهم - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت «الف» توضیح‌دهنده فرسایش از نوع کاوشی و عبارت «ب» توضیح‌دهنده فرسایش از نوع تراکمی است.

اشکال کاوشی در بیابان‌ها: دشت ریگی (رگ) - چاله‌های بادی - کلوت (بارداگ) - گرز دیو (ستون‌های سنگی)

اشکال تراکمی در سواحل: ستون‌های سنگی دریایی - طاق دریایی - غارها و شکاف‌ها

اشکال تراکمی در بیابان‌ها: تلماسه (تپه‌های ماسه‌ای)، انواع نیکا - سیف - برخان

اشکال تراکمی در سواحل: آب‌سنگ‌ها - جزایر مرجانی - بانلای‌ها - زبله (دماغه) ماسه‌ای

هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام یک از نظریه پردازان ژئوپلیتیک می باشد؟

الف) به اعتقاد برخی، نظریه او در سیاست های جنگ طلبانه آلمان بی تأثیر نبوده است.

ب) به اعتقاد او، موقعیت یک کشور در مجاورت یک دولت قوی یا ضعیف بر سیاست و قدرت او تأثیر می گذارد.

ج) در ژاپن به ناخدایان نیروی دریایی یک جلد کتاب او هدیه داده می شد تا رهنمودهای او را به کار بگیرند.

(۱) راتزل - ماهان - مکیندر

(۲) راتزل - مکیندر - ماهان

(۳) مکیندر - ماهان - راتزل

(۴) مکیندر - راتزل - ماهان

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث، فقرات پای یازدهم - درس ۱۱

درس Box

نظریه های ژئوپلیتیک

نام نظریه پرداز	نظریه	تعریف
راتزل	فضای حیاتی	اگر کشورهای کوچک برای جمعیت خود، فضای کافی نداشته باشند و در صدد توسعه سرزمین های خود تلاش نکنند، نابودی آنها حتمی است و در جنگ ها کشورهای کوچک ضمیمه کشورهای بزرگ می شوند.
مکیندر	هارتلند	بخش عمده خشکی جهان از سه قاره به هم جسییده آسیا، اروپا و آفریقا تشکیل شده و مرکز این ناحیه هارتلند نام دارد (شرق اروپا) و هر کس بر منابع آن مسلط شود، می تواند بر کل جزیره جهانی تسلط یابد.
ماهان	قدرت دریایی	فضاهای دریایی و اقیانوسی در شکل گیری قدرت جهانی و کنترل و محاصره قدرت خشکی مؤثر است.

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) به اعتقاد برخی، نظریه او در سیاست های جنگ طلبانه آلمان بی تأثیر نبوده است. ← مکیندر (نظریه هارتلند یا قدرت خشکی)

ب) به اعتقاد او، موقعیت یک کشور در مجاورت یک دولت قوی یا ضعیف بر سیاست و قدرت او تأثیر می گذارد. ← راتزل (نظریه فضای حیاتی)

ج) در ژاپن به ناخدایان نیروی دریایی یک جلد کتاب او هدیه داده می شد تا رهنمودهای او را به کار ببندند. ← ماهان (نظریه قدرت دریایی)

۱۳۳ کدام گزینه به ترتیب درباره الگوهای مدیریت سیاسی فضای کشورهای عراق، روسیه و فرانسه درست است؟

- (۱) ناحیه‌ای و ترکیبی - فدرال - تک‌ساخت
- (۲) تک‌ساخت - ناحیه‌ای و ترکیبی - فدرال
- (۳) ناحیه‌ای و ترکیبی - تک‌ساخت - فدرال
- (۴) تک‌ساخت - فدرال - ناحیه‌ای و ترکیبی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: پهنای پایزدهم - درس ۱۰

در این Box

الگوی مدیریت سیاسی فضا:

تک‌ساخت ← قدرت سیاسی از یک قانون (پایتخت) به سایر نواحی اعمال می‌شود و نظام قانون‌گذاری متمرکز است. مثال: فرانسه، ایران
 فدرال ← تقسیم کشور به چند ایالت و هر ایالت دارای حکومت و نیروی تصمیم‌گیری مستقل می‌باشد. مثال: روسیه، آمریکا، هند
 ناحیه‌ای و ترکیبی ← بخش بزرگ کشور به صورت تک‌ساخت و یک یا چند بخش کوچک به صورت خودمختار یا ناحیه‌ای اداره می‌شود. مثال: عراق، جمهوری آذربایجان، انگلستان

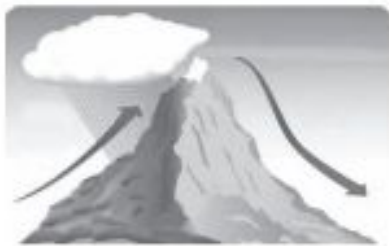
عراق ← ناحیه‌ای و ترکیبی

روسیه ← فدرال

فرانسه ← تک‌ساخت

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به تصویر زیر، کدام گزینه تبیین صحیحی را بیان می‌کند؟

(۱) جهتی که کوهستان‌ها دارند، مانع از حرکت افقی توده هوا می‌شود و این موضوع در دامنه‌های شمالی البرز منجر به بارش می‌شود.

(۲) ارتفاعی که کوهستان‌ها دارند، باعث حرکت افقی توده هوا می‌شود و این موضوع در دامنه‌های شرقی زاگرس منجر به بارش می‌شود.

(۳) جهتی که کوهستان‌ها دارند، مانع از حرکت عمودی توده هوا می‌شود و این موضوع در دامنه‌های جنوبی البرز منجر به بارش می‌شود.

(۴) ارتفاعی که کوهستان‌ها دارند، باعث حرکت عمودی توده هوا می‌شود و این موضوع در دامنه‌های شرقی زاگرس منجر به بارش می‌شود.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: یقراقیای دهم - درس ۵ / یقراقیای یازدهم - درس ۳

تصویر بارندگی از نوع ناهمواری یا کوهستانی را نشان می‌دهد. نواحی مرتفع و کوهستان‌ها با توجه به شکل و جهتی که دارند، مانع آن می‌شوند که توده هوای مرطوب به صورت افقی حرکت کند. در نتیجه، توده هوا در امتداد دامنه کوه به طرف بالا می‌رود و هنگام صعود، دمای آن کاهش می‌یابد و نمی‌تواند رطوبت را در خود نگه دارد و بنابراین، موجب بارش می‌شود.

جهت رشته کوه‌های بلند مانند البرز و زاگرس در پراکندگی جغرافیایی بارش کشور اثر دارد. این عامل موجب بارش‌های بیشتر در دامنه‌های شمالی البرز و دامنه‌های غربی زاگرس شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

۱۲۵ مرز بین هند و پاکستان جزء کدام دسته از مرزها از نظر نحوه پیدایش است و به چه دلیل تعیین دقیق این گونه مرزها دشوار است؟

- (۱) مرزهای تجمیلی، زیرا بدون در نظر گرفتن شرایط فرهنگی شکل گرفته است.
- (۲) مرزهای تطبیقی، زیرا ملاک آن با توجه به عوامل انسانی صورت گرفته است.
- (۳) مرزهای تطبیقی، زیرا بدون در نظر گرفتن شرایط فرهنگی شکل گرفته است.
- (۴) مرزهای تجمیلی، زیرا ملاک آن با توجه به عوامل انسانی صورت گرفته است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فقرات پای یازدهم - درس های ۱ و ۲

درس Box

مرزهای تطبیقی مرزهایی هستند که با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی تعیین می شوند و گروه های انسانی را که از نظر قومی، زبانی و غیره متفاوت هستند، از یکدیگر جدا می کنند.

مرز بین هند و پاکستان جزء مرزهای تطبیقی است و چون در تعیین این مرزها عوامل انسانی (مانند زبان، قوم و مذهب) مد نظر قرار گرفته است، تعیین آن از مرزهای طبیعی دشوارتر است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه، با هدف منطق ارتباط مستقیم ندارد؟

- (۱) جلوگیری از خطاهای عمدی یا غیرعمدی اندیشه است.
- (۲) آموزش شیوه درست اندیشیدن
- (۳) دسته‌بندی و توضیح قواعد ذهن
- (۴) ماده و محتوای منطق از سایر علوم گرفته می‌شود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: منطق - درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هدف منطق جلوگیری از مغالطه یا خطای اندیشه است، اما راه رسیدن به هدف منطق از تأکید منطق یعنی آموزش شیوه درست

اندیشیدن می‌گذرد.

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): همان هدف منطق است، چراکه هر گونه خطای اندیشه (عمدی و غیرعمدی) مغالطه محسوب می‌شود.
- گزینه (۲): تأکید منطق است که مسیر رسیدن به هدف منطق است.
- گزینه (۳): همان شیوه درست اندیشیدن است که آموزش آن تأکید منطق است که راه رسیدن به هدف منطق است.
- گزینه (۴): بیانگر ابزاری بودن علم منطق است و به هدف آن ارتباطی ندارد.

(سوال ۱۲۶ کنکور انسانی ۱۳۰۴ - نوبت اول)

کدام مورد از فواید بی‌واسطه به کارگیری دانش منطق شمرده نمی‌شود؟

- (۱) اصلاح میانی تفکر
- (۲) انسجام ساختار اندیشه
- (۳) تشخیص مراحل استدلال
- (۴) افزایش توان مواجهه با خطا

کنکور

۱۲۷

در کدام گزینه تمام کلمات مشخص شده دارای یک دلالت هستند؟

- (۱) هنگامی که علی وارد کوچه منزلش شد، دید که ماشینش را دزد برده است و از ناراحتی کف دستش را بر سرش گذاشت.
- (۲) در سال‌های جوانی به یاد روی او، بیت می‌گفتم و امروزه هرگاه به یاد آن روزهای جوانی می‌افتم، جانم شاد می‌شود.
- (۳) هر بار که مشغول خواندن داستان محاکمه سقراط می‌شوم، باور می‌کنم که هر یک از ما با جام شوکران روبه‌رو شده‌ایم، اما شاید انتخابش نکرده‌ایم.
- (۴) رضا چون شیری خشمگین وارد مدرسه شد، بدون حرف‌زدن با کسی وارد دفتر ناظم شد، احتمالاً از این‌که دیروز بچه‌ها زیرآبش را زدند، ناراحت بود.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: منطق - درس ۲

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

دلالات هر سه واژه مشخص شده مطابقی می‌باشد. در بحث دلالت دقت کنید که کلمه در آن جمله، باید معنا و سپس نوع دلالت مشخص شود. در این‌جا چون به قسمت مشخصی از دست اشاره شده، پس دلالت مطابقی است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): او: مطابقی / بیت: التزامی (مجاز جز به کل، همیشه التزامی است) / جانم: التزامی

گزینه (۳): داستان: مطابقی / ما: مطابقی / جام شوکران: التزامی (در این‌جا منظور از جام شوکران یعنی تصمیم‌گیری سخت)

گزینه (۴): شیر: مطابقی (هرگاه در تشبیه ادا ذکر شود، دلالت مطابقی است) / مدرسه: مطابقی / زیرآب: التزامی

کدام گزینه درباره همه مفاهیم جزئی صدق می‌کند؟

- (۱) فرض مصادیق متعدد برای آن‌ها ممتنع است.
- (۲) حاکی از اسم خاص هستند یا به چیزی اشاره دارند.
- (۳) یک مصداق خارجی دارند و مصادیق ذهنی بیشتری هم ندارند.
- (۴) یکی از معانی الفاظ دارای اشتراک لفظ را به خود اختصاص می‌دهند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: منطق - درس ۳

در این Box

تمام مفاهیم در دو نوع «مفهوم جزئی» و «مفهوم کلی» دسته‌بندی می‌شوند. توجه، تقسیم‌بندی «جزئی و کلی» مربوط به مفاهیم است، نه مصادیق. تعریف مفهوم جزئی: مفهومی است که مصداق آن کاملاً مشخص است و قابلیت تطبیق بر بیش از یک مورد را ندارد. یعنی نمی‌توان برای آن بیش از یک مصداق فرض کرد. تعریف مفهوم کلی: مفهومی است که قابلیت تطبیق بر بیش از یک مورد را دارد. یعنی می‌توان برای آن بیش از یک مصداق فرض کرد. خارجی بودن یا فرضی (ذهنی) بودن مصادیق، تأثیری روی جزئی یا کلی بودن مفاهیم ندارد.

مفاهیم جزئی مفاهیمی هستند که مصداق آن‌ها معین است و قابلیت داشتن مصادیق متعدد را ندارند؛ یا به تعبیری نمی‌توان برای آن‌ها مصادیق متعددی فرض کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): می‌توانند ضمیر یا تاریخ‌های دقیق یا الفاظ و واژه‌ها هم باشند.

گزینه (۳): امکان دارد یک مفهوم جزئی هیچ مصداق خارجی نداشته باشد؛ برای مثال اسامی خاص فرضی مثل باباسفنجی.

گزینه (۴): امکان دارد تمام معانی یک لفظ دارای اشتراک لفظ، مفهوم کلی باشد؛ مثل «شیر» که همه معانی آن مفهوم کلی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۳۹ اشکال کدام تعریف با تعریف «علت» به «آن چه معلول را به وجود می آورد» یکسان است؟

- (۱) زوج: عددی که فرد نباشد.
- (۲) گرما: نبود سرما
- (۳) شیرین: طعمی که به حس چشایی شیرینی می دهد.
- (۴) حرکت: انتقال شیء از جایی به جای دیگر

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: منطق - درس ۴

در این Box

تعریف یک چیز با استفاده از خودش (تعریف شیء به خود) را دوری می گویند. نباید از خود مفهوم مجهول برای تعریف مفهوم مجهول استفاده کنیم. یکی از انواع تعریف دوری، تعریف یک مفهوم با متضاد آن است. فرد: عددی که زوج نباشد. مثال دوری بودن - دقت: استعدادی نفسانی که به وسیله آن ذهن مطلبی را به دقت بررسی می کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تعریف «علت» به «آن چه معلول را به وجود می آورد» یک تعریف دوری است. تعریف دوری تعریف شیء به خودش است که در گزینه (۳) «شیرین» با «شیرین» تعریف شده است. بررسی سایر گزینه ها: گزینه های (۱) و (۲)، تعریف یک چیز با متضادش است. این نوع تعریف هم نوعی تعریف دوری است، اما اولویت انتخاب در گزینه ها نیست، چرا که در گزینه ها تعریف شیء به خود داریم، برای آن اولویت قائل هستیم. گزینه (۴) دوری نیست.

۱۳۰ کدام گزینه درباره استدلال استقرایی درست است؟

- (۱) هیچ‌گاه نتیجه هیچ‌یک از انواع استدلال‌های استقرایی، یقین‌آور و قطعی نمی‌باشد.
- (۲) برای داشتن یک استقرای تمثیلی قوی، کافی است یک وجه شباهت بین دو چیز، خیلی پررنگ و زیاد باشد.
- (۳) در انواع استدلال‌های استقرایی، همواره از یک مقدمه جزئی‌تر به نتیجه‌ای کلی‌تر می‌رسیم، لذا یقین‌آور نیستند.
- (۴) اگر از همه موارد موجود در یک موضوع درباره یکی از اجزای آن موضوع نظر بدهیم، استقرای تعمیمی به کار برده شده است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: منطق - درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

استدلالی که در آن مقدمات از نتیجه حمایت نسبی (احتمالی) می‌کنند، استدلال استقرایی نامیده می‌شود که بر سه نوع تمثیلی، تعمیمی و استنتاج بهترین تبیین می‌باشد. استدلال‌های استقرایی، یقین‌آور و قطعی نیستند. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۲): برای داشتن استقرای تمثیلی قوی باید تعداد وجوه شباهت بیشتری بیان کنیم، نه این‌که یک شباهت خیلی پررنگ باشد.
- گزینه (۳): فقط در استقرای تعمیمی از بررسی موارد جزئی به قاعده کلی می‌رسیم. در استقرای تمثیلی از مفهوم جزئی به نتیجه جزئی می‌رسیم و استنتاج بهترین تلاش برای حدس زدن دلیل وقوع پدیده است.
- گزینه (۴): اگر از یک قاعده کلی نتایج جزئی‌تر استخراج کنیم، یک استدلال قیاسی ساخته‌ایم.

انواع استدلال - قیاسی: مقدمات از نتیجه حمایت قطعی می‌کند.
- استقرا: مقدمات از نتیجه حمایت نسبی می‌کند.

نکته: نکته

۱۳۱ در رابطه با «چون نیک نظر کرد پر خویش بر آن دید / گفتا ز که نالیم که از ماست که بر ماست» کدام گزینه درست است؟

- (۱) این شعر دارای یک قضیه شرطی و یک قضیه حملی است.
- (۲) در این بیت «از ماست که بر ماست» به «او» نسبت داده شده است.
- (۳) قضیه شرطی این شعر دارای یک تالی و دو مقدم است، پس یک قضیه شرطی در این بیت دیده می‌شود.
- (۴) در این شعر «گفتا ز که نالیم که از ماست که بر ماست» برای کسی که «چون نیک‌نظر کرد پر خویش بر آن دید» اثبات شده است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: منطق - درس‌های ۶ و ۹

در این بیت، فقط یک قضیه شرطی وجود دارد. «چون نیک‌نظر کرد» و «پر خویش بر آن دید» مقدم است و «گفتا ز که نالیم که از ماست که بر ماست» تالی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): در این شعر فقط یک قضیه شرطی وجود دارد.

گزینه (۲): نسبت دادن و سلب کردن مربوط به قضایای حملی است، اما در این بیت فقط قضیه شرطی دیده می‌شود.

گزینه (۴): حکم به ثبوت و نفی در قضایای حملی محقق می‌شود، اما این بیت قضیه حملی ندارد.

تعداد قضایای شرطی متصل از روی تعداد تالی تشخیص داده می‌شود، نه تعداد مقدم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

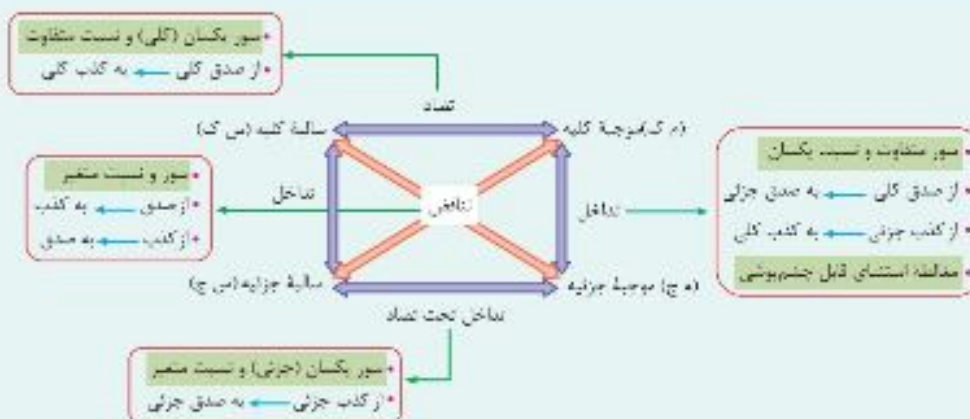
۱۳۲ اگر به ترتیب از صدق «صاحبان مشاغل فرهنگی از پرداخت مالیات معاف هستند» و کذب «بعضی دوزیستان مهره‌دار نیستند» مطمئن باشیم، به صدق کدام قضایای پی می‌بریم؟

- (۱) برخی معاف‌شدگان از مالیات، صاحبان مشاغل فرهنگی هستند. - بعضی مهره‌داران دوزیست هستند.
- (۲) هیچ‌کدام از صاحبان مشاغل فرهنگی از پرداخت مالیات معاف نیستند. - همه دوزیستان مهره‌دار هستند.
- (۳) بعضی از صاحبان مشاغل فرهنگی از پرداخت مالیات معاف هستند. - هیچ دوزیستی مهره‌دار نیست.
- (۴) عددی از صاحبان مشاغل فرهنگی از پرداخت مالیات معاف نیستند. - بعضی مهره‌داران دوزیست نیستند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: منطق - درس ۷

درس Box

«صاحبان مشاغل فرهنگی از پرداخت مالیات معاف هستند»، چون قانون است، دارای سور کلی است. پس یک قضیه موجبه کلیه محسوب می‌شود. از صدق قضیه موجبه کلیه از راه تداخل می‌توان به قضیه موجبه جزئیه با همان موضوع و محمول رسید و از راه عکس مستوی می‌توان به موجبه جزئیه صادق با موضوع و محمول جابه‌جاشده رسید (مثل گزینه ۱)). «بعضی دوزیستان مهره‌دار نیستند» سالبه جزئیه کاذب است. از کذب سالبه جزئیه می‌توان از راه تناقض به موجبه کلیه صادق با همان موضوع و محمول رسید و از راه عکس نقیض به موجبه جزئیه صادق با موضوع و محمول عکس‌شده می‌رسیم (مثل گزینه ۱)).

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۲): متضاد صورت سؤال است و کاذب است. - متناقض صورت سؤال است و صادق است.
- گزینه (۳): متداخل صورت سؤال است و صادق است. - متداخل صورت سؤال است و کاذب است.
- گزینه (۴): متناقض صورت سؤال است و کاذب است. - عکس صورت سؤال است که مغالطه است، هرچند از نظر محتوایی صادق است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

می‌دانیم که قضایای «بعضی از دانشجویان دیپلم ندارند» و «همه جانوران حس دارند» به ترتیب کاذب و صادق هستند. از صدق کدام قضایا مطمئن هستیم؟

- (۱) هر دانشجویی دیپلم دارد. - همه حس‌داران، جانورند.
- (۲) بعضی از دانشجوها دیپلم دارند. - هر دارای حسی، جانور است.
- (۳) بعضی از دیپلمه‌ها دانشجو نیستند. - برخی از جانوران دارای حس‌اند.
- (۴) بعضی از دیپلمه‌ها دانشجو هستند. - برخی از جانوران دارای حس‌اند.

کنکور

۱۳۳ اگر نتیجه یک قیاس اقترانی معتبر «هر الف ج است» باشد، کدام گزینه درباره آن حتماً درست است؟

- (۱) حد وسط در یکی از مقدمات، محمول و در مقدمه دیگر موضوع است.
- (۲) موضوع و محمول در مقدمه اول دارای علامت یکسان هستند.
- (۳) یکی از مقدمات می‌تواند دارای محمولی با علامت مثبت باشد.
- (۴) مقدمه دوم دارای سور کلی و ایجابی است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: منطق - درس ۸

در این Box

اگر نتیجه موجب کلیه باشد، قیاس حتماً شکل اول است. (نه برعکس)

نکاتی با توجه به شکل قیاس‌ها:

- اگر قیاس شکل دوم باشد:
 - (۱) مقدمه دوم باید کلیه باشد.
 - (۲) نتیجه باید سالبه باشد.
- اگر قیاس شکل سوم باشد: نتیجه باید جزئی باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اگر نتیجه یک قیاس موجب کلیه باشد، آن قیاس حتماً شکل اول است. در قیاس شکل اول حد وسط در مقدمه اول محمول و در مقدمه دوم موضوع است. وقتی نتیجه موجب است، یعنی هر دو مقدمه موجب هستند، پس در مقدمه اول که حد وسط محمول است، علامت آن منفی است. طبق شرط دوم اعتبار قیاس، حد وسط در هر دو مقدمه نمی‌تواند منفی باشد، پس چون در مقدمه اول علامت منفی دارد، در مقدمه دوم باید مثبت باشد. حد وسط در مقدمه دوم در جایگاه موضوع است و باید مثبت باشد، پس باید سور کلی هم داشته باشد، پس مقدمه دوم «هر ب ج است» می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): این گزینه هم در مورد شکل اول و هم شکل چهارم قیاس درست است، پس قطعاً درست نیست.
- گزینه (۲): مقدمه اول باید «هر الف ب است» باشد که علامت موضوع مثبت و علامت محمول منفی است.
- گزینه (۳): هر دو مقدمه باید موجب باشند، پس علامت محمول در هر دو مقدمه منفی است.

در کدام قضیه، محال است هر دو طرف قضیه همزمان صادق باشند؟ **۱۳۴**

- (۱) مادرها غذا را یا برای خودشان می‌پزند یا دیگران.
- (۲) اسب‌ها یا ترکمن هستند یا ترکمن نیستند.
- (۳) هر شخصی یا در آب است یا غرق نمی‌شود.
- (۴) نمره‌های کارنامه یا قبولی‌اند یا زیر ۱۷.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: منطق - درس ۹

در این Box

پاسخ خیلی تشریحی

در دو نوع از قضایای شرطی منفصله، جمع میان دو طرف قضیه محال است؛ یعنی محال است که همزمان هر دو طرف قضیه صادق باشند: (۱) منفصل حقیقی (۲) منفصل مانع‌الجمع.

در گزینه (۲) که یک قضیه شرطی منفصل حقیقی است، محال است که اسب‌ها همزمان هم ترکمن باشند و هم ترکمن نباشند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) دارای قضیه شرطی منفصل مانع‌الرفع هستند؛ یعنی ممکن است دو طرف قضیه همزمان صادق باشند، اما محال است که هر دو طرف قضیه همزمان کاذب باشند.

کدام گزینه نشان‌دهنده هیچ‌کدام از مغالطه‌های در اثر عوامل روانی نیست؟ ۱۳۵

- (۱) مادرم در جلسه ثبت‌نام مدرسه به مدیر مدرسه یک سبد گل بزرگ هدیه داد.
- (۲) باورم نمی‌شه مگه می‌شه نوبی کل یک روز فقط و فقط یک ساعت درس خونده باشی!
- (۳) باور کن هر کسی که از کتاب پدیدارشناسی هگل خوشش می‌آید به فرهیخته هست.
- (۴) خودت باید تصمیم‌گیری کنی، ولی آگه چیزی که گفتم انجام ندادی، دیگه نه من و نه تو.

پاسخ: گزینه ۲

زیربحث: منطق - درس ۱۰

درس Box

مثالی از مغالطه در اثر عوامل روانی است.

در این روش با بزرگ‌نمایی و بدون ذکر دلیل، سعی در تأیید نظری داریم یا با کوچک‌نمایی و بدون ذکر دلیل، سعی در مخفی کردن حقیقت داریم.

یکی از کاربردهای این روش در کاریکاتور است.

در یک فروشگاه ← حراج کالاها از ۵٪ تا ۵۰٪

مثال ← وقتی مادران می‌گویند اتاقتان را تمیز کنید، در جواب بگویید: «چند بار اتاق را تمیز کنیم؟ می‌توانیم تمام عمر اتاقم را تمیز کنیم»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

این گزینه در ظاهر شاید مغالطه کوچک‌نمایی داشته باشد، اما دقت کنید، مغالطه زمانی ایجاد می‌شود که سعی در مخفی کردن یا وارونه جلوه دادن واقعیت داشته باشیم. بیان خود واقعیت هیچ مغالطه‌ای ندارد. این که یک فردی فقط یک ساعت درس خوانده است، دارای هیچ مغالطه‌ای نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱) و (۴): هر دو گزینه مغالطه توسل به احساسات دارند. در گزینه (۱) با خرید دسته‌گل به هنگام ثبت‌نام که امری غیرمرسوم است، سعی در چاپلوسی وجود دارد و در گزینه (۴) نیز با تهدید سعی در تأثیر در تصمیم‌گیری وجود دارد.

گزینه (۳): مغالطه تله‌گذاری دارد. بدون ذکر دلیل، صرفاً یک صفت مثبت به برخی افراد نسبت داده شده است.

کدام گزینه درست است؟ ۱۳۶

- (۱) بیشتر انسان‌ها گاهی در زندگی خود با سؤالات فلسفی روبه‌رو می‌شوند و تا به پاسخ آن‌ها نرسند آرام نمی‌گیرند.
- (۲) فلسفه همان علم وجودشناسی در معنای عام است که پاسخ‌دهنده سؤالات اساسی انسان است که با رهاکردن سؤالات عادی، بدان می‌رسیم.
- (۳) هر کسی که به دنبال پاسخ سؤالات فلسفی است، لزوماً فیلسوف نیست، زیرا اساساً انسان بدون داشتن پاسخ سؤالات فلسفی هم می‌تواند زندگی کند.
- (۴) پاسخ سؤالات اساسی و عادی انسان بر یکدیگر تأثیر متقابل دارد؛ مثلاً پاسخ به این سؤال که «آیا اخلاق ضروری است؟» بر پاسخ «چگونه درآمد کسب کنیم؟» تأثیر دارد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بین متفکر فلسفی و فیلسوف تفاوت زیادی وجود دارد. متفکر فلسفی کسی است که با سؤال فلسفی روبه‌رو شده است و به دنبال پاسخ است، اما این فرد لزوماً فیلسوف نیست. همچنین بدون داشتن پاسخ سؤالات فلسفی هم زندگی عادی انسان در جریان خواهد بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): تمامی انسان‌ها (نه بیشتر آن‌ها) در زندگی خود، گاهی اوقات با سؤالات فلسفی روبه‌رو می‌شوند.
- گزینه (۲): انسان هیچ‌گاه سؤالات عادی و روزمره را نمی‌تواند رها کند و از آن بی‌نیاز نمی‌شود.
- گزینه (۴): تنها پاسخ سؤالات فلسفی بر پاسخ سؤالات عادی تأثیر دارد و نه برعکس.

۱۳۷ کدام مورد را می‌توان عامل ناگزیر شدن فلسفه از بررسی معرفت‌شناسی در بخش اصلی فلسفه دانست؟

- (۱) معرفت‌شناسی همچون شاخه‌ای برای ریشه‌تومند هستی‌شناسی است.
- (۲) معرفت به وجود مطلق فرع بر امکان شناخت یا همان معرفت‌شناسی است.
- (۳) امکان شناخت وجود مقدم بر معرفت به اصل وجود و احکام کلی و عام حاکم بر آن است.
- (۴) وجودشناسی، با ابزارهای مختلف محقق می‌شود و شناخت ابزارهای شناخت، تنها وظیفه معرفت‌شناسی است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در بخش اصلی فلسفه علاوه بر وجودشناسی که به بررسی اصل و حقیقت وجود و احکام کلی و عام حاکم بر هستی می‌پردازد، باید به معرفت‌شناسی هم پرداخت. چراکه معرفت به وجود فرع بر (بعد از) امکان معرفت (معرفت‌شناسی) است؛ یا به عبارتی قبل از وجودشناسی باید معرفت‌شناسی را بررسی کنیم. به بیان دیگر، معرفت‌شناسی مقدم بر (قبل از) وجودشناسی است. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): معرفت‌شناسی جزء بخش اصلی فلسفه است، اما شاخه‌های فلسفه بیانگر بخش‌های فرعی فلسفه هستند.
- گزینه (۲): وجود مطلق یعنی آنچه همیشه وجود دارد یا همان خدا. فلسفه به بررسی اصل و حقیقت وجود یا مطلق وجود می‌پردازد، نه وجود مطلق که یک موجود خاص است.
- گزینه (۴): در معرفت‌شناسی به توانایی انسان در شناخت، چگونگی شناخت و ابزار شناخت می‌پردازیم. پس تنها موضوع مورد بحث معرفت‌شناسی، بررسی ابزارهای شناخت نیست.

کدام گزینه درباره آغاز تاریخی فلسفه درست است؟

- (۱) یونان باستان را مهد تفکر فلسفی خوانده‌اند، چون تا پیش از آن هیچ گزارش مکتوبی از مباحث بنیادین هستی نداشتیم.
- (۲) پارمنیدس معتقد بود که حقیقت هستی ثابت است و همه چیز جاودان است و حقیقت جهان حرکت و شدن ندارد.
- (۳) تالس در راستای کشف مبدأ اولیه عناصر جهان، خورشیدگرفتگی را پیش‌بینی کرد و منشأ همه چیز را آب دانست.
- (۴) دگرگونی‌های پیوسته طبیعت و ماوراءطبیعت، بیش از هر چیز ذهن اندیشمندان را به خود مشغول می‌کرد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۴

در این Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پارمنیدس که برای نخستین بار به مفهوم «بودن و شدن و مقایسه آن‌ها با هم» در فلسفه توجه نمود و تفاوت آن‌ها را ذکر کرد، معتقد بود تغییر و حرکت در هستی راه ندارد و ما با یک حقیقت ثابت، جاودان و فناپذیر روبرو هستیم. البته او معتقد بود که این حقیقت ثابت از طریق حواس دریافتنی نیست و فقط با عقل می‌توان آن را درک نمود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱) از پیش از یونان باستان گزارش‌هایی داریم که آثار مکتوبی که در آن‌ها درباره مسائل بنیادین هستی بحث شده، وجود داشته است.

گزینه (۳) پیش‌بینی خورشیدگرفتگی توسط تالس، ارتباطی به کشف مبدأ اولیه جهان ندارد.

گزینه (۴) آن‌چه پیش از همه ذهن اندیشمندان نخستین یونان را به خود مشغول کرده بود، دگرگونی‌ها بود که به طور پیوسته در طبیعت رخ می‌داد، نه ماوراءالطبیعه.

کدام گزینه درباره سقراط درست است؟ ۱۳۹

- (۱) سقراط توانست در دادگاه، وجود خدا را ثابت کند. او بیان داشت یا قبول وجود یک چیز، عقلاً باید آثار و صفات آن چیز را نیز قبول کرد.
- (۲) سقراط با بیان این که مردم به اشتباه تصور کرده‌اند او دانا هست، اتهام ادعای دانایی را رد کرد و گفت دانایی منحصر به خداوند است.
- (۳) سیسرون بیان داشت که سقراط مسیر معرفتی فلسفه را از پرداختن به ماده اولیه تشکیل دهنده جهان به امور انسانی معطوف کرد.
- (۴) او باور داشت تنها ترسی که انسان باید داشته باشد، آن است که در طول زندگانی خود، به دام بدی و شر گرفتار نشود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سیسرون باور داشت که سقراط فلسفه را از آسمان به زمین آورد و آن را به خانه‌ها و شهرها برد و او فلسفه را وادار کرد تا به زندگی، اخلاقیات و خیر و شر بپردازد. منظور سیسرون آن است که بحث فلاسفه قبل از سقراط (اندیشمندان یونانی) درباره ماده اولیه تشکیل دهنده جهان و طبیعت بود، اما سقراط کسی بود که مسیر فلسفه را به سمت زندگانی انسان و امور انسانی معطوف کرد. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): سقراط بیان داشت یا قبول آثار و صفات یک چیز، ضرورتاً خود آن چیز را نیز قبول کرده‌ایم و نه برعکس.
- گزینه (۲): سقراط نگفت دانا فقط خدا است، بلکه دانای حقیقی (داناترین) فقط خداست.
- گزینه (۴): سقراط نگفت تنها ترس باید ترس از به دام بدی افتادن باشد. او گفت از میان ترس از مرگ و ترس از به دام بدی افتادن، دومی ترس معقول‌تری است.

موضوع اصلی مورد بحث سقراط، انسان و مسائلی بود که سیسرون هم به آن اشاره کرده است.

نکته

۱۴۰ این که «انسان می تواند به خطاهای شناخت خود پی ببرد» به کدام حوزه معرفت شناسی مربوط است؟

- (۱) چیستی شناخت
(۲) امکان شناخت
(۳) قلمرو شناخت
(۴) محدودبودن شناخت

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۶

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

این سؤال عیناً تمرین کتاب درسی است. خواهشاً تمرین کتاب درسی را قراوموش نکشید.

این که ما می توانیم به خطای شناخت خود پی ببریم، به این معناست که امکان شناخت حقیقی برای ما وجود دارد. بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): چیستی شناخت یا ماهیت معرفت، به معنای ارائه تعریف از شناخت است و توضیح این که «شناخت یا معرفت چیست؟»

گزینه (۲): این حوزه بدان معناست که انسان با هر یک از ابزارهای شناختی خود تا چه محدوده ای را می تواند بشناسد.

گزینه (۳): محدودبودن شناخت یعنی انسان علاوه بر این که دسته های فراوانی دارد، ولی می داند که هنوز چیزهای بسیار زیادی هستند که نمی داند.

(۱) شناخت اشیا و ویژگی‌های آنها

(۲) شناخت اشیا و موجودات طبیعی و رفع نیازهای خود

(۳) شناخت اسرار و رموز عالم طبیعت

(۴) شناخت تفاوت و تمایز بین اشیا

پاسخ: گزینه ۳

زیر قیادت: فلسفۂ یازدهم - درس ۷

درمیں Box

● ما از طریق حس می‌توانیم عالم طبیعت را شناسایی کنیم، اشیاى طبیعى و ویژگی‌های آن‌ها را بشناسیم. بسیاری از موجودات عالم طبیعت را بشناسیم.

این شناخت به قدری برای ما معتبر است که براساس آن زندگی می‌کنیم و نیازهای خود را برطرف می‌سازیم. یکی از نشانه‌های ارزش و اعتبار شناخت حسی، شناخت تفاوت‌ها و تمایزهای بین اشیای مختلف است.

● شناخت اسرار و رموز عالم طبیعت، به وسیله شناخت تجربی به دست می‌آید که حاصل همکاری حس و عقل است.

✓ **یاسخ خیلی تشریحی**

پایه دوازدهم انسانی
چهاردهم فروردین ماه
مرحله پانزدهم

۱۴۲

با توجه به اقرار مشترک سوفسطاییان و پراگماتیست‌ها مبنی بر این که «حس و تجربه واقع‌نما نیست و انسان را به حقیقت نمی‌رساند»، کدام گزینه بیانگر تفاوت معرفت‌شناختی این دو گروه است؟

- (۱) پراگماتیست‌ها شناخت را معتبر می‌دانند و به عقیده آن‌ها مبنای اعتبار شناخت برای هر کس، خودش است.
- (۲) سوفیست‌ها اعتبار و وجود حس را انکار می‌کنند، اما پراگماتیست‌ها حس را تنها ابزار شناخت می‌دانند.
- (۳) آن‌چه موجب ظهور پراگماتیست‌ها شد، تلاش برای پاسخ به اشکالات نظری تجربه‌گرایی است.
- (۴) سوفیست‌ها واقعیت را انکار می‌کنند، اما پراگماتیست‌ها انسان را در دریافت آن ناتوان می‌دانند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۸

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سوفیست‌ها، نسبی‌گرایان و پراگماتیست‌ها همگی معتقدند که انسان چیزی جز حس در اختیار ندارد، اما این حس واقع‌نما نیست. با این تفاوت که نسبی‌گرایان و پراگماتیست‌ها واقعیت را انکار نمی‌کنند، اما معتقدند با حس نمی‌توان آن را دریافت، در حالی که سوفیست‌ها واقعیت را انکار می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): این که شناخت هر کس برای خودش معتبر است، بیانگر دیدگاه نسبی‌گرایان است.
- گزینه (۲): سوفیست‌ها حس را معتبر نمی‌دانند، اما وجود آن را انکار نمی‌کنند.
- گزینه (۳): بروز اشکالات نظری تجربه‌گرایی (نه تلاش برای پاسخ به آن‌ها) موجب ظهور نسبی‌گرایان شد.

کدام گزینه نشان می‌دهد که ماتریالیست‌ها منکر وجود نفس نیستند؟ ۱۴۳

- (۱) ذهن و روان انسان چیزی جز مغز و سلسله اعصاب او نیست.
- (۲) انسان یک حیوان راست‌قامت است که تفاوتش با سایر موجودات پیچیده‌تر بودن آن‌ها است.
- (۳) همه موجودات و از جمله انسان یک بُعد و ساحت دارند که همان ساحت مادی و مجرد آن‌ها است.
- (۴) بدن انسان یک ماشین مادی پیچیده است که به طور خودکار و تحت کنترل و اراده روح عمل می‌کند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۹

در این Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ماتریالیست‌ها انسان را تک‌ساحتی می‌دانند، اما به طور کامل منکر وجود نفس نیستند، بلکه منکر استقلال و تجرد نفس از جسم هستند. آن‌ها نفس را چیزی وابسته به جسم می‌دانند.

ذهن و روان همان نفس است که به نظر ماتریالیست‌ها، ذهن و روان چیزی جز مغز و سلسله اعصاب (جسم) نیست، بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): بیانگر دیدگاه داروینیست‌ها است و نشان‌دهنده قائل‌بودن به این‌که نفس وجود دارد، اما وابسته به جسم نیست، نمی‌باشد.

گزینه (۳): ساحت مادی همان ساحت مجرد (غیرمادی) نیست.

گزینه (۴): این گزینه بیانگر دیدگاه دکارت است که قائل به دو بعدی‌بودن وجود انسان است.

۱۴۴ کدام گزینه به نحو دقیق‌تری به نظریه حکمت متعالیه درباره استعداد و ظرفیت روح انسانی اشاره دارد؟

- (۱) من ملک بودم و فردوس برین جایم بود
 - (۲) مرغ باغ ملکوتیم نیم از عالم خاک
 - (۳) گوهر پاک از کجا؟ عالم خاک از کجا؟
 - (۴) بار دیگر از ملک قربان شوم
- آدم آورد در این دیر خراب‌آبادم
چند روزی قفسی ساخته‌اند از بدنم
بر چه فرود آمدید؟ بار کنید این چه جاست؟
آن‌چه اندر وهم ناپید آن شوم

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۱۰

درس Box

فلسفه و منطق

پاسخ خیلی تشریحی ✓

از نظر حکمت متعالیه، روح انسانی آخرین درجه تکاملی است که موجود زنده می‌تواند به آن برسد. روح انسانی ظرفیت بی‌نهایت دارد و به هیچ درجه‌ای از کمال قانع نمی‌شود.

در بیت «بار دیگر از ملک قربان شوم / آن چه اندر وهم ناید آن شوم» مولوی به این اشاره می‌کند که روح انسان به هیچ درجه‌ای از کمال قانع نمی‌شود و می‌تواند از مقام ملائک نیز فراتر رود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

سایر گزینه‌ها همگی نشان می‌دهند که روح جایگاهی رفیع در نظام خلقت دارد که از آن دور افتاده و مشتاق بازگشت به آن جاست که دیدگاه ابن سینا، سهروردی و عرفا را بیان می‌کند.

کدام گزینه درست است؟ ۱۴۵

- (۱) هیچ فعل طبیعی در هیچ حالتی نمی‌تواند یک فعل اخلاقی تلقی شود و برعکس.
- (۲) افلاطون باور دارد که فعل اخلاقی الزاماً و حتماً باید انسان را به سعادت برساند.
- (۳) کانت با تأکید بر نیت فرد انجام‌دهنده، معیار فعل اخلاقی را بیان کرد.
- (۴) دزدی کردن چون امر ضد اخلاقی و ضد ارزشی است، فعل اخلاقی نیست.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۸

درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

افلاطون بیان داشت که معیار فعل اخلاقی با سعادت و نیک‌بختی حقیقی انسان همراه است. فعلی که در جهت سعادت باشد، فعل اخلاقی است. این بیان نشان می‌دهد که فعل اخلاقی ضرورتاً انسان را به سعادت می‌رساند. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): با توجه به تست کنکور اردیبهشت ۱۴۰۴، باید بگوییم که فعل‌ها می‌توانند در شرایطی به یکدیگر تبدیل شوند. مثلاً درس خواندن برای کسب درآمد فعل طبیعی است، اما همین درس خواندن اگر برای خوشحالی والدین باشد، فعل اخلاقی است.
- گزینه (۳): کانت تأکیدش بر نیت انجام فعل است. اگر این نیت اطاعت صرف از وجدان اخلاقی باشد، فعل اخلاقی است. فرد در معیار فعل اخلاقی اهمیت ندارد.
- گزینه (۴): دزدی کردن چون مورد سرزنش قرار خواهد گرفت، فعل اخلاقی محسوب می‌شود.

یک کارگاه تولیدی کالایی را در سال به تعداد ۶۰,۰۰۰ واحد تولید و به قیمت هر واحد ۱۲۵,۰۰۰ تومان فروخته است. در صورتی که در هر ماه، مبلغ ۷۵ میلیون تومان در فرایند تولید هزینه شود و دولت، مالیاتی معادل ۱۵ درصد به طور سالیانه، بر سود حاصل از فعالیت تولیدی کارگاه وضع کند، پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب از راست به چپ، کدام است؟

الف) مالیات ماهیانه کارگاه به طور متوسط چند تومان است؟

ب) مانده خالص سالیانه کارگاه چند میلیون تومان است؟

$$۶,۵۱۰ - ۸۲,۵۰۰,۰۰۰ \quad (۲)$$

$$۶,۵۱۰ - ۹۹۰,۰۰۰,۰۰۰ \quad (۱)$$

$$۵,۶۱۰ - ۹۹۰,۰۰۰,۰۰۰ \quad (۴)$$

$$۵,۶۱۰ - ۸۲,۵۰۰,۰۰۰ \quad (۳)$$

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ترکیب، درس‌های ۱ و ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓ الف)

قیمت هر واحد از محصول $\times$ تعداد محصول تولید و فروخته شده = درآمد سالیانه کارگاه

$$= ۶۰,۰۰۰ \times ۱۲۵,۰۰۰ = ۷,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \text{ تومان} = ۷,۵۰۰ \text{ میلیون تومان}$$

$$\text{هزینه‌های سالیانه کارگاه} = ۷۵ \times ۱۲ = ۹۰۰ \text{ میلیون تومان}$$

$$\text{میلیون تومان} = ۶,۶۰۰ = ۷,۵۰۰ - ۹۰۰ = \text{هزینه‌های سالیانه کارگاه} - \text{درآمد سالیانه کارگاه} = \text{سود سالیانه کارگاه}$$

$$\text{میلیون تومان} = ۹۹۰ = \frac{۱۵}{۱۰۰} \times ۶,۶۰۰ = \frac{۱۵}{۱۰۰} \times \text{سود سالیانه کارگاه} = \text{مالیات سالیانه کارگاه}$$

$$\text{تومان} = ۸۲,۵۰۰,۰۰۰ = \text{میلیون تومان} = ۸۲ / ۵ = ۹۹۰ : ۱۲ = \text{مالیات ماهیانه کارگاه}$$

ب)

$$\text{مالیات سالیانه کارگاه} - \text{سود سالیانه کارگاه} = \text{مانده خالص سالیانه کارگاه}$$

$$= ۶,۶۰۰ - ۹۹۰ = ۵,۶۱۰ \text{ میلیون تومان}$$

کارگاهی کالایی را در سال به تعداد ۲۰,۰۰۰ تولید و به قیمت هر واحد ۱۲۰,۰۰۰ تومان فروخته است. در صورتی که در هر ماه، مبلغ ۶۵ میلیون تومان در فرایند تولید هزینه شود و دولت، مالیاتی معادل ۱۰ درصد به طور سالیانه بر سود حاصل از فعالیت تولیدی کارگاه وضع کند، پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب از راست به چپ، کدام است؟

(سوال ۱۵۰ کنکور سال ۱۳۰۳ - نوبت دوم)

الف) مالیات ماهیانه کارگاه به طور متوسط چند تومان است؟

ب) مانده خالص سالیانه کارگاه چند میلیون تومان است؟

$$۱۶۰۶ - ۱۶۲,۰۰۰,۰۰۰ \quad (۲)$$

$$۱۶۰۶ - ۱۳,۵۰۰,۰۰۰ \quad (۱)$$

$$۱۴۵۸ - ۱۶۲,۰۰۰,۰۰۰ \quad (۴)$$

$$۱۴۵۸ - ۱۳,۵۰۰,۰۰۰ \quad (۳)$$

هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام «سازمان تولید» است؟

(الف) این نوع از کسب و کار با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا، تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند.

(ب) پذیرش و عمل به قوانین وضع شده برای این سازمان تولید، زمانبر و پرهزینه است.

(ج) کارآفرینی که برای تولید محصولی جدید، تعدادی از دوستان خود را برای همکاری و مشارکت استخدام می‌کند.

(د) این نوع از کسب و کارها کوچک مقیاس‌اند و در همه نوع فعالیتی از کشاورزی تا صنعت به‌ویژه خدمات حضور دارند.

(۱) تعاونی - شرکت سهامی - شخصی - شخصی

(۲) شرکت سهامی - غیرانتفاعی - تعاونی - شخصی

(۳) تعاونی - شرکت سهامی - شخصی - شرکت سهامی

(۴) شرکت سهامی - غیرانتفاعی - شرکت سهامی - تعاونی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) **تعاونی**: شرکت تعاونی کسب و کاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا، تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند. در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت‌های اقتصادی با مقیاس بزرگ، گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.

(ب) **شرکت سهامی**: دولت برای شرکت‌ها قوانینی دارد تا به سرمایه‌گذاران اطمینان بدهد و کمک کند تا فریب نخورند. پذیرش و عمل به چنین قوانینی زمانبر و پرهزینه است و به مشاوره‌های حقوقی نیاز دارد. برای تشکیل شرکت، ممکن است به وکیل نیاز داشته باشید تا شما را برای تکمیل اساس‌نامه شرکت و سایر اسناد مورد نیاز کمک کند.

(ج) **کسب و کار شخصی**: مورد «ج» مربوط به کسب و کار شخصی است، زیرا کارآفرین با وجود استفاده از همکاری دیگران، از نظر قانونی با کسی شریک نیست و مسئولیت تصمیم‌ها و مالکیت درآمد بر عهده خود اوست.

(د) **کسب و کار شخصی**: کسب و کار شخصی متعلق به یک شخص است (بسیاری از کسب و کارها در ایران به شکل شخصی است). بیشتر کسب و کارهای شخصی کوچک مقیاس‌اند و در همه نوع فعالیتی از کشاورزی تا صنعت به‌ویژه خدمات حضور دارند (نمونه‌هایی از کسب و کارهای شخصی: مشاغل خویش‌فرمایی مانند تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی، پنگاه‌های معاملات ملکی، خرده‌فروشان، کشاورزان، صنعتگران خرد و هنرمندان، زمینه‌های تخصصی (مانند پزشکی، دندان پزشکی، وکالت و حسابداری)).

هر یک از تصمیمات زیر به ترتیب مصداق مناسبی برای کدام اشتباه‌های رایج در تصمیم‌گیری است؟

- ادامه یک کلاس نامناسب صرفاً به دلیل پرداخت شهریه آن
- گرفتن وام پرهزینه برای خرید فوری یک کالای غیرضروری
- ماندن در شغلی نامطلوب بدون بررسی گزینه‌های بهتر
- خرید یک گوشی گران فقط به دلیل برچسب «تخفیف ویژه»

- (۱) توجه به هزینه‌های هدررفته - اعتمادبه‌نفس بیش از حد یا خودرأی‌بودن - اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها - بی‌صبری زیاد
- (۲) توجه به هزینه‌های هدررفته - بی‌صبری زیاد - چسبیدن به وضعیت فعلی - اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها
- (۳) اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها - توجه به هزینه‌های هدررفته - اعتمادبه‌نفس بیش از حد یا خودرأی‌بودن - بی‌صبری زیاد
- (۴) اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها - توجه به هزینه‌های هدررفته - بی‌صبری زیاد - چسبیدن به وضعیت فعلی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

مثال	اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری (عوامل رفتارهای غیرمنطقی)
ترجیح دادن کالایی ۱۶۰ هزار تومانی که ۵۰ درصد تخفیف دارد بر کالایی با قیمت ۸۰ هزار تومان - خرید صرفاً به دلیل حراج یا فروش ویژه	(۱) اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها
خوردن کامل غذایی که سفارش داده‌اید، ولی آن را دوست ندارید، صرفاً به دلیل پول پرداخت‌شده بابت آن غذا - رفتن به کلاس بی‌کیفیت، صرفاً به دلیل پرداخت کامل شهریه آن.	(۲) توجه به هزینه‌های هدررفته
سراغ کارهای کم‌ارزش آنی رفتن، به جای صبر در تحصیل و یادگیری و بهره‌مندی از منافع آنی - برای تأمین هزینه‌های مصرف فعلی، زیر بار سنگین انواع بدهی‌ها رفتن	(۳) بی‌صبری زیاد
خوش‌بینی زیاد درباره درآمد آینده و پس‌انداز کم‌تر برای نیازهای آنی - سرمایه‌گذاری در زمینه‌های پرخطر، بدون آمادگی لازم	(۴) اعتمادبه‌نفس بیش از حد یا خودرأی‌بودن
چسبیدن به وضعیت فعلی و پرهیز از بررسی گزینه‌های جدید با رویکرد منطقی هزینه - فایده	(۵) چسبیدن به وضعیت فعلی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- فرد به دلیل پولی که قبلاً پرداخت کرده است، از کنار گذاشتن انتخاب نامناسب خودداری می‌کند که این رفتار مصداق توجه به هزینه‌های هدررفته است.
- فرد به جای صبر در تصمیم‌گیری و بهره‌مندی از منافع آنی، برای رفع نیاز فعلی از وام پرهزینه استفاده می‌کند که نشان‌دهنده بی‌صبری زیاد است.
- فرد با چسبیدن به وضعیت فعلی و پرهیز از بررسی گزینه‌های جدید با رویکرد هزینه - فایده، تصمیم‌گیری می‌کند که بیانگر چسبیدن به وضعیت فعلی است.
- فرد صرفاً به دلیل اعلام تخفیف، کالای گران‌تر را انتخاب کرده است؛ بنابراین تصمیم او ناشی از اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها است.

با توجه به الگوی مرز امکانات تولید، کدام یک از موارد زیر، درست است؟

(الف) الگوی مرز امکانات تولید یکی از الگوهای اقتصادی است که اجازه می‌دهد تا درک بهتری از بده - بیستان‌های یک کشور در استفاده از منابع کمیاب پیدا کنید.

(ب) مرز امکانات تولید نشان‌دهنده حداقل امکان تولید شرکت شما با منابع موجود است.

(ج) برای بررسی تولیدات کشورها، همیشه باید از الگوهای واقعی شامل هزاران کالا و خدمت استفاده کرد.

(د) وقتی تولید در کشوری ناکارا باشد، با تولید بیشتر از یک کالا، شرایط بدتر شدن تولید کالای دیگر فراهم می‌شود.

(ه) هنگامی که کشوری روی مرز کارایی قرار دارد، بهتر شدن وضعیت تولید یک کالا، مستلزم بدتر شدن وضع تولید کالای دیگر است.

(و) مرز امکانات تولید به ما اجازه می‌دهد تا هزینه فرصت یک شرکت یا یک کشور را زمانی که بیش از یک کالا تولید می‌کند، محاسبه کنیم.

(ز) با استفاده از تمام فرصت‌ها و منابع موجود کشور، می‌توان به نقاط فراتر از مرز امکانات تولید دست پیدا کرد.

(۲) «ب» - «ج» - «د»

(۱) «الف» - «ه» - «و»

(۴) «ب» - «ج» - «و»

(۳) «الف» - «ه» - «ز»

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارات صورت سؤال:

(الف) صحیح است.

(ب) نادرست؛ مرز امکانات تولید نشان‌دهنده حداکثر امکان تولید شرکت شما با منابع موجود است.

(ج) نادرست؛ هر کشور صرفاً دو کالا تولید نمی‌کند، اما کار کردن با یک الگوی واقعی که شامل هزاران کالا و خدمات است، بسیار دشوار است و از این رو می‌توان تولیدات یک کشور را همچون تولیدات یک شرکت، به صورت ساده با دو کالا نشان داد.

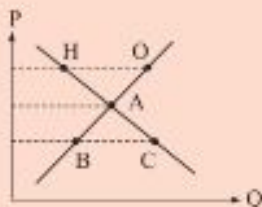
(د) نادرست؛ وقتی تولید ناکارا باشد، این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود، بدون آن که از تولید کالاهای دیگر کاسته شود (یا شرایط تولیدش تغییری کند).

(ه) صحیح است.

(و) صحیح است.

(ز) نادرست؛ نقاط خارج از مرز امکانات تولید، با توجه به منابع فعلی و در دسترس، غیر قابل دستیابی هستند؛ چراکه منابع کافی برای تولید آن‌ها وجود ندارد. برای رسیدن به نقاط فراتر از مرز امکانات تولید باید منابع را افزایش دهیم.

با توجه به نمودار عرضه و تقاضا، کدام پیش‌بینی درست است؟

(۱) در محدوده نقاط HO رفتار عرضه‌کنندگان موجب افزایش قیمت کالا می‌شود.

(۲) در محدوده نقاط HO به دلیل مازاد کالا، قیمت تمایل به کاهش دارد.

(۳) رفتار تقاضاکنندگان در محدوده نقاط BC موجب مازاد کالا می‌شود.

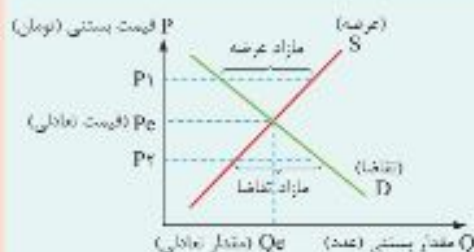
(۴) در محدوده نقاط BC رفتار تقاضاکنندگان موجب کاهش قیمت کالا می‌شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیربافت: درس ۵

بررسی بازار کالا و خدمات:

درس ۵ Box

• اگر نمودارهای عرضه و تقاضا را در یک محور مختصات رسم کنیم، نقطه برخورد دو منحنی عرضه و تقاضا، نقطه تعادل در بازار را نشان می‌دهد که قیمت متناظر با آن، قیمت تعادلی (P_e) و مقدار متناظر با آن را مقدار تعادلی (Q_e) در بازار می‌گویند.

• در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی، (سطح قیمت P_1) تولیدکنندگان که به دنبال کسب سود بیشتری هستند، به تولید بیشتر می‌پردازند، در حالی که مصرف‌کنندگان به خرید و مصرف این کالای گران تمایل نشان نمی‌دهند. در این حالت، در بازار این کالا، مازاد عرضه یا کمبود تقاضا وجود دارد. در صورت ادامه این روند، چون گروهی از تولیدکنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند، حاضر خواهند بود آن را با قیمتی پایین‌تر به فروش برسانند؛ در نتیجه قیمت پایین می‌آید. در این حالت از یک سو، مصرف‌کنندگان با پایین آمدن قیمت، مقدار خرید خود را افزایش می‌دهند و از سوی دیگر، تولیدکنندگان از مقدار تولید خود می‌کاهند. این کاهش قیمت تا رسیدن به سطح قیمت تعادلی و از بین رفتن فاصله بین عرضه و تقاضا ادامه می‌یابد.

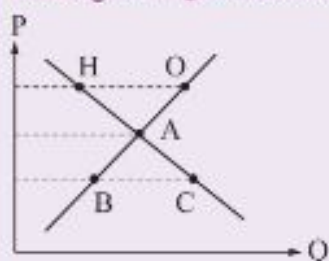
• در سطوح قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی، (سطح قیمت P_2) مصرف‌کنندگان به دلیل ارزان بودن کالا، مایل به خرید تعداد واحد بیشتری از کالا هستند، در حالی که تولیدکنندگان برای تولید آن کالا به آن مقدار، انگیزه کافی ندارند؛ در نتیجه تولید و عرضه آن کم می‌شود. در این حالت، در بازار این کالا، کمبود عرضه یا مازاد تقاضا وجود دارد. در صورت ادامه این روند، چون گروهی از مصرف‌کنندگان موفق به خرید کالای مورد نیاز خود نخواهند شد، برای خرید کالا حاضر خواهند بود مبلغ بالاتری بپردازند و این امر سبب افزایش قیمت کالا می‌شود. افزایش قیمت باعث می‌شود که از یک سو تولیدکنندگان رغبت بیشتری به تولید نشان دهند و از سوی دیگر مصرف‌کنندگان از مصرف خود بکاهند. این افزایش قیمت تا رسیدن به سطح قیمت تعادلی و از بین رفتن فاصله بین عرضه و تقاضا ادامه می‌یابد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی (محدوده نقاط HO)، به دلیل گران بودن کالا، تولیدکنندگان که به دنبال کسب سود بیشتری هستند، به تولید بیشتر می‌پردازند، در حالی که مصرف‌کنندگان به خرید و مصرف این کالای گران تمایل نشان نمی‌دهند و گروهی از تولیدکنندگان برای محصولات خود خریدار پیدا نمی‌کنند. در این حالت در بازار این کالا، مازاد عرضه یا کمبود تقاضا وجود دارد. در صورت ادامه این روند، چون گروهی از تولیدکنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند، حاضر خواهند بود آن را با قیمتی پایین‌تر به فروش برسانند؛ در نتیجه قیمت پایین می‌آید.

• در سطوح قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی (محدوده نقاط BC)، مصرف‌کنندگان به دلیل ارزان بودن کالا، مایل به خرید تعداد واحد بیشتری از کالا هستند و تقاضا زیاد است، در حالی که تولیدکنندگان برای تولید آن کالا به آن مقدار، انگیزه کافی ندارند؛ در نتیجه تولید و عرضه آن کم می‌شود. در این حالت، در بازار این کالا، کمبود عرضه یا مازاد تقاضا وجود دارد. در صورت ادامه این روند، چون گروهی از مصرف‌کنندگان موفق به خرید کالای مورد نیاز خود نخواهند شد، برای خرید کالا حاضر خواهند بود مبلغ بالاتری بپردازند و این امر سبب افزایش قیمت کالا می‌شود.

(سوال ۱۵۰ کنکور انسانی ۱۳۰۳) (طرح از کشور)

با توجه به نمودار عرضه و تقاضای زیر، کدام پیش‌بینی درست است؟

- (۱) در محدوده نقاط BC قیمت کالا افزایش می‌یابد.
- (۲) در محدوده نقاط HO قیمت کالا افزایش می‌یابد.
- (۳) رفتار تقاضاکنندگان در نقاط HO موجب کمبود کالا می‌شود.
- (۴) رفتار تقاضاکنندگان در نقاط BC موجب کاهش قیمت می‌شود.

کنکور

با توجه به اطلاعات جدول زیر که دربارهٔ مراحل تولید «شیرینی» است و در صورتی که نرخ مالیات بر ارزش افزوده برابر با ۹ درصد باشد، کدام گزینه دربردارندهٔ پاسخ صحیح سؤالات زیر است؟

الف) قیمت نهایی کالا با احتساب مالیات بر ارزش افزوده چه قدر است؟

ب) مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده در مرحلهٔ خمیرگیری چه قدر است؟

ج) مجموع مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده چه قدر است؟

مرحله	قیمت
تهیهٔ مواد اولیه	۱۴۰,۰۰۰ تومان
خمیرگیری	۲۱۰,۰۰۰ تومان
فرم‌دهی و پخت	۳۶۰,۰۰۰ تومان
بسته‌بندی نهایی	۴۹۵,۰۰۰ تومان

- (۱) الف) (۵۳۹,۵۵۰ ب) (۶,۳۰۰ ج) (۴۴,۵۵۰
- (۲) الف) (۵۴۴,۵۰۰ ب) (۷,۰۰۰ ج) (۴۶,۰۰۰
- (۳) الف) (۵۳۹,۵۵۰ ب) (۱۲,۶۰۰ ج) (۳۹,۱۵۰
- (۴) الف) (۵۴۴,۵۰۰ ب) (۶,۳۰۰ ج) (۳۹,۱۵۰

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۶ - مالیات بر ارزش افزوده

درس Box

برای حل مسائل مالیات بر ارزش افزوده می‌توانید فرمول‌های ارائه‌شده در جدول زیر را به خاطر بسپارید.

مراحل	توضیحات
قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده	(نرخ مالیات بر ارزش افزوده / قیمت کالا در آن مرحله) + قیمت کالا در آن مرحله
مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده	نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در آن مرحله
اعتبار مالیات بر ارزش افزوده‌هایی که در مرحلهٔ قبل پرداخت شده	برابر است با مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده در مرحلهٔ قبل
مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده	مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده - مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده در آن مرحله
مجموع مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده	نرخ مالیات بر ارزش افزوده × میزان ارزش افزوده (قیمت کالا در - قیمت کالا در) ارزش افزوده آن مرحله مرحله قبل آن مرحله
	مجموع مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده تمامی مراحل
	یا
	نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در = مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده ارزش افزوده مرحله آخر توسط فروشنده در مرحله آخر

پاسخ خیلی تشریحی ✓ الف)

(نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در مرحلهٔ آخر) + قیمت کالا در مرحلهٔ آخر = قیمت نهایی کالا با احتساب مالیات بر ارزش افزوده

$$۴۹۵,۰۰۰ + (۴۹۵,۰۰۰ \times \frac{۹}{۱۰۰}) = ۴۹۵,۰۰۰ + ۴۴,۵۵۰ = ۵۳۹,۵۵۰ \text{ تومان}$$

ب)

= مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده در هر مرحله

نرخ مالیات بر ارزش افزوده × میزان ارزش افزودهٔ آن مرحله (قیمت کالا در مرحله قبل - قیمت کالا در آن مرحله)

$$\text{نرخ مالیات بر ارزش افزوده} = \frac{۹}{۱۰۰} \times (۲۱۰,۰۰۰ - ۱۴۰,۰۰۰) = ۷۰,۰۰۰ \times \frac{۹}{۱۰۰} = ۶,۳۰۰ \text{ تومان}$$

مرحلهٔ خمیرگیری

ج)

نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در مرحلهٔ آخر = مجموع مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده

$$۴۹۵,۰۰۰ \times \frac{۹}{۱۰۰} = ۴۴,۵۵۰ \text{ تومان}$$

سه کشور ایران، ترکیه و چین از نظر عوامل تولید یکسان هستند. جدول زیر هزینه تولید هر واحد از سه محصول را نشان می‌دهد. (اعداد جدول برحسب «هزار دلار برای تولید هر واحد محصول» هستند.)

کشور	گندم	برنج	ذرت
ایران	۴۰	۵۵	۵۰
ترکیه	۳۸	۷۰	۶۰
چین	۴۵	۴۸	۵۲

(الف) کدام کشور در تولید برنج مزیت مطلق دارد؟

(ب) اگر هزینه فرصت تولید گندم در ایران ۲۴ واحد، برنج ۴۸ واحد و ذرت ۳۳ واحد باشد، ایران در تولید کدام محصول مزیت نسبی دارد؟

(ج) بهترین تصمیم اقتصادی درباره ترکیه چیست؟

(۱) چین - گندم - ترکیه باید بر تولید گندم تمرکز کرده و برنج را از چین وارد کند.

(۲) چین - برنج - ترکیه باید بر تولید برنج تمرکز کرده و گندم را از ایران وارد کند.

(۳) ایران - برنج - ترکیه باید هر سه محصول را وارد کند.

(۴) ایران - گندم - ترکیه باید بر تولید گندم تمرکز کرده و ذرت را از چین وارد کند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۷

(الف) کشوری در تولید برنج مزیت مطلق دارد که آن را با کمترین میزان هزینه تولید کند؛ بنابراین چین در تولید برنج دارای مزیت مطلق است.

(ب) کشوری در تولید کالایی مزیت نسبی دارد که تولید آن کالا کمترین هزینه فرصت را برای کشور داشته باشد؛ بنابراین کشور ایران در تولید گندم مزیت نسبی دارد.

کشور	هزینه فرصت تولید کالا	گندم	برنج	ذرت
ایران		۲۴	۴۸	۳۳

(ج) کشور ترکیه در تولید گندم مزیت مطلق دارد؛ بنابراین بهتر است بر تولید گندم تمرکز کند و برنج را از چین و ذرت را از ایران وارد کند.

مشاوره در حل مسائل مزیت مطلق و نسبی به این نکات توجه داشته باشید:

❖ اگر اطلاعات جدول یا مسئله براساس هزینه تولید کالاها باشد، کشوری که کالایی را با هزینه کمتری تولید کند، در تولید آن کالا مزیت مطلق دارد.

❖ اگر اطلاعات جدول یا مسئله براساس میزان هزینه فرصت تولید کالاها باشد، کشوری که مقدار بیشتری از آن کالا را تولید کند، در تولید آن کالا مزیت مطلق دارد.

❖ اگر اطلاعات جدول یا مسئله براساس میزان هزینه فرصت تولید کالاها باشد، کشوری که هزینه فرصت کمتری در تولید آن کالا داشته باشد، در تولید آن کالا مزیت نسبی دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۵۳ در جدول زیر، اطلاعات مربوط به جمعیت یک کشور در سال ۱۴۰۳ آمده است:

گروه جمعیتی	تعداد (نفر)
جمعیت کل	۵۱ میلیون نفر
جمعیت زیر ۱۵ سال	۱۱,۰۰۰,۰۰۰ نفر
جمعیت غیرفعال	۱۴,۰۰۰,۰۰۰ نفر
جمعیت شاغل	۲۴,۷۰۰,۰۰۰ نفر

به دلیل تحولات اقتصادی و تغییرات فصلی، در این سال ۱,۳۰۰,۰۰۰ نفر شغل خود را از دست دادند.
از این تعداد:

- ۹۰۰,۰۰۰ نفر کارگران صنعتی هستند که به دلیل کاهش تقاضای کالا و رکود اقتصادی بیکار شده‌اند.
- ۴۰۰,۰۰۰ نفر کارگران کشاورزی هستند که شغل آن‌ها صرفاً مربوط به فصل برداشت بوده است و تا پایان فصل، موقتاً بیکار شده‌اند.

الف) نرخ بیکاری در این کشور چند درصد است؟

ب) کارگران صنعتی و کارگران کشاورزی به ترتیب دچار کدام نوع بیکاری شده‌اند؟

- (۱) ۶٪ - بیکاری دوره‌ای - بیکاری ساختاری
(۲) ۶٪ - بیکاری ساختاری - بیکاری فصلی
(۳) ۵٪ - بیکاری دوره‌ای - بیکاری فصلی
(۴) ۵٪ - بیکاری ساختاری - بیکاری فصلی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۸

اشتغال و بیکاری

درس Box

اصطلاح اقتصادی	توضیحات
شاغل	کسانی که در ازای کاری که انجام می‌دهند، دستمزد یا حقوق می‌گیرند (این شغل می‌تواند تمام‌وقت یا پاره‌وقت باشد).
بیکار	کسی است که بالاتر از ۱۵ سال دارد و در جست‌وجوی کار است، اما کاری برای خود پیدا نمی‌کند (این افراد از جست‌وجوی شغل دلسرد نشده‌اند).
جمعیت فعال	مجموع افراد بالای ۱۵ سال که یا شاغل هستند و یا در جست‌وجوی شغل هستند، ولی کاری پیدا نمی‌کنند (تعداد افراد بیکار + تعداد افراد شاغل).
جمعیت غیرفعال	افرادی که در سن کار (بالای ۱۵ سال) قرار دارند، ولی شاغل یا بیکار نیستند. مانند دانش‌آموزان بالای ۱۵ سال، دانشجویان، بازنشستگان، زنان خانه‌دار و افرادی که دنبال کار نمی‌گردند.

نرخ بیکاری، اساسی‌ترین شاخص ارزیابی وضعیت اشتغال کشور است. نرخ بیکاری از نسبت تعداد بیکاران به کل جمعیت فعال کشور ضربدر عدد ۱۰۰ به دست می‌آید.

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100$$

$$\text{نرخ اشتغال} = \frac{\text{جمعیت شاغل}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100$$

جمعیت زیر ۱۵ سال + جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت کل کشور

جمعیت فعال + جمعیت غیرفعال = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

جمعیت شاغل + جمعیت بیکار = جمعیت فعال

الف) نرخ بیکاری از طریق تقسیم جمعیت بیکار به جمعیت فعال محاسبه می‌شود:

جمعیت بیکار + جمعیت شاغل = جمعیت فعال

نفر $26,000,000 = 24,700,000 + 1,300,000$ = جمعیت فعال

درصد $5 = \frac{1,300,000}{26,000,000} \times 100$ = نرخ بیکاری

ب) با توجه به این که کارگران صنعتی به دلیل رکود اقتصادی از کار بیکار شده‌اند، نوع بیکاری آن‌ها دوره‌ای است و کارگران کشاورزی نیز که به دلیل پایان فصل برداشت بیکار شده‌اند، درگیر بیکاری فصلی هستند.
انواع بیکاری:

تعریف	نوع بیکاری
شامل کسانی می‌شود که: - شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. - به نازگی در حال ورود به بازار کار هستند. - این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.	بیکاری اصطلاحی
زمانی اتفاق می‌افتد که کارگران به دلیل تغییرات فصلی شغل خود را از دست می‌دهند. مثال: برخی کارگران ساختمانی و کشاورزان در فصل زمستان.	بیکاری فصلی
ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست. مثال: نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد، ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.	بیکاری ساختاری
بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.	بیکاری دوره‌ای

۱۵۴ با توجه به اطلاعات جدول زیر که شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI) را در دو سال متوالی، برای چند کشور نشان می‌دهد، کدام گزینه درست است؟

کشور	CPI سال ۱۴۰۱	CPI سال ۱۴۰۲
الف	۳۲۰	۳۸۴
ب	۴۵۰	۴۹۵
ج	?	۳۶۰
د	۵۰۰	?

- (۱) نرخ تورم کشور «الف» برابر با ۱۸ درصد است.
 (۲) نرخ تورم کشور «ب» برابر با ۱۰ درصد است.
 (۳) اگر نرخ تورم کشور «ج» برابر با ۲۵ درصد باشد، CPI سال ۱۴۰۱ در این کشور برابر با ۳۰۰ خواهد بود.
 (۴) اگر نرخ تورم کشور «د» با نرخ تورم کشور «الف» برابر باشد، CPI سال ۱۴۰۲ کشور «د» برابر با ۵۸۰ خواهد بود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۹

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): نادرست؛ برای محاسبه نرخ تورم از فرمول زیر استفاده می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{CPI در ماه (سال) معین} - \text{CPI در ماه (سال) قبل}}{\text{CPI در ماه (سال) قبل}} = \text{درصد تغییر CPI برای یک ماه (یا یک سال) معین}$$

$$\text{درصد} = \frac{384 - 320}{320} \times 100 = 20 \quad \text{نرخ تورم در کشور «الف»}$$

گزینه (۲): صحیح است. نرخ تورم در کشور «ب» برابر است با:

$$\text{درصد} = \frac{495 - 450}{450} \times 100 = 10 \quad \text{نرخ تورم در کشور «ب»}$$

گزینه (۳): نادرست؛ برای این که متوجه شویم CPI در سال ۱۴۰۱ در کشور «ج» برابر با ۳۰۰ بوده است یا نه، لازم نیست محاسبات پیچیده‌ای انجام دهیم، تنها کافی است عدد ۳۰۰ را در فرمول محاسبه نرخ تورم قرار دهیم. اگر تورم به‌دست‌آمده برابر با ۲۵ درصد شود، گزینه صحیح است و در غیر این صورت، گزینه (۳) نادرست خواهد بود:

$$\text{درصد} = \frac{360 - 300}{300} \times 100 = 20 \quad \text{نرخ تورم در کشور «ج»}$$

در صورتی که CPI سال ۱۴۰۱ در کشور «ج» ۳۰۰ باشد، نرخ تورم برابر با ۲۰ درصد خواهد بود، بنابراین گزینه (۳) نادرست است.

گزینه (۴): مانند گزینه (۳)، عدد ۵۸۰ را در فرمول محاسبه نرخ تورم قرار می‌دهیم و اگر نرخ تورم برابر با ۲۰ درصد (نرخ تورم کشور «الف») شده، گزینه صحیح است و در غیر این صورت، گزینه (۴) نادرست خواهد بود:

$$\text{درصد} = \frac{580 - 500}{500} \times 100 = 16 \quad \text{نرخ تورم در کشور «د»}$$

در صورتی که CPI سال ۱۴۰۲ در کشور «د» ۵۸۰ باشد، نرخ تورم برابر با ۱۶ درصد خواهد بود؛ بنابراین گزینه (۴) نادرست است.

در کدام حالت، دولت از طریق بانک مرکزی موظف است «کاهش حجم پول یا نقدینگی در گردش» را به کار گیرد و از کدام ابزار پولی استفاده می‌کند؟

- (۱) زمانی که ظرفیت‌های تولیدی کشور افزایش یافته، اما تقاضا کاهش یافته است. - افزایش سپرده‌های دیداری
- (۲) زمانی که نقدینگی کشور با تولید هماهنگ نیست و حجم پول افزایش یافته است. - افزایش عرضه کالاها از طریق واردات
- (۳) زمانی که اقتصاد کشور گرفتار تورم و قیمت‌ها به طور مداوم در حال افزایش است. - محدود کردن افتتاح حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت
- (۴) زمانی که تولید کاهش یافته و بیکاری افزایش یافته است. - تسهیل استفاده بیشتر از چک پول

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

زمانی که اقتصاد کشور دچار تورم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها یا کاهش سرعت آن، بانک مرکزی سیاست کاهش نقدینگی یا همان کاهش حجم پول در گردش را به کار می‌گیرد.

نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد (فرونی تقاضا بر عرضه) در این شرایط دولت برای مقابله و کنترل تورم باید میزان عرضه کالاها را افزایش دهد. روش‌های دولت برای افزایش عرضه کالاها: (۱) ظرفیت‌های تولیدی را افزایش می‌دهد (این روش زمان‌بر است). (۲) از طریق افزایش واردات، بازار را تنظیم می‌کند (روش ترجیحی دولت). جنگ، سیل یا زلزله ممکن است تولید و عرضه محصولات را کم نماید. نقدینگی ناهماهنگ با تولید (ناهماهنگ بودن افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید می‌تواند سبب تورم شود). در این شرایط دولت موظف است تا با کنترل میزان نقدینگی در کشور، تورم را کنترل کند. در کشور ما افزایش درآمدهای نفتی هرچند گاهی به افزایش ظرفیت‌های تولیدی کمک کرده است، اما باعث رشد درآمدهای اقتصادی و رشد حجم نقدینگی در کشور می‌شود که تورم‌زا است. در کشور ما نوسانات نرخ ارز هم می‌تواند اثر منفی بر ارزش پول ملی ما بگذارد و باعث کاهش قدرت خرید پول ملی و در نتیجه تورم شود.	علل به وجود آمدن تورم در جامعه
---	---------------------------------------

سیاست‌های پولی، به سیاست‌هایی که دولت از طریق بانک مرکزی برای «مدیریت حجم نقدینگی» و «حفظ ارزش پول» اعمال می‌کند، «سیاست‌های پولی» می‌گویند.

انواع سیاست‌های پولی	شرایط اتخاذ این سیاست توسط بانک مرکزی	روش اعمال این سیاست: سیاست بازار باز (فروش یا خرید اوراق مشارکت)
کاهش نقدینگی (حجم پول) در گردش (سیاست پولی انقباضی)	زمانی که اقتصاد کشور دچار تورم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها یا کاهش سرعت آن	فروش اوراق مشارکت، بانک مرکزی می‌تواند با فروش اوراق مشارکت، به مردم به طور مستقیم از مقدار نقدینگی در دست مردم بکاهد.
افزایش نقدینگی (حجم پول) در گردش (سیاست پولی انبساطی)	در حالت رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می‌یابد.	خرید اوراق مشارکت، بانک مرکزی می‌تواند با خرید اوراق مشارکت در دست مردم به طور مستقیم نقدینگی بیشتری به جامعه تزریق کند.

حال به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): نادرست؛ در این گزینه، حالت «افزایش ظرفیت‌های تولیدی و کاهش تقاضا مطرح شده است که نشان‌دهنده رکود اقتصادی است، نه تورم. در رکود، معمولاً سیاست پولی انبساطی به کار می‌رود، نه کاهش نقدینگی. - باید ببینیم سیاست اعمال شده از سوی بانک مرکزی از حجم پول در گردش می‌کاهد یا خیر؟ افزایش سپرده‌های دیداری باعث افزایش حجم پول و به تبع آن منجر به افزایش نقدینگی می‌شود که صحیح نیست.

چک پول + سپرده‌های دیداری + اسکناس و مسکوکات = حجم پول

شبه پول + حجم پول = نقدینگی

پایه دوازدهم انسانی
چهاردهم فروردین ماه ۱۴۰۵
مرحله پانزدهم

گزینه (۲): نادرست. در بخش اول گزینه به درستی به «ناهماهنگی رشد نقدینگی با تولید» اشاره شده است که می‌تواند موجب تورم شود؛ اما در بخش دوم، «افزایش عرضه کالاها از طریق واردات» مطرح شده که ابزار سیاست پولی نیست، بلکه روشی برای افزایش عرضه در بازار کالا است. از آنجا که سؤال به طور مشخص «بازار پولی» را می‌خواهد، این گزینه نادرست است.

گزینه (۳): صحیح است. در این گزینه، به درستی به حالتی اشاره شده است که اقتصاد کشور گرفتار تورم شده و قیمت‌ها به طور مداوم در حال افزایش است. در چنین شرایطی بانک مرکزی موظف است سیاست کاهش نقدینگی یا سیاست پولی انقباضی را به کار گیرد. - محدود کردن افتتاح حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت باعث کاهش شبه‌پول و به تبع آن منجر به کاهش نقدینگی می‌شود که صحیح است.

گزینه (۴): نادرست. در این گزینه، «کاهش تولید و افزایش بیکاری» مطرح شده که نشان‌دهنده رکود اقتصادی است. در شرایط رکود بانک مرکزی معمولاً سیاست پولی انبساطی را اجرا می‌کند، نه سیاست کاهش نقدینگی - تسهیل استفاده بیشتر از چک‌پول باعث افزایش حجم پول و به تبع آن منجر به افزایش نقدینگی می‌شود که صحیح نیست.

کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح سؤالات زیر است؟

(الف) ویژگی اقتصاد ایران در دوره پایانی حکومت صفویه چه بود؟

(ب) وضعیت اقتصادی ایران در دوران قاجار چگونه بود؟

(ج) یکی از ویژگی‌های اقتصادی دوران پهلوی کدام است؟

(۱) (الف) بی‌توجهی حاکمان صفوی به شرایط جهانی / (ب) غارت منابع و نفوذ گسترده قدرت‌های خارجی /

(ج) کاهش درآمدهای نفتی و توقف طرح‌های عمرانی

(۲) (الف) ناتوانی دولت صفوی در آغاز فرایند پیشرفت و نوسازی / (ب) ضعف ساختاری و ورود گسترده کالاهای

خارجی / (ج) نوسازی و توسعه سطحی و تبدیل شدن ایران به بازار مصرف کالاهای کشورهای صنعتی

(۳) (الف) فروپاشی تجارت جاده ابریشم / (ب) رشد پایدار تولید کشاورزی و صادرات ایران / (ج) گسترش صنایع مونتاژ

و مصرف‌گرایی مبتنی بر واردات

(۴) (الف) بی‌توجهی حاکمان صفوی به شرایط جهانی / (ب) اصلاحات عمیق مالی و اداری و کاهش نفوذ بیگانگان /

(ج) نوسازی سطحی و وابستگی صنعتی به قدرت‌های خارجی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱۰

پاسخ خیلی شریخی ✓

(الف) در دوره پایانی حکومت صفویه، اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود تصور درستی نداشتند و به همین دلیل نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.

(ب) در دوره قاجار، ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی‌ها از دست داد. تلاش حاکمان صرف تحکیم پایه‌های حکومت خود، افزودن بر خزانه از طریق غارت دسترنج مردم، اعطای امتیازات به وابستگان و خادمان خود، تأمین هزینه‌های گزاف دربار، سفرهای خارجی و تجملات می‌شد. از دست دادن بخش‌های مهمی از سرزمین و منابع ایران، هزینه‌های شکست در جنگ، عهدنامه‌های ننگین و مبالغ جرمه‌های گزاف آن‌ها، بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی، سیاست‌های رکودی و انقباضی، نبودن برنامه‌ریزی و قانون‌گذاری اقتصادی، اعطای امتیازها به شرکت‌ها و کشورهای استعماری، تأسیس بانک‌های روسی و انگلیسی و سیل ورود کالاهای خارجی، آسیب‌های توان‌فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد.

(ج) نوسازی و توسعه ایران در این زمان به صورتی سطحی و با صنایع مونتاژ انجام می‌شد و درآمدهای نفتی هم با تبدیل ایران به بازار مصرفی کالاهای کشورهای صنعتی و غفلت از اقتصاد مردمی، بر مشکلات اقتصاد ایران افزود. از سوی دیگر در نتیجه افزایش درآمدهای نفتی، قدرت اقتصادی دولت افزایش یافت. در این زمان، دولت با هدف ایجاد توسعه در کشور به اجرای طرح‌های عمرانی متعدد پرداخت.

۱۵۷ با توجه به داده‌های زیر، کدام عبارت بیان متناسبی در رابطه با جدول داده‌شده است؟

کشور	سال ۱۴۰۱		سال ۱۴۰۲		سال ۱۴۰۳	
	دهک اول	دهک دهم	دهک اول	دهک دهم	دهک اول	دهک دهم
الف	۳	۲۱	۲	۲۲	۲	۲۱
ب	۵	۱۸	۵	۱۷	۶	۱۶

- (۱) توزیع درآمد در کشور «الف» در سال ۱۴۰۳ نسبت به ۱۴۰۱ عادلانه‌تر شده است.
- (۲) در کشور «ب» نسبت سهم دهک دهم به دهک اول در سال ۱۴۰۳ از سال ۱۴۰۲ بیشتر شده است.
- (۳) در سال ۱۴۰۳، نابرابری در توزیع درآمد در کشور «ب» بیشتر از کشور «الف» است.
- (۴) در سال ۱۴۰۲، توزیع درآمد در کشور «ب» عادلانه‌تر از کشور «الف» است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۱

شاخص دهک‌ها:

درس Box

- یکی از شاخص‌های سنجش وضعیت توزیع درآمد: شاخص دهک‌هاست.
- از شاخص دهک‌ها در برخی گزارش‌های اقتصادی و به منظور نشان دادن پیشرفت‌هایی که در زمینه عدالت اقتصادی روی داده است، استفاده می‌شود.

مردم کشور را به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌کنند. در نتیجه خواهیم داشت:	برای محاسبه شاخص دهک‌ها
$\frac{\text{جمعیت کشور}}{۱۰} = \text{جمعیت هر دهک}$	
در این طبقه‌بندی، سطح درآمد از کم‌ترین به بیشترین مدنظر قرار می‌گیرد.	
گروه اول (دهک اول) که ۱۰ درصد اولیه جمعیت را تشکیل می‌دهند، کم‌ترین درصد درآمد ملی را دارند.	
گروه آخر (دهک دهم)، بیشترین درصد درآمد ملی را دارند.	
سهم دهک‌ها در جدول از سهم دهک اول به سمت دهک دهم، در حال افزایش است (یا از سمت دهک دهم به سمت دهک اول در حال کاهش است). سهم دهک‌ها می‌تواند مساوی با هم باشد، اما سهم هر دهک از سهم دهک ماقبل خود بزرگ‌تر و از سهم دهک بعدی کوچک‌تر است.	
مجموع سهم تمامی دهک‌ها برابر با ۱۰۰ خواهد بود.	

وضعیت توزیع درآمد:

- برای به دست آوردن شاخصی برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد از نسبت $\frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}}$ استفاده می‌کنند.
- هر چه این نسبت بیشتر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه نامناسب‌تر است و بالعکس هر چه این نسبت کمتر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه مناسب‌تر است.

$$۷ = \frac{۲۱}{۳} = \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \text{شاخص دهک‌ها در کشور «الف» در سال ۱۴۰۱}$$

$$۱۱ = \frac{۲۲}{۲} = \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \text{شاخص دهک‌ها در کشور «الف» در سال ۱۴۰۲}$$

$$۱۰/۵ = \frac{۲۱}{۲} = \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \text{شاخص دهک‌ها در کشور «الف» در سال ۱۴۰۳}$$

$$۳/۶ = \frac{۱۸}{۵} = \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \text{شاخص دهک‌ها در کشور «ب» در سال ۱۴۰۱}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \frac{17}{5} = 3.4 = \text{شاخص دهک‌ها در کشور «ب» در سال ۱۴۰۲}$$

$$\frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \frac{16}{6} \approx 2.6 = \text{شاخص دهک‌ها در کشور «ب» در سال ۱۴۰۳}$$

هر چه شاخص وضعیت توزیع درآمد (شاخص دهک‌ها - نسبت سهم دهک دهم به سهم دهک اول) بیشتر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه نامناسب‌تر است و بالعکس.
حال به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:
گزینه (۱):

$10/5 = \text{شاخص توزیع درآمد در کشور «الف» در سال ۱۴۰۳} < 7 = \text{شاخص توزیع درآمد در کشور «الف» در سال ۱۴۰۱}$
بنابراین با توجه به این‌که شاخص توزیع درآمد در سال ۱۴۰۳ بیشتر از ۱۴۰۱ است، توزیع درآمد در سال ۱۴۰۳ ناعادلانه‌تر است و گزینه (۱) نادرست است.

گزینه (۲): نسبت سهم دهک دهم به دهک اول همان شاخص توزیع درآمد است؛ بنابراین این شاخص را در کشور «ب» برای هر دو سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ محاسبه می‌کنیم:

$2/6 \approx \text{شاخص توزیع درآمد در کشور «ب» در سال ۱۴۰۳} > 3/4 = \text{شاخص توزیع درآمد در کشور «ب» در سال ۱۴۰۲}$
بنابراین این گزینه نیز نادرست است، زیرا نسبت سهم دهک دهم به دهک اول در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲ کمتر شده است، نه بیشتر.
گزینه (۳):

$2/6 = \text{شاخص توزیع درآمد در کشور «ب» در سال ۱۴۰۳} > 10/5 = \text{شاخص توزیع درآمد در کشور «الف» در سال ۱۴۰۳}$
بنابراین نابرابری در توزیع درآمد در کشور «الف» بیشتر از «ب» است و گزینه (۳) نادرست است.
گزینه (۴): ابتدا لازم است شاخص توزیع درآمد در هر دو کشور را در سال ۱۴۰۲ مقایسه کنیم:
 $3/4 = \text{شاخص توزیع درآمد در کشور «ب» در سال ۱۴۰۲} > 11 = \text{شاخص توزیع درآمد در کشور «الف» در سال ۱۴۰۲}$
عبارت ذکرشده در گزینه (۴) درست است و در سال ۱۴۰۲، توزیع درآمد در کشور «ب» عادلانه‌تر از کشور «الف» است.

کدام گزینه یکی از پیامدهای خرید طلا برای اقتصاد کشور است؟

- (۱) خرید طلا باعث می‌شود سرمایه در فعالیت‌های مولد کشور استفاده شود.
- (۲) خرید طلا موجب می‌شود پولی که می‌توانست وارد سرمایه‌گذاری مولد در چیزی مانند طلا شود «منجمد» شود.
- (۳) خرید طلا سود سالانه منظم همانند سپرده بانکی دارد.
- (۴) خرید طلا باعث کاهش تقاضا برای سهام می‌شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برخی افراد برای حفظ ارزش پول خود آن را به دارایی‌هایی که معمولاً ارزش خود را در تورم حفظ می‌کنند، مانند طلا، تبدیل می‌کنند. طلا برخلاف سهام در هر زمان قابل فروش است. خرید طلا برخلاف سهامداری با دریافت سود سالانه منظم همراه نیست و تنها از محل تفاوت قیمت خرید و فروش می‌تواند برای خریدارش سود داشته باشد. یعنی اگر قیمت طلا در طول زمان ثابت باشد و قیمت خرید با قیمت فروش یکی باشد، در عمل چیزی عاید خریدارش نمی‌شود، در حالی که سهامداری حتی اگر قیمت ورقه سهام هم تغییر نکند، با دریافت سود شرکت در هر سال همراه است و از این محل دارندگان اوراق سهام نفع می‌برند. مشکل دیگر خرید طلا، برای اقتصاد کشور است. در این صورت پول‌هایی که می‌توانست صرف سرمایه‌گذاری‌های مولد در اقتصاد شود، در چیزی مثل طلا منجمد می‌شود. سرمایه‌گذاری‌های مولد سرمایه‌گذاری‌هایی‌اند که به ظرفیت تولیدی کشور یا ایجاد کارخانجات و شرکت‌های جدید یا توسعه ظرفیت آن‌ها کمک می‌کنند.

کدام گزینه یکی از مزایای خرید مقایسه‌ای نیست؟

- (۱) دریافت ویژگی‌ها یا ارزش بیشتری با همان مقدار پول
- (۲) آگاه‌شدن از ویژگی‌هایی که قبلاً از آن‌ها اطلاع نداشتیم
- (۳) خرید محصولی با عملکرد و کیفیت بالاتر به دلیل مقایسه درست
- (۴) خرید در کوتاه‌ترین زمان ممکن به دلیل مقایسه درست

پاسخ: گزینه ۴

زیربحث: درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓ مزایا و معایب خرید مقایسه‌ای.

مزایا و منافع خرید مقایسه‌ای	معایب خرید مقایسه‌ای
(۱) می‌توانید بخشی از پول خود را پس‌انداز کنید. زیرا در صورت مقایسه درست معمولاً هزینه کم‌تری پرداخت می‌شود.	(۱) زمانبر است (این زمان را می‌توانستید برای کسب درآمد، انجام کارهای سرگرم‌کننده یا رسیدگی به خانواده صرف کنید).
(۲) ویژگی‌ها یا ارزش بیشتری را با همان مقدار پول دریافت می‌کنید.	(۲) ممکن است هزینه‌بر باشد (مانند هزینه‌هایی که برای تماس تلفنی و سوخت خودرو برای بازدید از فروشگاه‌های مختلف صرف می‌کنید).
(۳) محصولی با کیفیت و با عملکرد بهتر می‌خرید.	(۳) ممکن است پس‌انداز حاصل از خرید مقایسه‌ای (به‌ویژه برای کالاهایی با قیمت پایین) کمتر از هزینه‌های زمان، بنزین یا سایر هزینه‌های دیگر برای کسب اطلاعات باشد.
(۴) درباره گزینه‌هایی که از آن کالا که قبلاً از آن‌ها مطلع نبودید، آگاه می‌شوید.	-
(۵) نسبت به خرج کردن پول خود احساس آرامش بیشتری می‌کنید.	-

خرید مقایسه‌ای زمانبر است و انجام آن در کوتاه‌ترین زمان امکان‌پذیر نیست؛ بنابراین گزینه (۴) نادرست است.

۱۶۰

فردی در انتهای سال پس از پرداخت واجبات مالی خود ۱۸ میلیون تومان برایش باقی ماند. او ۳۰ سهم از سهام یک شرکت را خریداری نمود که در پایان سال قیمت ثانویه هر سهم برابر با ۸۰۰ هزار تومان شد. اگر هزینه‌های سالیانه فرد برابر با ۴ میلیون تومان باشد، پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب (از راست به چپ) کدام است؟

الف) قیمت اسمی هر سهم چند تومان است؟

ب) سود حاصل از افزایش قیمت سهام برای فرد در کل برابر با چند میلیون تومان است؟

ج) خمس سالیانه او چند تومان است؟

۱) الف) ۶۰۰,۰۰۰ ب) ۶ ج) ۴۰۰,۰۰۰

۲) الف) ۴۰۰,۰۰۰ ب) ۶ ج) ۵۰۰,۰۰۰

۳) الف) ۶۰۰,۰۰۰ ب) ۵ ج) ۵۰۰,۰۰۰

۴) الف) ۴۰۰,۰۰۰ ب) ۵ ج) ۴۰۰,۰۰۰

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ترکیبی، درس‌های ۱۳ و ۱۴

درس Box

فرمول‌های مهم محاسبه قیمت اسمی و ثانویه سهام:

$$\text{ارزش سهام خریداری شده توسط فرد} = \frac{\text{ارزش اسمی (قیمت اولیه) هر سهم}}{\text{تعداد سهام خریداری شده}}$$

$$\text{ارزش سهام فروخته شده توسط فرد} = \frac{\text{ارزش بازاری (قیمت ثانویه) هر سهم}}{\text{تعداد سهام فروخته شده}}$$

$$\text{تعداد سهام خریداری شده توسط فرد} \times (\text{ارزش اسمی هر سهم} - \text{ارزش ثانویه هر سهم}) = \text{سود دریافتی فرد}$$

$$(\text{اقلام مصرفی که خریده ولی از آن} + \text{مبلغی که برای فرد پس از کسر مخارج}) \times \frac{1}{5} = \text{خمس پرداختی}$$

استفاده نکرده است در پایان سال باقی مانده است

پاسخ خیلی تشریحی ✓ الف)

$$\text{تومان } ۶۰۰,۰۰۰ = \frac{۱۸,۰۰۰,۰۰۰}{۳۰} = \frac{\text{میزان سرمایه اولیه فرد}}{\text{تعداد سهام خریداری شده}} = \text{ارزش اسمی هر سهم}$$

ب)

$$\text{تعداد سهام خریداری شده توسط فرد} \times (\text{ارزش اسمی هر سهم} - \text{ارزش ثانویه هر سهم}) = \text{سود دریافتی فرد}$$

$$\text{تومان } ۶,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۰ \times (۸۰۰,۰۰۰ - ۶۰۰,۰۰۰)$$

ج) میزان سود فرد در پایان سال برابر با ۶ میلیون تومان است که پس از کسر مخارج سالانه (۴ میلیون تومان)، به آن خمس تعلق می‌گیرد و در نتیجه خواهیم داشت:

$$\text{تومان } ۴۰۰,۰۰۰ = \frac{1}{5} \times ۲ = \frac{1}{5} \times (۶ - ۴) = \text{میزان خمس پرداختی}$$